تاریخ روابط ایران و سوئد

(از آغاز تا بهمن ۱۳۵۷)

حسن قشقاوی

اداره کل اسناد و تاریخ دیپلماسی

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ روابط ایران و سوئد
(از آغاز تا بهمن ۱۳۵۷)

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی
تهران ـ پاییز ۱۳۹۰

فهرستنویسی پیش از انتشار

عنوان و نام پدیدآور: تاریخ روابط ایران و سوئد (از آغاز تا بهمن ۱۳۵۷)/ [به سفارش] مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی [وزارت امورخارجه].
مشخصات نشر: تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۲۸۷ ص.: مصور.
شابک: 978-964-361-573-4
بها: ۴۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرستنویسی: فیپا.
موضوع: ایران -- روابط خارجی -- سوئد
موضوع: سوئد-- روابط خارجی -- ایران
موضوع: سوئد
شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی.
شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز چاپ و انتشارات.
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹ DSR ۱۳۹۰ ۲ ت ۷۵ س
رده‌بندی دیویی: ۳۲۷/۵۵۰۴۸۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۱۸۶۹۰

تاریخ روابط ایران و سوئد

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۰
تعداد: ۵۰۰ جلد
صفحه‌آرایی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: مینی سیتی، میدان شهید محلاتی، خیابان نخل، خیابان وزارت امور خارجه
تلفن: ۵-۲۲۴۷۲۷۳۲، دورنگار: ۲۲۴۷۲۷۳۶
فروشگاه مرکزی: میدان انقلاب، اول کارگر شمالی، پاساژ البرز، شماره ۱۱، تلفن: ۹-۶۶۴۲۹۰۲۸
فروشگاه شماره ۲: خیابان شهید باهنر، خیابان شهید آقایی
صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۴۷۴۶، تلفن: ۲۲۸۰۲۶۶۲
فروشگاه اینترنتی: www.mofa.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار

اینجانب پس از پایان دوره سفارت خود در استکهلم و پس از مشورت با همکاران و پژوهشگران عرصه تاریخ دیپلماسی و روابط بین‌الملل، تصمیم گرفتم با استفاده از یادداشت‌ها و مطالعات خود مطالبی را درخصوص روابط کشورمان با سوئد به رشته تحریر درآورم. این ایده بعدها به صورت کاملتری به خود گرفت و نهایتاً تصمیم گرفتم مجموعه‌ای را در سه بخش تحت عناوین ذیل تهیه نمایم:

۱. تاریخ روابط ایران و سوئد از آغاز تا بهمن ماه ۱۳۵۷
۲. تاریخ روابط جمهوری اسلامی ایران با سوئد از بهمن ماه ۱۳۵۷ تا مهرماه ۱۳۸۳
۳. خاطرات دوران سفارت از مهرماه ۱۳۸۳ تا تیرماه ۱۳۸۷.

کتابی که هم اکنون در اختیار شماست بخش اول از این مجموعه می‌باشد.

اسناد بازمانده از گذشته از اصیل‌ترین منابع پژوهشی است که بدون بررسی و تتبع در آنها، ریشه‌یابی رویدادهای تاریخی و بررسی روابط بین دولت‌ها امکان‌پذیر نیست. این اوراق که مشحون از شرح وقایع و اطلاعات است، به خوبی بیانگر ضعف‌ها، تلاش‌ها، مشکلات و تصمیم‌گیری‌های حکومت گذشته است. بنابراین تصحیح و انتشار آنها، ضمن آنکه نیازهای اطلاعاتی پژوهشگران را برطرف می‌سازد، دولتمردان کنونی را نیز در سیاست‌گزاری‌های کنونی یاری می‌رساند و اگر به نحوی مطلوب از آنها استفاده شود چراغی خواهد بود فراسوی آینده.

از آنجایی که ایران در گذشته‌ای نه چندان دور با کشور سوئد در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی روابط گسترده‌ای برقرار کرد، دولتمردان و

کارگزاران سیاست خارجی دولت‌های گذشته، گزارشها و مراسلاتی در این زمینه رد و بدل کرده‌اند. این امر سبب گردیده است که آرشیو مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه مشحون از اسناد و مدارکی گردد که بررسی و ارزیابی آنها می‌تواند تصویر روشن‌تری را از تاریخ روابط دو کشور ارائه نماید. اسناد روابط ایران و سوئد منتخبی از مجموعه پرونده‌ها و مدارک متعدد دوره قاجاریه و پهلوی است که امکان شناخت بیشتر روابط دو کشور ایران و سوئد را برای محققان و پژوهشگران فراهم می‌آورد.

هم اکنون اینجانب تهیه بخش‌های دوم و سوم مجموعه را در برنامه خود دارم و امیدوارم بتوانم در آینده‌ای نزدیک این مهم را به سرانجام برسانم.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از همکاری بی‌دریغ جناب آقای علی اصغر راستینه، رئیس محترم اداره اسناد وزارت متبوع و همکاران ایشان، همچنین جناب آقای دکتر نظرآهاری، مدیرکل اسناد و تاریخ دیپلماسی صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

حسن قشقاوی

مدخل؛

بررسی جغرافیای طبیعی، سیاسی و اقتصادی سوئد

سوئد که نیمی از شبه جزیره اسکاندیناوی را تشکیل می‌دهد در نیمکره شمالی ـ شرقی و در شمال غربی قارهٔ اروپا واقع شده و با ۴۴۹۹۶۴ کیلومتر مربع وسعت بعد از روسیه، فرانسه و اسپانیا چهارمین کشور پهناور قارهٔ اروپا محسوب می‌شود. این کشور از طرف شمال شرقی با فنلاند، از غرب و شمال غربی با نروژ هم مرز است و از سمت شرق به خلیج بوتینا، جنوب شرقی به دریای بالتیک و جنوب غربی به دریای شمال محدود می‌شود. مهمترین رود های این کشور عبارت‌اند از: دالاوان، لژوسنان، کلاراوان، لولیا وتورنالون.[1]

کشور سوئد ۲۴ استان دارد و پایتخت این کشور، شهر استکهلم است که از سال ۱۴۳۶م به این منظور انتخاب شده است. قدمت تاریخی این شهر به نیمهٔ دوم قرن سیزدهم میلادی بازمی‌گردد و یکی از زیباترین پایتخت‌های جهان به شمار می‌آید. شهرهای مهم این کشور عبارتند از: بندر گوتنبرگ، مالمو و اوپسالا.

اولین گروه از ساکنان سوئد مهاجران شمال و مرکز قارهٔ اروپا بودند؛ لذا نژاد فعلی این کشور اروپایی است. تنها اقلیت نژادی موجود در سوئد که تا حدودی زبان و فرهنگ خاص خود را حفظ کرده، قوم سامی یالاپ، مستقر در شمالی‌ترین نقطهٔ کشور و همچنین قوم فین ساکن در مرزهای سوئد و فنلاند می‌باشد.

زبان ملی کشور سوئد، زبان سوئدی است که از شاخه زبان‌های آلمانی شمالی و زیر گروه زبان آلمانی است. این زبان شباهت‌هایی با زبان‌های دانمارکی، نروژی و ایسلندی داشته و از زبان‌های فرانسوی، انگلیسی و فنلاندی نیز لغاتی در آن وارده شده است.

[1] ـ نرجه،کامران:کوتاه از کشور ها:پادشاهی سوئد،مجله نامه اتاق بازرگانی،تیر ۱۳۸۶،ش ۴۷۱،ص۳۳.

پس از میلاد مسیح با درهم ریختن دو قوم بزرگ سوتارها در شمال و گوتارها در جنوب سوئد، اقلیت‌های وایکینگ و نورماند به وجود آمده و در اواسط قرن پنجم برای اولین مرتبه در تاریخ این کشور یک حکومت واحد تشکیل گردید. وایکینگ‌ها در طول دوران حکومت، فعالیت خود را در شهر بیرکا، قدیمی‌ترین شهر سوئد متمرکز ساختند و شروع به برقراری و توسعه روزافزون روابط به ویژه بازرگانی با کشورهای اروپایی نمودند.

در جنگ‌های صلیبی که در قرن ۱۲ و ۱۳ با پیروان مذهب بت‌پرستی که مرکزشان در لاپلند بود، صورت گرفت، دین مسیحیت در سوئد رسمیت یافت و پادشاه وقت بت‌پرستی را منسوخ نمود. در سال ۱۳۶۱م بخش‌هایی از سوئد در جنگ با دانمارک، سوئد و نروژ تحت حکومت پادشاه دانمارک قرار گرفت؛ اتحادیه‌ای به ظاهر مستقل شد ولی آن زیرنظر پادشاه دانمارک عمل می‌کرد. در سال ۱۵۲۰م به علت مخالفت طبقهٔ اشراف سوئد با اتحادیه فوق، پادشاه دانمارک دستور قتل‌عام مخالفان را صادر کرد و این واقعه به حمام خونین استکهلم مشهور شد. پس از آن جنگ‌های سوئد در جنگ‌های متعددی که با لهستان، روسیه و دانمارک داشت همواره شکست خورد. با این حال آن کشور در جنگ‌های شمالی موفق شد نیروهای دانمارک و سپس روسیه و لهستان را شکست داده و سرزمین‌های از دست رفته را دوباره ضمیمه خاک خود نماید. در اوایل قرن نوزدهم ژان باتیست ژول برنادوت، یکی از سرداران دورهٔ انقلاب فرانسه به عنوان ولیعهد سوئد برگزیده شد. وی تغییرات اساسی در سیاست خارجی سوئد به عمل آورده و با پیوستن به کشورهای مخالف ناپلئون وارد جنگ با او شد، این اقدام خسارات بسیار زیادی به آن کشور وارد آورد و این آخرین جنگی بود که سوئد

بدان مبادرت ورزید و پس از آن در هیچ جنگ دیگری شرکت نکرد. در دوران پادشاهی اسکار دوم(۱۸۷۲ـ۱۹۰۷م) اقدامات گوناگونی از جمله تشکیل پارلمان دو مجلسی، تأسیس مدارس اجباری، تغییرات اجتماعی مبنی بر کاهش نفوذ اشراف و روحانیون صورت گرفت. پارلمان جدید متشکل از دو مجلس یکی شامل نمایندگان اشراف، تجار و مقامات عالی رتبه و دیگر شامل نمایندگان طبقات متوسط و کشاورزان بود. در همین دوران روند صنعتی شدن سوئد آغاز و طبقهٔ جدید کارگران صنعتی به وجود آمد. این امر زمینه‌ساز تأسیس اتحادیه‌های کارگری و احزاب سیاسی شد.[۱]

در سال ۱۹۰۵م وحدت سوئد و نروژ که از اوایل قرن هجدهم صورت گرفته بود، خاتمه یافت و هر دو کشور دارای حکومت مستقل شدند. در زمان جنگ جهانی اول گوستاو پنجم ضمن اعلام بی‌طرفی و عدم شرکت در جنگ با تأمین برخی از احتیاجات غذایی کشورهای اروپای غربی به بهبود اوضاع اقتصادی کشور پرداخت. به دنبال استعفای دولت در سال ۱۹۱۷م، یک دولت ائتلافی متشکل از احزاب لیبرال و سوسیالیست تشکیل شد و از این تاریخ حکومت پارلمانی در سوئد برقرار گردید. در سال ۱۹۲۰م اولین دولت سوسیال دموکرات تشکیل شد و هالمار برانتینگ از حزب مذکور به عنوان نخست‌وزیر انتخاب گردید.

سوئد در آغاز جنگ دوم جهانی باز هم سیاست بی‌طرفی را در پیش گرفت. به رغم امضای یک موافقتنامه تجارت جنگی با انگلستان به درخواست فرانسه و انگلستان برای استفاده از خاک این کشور جهت اعزام نیروی نظامی به فنلاند پاسخ منفی داد. با حملهٔ آلمان به نروژ و دانمارک در سال ۱۹۴۰م سوئد مجبور شد

---

[۱] - خلیلیان، علیرضا، سوئد، تهران، مؤسسهٔ چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۲، صص ۱۰۱ـ۱۰۲.

خطوط راه‌آهن کشور را برای حمل کالا به نروژ در اختیار آلمان قرار دهد و پس از آن به نیروهای نظامی آلمان اجازه داد از خاک آن کشور به نروژ و فنلاند منتقل شوند. طی جنگ جهانی دوم سوئد مأمنی برای پناهندگان بود. پس از پایان جنگ، حزب سوسیال دموکرات با کسب اکثریت آراء در پارلمان قوی‌ترین حزب حاکم به شمار می‌رفت و تاگ ارلاندر رهبر این حزب از ۱۹۴۶ـ۱۹۶۹م به مدت ۲۳ سال نخست‌وزیر بود. در سال ۱۹۶۸م با تغییراتی که در ساختار حکومتی به وجود آمد اصلاحاتی در قانون اساسی صورت گرفت و سیستم دو مجلسی به سیستم یک مجلسی تغییر یافت. در سپتامبر ۱۹۷۳م با فوت پادشاه وقت، نوه وی کارل گوستاو شانزدهم به سلطنت رسید.

در حال حاضر ۹۲٪ از مردم سوئد پیرو دین مسیحیت و مذهب پروتستان، شاخهٔ لوتران هستند. ورود مسیحیت به سوئد از اواسط قرن نهم میلادی آغاز گردید. یک راهب بندیکت فرانسوی اولین فردی بود که در سال ۸۲۹ م مسیحیت را به این سرزمین آورد. برخی از فرقه‌های بانفوذ مسیحیت در سوئد عبارتند از: پیروان مذهب کاتولیک، پیروان مذهب ارتدوکس، هیئت میثاق کلیسا، جنبش پنت کاستال، هیئت اوانجلیک و اتحادیه پاپ تیست.

سوئد از لحاظ موقعیت سوق الجیشی، همسایگی با شوروی سابق (از طریق دریا) و قرار داشتن در حد فاصل کشورهای عضو پیمان نظامی ناتو و ورشو از اهمیت خاصی در مسائل امنیتی منطقهٔ شمال اروپا و دریای بالتیک برخوردار بوده است. این کشور از یک سو با تهدیدات بالقوه شوروی مواجه بود و از سوی دیگر در تلاش بود تا در قطب‌های سیاسی قرار بگیرد. اما در تقسیمات سیاسی جزء کشورهای بلوک غرب محسوب می‌شد.

علاوه بر این سوئد دارای تجارب گرانقیمتی از دوران جنگ‌های ناپلئون و مشکلات ناشی از جنگ‌های اول و دوم جهانی بود، لذا سیاستگزاران این کشور خط مشی بی‌طرفی فعال در جهت محافظت از منافع ملی را اعمال و کشور را از کشمکش‌های قدرت‌های بزرگ مصون نگاه داشتند.

تا اواخر قرن نوزدهم میلادی، اقتصاد سوئد صرفاً بر صادرات مواد اولیه و صنایع کوچک مرتبط با سنگ آهن استوار بود، لیکن طی دهه‌های بعد سوئد توانست با بهره‌برداری از منابع طبیعی کشور از وابستگی صرف به مواد خام رها شده و به صنایع پیشرفته‌ای دست یابد.

سیستم اقتصادی سوئد از یک سیستم مختلط دولتی و خصوصی تشکیل شده است. سوئد با عدم شرکت در دو جنگ جهانی از یکسو بخش‌های صنعتی خود را از هرگونه آسیب مصون نگه داشته و از سوی دیگر با شرکت در بازسازی کشورهای جنگ‌زده در جهت رشد اقتصادی خود بهره‌برداری فراوان نمود.[1]

واحد پول کشور سوئد کرونا است و درآمد سرانه ملی آن معادل ۳ هزار و ۶۰۰ دلار می باشد. نرخ تورم آن نیز ۱/۴ درصد است.[2]

سنگ بنای صنعتی شدن سوئد در سال‌های بعد از جنگ جهانی دوم پی‌ریزی شد. برخی از کشورهای دخیل در جنگ به واردات سوئد وابسته شدند و همین عامل این کشور را از لحاظ اقتصادی وارد مرحلهٔ جدیدی از پروسهٔ صنعتی شدن نمود. روند روزافزون تولیدات صنعتی در سوئد طی دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی بیانگر رشد زیاد در این بخش بود. در اوایل دههٔ ۷۰ دولت وقت جهت رفع

---

[1] - همان،صص ۱۰۲

[2] - ترجمه:کوتاه از کشور ها:پادشاهی سوئد،همان،ص۳۳.

مشکلات اقتصادی کاهش مالیات بر ارزش افزوده، دریافت وام از خارج، اعطای سوبسید و سرمایه‌گذاری در برخی از صنایع را در نظر گرفت که منجر به افزایش قیمت محصولات صادراتی و تضعیف قدرت رقابت شرکت‌های داخلی در مقابل شرکت‌های دیگر کشورها و افزایش کسری حساب جاری گردید.

اثرات حاصله از بحران اقتصادی جهانی (۷۴ـ۱۹۷۳م) و تحولات بازار جهانی نفت، اقتصاد سوئد را دگرگون ساخت. گسترش فعالیت‌های صنعتی و افزایش سوددهی شرکت‌ها منجر به افزایش هزینه‌های دستمزد و قیمت‌های نسبی گردید، در حالی که هزینهٔ دستمزد و میزان تولید در کشورهای رقیب ثابت ماند و همین امر باعث شد شرکت‌های سوئدی در اثر کاهش مزیت رقابتی کالاهای تولیدی، جای خود را در بازارهای بین‌المللی از دست بدهند. برنامهٔ اقتصادی دولت سوئد در سال ۱۹۷۶م مبنی بر لزوم به کارگیری ظرفیت کامل واحدهای صنعتی، افزایش میزان صادرات و ایجاد توازن در پرداخت‌های خارجی بود. گرچه سیاست‌های اقتصادی دولت ائتلافی غیرسوسیالیست در این سال بهبود رقابتی شرکتهای صنعتی و افزایش نسبی تولیدات صنعتی را به دنبال داشت، اما شرایط بد اقتصادی و بحران نفتی ۱۹۷۹م روند بهبود نسبی را متوقف و علاوه بر مشکلات قبلی معضلات دیگری از قبیل افزایش بیکاری و تقلیل قدرت خرید عمومی را به وجود آورد.[۱]

امروزه صنایع مهندسی و صنایع چوب و کاغذ نقش مهمی در اقتصاد این کشور ایفا می‌کند. علاوه بر صنایع، کشاورزی نیز بخش مهمی از اقتصاد این کشور را تشکیل می‌دهد.

---

[۱]- خلیلیان،همان، صص۶۶ـ۶۷.

فصل اول

روابط ایران و سوئد در دورهٔ قاجاریه

الف: روابط سیاسی

سابقهٔ شکل‌گیری روابط سیاسی میان ایران و سوئد در دوره قاجاریه به سال ۱۲۷۵ق و دورهٔ ناصرالدین شاه بازمی‌گردد. در این زمان سفیر ایران در روسیه در کشورهای اسکاندیناوی اکردیته* شد.

به دنبال برقراری روابط سیاسی بین دو کشور، ناصرالدین شاه قاجار در سفر سوم خود به اروپا در ۲۳ رمضان ۱۳۰۶ق/ ۱۸۸۸م در محل اقامت خود در شهر پترزبورگ روسیه، سفیران بیست کشور را به حضور پذیرفت. سفیر سوئد که به گفتهٔ ناصرالدین شاه، مسیو دو پوربتال نام داشت از جملهٔ این سفیران بود. ناصرالدین شاه در خاطرات خود به این دیدارها اشاره می‌کند و می‌نویسد:

«... بعد سفرای دول خارجه آمدند حضور، ابتدا آنهایی که سفیر کبیر بودند تک تک در اتاق خلوت به حضور آمدند و رفتند بعد هم تمام سفرا در اتاقی جمع شده آنها را دیدیم.»[1]

ناصرالدین شاه در ادامهٔ سفر سوم خود به اروپا در انگلستان نیز اقامت گزید و سفیران و کارداران سفارت بیست و یک کشور را به حضور پذیرفت. کنت پسی پر، سفیر سوئد در انگلستان نیز از جملهٔ این سفرا بود.[2]

---

* سفیر اکردیته به سفیر غیرمقیم گفته می‌شود. معمولاً کشورهایی که روابط گسترده‌ای با یکدیگر ندارند، جهت جلوگیری از گسستن روابط و رسیدگی به کارهای جزیی، از سفیر خود در کشور نزدیک یا همسایه آن کشور می‌خواهند که گاه گاهی به آن کشور سفر کند و به امور رسیدگی نماید (برگرفته از کتاب خاطرات احتشام‌السلطنه، ص ۳۵۷).

[1]- روزنامهٔ خاطرات ناصرالدین شاه در سفر سوم فرنگستان، به کوشش محمد اسماعیل رضوانی و فاطمه قاضیها، ج ۱، تهران، سازمان اسناد ملی، ۱۳۶۹، ص ۱۴۵.

[2]- همان، ص ۶۲.

علاوه بر این در پاریس نیز سفیران و مستشاران ۲۶ کشور به حضور شاه ایران بار یافتند که کنت گوستاو لونهپ، مستشار سفارت سوئد در فرانسه نیز جزء این افراد بود.[۱]

با برقراری روابط سیاسی و دیدارهای سیاسی بین دو کشور، ناصرالدین شاه پس از بازگشت از سفر اروپا در اواخر سال ۱۸۸۸م / ۱۳۰۵ق حاج محسن خان معین‌الملک، سفیر ایران در استانبول را به عنوان سفیر فوق‌العاده به دربار پادشاه سوئد و نروژ* فرستاد. یک سال بعد اسکار دوم پادشاه سوئد و نروژ در پاسخ به این اقدام ایران، سفیر فوق‌العاده خود را به سوی ایران اعزام نمود. این سفیر که «ترچ» نام داشت به همراه دو عضو سیاسی و یک مترجم به نام «سون هدین» از طریق بندر انزلی وارد ایران شدند.[۲] وی در تهران، نامهٔ پادشاه سوئد را به ناصرالدین شاه تقدیم کرد و خطابه‌ای به زبان فرانسوی ایراد نمود. ناصرالدین شاه نیز به او پاسخ داد و از پادشاه سوئد و نروژ تشکر کرد. «ترچ» پس از گفتگوهایی با شاه ایران و قوام‌الدوله، وزیر امور خارجه در مراسم رژهٔ نظامی که در بهجت‌آباد در حضور شاه برپا شد، شرکت نمود و در دیدار دیگری با ناصرالدین شاه نشان درجهٔ اول شیر و خورشید با حمایل از طرف شاه دریافت کرد.[۳] وی پس از ۱۶ روز اقامت در تهران، ایران را به مقصد سوئد ترک نمود.

---

[۱]- همان، ص ۱۸۴.

* در سال ۱۸۱۵م در کنگره وین تصمیم گرفته شد به پاس خدمات سوئد در برکناری ناپلئون بناپارت، نروژ به سوئد واگذار شود تا سال ۱۹۰۵ نروژ به سوئد وابسته بود.

[۲]-ولایتی، علی‌اکبر، تاریخ روابط خارجی ایران در زمان ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۵، ص ۳۳۵.

[۳] - همان، ص ۳۳۵.

روابط سیاسی دو کشور ایران و سوئد در سال ۱۸۹۶م/ ۱۳۱۳ق وارد مرحلهٔ نوینی شد. در ابتدا ارفع‌الدوله، سفیر ایران در روسیهٔ تزاری در دربار سوئد و نروژ اکردیته شد.[۱] از سوی دیگر به دنبال اختلاف بازرگانی بین ایران و ایتالیا، وزارت امور خارجهٔ ایران به دولت ایتالیا پیشنهاد کرد که موضوع مورد اختلاف نزد پادشاه سوئد و نروژ مطرح گردد تا وی در این باره داوری نماید. اختلاف ایجاد شده بر سر مسأله خرید ماهوت توسط مسیو ژوزف کنسونو، تاجر ایتالیایی از یک کارخانهٔ اروپایی جهت متحدالشکل کردن لباس سربازان اتریشی مقیم ایران بود. این بازرگان ایتالیایی متعهد شده بود مقدار معینی ماهوت از یک کارخانهٔ پارچه‌بافی اروپایی مطابق با نمونهٔ مهر شده به تهران حمل نماید. در برابر دولت ایران نیز متعهد گردید علاوه بر قیمت پارچه‌ها مطابق با فاکتور ارائه شده، تمام هزینه‌های بستن بار، حمل از کارخانهٔ مبدأ تا تهران، بیمه و همچنین دوازده درصد قیمت تمام شده را به عنوان حق‌العمل به کنسونو بپردازد.[۲] در شعبان ۱۲۹۷ق مال‌التجاره‌ای متعلق به کنسونو شامل نود و دو صندوق سربسته از اجناس گوناگون و ماهوت سفارشی دولت ایران وارد گمرک بندر انزلی شد. کنسونو با ارائه قرارنامهٔ ماهوت منعقده با دولت ایران به مباشران گمرک انزلی، مدعی شد که به موجب حکم سپهسالار اعظم از دادن حق گمرک معمول معاف است. وی قصد داشت به این بهانه تمام نود و دو صندوق مال‌التجاره خویش را ـ که فقط تعدادی از آن حاوی ماهوت سفارشی دولت ایران بود ـ بدون پرداخت حق گمرک معمول(پنج درصد) و بدون بازرسی سرحدی وارد ایران نماید. از آنجا که این امر مورد پذیرش مباشر گمرک انزلی قرار نگرفت،

۱- مددی ، سوئدی‌ها در ایران، پیشین، ص ۹.

۲- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۸ـ۱ـ۱۶ـ۱۲۹۶ق.

کنسونو به سفارت روسیه در تهران متوسل شد. سرانجام با میانجی‌گری سفارت روسیه کالاهای کنسونو وارد تهران گردید.

در مرحله‌ای دیگر تاجر ایتالیایی با مراجعه به سفارت روسیه ضمن اعلام خبر آماده تحویل بودن ماهوت‌های سفارشی دولت ایران صورت مطالبات خویش از دولت ایران را که سیصد و هشتاد و سه تومان و دو هزار دینار بود ارائه داد.[۱]

مبلغ مورد درخواست بسیار زیاد و باور نکردنی بود و صاحب‌منصبان وزارت خارجه از شنیدن آن متعجب شدند، ولی از آنجا که قرارنامه‌ای معتبر بین تاجر ایتالیایی و دولت ایران امضاء شده بود لذا دولت می‌بایست ماهوت‌ها را دریافت و مخارج آن را پرداخت می‌کرد. سرانجام این مسأله با پرداخت حدود چهل هزار تومان توسط دولت ایران به پایان رسید. اما مسأله سایر مال‌التجارهٔ کنسونو همچنان باقی بود. صندوق‌های وی در انبار ادارهٔ گمرک رشت قرار داشت و وی همچنان از پرداخت حق گمرک سرباز می‌زد. این مسأله در چندین مرحله مطرح شد اما راه‌حلی برای آن پیدا نشد تا اینکه دو دولت ایران و ایتالیا بر سر این مسأله به توافق رسیدند که حکمیت پادشاه سوئد و نروژ را در این زمینه بپذیرند. از این‌رو میرزا رضا ارفع‌الدوله، وزیر مختار ایران در پترزبورغ، مأموریت یافت با وزارت خارجهٔ سوئد و نروژ و سفارت این کشور در پطرزبورغ به مکاتبه و مذاکره پرداخته و از پادشاه این کشور درخواست کند کسی را از بین معتمدان خود برای رسیدگی به ادعای کنسونو انتخاب و معرفی نماید.[۲]

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۴ـ۱ـ۱۶ـ۱۲۹۶ق.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۰۵ـ۱ـ۲۹ـ۱۳۱۴ق.

این درخواست از سوی پادشاه سوئد و نروژ مورد اجابت قرار گرفت و وی مسیو هرنمارک، مستشار عدلیه دولت سوئد و نروژ را برای رسیدگی به این کار برگزید. مسیو هرنمارک پس از مدت کوتاهی از حکمیت استعفا داد و پادشاه سوئد و نروژ مسیو الیوت را به عنوان حکم جدید معرفی کرد. وزیر مختار ایران در رمضان ۱۳۱۶ ق/ ژانویه ۱۸۹۶م به ملاقات مسیو هرنمارک شتافت و از او دربارهٔ علل استعفایش از حکمیت سؤال کرد. وی پس از گفتگوی بسیار، دریافت نمایندهٔ دولت ایتالیا از طرف کنسونو به هرنمارک پیشنهاد رشوه نموده اما مسیو هرنمارک از پذیرفتن آن خودداری نموده و در برابر اصرار دولت ایتالیا تصمیم به استعفا گرفته است.

سرانجام مجلس حکمیت در روز هشتم فوریه برگزار شد و در روز ۱۵ فوریه ۱۸۹۹م/ ۱۳۱۶ق نامهٔ وزارت خارجه سوئد و نروژ دال بر محکومیت کنسونو و پیروزی دولت ایران و عدم تعلق حتی یک شاهی به کنسونو، به میرزا رضاخان ابلاغ گردید.

روزنامه‌های سوئد و نروژ، پطرزبورغ، ایران، اسلامبول وغیره خبر پایان کار حکمیت و قطع و فصل کار کنسونو و پیروزی دولت ایران را پس از ۱۶ سال کشمکش به اطلاع عموم رساندند.[1] روز هجدهم فوریه میرزا رضاخان به دیدار پادشاه و وزیر امور خارجهٔ سوئد و نروژ رفت و مراتب تشکر و امتنان خود و دولت ایران را به اطلاع ایشان رساند. پس از این پیروزی که دولت ایران را از پرداخت بیش از ششصد هزار تومان وجه ادعایی کنسونو معاف و از ادعاها و کشمکش‌های خسته‌کننده خلاص کرده بود، ارفع‌الدوله از دولت درخواست نمود به تمام کسانی

---

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۵/۲ و ۲۵/۱-۱-۳۳-۱۳۱۶ق.

که به وی در راه رسیدن به این موفقیت کمک نموده بودند، هدایایی اعطا گردد. لذا تصمیم بر این شد که یک عدد تمثال همایونی از جنس مینا و مزین به سنگ‌های برلیان و الماس مرغوب و گرانبها به ولیعهد سوئد و نروژ اهدا شود. حق‌الزحمه مسیو الیوت هم پانزده هزار فرانک [معادل سه هزار تومان] بود که به وی پرداخت شد.[۱]

این داوری منصفانه و عادلانه پادشاه سوئد که براساس تحقیقات و مطالعات کافی انجام گرفته بود، بعدها باعث خوشبینی ایرانیان نسبت به سوئدی‌ها به ویژه در استخدام افسران سوئدی برای ژاندارمری و شهربانی در دورۀ احمدشاه قاجار شد.

در سال ۱۹۰۲م/ ۱۳۱۹ق کشور سوئد و نروژ اقدام به گشایش کنسولگری خود در ایران نمود و هوتوم شیندلر[□] را که اتریشی تبار بود به عنوان سرکنسول سوئد به سوی ایران اعزام کرد.[۲] وی پس از ورود به تهران با مظفرالدین شاه قاجار و وزیر امور خارجۀ ایران دیدار کرد و سپس به انجام وظایف کنسولی خود پرداخت.[۳] اگرچه با تشکیل سرکنسولگری سوئد و نروژ در ایران روابط سیاسی بین دو کشور گسترش یافت. اما هدف اصلی از تأسیس این نهاد جنبه‌های تجاری و بازرگانی بود.[۴] در این زمان سفارت فرانسه در تهران مسئول رسیدگی به امور سیاسی بین دو کشور ایران و سوئد بود.

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ـ۱۴ـ۳۰ـ۱۳۲۱ش.

[□] هوتوم شیندلر ۱۶ سال قبل از منصوب شدن به این مقام به عنوان رئیس تشکیلات تلگراف ایران در ایران زندگی کرده بود.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۱۶ـ۱ـ۹ـ۱۳۲۱ق.

[۳]- تاریخ روابط خارجی ایران در زمان ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه، پیشین، ص ۴۹۷.

[۴]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۵ـ۱۱ـ۴ـ۱۳۲۳ق.

ب: روابط نظامی

در زمان احمد شاه قاجار، آخرین شاه خاندان قاجاریه، روابط ایران و سوئد وارد مرحلهٔ نوین و گسترده‌ای شد. در این مرحله روابط سیاسی و نظامی دو کشور تا حد بالایی گسترش یافت. با توجه به امور امنیتی و انتظامی جامعهٔ ایران که در دورهٔ ناصری مورد توجه قرار گرفته بود، در زمان احمدشاه بیش از پیش موردنظر واقع شد. دولت مرکزی جهت برقراری نظم و امنیت در جامعه تصمیم به استخدام مستشاران خارجی در ادارات نظمیه گرفت. در ابتدا کشورهای فرانسه و ایتالیا مورد توجه بودند. اما به دلیل اینکه، آنها نمی‌خواستند در درگیری‌های دو قدرت بزرگ عصر (انگلیس و روسیه) وارد شوند، از قبول این امر خودداری کردند. بدین جهت دولت ایران به سوئد مراجعه نمود و از این کشور مستشار نظامی درخواست کرد. پس از مذاکرات با وزیر مختار سوئد، این دولت با اعزام عده‌ای از مستشاران خود جهت نظم بخشیدن به نظمیه به ایران موافقت کرد.[1] از میان هفتاد نفر افسر سوئدی که داوطلب خدمت در ایران شده بودند، دولت سوئد سه نفر را بدین شرح انتخاب کرد و در جمادی الثانی ۱۳۲۵ق به وزارت خارجه فرانسه معرفی کرد:

۱. کاپیتان هارولد اوسیان یالمارسن، افسر پیاده که در ۱۸۸۹م به درجهٔ ستوان دومی و در ۱۸۹۵م به درجهٔ ستوان یکمی و در ۱۹۰۵م به سروانی نائل شده بود.

۲. ستوان یکم هوگو اوسکار شلد براند، افسر پیاده گارد سلطنتی سوا که در ۱۹۰۰م ستوان دوم و در ۱۹۰۳م ستوان یکم و فارغ‌التحصیل دانشگاه عالی جنگ شده بود.

---

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۹-۵-۴۴-۱۳۲۸ق.

۳. ستوان یکم کارل ژاکوب کارلسن پترسن، افسر توپخانه که در ۱۹۰۳م ستوان دوم و در ۱۹۰۶م ستوان یکم شده بود.[۱]

در جمادی‌الاول ۱۳۲۹ق/۲ مه ۱۹۱۱م لایحهٔ ژاندارمری از تصویب مجلس سورای ملی گذشت. این لایحه که شامل ۹ ماده بود به دولت ایران اجازه داد تا ۲۰ نفر صاحب‌منصب سوئدی را برای تشکیلات اداری و تعلیمات نظامی و تأسیسات علمی قشون ایران استخدام نماید. مواد اصلی این لایحه عبارت بودند از: «مادهٔ اول: وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز است برای تشکیلات اداری و تعلیمات نظامی و تأسیسات علمی قشونی بیست نفر صاحب‌منصب سوئدی به موجب مواد هشت‌گانه ذیل استخدام نماید.

مادهٔ دویم: عدهٔ صاحب‌منصبانی که از دولت سوئد استخدام می‌شوند چهارده نفر صاحب‌منصب صف و سه نفر صاحب‌منصب اداری برای مدت سه سال خواهد بود.

مادهٔ سوم: سه نفر صاحب‌منصب جزو دیگر نیز برای مدت سه سال از دولت سوئد برای معاونت صاحب‌منصبانی که در مادهٔ فوق ذکر شده است و برای تشکیل کادر قشون و تعلیم صاحب‌منصبان جزو افراد تأمین استخدام می‌شوند.

مادهٔ چهارم: چهارده نفر صاحب‌منصب صف به طریقهٔ ذیل در نظام تقسیم می‌شوند:

وزارت جنگ	۳ نفر صاحب‌منصب
پیاده نظام	۶ نفر صاحب‌منصب
سواره‌نظام	۲ نفر صاحب‌منصب
توپخانه	۱ نفر صاحب‌منصب

[۱]- قائم مقامی، جهانگیر، تاریخ ژاندارمری ایران، تهران، ادارهٔ روابط عمومی ژاندارمری کشور، بی‌تا، ص ۱۴۰.

مدرسهٔ نظامی ۲ نفر صاحب‌منصب

مادهٔ پنجم: سه نفر صاحب‌منصب اداری نیز به طریقه ذیل تقسیم می‌شوند:

وزارت جنگ ۱ نفر صاحب‌منصب

پیاده نظام ۱ نفر صاحب‌منصب

سواره‌نظام و توپخانه ۱ نفر صاحب‌منصب

مادهٔ ششم: تقسیم صاحب‌منصبان جزو به طریقهٔ ذیل خواهد بود:

سواره‌نظام ۱ نفر صاحب‌منصب

توپخانه ۱ نفر صاحب‌منصب

مدرسهٔ نظامی صاحب‌منصبان جزو ۱ نفر صاحب‌منصب

مادهٔ هفتم: برای استخدام چهارده نفر صاحب‌منصب صف و سه نفر صاحب‌منصبان اداری و سه نفر صاحب‌منصب جزو مبلغ ۵۸۳۷۳۰ قران اعتبار به وزارت جنگ داده می‌شود.»[1]

در ابتدا ورود این مستشاران با مخالفت روبه‌رو شد و قاسم خان پور والی سردار همایون که در آن زمان ریاست نظمیه را داشت و عده‌ای از صاحب‌منصبان آن با ورود سوئدیان مخالفت کردند و حتی عده‌ای استعفای خود را نوشتند. اما عین‌الدوله، وزیر وقت خواهان انسجام بخشیدن به امور نظمیه شد. بدین ترتیب صاحب‌منصبان سوئدی پس از آنکه قراردادهای خود را در پاریس با سفیر ایران امضاء کردند عازم ایران شدند و در نوزدهم شعبان ۱۳۲۹ق به تهران رسیدند و سه روز بعد خود را به گارد فرانسه که دولت متبوع او حمایت افسران سوئدی را تقبل

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳ و ۱ و ۲ـ۲۳ـ۳۳ـ۱۳۲۹ق.

کرده بود، معرفی نمودند و سپس به وسیله کاردار فرانسه به سفرای روسیه و انگلیس نیز معرفی شدند.

در ایران، به افسران مزبور دو درجه بالاتر اعطاء شد، به این ترتیب، یالمارس با درجه سرهنگی و شولد براند و پترسین با درجهٔ سرگردی به خدمت ژاندارمری ایران وارد شدند و دفتر مرکزی ژاندارمری در ساختمان شمس‌العماره تعیین گردید.[۱]

ورود این افسران به ایران مقارن روزهایی بود که شوستر در حال تشکیل ژاندارمری خزانه بود. در این موقع دولت‌مردان ایران به این نتیجه رسیدند که تشکیل یک ارتش منظم در ایران برای مقابله با خارجی‌ها ضرورت ندارد، زیرا این نیرو هر قدر هم قوی باشد در برابر قوای خارجی نمی‌تواند مقاومت کند. بلکه لازم است نیرویی برای حفظ انتظامات داخلی ایران تشکیل گردد و به این جهت در نظر گرفته شد دو نیروی ژاندارمری تأسی شود و این فکر بیشتر به وسیلهٔ یپرم تقویت می‌شد. او می‌خواست که ژاندارم پلیس زیرنظر خودش ایفای نقش نماید و برای امنیت داخلی به کار رود. افسران سوئدی هم مربیان این تشکیلات باشند. ژاندارمری دوم هم برای امور مالیه و خزانه‌داری و تحت رهبری شوستر باشد.[۲]

سر جارج بارکلی که تشکیل نیروهای اول را به فرماندهی یپرم، موافق مصالح دولت متبوع خود نمی‌یافت در نامه‌ای که به دولت انگلیس نوشت زمینه را برای مخالفت با تشکیل دو ژاندارمری آماده نمود و پنج روز بعد در تلگراف دیگری نوشت: «خزانه‌دار کل خیال می‌کند که تشکیل یک قوهٔ ژاندارمری برای هر

---

[۱]- قائم مقامی، پیشین، ص ۱۴۰.

[۲]- همان، ص ۱۴۱.

مقصودی مکفی خواهد بود و من هم با عقیدهٔ او موافقت دارم. او تصور می‌کند که ژاندارمری خزانه برای هرگونه احتیاجات مناسب خواهد بود.»[1]

دولت صمصام‌السلطنه که در هشتم رمضان ۱۳۲۹ ق کابینهٔ دوم خود را به مجلس معرفی نمود، در مادهٔ ششم برنامهٔ خود، طرح یپرم مبنی بر اینکه افسران سوئدی مربی افراد او باشند را رد کرد و پیشنهاد نمود:

«برای استقرار نظم و امنیت مملکت که از مقاصد مهم هر دولتی است، ایجاد یک قوهٔ کافی منظم و همین طور تشکیل قوه ژاندارمری در تحت [ریاست] صاحب‌منصبان سوئدی لازم است. وظیفه دولت است که برای انجام این مقصود هرگونه اقداماتی که لازم است نموده و هر نقشه‌ای را که برای تسریع و تکمیل این اقدامات مفید می‌دانند بایستی به مجلس عرضه دارند تا تصویب گردد.»[2]

واستداهل در یک اقدام فوری ۶۰ تن از صاحب‌منصبان نظمیه را اخراج کرد و پلیس سوار و دستهٔ موزیک را به یالمارسن، ریاست ژاندارمری تحویل داد. کمیسرهای موجود را در یکدیگر ادغام و محافظت از منطقهٔ تجریش و شاهزاده عبدالعظیم را به ژاندارمری واگذار نمود.

سپس دو ساخلو(پادگان) یکی در یوسف‌آباد و دیگری در باغشاه برای این منظور آماده ساخت. ساخلوی اول جهت تعلیم پاسبان‌های جدید و ساخلوی دوم محل آموزش افسران بود. بدین ترتیب به طور همزمان و ظرف مدت شش ماه ششصد نفر نیروی جدید آموزش‌دیده برای نظمیه فراهم شد. ریاست این دو آموزشگاه بر عهدهٔ ارفانس قرار داشت. در این دو دورهٔ شش ماهه صاحب‌منصبان

---

[1]- کتاب آبی، به کوشش و ویراستاری احمد بشری، ج ۵، تهران، نشر نو، ۱۳۶۳، ص ۳۰۹.

[2]- قائم مقامی ، تاریخ ژاندارمری ایران، پیشین، ص ۱۴۲.

سوئدی به کمک مترجم به پاسبان‌ها و افسران ایرانی آموزش دادند. پس از تهیه نیروی جدید، ارفانس به ریاست پلیس، برگدال ریاست تأمینات ویژه و وستداهل ریاست نظمیه منصوب شدند. اندکی بعد بین وستداهل و ارفانس اختلاف افتاد و ارفانس ایران را ترک کرد. وستداهل نیروی جدیدی از سوئد وارد نمود که عبارت بودند از: ارسکون، بیورلینگ، فوگل کلو، مادمورل گار و شوبرگ.

بدین ترتیب نظمیه شکل نوینی به خود گرفت. ادارهٔ تأمینات شامل دوازده کمیسری می‌شد که هر یک از آنها حداقل ده نفر مأمور داشت و حوزهٔ استحفاظی‌شان هم مشخص بود. این حوزه‌ها بنابر تقاطع کوچه‌ها و خیابان‌ها پایه‌گذاری شده بودند. افراد متخلف در هر یک از این حوزه‌ها دستگیر و به زندان نظمیه که در آن زمان در زیرزمین ادارهٔ نظمیه در میدان سپه واقع بود، منتقل می‌شدند و پس از تنظیم پرونده به دادگستری ارجاع می‌گشتند. این سیستم همچنان تا پایان عصر قاجار ادامه داشت.[۱]

دولت ایران نیز در پاسخ به تلاش بی‌وقفهٔ سوئدی‌ها در جهت بهبود وضعیت نظمیه و ژاندارمری ایران به برخی از آنها نشان شیر و خورشید اعطا کرد.[۲]

به دنبال گسترش روابط ایران و سوئد، دولت ایران درصدد تأسیس سفارت در استکهلم برآمد. بدین جهت در سال ۱۹۱۹م / ۱۳۳۸ ق نخستین سفارت ایران در سوئد گشایش یافت و اسدخان اسد بهادر به عنوان وزیر مختار ایران در سوئد انتخاب شد. وی تا آذر ۱۲۹۹ش/ ۱۳۳۹ ق بر این منصب باقی ماند.[۳]

---

[۱]- کسری، نیلوفر، «نظمیه در عصر قاجار، سوئدیان و تأمین نظم»، تهران، مؤسسهٔ مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۸۸/۲/۲۱.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۸ـ۶ـ۴۸ـ۱۳۳۱ق.

[۳]- سیاستگذاران و رجال سیاسی در روابط خارجی ایران، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹، ص ۴۴.

با وجود تلاش‌های بی‌وقفهٔ سوئدی‌ها، این گروه به دلیل بی‌اطلاعی از اوضاع ایران و مسائل مربوط به آن با موانع بسیاری روبه‌رو شدند. در زمانی که دولت ایران برای استخدام صاحب‌منصبان ژاندارمری با دولت پادشاهی سوئد مشغول مذاکره بود، دولت سوئد همکاری با ایران را به این شرط پذیرفت که روس و انگلیس در کار تشکیلات نظمیه و ژاندارمری دخالت نکنند. دولت ایران هم این شرط را پذیرفت. اما همین که افسران سوئدی مشغول کار شدند، فهمیدند که منابع مالی ایران به دلیل قرضه های دولت ایران از روس و انگلیس در گروآنهاست و استقلال عمل در چنین مملکتی امکان ندارد لذا طی قراردادی با انگلیسی‌ها به توافق رسیدند و بدین ترتیب تأمین بودجهٔ ژاندارمری به دست انگلیسی‌ها افتاد و صاحب‌منصبان سوئدی به تدریج به این نکته نیز پی بردند که اصرار انگلستان برای تشکیل نیروی ژاندارمری، ایجاد نیرویی در برابر قزاقخانه است نه تأمین امنیت جنوب ایران.

با مشخص شدن اهداف انگلیسی‌ها، صاحب‌منصبان سوئدی از همکاری با انگلیسی‌ها سرباز زدند و از همین تاریخ کارشکنی انگلیسی‌ها در کار ژاندارمری و سوئدی‌ها آغاز شد.

در این ایام جنگ اول جهانی نیز مزید بر علت شد و ایران بی‌طرف، صحنهٔ رقابت و کشمکش‌های خونین طرفین جنگ گردید. از همان آغاز جنگ، روس و عثمانی در آذربایجان درگیر شدند. انگلیسی‌ها هم بزودی وارد معرکه شدند. در همین ایام در قزوین بین قزاق‌ها که تحت حمایت و فرماندهی روس‌ها بودند با نیروهای ژاندارمری درگیری‌هایی پیش آمد که آتش دشمنی روس‌ها را شعله‌ور کرد. انگلیسی‌ها هم از این موقعیت استفاده کرده و روس‌ها را علیه ژنرال یالمارسن برانگیختند.

از سوی دیگر به دلیل محبوبیت آلمان‌ها در ایران نفوذ آلمان ها در ژاندارمری ایران و در بین افسران ایرانی ژاندارمری رو به توسعه بود و این مسأله برای انگلیسی‌ها عواقب وخیمی را دربرداشت چرا که در بسیاری از مراحل جنگ جهانی ژاندارمری به آلمان‌ها کمک می‌کرد. بدین ترتیب دولت انگلستان از یک سو و دولت روس از سوی دیگر درصدد خاتمهٔ فعالیت ژاندارمری در ایران برآمدند و سعی کردند این نیروی نظامی را متلاشی کنند.[1] به همین جهت دولت روسیه رسماً از دولت ایران خواست که افسران سوئدی را از ایران اخراج کند. کار به جایی رسید که ژنرال یالمارسن سوئدی از دولت متبوع خود تقاضا کرد که مستشاران نظامی خود را از ایران فرا بخواند. دولت سوئد نیز بسیاری از مستشاران خود را فراخواند. دولت ایران بارها درصدد بازگرداندن آنها برآمد.[2]

با بالا گرفتن اختلافات سرانجام از جمادی ال‌اول ۱۳۳۴ق / ۱۹۱۶م که سال دوم جنگ بود، در حالی که ژاندارم‌ها در غرب کشور با روس‌ها می‌جنگیدند، صاحب‌منصبان سوئدی از ایران اخراج شدند. با این حال تا پایان دورهٔ قاجار عده‌ای از سوئدی‌ها در ایران باقی ماندند و به خدمت ادامه دادند. چنانکه در سال ۱۳۳۹ق احمدشاه به برخی از آنها از جمله کاپیتن نیلسن برلین به پاس خدمات وی، نشان شیر و خورشید اعطا کرد. سرانجام بقایای سوئدی‌ها با کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ش توسط قزاق ها به رهبری رضاخان و سید ضیاء طباطبایی و مخالفت رضاخان با حضور آنها در ایران، کشور را ترک کردند.

---

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۱ـ۱۶ـ۲۳ـ۱۳۳۳ق.

۲- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۴ـ۲۳ـ۳۹ـ۱۳۳۳ق.

ج: روابط اقتصادی ـ فرهنگی

روابط اقتصادی دو کشور ایران و سوئد از زمان ناصرالدین شاه قاجار برقرار گردید. در سال ۱۲۷۴ق اولین عهدنامهٔ تجاری بین دو کشور منعقد گردید. این عهدنامه شامل شش فصل بود که عبارتند از:

۱. برقراری روابط دوستی صادقانه و اتحاد محکم بین طرفین؛
۲. رفتار با سفیران طرفین، طبق مقررات رفتار با سفیران دولتهای کاملةالوداد؛
۳. بهره‌مند شدن سیاحان، تجار، پیشه‌وران از رفتار خوب حکام ولایات و وکلای دو کشور و مجاز بودن آنها برای خرید و فروش هرگونه امتعه و اقمشه از راه دریا یا خشکی؛
۴. دریافت وجه گمرکی از کالاهای تجار طرفین براساس میزان دریافتی از اتباع دولت‌های کاملةالوداد؛
۵. تشکیل سرکنسولگری از سوی طرفین در شهرهای یکدیگر و استقرار سفیر در آن؛
۶. تعیین اعتبار عهدنامه به مدت دوازده سال و نوشته شدن آن به زبان فارسی و فرانسه.[1]

عهدنامهٔ مذکور سرآغاز فعالیت‌های اقتصادی بین دو کشور محسوب می‌شد. با وجود انعقاد این عهدنامه روابط اقتصادی بین دو کشور به صورت جدی دنبال نشد. در اواخر دورهٔ قاجار این روابط گسترده شد. سوئد در سال ۱۹۰۱م/۳۱۹ ق

---

[1]- طباطبایی مجد، غلامرضا، معاهدات و قراردادهای تاریخی در دورهٔ قاجاریه، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۷۵، ص ۳۱۲.

در بین کشورهایی که ایران با آنها مبادلات بازرگانی داشت، در ردهٔ یازدهم قرار داشت. در این سال صادرات ایران به سوئد «صفر» و واردات از آن کشور ۲۰۲۱۵۰ قران بود.[۱] از جمله کالاهای صادراتی کشور سوئد می‌توان به کبریت، چراغ‌های پریموس سفری و غیرسفری اشاره کرد.[۲]

با استقلال یافتن دولت نروژ از کشور سوئد در سال ۱۳۲۳ق، دولت سوئد در عرصهٔ بین‌المللی اعلام کرد که همچنان به قراردادهایی که با دولت سوئد بسته شده، پایبند است.[۳] بدین ترتیب در روابط تجاری دو کشور ایران و سوئد خدشه‌ای وارد نشد. چنان‌که گسترده‌تر از قبل نیز گردید. بر اساس آماری که از سال ۱۹۱۱م / ۱۳۲۹ق موجود است، در این سال صادرات ایران به سوئد «صفر» و واردات ایران از سوئد نسبت به ده سال قبل کمی افزایش یافت و به مبلغ ۳۱۵۶۴۲ قران رسید.[۴] دو سال بعد در سال ۱۹۱۳م / ۱۳۳۱ق واردات ایران از سوئد افزایش چشمگیری یافت و به ۶۹۰۰۰۰ قران رسید. این افزایش واردات تحت تأثیر حضور افسران سوئدی در ژاندارمری ایران قرار گرفت چرا که با آمدن این افسران به ایران مهمات و مقداری از جنگ افزار مورد نیاز ژاندارمری از سوئد تهیه می شد.[۵] از سوی دیگر با توجه به سیاست‌های دولت در جهت گسترش

---

[۱]- جمالزاده، محمدعلی، گنج شایگان، تهران، نشر سخن، ۱۳۸۴، ص ۱۱.

[۲]- اوضاع اقتصادی ایران در قرن بیستم، ترجمهٔ معصومه جمشیدی و دیگران، تهران، مؤسسهٔ مطالعات تاریخ معاصر در ایران، ۱۳۷۶، ص ۱۹۳ و راوندی مرتضی، تاریخ اجتماعی ایران در قرن ۱۳، ج ۳، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۵۹، ص ۹۵.

[۳]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۶ـ۱۱ـ۴ـ۱۳۲۳ق.

[۴]- جمالزاده،گنج شایگان، پیشین، ص ۱۱.

[۵]- مددی ، سوئدی‌ها در ایران، پیشین، ص ۲۵.

صادرات خود به عنوان یک کشور بی‌طرف در زمان جنگ، ایران نیز صادرات اندکی به سوئد داشت که مبلغ آن ۶۰۰۰ قران بود.[1]

سوئدی‌ها در ایران به امور صنعتی نیز توجه می‌کردند چنان‌که یکی از افسران سوئدی ژاندارمری به نام فریک پذیرفت بین تهران و قزوین خطوط تلفن را مستقر نماید. وی این طرح را با جدیت آغاز کرد و در اوایل پیشرفت خوبی هم داشت ولی با گسترش دامنهٔ جنگ اول جهانی به ایران و هجوم نیروهای روس و انگلیس و عثمانی به خاک کشور کار فریک هم ناتمام ماند.[2]

علاوه بر روابط اقتصادی که به آن اشاره شد، تماس‌های بین دو کشور ایران و سوئد در دیگر ابعاد فرهنگی و بهداشتی نیز وجود داشت. در سال ۱۲۹۲ق/۱۸۷۶م دولت ایران مسیو هنبت برتران، دندانساز سوئدی را جهت آموزش و معالجهٔ امور مرتبط با دندانسازی به مدت ۳ سال به استخدام درآورد و برای وی حقوق یک هزار تومان در سال را در نظر گرفت.[3] علاوه بر این بین دو کشور همکاری‌های فرهنگی نیز وجود داشت. چنان‌که با تشکیل کنگره شرقیون در سوئد و نروژ از دولت ایران نیز دعوت به عمل آمد تا نماینده‌ای را به این کنفرانس اعزام نماید.[4]

---

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ـ۵ـ۶۱ـ۱۳۳۳ق.

[2]- جمالزاده، گنج شایگان، پیشین، ص ۱۸۴.

[3]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ـ۱۷ـ۱۵ـ۱۲۹۲ق.

[4]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۱ـ۱ـ۲۰ـ۱۳۰۶ق.

فصل دوم

روابط ایران و سوئد در دورهٔ پهلوی

الف: روابط سیاسی ـ نظامی

در سال ۱۳۰۴ شمسی احمد شاه قاجار با زمینه‌سازی‌های رضاخان (سردار سپه) که به نخست‌وزیری رسیده بود، با تصویب مجلس شورای ملی از شاهی برکنار شد و مدتی بعد رضاخان بر تخت شاهی تکیه زد و حکومت پهلوی را تأسیس کرد. رضاشاه که یک فرد نظامی بود، با تکیه بر این گروه، مخالفان خود، جدایی‌طلبان و مدعیان تاج و تخت را سرکوب کرد و به دولت مرکزی که در اواخر دورهٔ قاجار فقط نامی از آن باقی مانده بود، سر و سامان داد. به دنبال ایجاد امنیت و برقراری ثبات در کشور بسیاری از کشورهای بیگانه خواهان برقراری روابط گسترده‌تری با ایران شدند. از جملهٔ این کشورها می‌توان به سوئد اشاره نمود. در این زمان سوئد در ایران سفارتخانه نداشت و سفارت فرانسه در تهران حافظ منافع این کشور در ایران بود. بر همین اساس وزیر مختار فرانسه در تهران در سال ۱۳۰۷ش / ۱۹۲۸م در نامه‌ای به وزیر امور خارجهٔ ایران تمایل دولت سوئد را به برقراری روابط موقت با ایران اعلام نمود:

«اینجانب مفتخرم به استحضار برسانم دولت سوئد با کمال میل خواهان انعقاد عهدنامهٔ مودت و قراردادهای کنسولی و بازرگانی و غیره در کوتاهترین فرصت ممکن مذاکرات فعلی، بین سوئد و ایران است. خاطرنشان می‌سازد که شرایط، مانع از انعقاد چنین عهدنامه‌هایی شده است.»[1]

وزیرمختار فرانسه در تهران به نام دولت سوئد اعلامیه‌ای شامل ۳ ماده دربارهٔ روابط موقت بین دو کشور صادر نمود. مفاد این اعلامیه عبارتند از:

---

[1]- مددی ، سوئدی‌ها در ایران، پیشین، صص ۱۰ـ۱۱.

«۱- از تاریخ ۹ اوت ۱۹۲۸ نمایندگی سیاسی ایران در سوئد می‌تواند تحت شرایط عمل متقابل کامل از امتیازات و مصونیت‌های حقوق مشترک بین‌المللی بهره برد.

نمایندگان کنسولی ایران در سوئد دارای روانامه می‌باشند، می‌توانند تحت شرط عمل متقابل کامل در همان مکان‌هایی که تاکنون اجازه داشتند، ساکن شوند. آنان تحت شرط عمل متقابل کامل، از امتیازات افتخاری و مصونیت‌های شخصی قضایی و مالیاتی حقوق مشترک بین‌المللی بهره می‌برند.

روش مورد توافق نمایندگان سیاسی و کنسولی ایران در سوئد تحت شرط عمل متقابل کامل به هیچ وجه از روش مورد قبول کشورهای کامله‌الوداد پایین‌تر نخواهد بود.

۲- از تاریخ ۹ اوت ۱۹۲۸م، دولت سوئد تحت شرط عمل متقابل کامل، با توابع ایران در سوئد در مورد اقامت و روش کشورهای کامله‌الوداد موافقت خواهد کرد. در زمینهٔ احوال شخصیه، اتباع ایران در سوئد، تحت مقررات قانون محلی خود باقی خواهند ماند. احوال شخصیه شامل موضوعات زیر است:

ازدواج، تنظیم اموال بین زوجین، طلاق، تفکیک اموال، جهیزیه و حق پدری، سلسلهٔ موالید، فرزند خواندگی، رشد و بلوغ، سن قانونی، قیمومیت، وکالت، ممنوعیت، حق ارث بدون وصیت، تسویه حساب و تقسیم ارث و مایملک و کلاً تمام مسائل مربوط به حقوق خانواده که شامل وضعیت افراد می‌شود.

۳- دولت سوئد از تاریخ ۹ اوت ۱۹۲۸م تا تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۹م، واردات محصولات طبیعی ایران و محصولات مصنوعی ایران به خاک سوئد را تحت قوانین اصلی گمرکی خود قرار خواهد داد. این دولت با سود حداقل تعرفهٔ محصولات

ایران که برای محصولات مشابه طبیعی و مصنوعی و اصلی کشورهای دیگر نیز قائل شده، موافقت خواهد کرد.»[1]

به دنبال درخواست دولت سوئد، روابط دو کشور به صورت موقت آغاز شد و با گسترش آن در سال ۱۹۲۹/ ۱۳۰۷ش سفارت سوئد در تهران گشایش یافت و روابط به صورت دایم ادامه یافت. نخستین سفیر سوئد در ایران پس از گشایش سفارتخانه کارل گرهاردفن هایدن اشتام بود که پس از استقرار در ایران در ۲۰ اردیبهشت ۱۳۰۸ش نخستین عهدنامه اقامت، مودت، بازرگانی و دریانوردی را با دولت پهلوی منعقد نمود.

این عهدنامه که بیشتر جنبهٔ اقتصادی داشت روابط دو کشور را بیش از پیش مستحکم‌تر ساخت و به دنبال آن در تاریخ ۶ خرداد ۱۳۰۸ش عهدنامهٔ دیگری با عنوان «عهدنامهٔ مودت» بین دو دولت در تهران به امضا رسید. مواد پنج‌گانه این عهدنامه بر پایهٔ روابط دوستانه و صلح‌آمیز بین دو کشور بنا شده بود. در مادهٔ ۱ و ۲ آن چنین آمده است:

«مادهٔ ۱) بین دولت ایران و سوئد و اتباع مملکتین صلح خلل‌ناپذیر و دوستی صمیمانه برقرار خواهد بود.

مادهٔ ۲) دولتین متعاهدتین موافقت می‌نمایند که روابط سیاسی و قونسولی خود را بر طبق اصول و معمول حقوق عمومی بین‌المللی ادامه دهند نسبت به نمایندگان سیاسی و قونسولی هر یک از طرفین متعاهدتین در خاک طرف متعاهد دیگر مطابق اصول و معمول حقوق عمومی بین‌المللی رفتار خواهد شد. و در هر

---

[1] - همان، ص ۱۱.

حال به شرط معامله متقابله، رفتار مزبور نباید مادون معامله‌ای باشد که نسبت به نمایندگان سیاسی و قونسولی دولت کامله‌الوداد می‌شود.»[۱]

به دنبال گشایش سفارت سوئد در ایران، سفارت ایران در سوئد نیز بار دیگر فعال شد و رضاخان ارفع‌الدوله به عنوان سفیر ایران در استکهلم عازم این کشور شد.

با توجه به گستردگی روابط دیپلماتیک بین ایران و سوئد و انعقاد قراردادهای سیاسی و بازرگانی جدید ولیعهد سوئد به همراه خانواده‌اش در ۱۶ آبان ۱۳۱۳ ش/ ۷ نوامبر ۱۹۳۴م وارد تهران شدند و مورد استقبال و پذیرایی دولت و ملت ایران قرار گرفتند.[۲]

این مسافرت که یک سفر نیمه رسمی محسوب می‌شد از ۱۶ آبان آغاز و تا ۵ آذر به طول انجامید. ولیعهد سوئد پس از بازگشت به کشور خود اعلام نمود که دولت ایران از وی و خانواده‌اش به صورت فوق‌العاده پذیرایی و استقبال کرده است.[۳] البته روابط دو کشور همواره بدین صورت نبود، چنان که در برخی از موارد اختلافاتی نیز بین آنها بروز می‌کرد. به طور مثال در سال ۱۳۱۱ش روزنامهٔ سوئدی «پست واربرگ» مقاله‌ای را دربارهٔ رضاشاه و ایران به چاپ رسانید که باعث ناراحتی و نگرانی دربار پهلوی شد. به دنبال چاپ این مقاله سفیر ایران در استکهلم ضمن دیدار با وزیر مختار سوئد در تهران خواستار مجازات نویسنده شد.[۴]

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۴ و ۱۳ـ۱۷ـ۱ـ۸ـ۱۳۰۸ش.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۰/۱ـ۸۸ـ۴ـ۱۳ـ۱۳۱۳ش.

[۳]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۲ـ۸۸ـ۴۴ـ۱۳ـ۱۳۱۳ش.

[۴]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۷ـ۱۸۶ـ۱۴ـ۱۳۱۹ش.

وزارت امور خارجه سوئد کتباً از دولت ایران معذرت‌خواهی کرد و دربار ایران را از این مسأله مطمئن ساخت که موضوع به وجود آمده جنبه سیاسی ندارد و نباید روابط دو کشور را تحت تأثیر قرار دهد.[۱]

در دورهٔ پهلوی اول و مخصوصاً در محدودهٔ زمانی ۱۳۰۸ تا ۱۳۲۰ش / ۱۹۲۹تا ۱۹۴۱م، تمایل شخصی رضاشاه در گسترش روابط و استحکام آن با کشورهایی چون سوئد، دانمارک و آلمان مؤثر بود. شاید اگر وی به مرور زمان به این کشورها نظر مثبت پیدا نمی‌کرد، سطح روابط ایران با این کشورها و از جمله سوئد به آن اندازه توسعه نمی‌یافت.[۲]

با آغاز جنگ دوم جهانی، دولت ایران و سوئد اعلام بی‌طرفی نمودند، ولی متفقین به بهانهٔ حمایت دولت ایران از آلمان در سوم شهریور ۱۳۲۰ش / ۲۵ اوت ۱۹۴۱م از شمال و جنوب به ایران حمله کردند. هجده روز پس از حملهٔ نیروهای روس و انگلیس در ۲۱ شهریور ۱۳۲۰ ش/ ۱۲ سپتامبر ۱۹۴۱م سفارتخانه‌های این دو کشور از دولت ایران خواستند تا از سفارت آلمان بخواهد تعدادی از آلمانی‌های مقیم ایران را تا نیمه شب همان روز به نیروهای روس و انگلیس تحویل دهد. در این بین سفارت سوئد در تهران از این ماجرا برکنار نماند. چنان که «قرار شد انگلیسی‌ها ۲۹۲ مرد آلمانی را به اسارت بگیرند و ۲۹ نفر دیگر به شوروی‌ها تحویل داده شوند و در حدود ۱۰۰ نفر مرد بیش از ۴۵ ساله از جمله یهودیان تا ترتیب بعدی تحت مراقبت سفارت سوئد قرار گیرند.»[۳]

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۹ـ۱۸۶ـ۱۴ـ۱۳۱۹ش.

[۲]- مددی، سوئدی‌ها در ایران، پیشین، ص ۲۰.

[۳]- استوارت، ریچارد، در آخرین روزهای رضاشاه، ترجمهٔ عبدالرضا هوشنگ مهدوی و کاوه بیات، تهران، نشر نو، ۱۳۷۰، ص ۳۳۱.

سفارت آلمان به کم بودن مهلت داده شده اعتراض کرد، ولی دولت ایران به وسیلهٔ حمید سیاح، مدیرکل وزارت امور خارجه در نشستی که با حضور کاردار سفارت سوئد تشکیل شده بود برای اروین اتل، سفیر آلمان در تهران پیغام فرستاد. در این پیغام چنین آمده است: «... هرگونه تأخیر بیشتر خطر اشغال فوری تهران به وسیلهٔ شوروی و انگلیس را تشدید خواهد نمود و در این صورت آنها خودشان افراد کلنی آلمانی را جمع‌آوری خواهند کرد.»[1]

سفیر آلمان در تهران از کاردار سوئد خواست تا در این ماجرا دخالت نماید و مهلت بیشتری از اشغالگران برای جمع‌آوری آلمانی‌ها بگیرد. «کاردار سوئد با آقایان گرینوی و ایوانوف، مستشاران سفارت انگلیس و شوروی مشورت کرد. آنان پس از مشورت با یکدیگر تصمیم گرفتند حرکت قطارهایی را که قرار بود آن شب حرکت کنند لغو نمایند و به آلمانی‌ها تا ساعت ۵ بامداد روز بعد برای سوار شدن به قطار مهلت بدهند و در غیر این صورت آنها را به زور بیاورند.»[2]

در ساعت ۸ بامداد فقط ۸۰ مورد آلمانی در ایستگاه راه‌آهن آماده تسلیم شدن به نیروهای روس و انگلیس بودند. دولت‌های روس و انگلیس که به دنبال بهانه‌ای جهت اشغال تهران می‌گشتند به رضاشاه اطلاع دادند چون دولت ایران در این امر کوتاهی کرده است، آنان تهران را اشغال و خود نسبت به دستگیری آلمان‌ها اقدام خواهند نمود. به همین جهت نیروهای اشغالگر روس که در قزوین و انگلیس که در ملایر مستقر شده بودند در ۲۴ شهریور ۱۳۲۰ به سوی تهران به حرکت درآمدند.

---

[1]- همان، ص ۳۳۲.

[2]- مددی، سوئدی‌ها در ایران، پیشین، ص ۲۱.

با ارسال خبر پیشروی اشغالگران، رضاشاه از حکومت استعفا داد و در ۲۵ شهریور تهران به دست نیروهای متجاوز افتاد. رضاشاه توسط انگلیسی‌ها به جزیرهٔ موریس در آفریقای جنوبی تبعید شد و پسرش، محمدرضا به سلطنت رسید. با اشغال تهران سفارت آلمان در ایران بسته شد و سفارت سوئد حافظ منافع آلمان در ایران گردید.[1]

پس از پایان یافتن جنگ جهانی، دو کشور ایران و سوئد به توسعهٔ روابط موجود توجه نمودند. در این زمان عبدالحسین مسعود انصاری به عنوان نمایندهٔ سیاسی ایران در استکهلم به این شهر اعزام شد و تا سال ۱۳۲۳ش به این فعالیت مشغول بود. نمایندگان سیاسی بعدی ایران در استکهلم تا سال ۱۳۳۶ش که نمایندگی‌های سیاسی دو کشور از سفارت به درجهٔ سفارت کبری ارتقاء یافت، عبارت بودند از:

باقر کاظمی (مرداد ۱۳۲۴ تا مرداد ۱۳۲۹ش)

فضل‌الله نبیل (شهریور ۱۳۲۹ تا آبان ۱۳۳۱ش)

عباس فروهر (آبان ۱۳۳۱ تا شهریور۱۳۳۲ش)

فضل‌الله نبیل (آذر ۱۳۳۲ تا شهریور ۱۳۳۶ش).[2]

به دنبال ارتقاء نمایندگی‌های سیاسی ایران و سوئد از سفارت به درجهٔ سفارت کبری فضل‌الله نبیل تا آبان ۱۳۳۷ش به عنوان سفیر ایران در استکهلم به ماموریت خود ادامه داد.

---

[1]- استوارت، در آخرین روزهای رضاشاه، پیشین، ص ۳۴۳.

[2]- سیاستگزاران و رجال سیاسی در روابط خارجی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، پیشین، ص ۴۴.

سرآغاز دوران توسعهٔ روابط سیاسی دو کشور را می‌بایست سفر محمدرضاشاه پهلوی در سال ۱۳۳۹ش به کشور سوئد دانست. این سفر که به دعوت پادشاه سوئد به طور رسمی صورت گرفت، مذاکراتی را در استکهلم در پی داشت که راه را برای توسعهٔ هر چه بیشتر مناسبات و روابط متقابل هموار کرد.[1]

دولت ایران و سوئد در تاریخ ۸ آبان ۱۳۴۷ش به منظور تسهیل مسافرت بین سوئد و ایران مبادله نامه ای در مورد الغای روادید بین دو کشور توسط اردشیر زاهدی وزیر خارجهٔ ایران و نیلسن، اریک، اکبلاد سفیر دولت پادشاهی سوئد در تهران به امضاء رسید.مفاد این تبادل نامه به شرح زیر می باشد:

الف ـ اتباع سوئد با در دست داشتن گذرنامه معتبر سوئدی مجاز خواهند بود بدون اخذ روادید از نقاط مجاز مرزی وارد خاک ایران شده و تا مدت سه ماه در آن کشور اقامت نمایند.

ب ـ اتباع ایران با در دست داشتن گذرنامه معتبر ایرانی مجاز خواهند بود بدون اخذ روادید از نقاط مجاز مرزی وارد خاک سوئد شده و تا مدت سه ماه در آن کشور اقامت نمایند.

مدت سه ماهه مذکور از تاریخ ورود باولین مرز یکی از کشورهای نوردیک (شمالی) عضور قرارداد ۱۲ ژوئیه ۱۹۵۷ دربارهٔ لغو کنترل گذرنامه در مرزهای داخلی کشورهای نوردیک محاسبه خواهد شد.

توقف‌هائی که در یکی از این کشورها تا شش ماه قبل از ورود بآنا از طریق یک شور غیرشمالی بعمل آمده باشد ـ جزء مدت سه ماهه مذکور فوق محسوب خواهد گردید.

---

[1]- سوئد نظری اجمالی به کشورها، تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۶۹، ص ۳۶۲.

ج ـ بدیهی است لغو روبداد ـ اتباع سوئد و ایران را که بترتیب وارد ایران یا سوئد می‌شوند از رعایت قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در ایران با سوئد ناظر به ورود و اقامت (موقت یا دائم) و استخدام یا اشتغال بیگانگان معاف نمیدارد ـ لیکن هر گاه قصد آنها از ورود به ایران یا سوئد اقامت بیش از سه ماه یا استخدام یا اشتغال بکار در مقابل مزد یا بدون مزد باشد ملزم خواهند بود قبلا از یکی از مأموریت‌های سیاسی یا کنسولی سوئد یا ایران در خارجه اخذ روادید نمایند.

د ـ مقامات صالحه ایران و سوئد این حق را برای خود محفوظ میدارند که از صدور اجازه ورود و اقامت بکشور مربوطه در مورد کسانی که بنحوی از انحاء عنصری نامطلوب تلقی می‌شوند ـ خودداری نمایند.

هـ اتباع ایران که طبق مقررات مقیم سوئد بوده و اتباع سوئد که طبق مقررات مقیم ایران می‌باشند ـ با در دست داشتن گذرنامه معتبر ملی می‌توانند بدون لزوم اخذ روادید ـ کشور محل اقامت خود را ترک و به آن مراجعت نمایند.

و ـ هر یک از دولتین تعهد مینماید که در هر موقع و بدون تشریفات اتباع خود را که وارد قلمرو دولت دیگر شده بقلمرو خود بپذیرد.

ز ـ این موافقنامه از تاریخ اول دسامبر ۱۹۶۸ بمورد اجرا گذارده خواهد شد هر یک از دولتین می تواند بجهات نظم عمومی و یا امنیت ملی اجرای تمام یا قسمتی از مقررات فوق‌الاشعار را موقتاً معلق سازد ـ تعلیق مذکور بلافاصله از طریق سیاسی بدولت دیگر اعلام خواهد شد.

این موافقت نامه با اعلام کتبی از طرف هر یک دولتین قابل فسخ بوده و یکماه پس از تاریخ اعلام کتبی مذکور منفسخ خواهد بود.

در صورتی که پیشنهاد فوق مورد قبول دولت ایران باشد ـ دوستدار افتخار دارد پیشنهاد نماید که این یادداشت و جواب آنجناب بمنزله موافقتنامه‌ای بین دو دولت در این زمینه تلقی گردد.[۱]

همچنین قرار شد یک هیئت اقتصادی به ریاست پرنس برتیل فرزند پادشاه سوئد برای مذاکره در مورد سرمایه گذاری در ایران و نیز هیئتی از طرف موسسه سوید لپ و کنت دولامن برای مطالعه در مورد تاسیس کارخانجات صنعتی وامور جنگلداری و صید ماهی و ساختمان بیمارستان و کشتی و تهیهٔ پروتئین و تاسیس شرکتی با سرمایهٔ یکصد ملیون دلار به تهران بیایند.[۲]

در سال ۱۳۴۹ش پرنس برتیل، فرزند پادشاه سوئد به جای پدرش به مدت ۶ روز به ایران سفر کرد.[۳] وی در این سفر از آثار تاریخی اصفهان و شیراز دیدن کرد. در تهران نیز در دو مهمانی که از طرف دربار ایران و سفارت سوئد ترتیب داده شده بود، شرکت نمود و از مدرسهٔ سوئدی‌ها، واقع در خیابان دروس بازدید کرد.[۴]

به دنبال سفر پرنس برتیل، پرنس کارل گوستاو، ولیعهد سوئد نیز در سال ۱۳۵۰ش جهت شرکت در مراسم جشن دو هزار و پانصد ساله به ایران مسافرت نمود.[۵] سپس در سال ۱۳۵۳ش سون آندرسن، وزیر امور خارجهٔ سوئد به دعوت عباسعلی خلعتبری، وزیر امور خارجه، از ایران بازدیدکرد. وی در این سفر با

---

[۱] - روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۷، گزارش سالیانهٔ وزارت امور خارجه، پیشین، صص ۱۲-۱۳

[۲] - همان، ص ۹۲.

[۳] - آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۴ـ۴۲۸ـ۵۰ـ۵ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

[۴] - روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۹، گزارش سالیانهٔ وزارت امور خارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۵۰، ص ۱۷۹.

[۵] - روابط دولت شاهنشاهی ایران با اروپای غربی، تهران، ادارهٔ انتشارات و مدارک، ادارهٔ سوم سیاسی، ۱۳۵۵، ص ۴۹.

محمدرضاشاه پهلوی، خلعت‌بری و امیر عباس هویدا نخست وزیر، ملاقات و مذاکراتی در زمینهٔ مسائل مورد علاقهٔ دو کشور انجام داد. طی مذاکرات یاد شده مسائل اقتصادی، امکان توسعهٔ روابط بازرگانی، صنعتی و فنی بین دو کشور مورد بررسی قرار گرفت.[۱]

روابط سیاسی دو کشور تا سال ۱۳۵۷ همچنان به صورت محدود برقرار بود. سفرای ایران در سوئد در محدودهٔ زمانی یاد شده عبارت بودند از:

حسین نواب (آبان ۱۳۳۷ تا آذر ۱۳۳۸ش)

غلامحسین فروهر (آذر ۱۳۳۸ تا آذر ۱۳۴۲ش)

مرتضی عدل طباطبایی (آذر ۱۳۴۲ تا مرداد ۱۳۴۵ش)

اکبر دارائی (آبان ۱۳۴۵ تا آذر ۱۳۴۹ش)

عیسی مالک (آذر ۱۳۴۹ تا آذر ۱۳۵۳ش)

منوچهر مرزبان (آذر ۱۳۵۳ تا اول انقلاب اسلامی).[۲]

به طور کلی در دورهٔ پهلوی دوم روابط سیاسی گسترده‌ای بین دو کشور وجود نداشت. اما همین روابط محدود سیاسی زمینه‌ساز برقراری روابط فرهنگی و اقتصادی گستردهٔ بین دو کشور گردید.

ب: روابط اقتصادی

در پی تصمیم دولت سوئد جهت گشایش سفارت در ایران استقرار کارل گوهاردفن هایدن اشتام به عنوان وزیر مختار آن کشور در تهران مستقر شد. از

---

[۱]- همان، ص ۵۰.

[۲]- سیاستگزاران و رجال سیاسی در روابط خارجی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، پیشین، صص ۴۴ـ۴۵.

این زمان مناسبات اقتصادی دو کشور وارد مرحلهٔ جدیدی شد. چنان‌که نخستین عهدنامهٔ بازرگانی ایران و سوئد در دورهٔ پهلوی در ۲۲ ماده در ۲۰ اردیبهشت ۱۳۰۸ش/ ۱۰ مه ۱۹۲۹م با عنوان «عهدنامهٔ اقامت و تجارت و بحرپیمایی بین دولتین ایران و سوئد» در تهران به تصویب میرزا محمدعلی خان فرزین کفیل وزارت خارجه ایران و گرهارد فن هایدن شتام وزیر مختار و ایلچی مخصوص دولت سوئد در ایران رسید.[1] مفاد این عهدنامه به شرح زیر می باشد:

ماده اول: اتباع هر یک از دولتین متعاهدتین می توانید آزادانه، بخاک مملکت متعاهد دیگر وارد و از آنجا خارج شده و در آن مسافرت و توقف و اقامت نمایند با این شرط که موافق قوانین و نظامات جاریه در خاک مزبور عمل نمایند. مشارالیهم از حمایت دائم قوانین و مصادر امور مملکتی نسبت بخود و اموال و حقوق و منافعشان بهره‌مند خواهند شد و در تمام مسائل مذکوره در این ماده از رفتاری که مادون رفتار معموله نسبت به اتباع دول کامله الوداد نباشد بهره‌مند خواهند شد.

واضح است که مقررات مذکوره فوق موجب تحدید حقوق هیچ یک از دولتین متعاهدتین نخواهد شد که در مواقع معینه بموجب حکم قضائی یا از لحاظ امنیت داخلی و خارجی مملکتی و یا انتظامات صحی و اخلاقی از صدور اجازه اقامت اتباع طرف متعاهد دیگر در خاک خود امتناع نمایند.

ماده دوم: اتباع هر یک از دولتین متعاهدتین حق دارند در خاک طرف متعاهد دیگر بهمان شرایطی که برای اتباع دول کامله الوداد مقرر است اموال منقول و غیر منقول تحصیل و تصرف نموده و بوسیلهٔ فروش و هدیه یا نقل و

---

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۵ـ۱۷ـ۱ـ۱۳۱۱ش.

انتقال و یا از طریق ازدواج و ارثیه و ماترک و یا بوسائل دیگری در آنها تصرف مالکانه بنمایند بعلاوه مشارالیم آزادند اموالی که بطریق مذکوره در مقدمهٔ این ماده بدست آورده‌اند از مملکت خارج نمایند و در موارد مذکوره در فوق هیچگونه مالیات حقوق و عوارض و تحدیداتی زیادتر یا غیر از آنچه شامل اتباع دول کامله الوداد می‌باشد بانها تعلق نمی‌گیرد.

ماده سوم: اتباع هر یک از دولتین متعاهدتین در خاک مملکت متعاهد دیگر از حیث اشتغال بهر گونه تجارت و صنعتی از همان امتیازات و معافیت‌ها و مساعدتهائی که برای اتباع دول کامله الوداد شناخته شده و یا ملحوظ خواهد گردید بهره‌مند خواهند شد ـ مشارالیهم حق دارند بهمان شرایط و حدودی که برای اتباع دول کامله الوداد مقرر است بهر شغل و حرفه اشتغال ورزند مشروط بر آنکه شغل مزبور منحصراً باتباع داخله اختصاص نداشته و یا موضوع انحصارات دولتی یا انحصارات اعطائی از طرف دولت نباشد.

ماده چهارم: اتباع هر یک از دولتین متعاهدتین در خاک دولت متعاهد دیگر نسبت بخود و اموال و حقوق و منافعشان و همچنین برای اشتغال بهر قسم تجارت و صنعتی مشمول هیچگونه عوارض و مالیات مستقیم و غیرمستقیم زیادتر یا غیر از آنچه از اتباع دول کامله الوداد مأخوذ می گردد نخواهند بود.

ماده پنجم: اتباع هر یک از طرفین متعاهدین در خاک مملکت متعاهد دیگر راجع به حفظ و حمایت خود و اموالشان در پیشگاه محاکم و مصادر امور مملکتی از همان رفتاری که نسبت با تباع داخله می شود بهره‌مند خواهند شد.

مشارالیهم مخصوصاً بدون هیچگونه مانعی بحاکم دسترس داشته می توانند در تحت همان شرایطی که برای اتباع داخله مقرر است ترافع نمایند. مسائل

راجعه بوجه الضمانه مخصوص خارجی‌های و ارفاق قضائی مجانی و اوراق قضائی غیرقضائی و استرداد مقصرین باید بموجب قرارداد مخصوص بین دولتین متعاهدتین تنظیم گردد در مسائل مربوطه باحوال شخصیه اتباع دولت سوئد در ایران و اتباع دولت ایران در سوئد تابع قوانین مملکت متبوعهٔ خود هستند.

ماده ششم: منازل و کلیهٔ اموال غیرمنقولهٔ دیگر اتباع هر یک از طرفین متعاهدتین در خاک طرف متعاهد دیگر مورد دخول یا تفتیش واقع نخواهد شد مگر در تحت شرایط و مراسمی که بموجب قوانین و احکام و نظامات برای اتباع داخله مقرر است.

و همین طور نمی‌توان دفاتر و اوراق و محاسباتی که در آنجاست تحت رسیدگی درآورده تفتیش نمود مگر بشرایط و مراسمی که در فوق مذکور شد.

ماده هفتم: از اتباع هر یک از طرفین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر نمی‌توان سلب مالکیت نمود یا مشارالیهم و ولو موقت هم باشد از حق استفاده از اموال خودشان محروم داشت مگر به شرائط و در ازای غراماتی که در قوانین برای اتباع داخله پیش‌بینی شده است.

ماده هشتم: اتباع هر یک از دولتین متعاهدتین در خاک مملکت متعاهد دیگر در مواقع صلح یا جنگ از قرضه‌های اجباری و هدایای مالی و همینطور کلیهٔ مالیاتها از هر قسم که باشد و برای احتیاجات جنگی تحمیل شده باشند معاف هستند.

مشارالیهم همینطور از خدمت نظامی شخصی و اجباری و هر مالیات و عوارضی که بجای خدمات مذکوره وضع شده باشد معاف خواهند بود. راجع به مصادرات و کلیه تحمیلات نظیر آن که برای احتیاجات قشونی مقرر شده باشد با

مشارالیهم مادون آنچه نسبت به اتباع دول کامله الوداد معمول می‌گردد رفتار نخواهد شد.

مادهٔ نهم: شرکت‌های آنونیم و کلیهٔ شرکتهای دیگری که منظور آنها تجارت و یا انتقاع باشد از قبیل شرکتهای تجارتی و صنعتی و مالی و حمل نقل و بیمه که مقر شرکتی آنها در خاک یکی از طرفین متعاهدین بوده و در آنجا مطابق قوانین مملکتی تاسیس و تابعیت آنها رسماً شناخته شده باشد در خاک طرف متعاهد دیگر نیز شناخته شده و در آنجا حق ترافع قضائی بعنوان مدعی و مدعی علیه خواهند داشت با شرکت‌های مزبوره از هر حیث و مخصوصاً از لحاظ عملیات مربوطه بخود و تحصیل و تصرف اموال منقول و غیر منقول و تصرفات مالکانه در آنها و همچنین راجع بمالیات همان رفتاری خواهد شد که نسبت بشرکتهای دول کامله الوداد معمول میگردد ـ و بعلاوه مقررات مواد ۵ و ۸ راجع باتباع دولتین متعاهدتین نسبت بشرکت‌های مذکوره در فوق نیز برسم تشابه معمول و مجری خواهد بود.

مادهٔ دهم: دولتین متعاهدین نسبت به واردات و صادرات مال التجار طرفین هیچ قسم ممنوعیت‌ها یا تحدیداتی که در تحت همان شرایط نسبت بواردات و صادرات مال‌التجاره متشابه سایر ممالک معمول و مجری نباشد وضع ننموده و برقرار نخواهند گذاشت معهذا ممنوعیت‌ها یا تحدیدات ذیل در حکم انجراف از اصل معاهده کامله الوداد تلقی خواهد شد.

الف ـ ممنوعیت‌ها یا تحدیدات برای انتظامات عمومی و امنیت داخلی و خارجی مملکت ب ـ ممنوعیت‌ها یا تحدیداتی که برای حفظ الصحه عمومی و یا بملاحظهٔ حفاظت حیوانات یا نباتات مفیده در مقابل امراض و حشرات مضره و یا

طفیلی و یا برای جلوگیری از فساد نسل و از بین رفتن جنس نباتات مفیده وضع شده باشد.

ج ـ ممنوعیت‌ها یا تحدیدات راجع بصادرات اسلحه و ذخائر و مهمات جنگی.

د ـ ممنوعیت‌ها یا تحدیداتی که شامل محصولاتی باشد که در تحت احضار دولت بوده یا در تحت انحصار اعطائی از طرف دولت باشد.

مادهٔ یازدهم: ۱ـ هریک از دولتین متعاهدتین در باب حقوق ورودی و کلیه حقوق و مالیات هائی که بهر اسم و رسم در موقع ورود مال التجاره ماخوذ می‌گردد متعهد می شود که به محصولات ارضی و صنعتی مملکت متعاهد دیگر همان حقوق گمرکی و کوئیفیسیان و سور تاکس و عوارض ورودی که عموماً بمحصولات متشابه دول کامله الوداد تعلق گرفته یا خواهد گرفت فوراً و بدون شرطی معمول و مجری دارند.

۲ـ دولتین معاهدتین متقابلا معاملهٔ دول کامله الوداد را راجع بحقوق خروجی و کلیه حقوق یا مالیات‌هائی که در موقع صدور امتعه تعلق می گیرد نسبت به یکدیگر مرعی خواهند داشت.

۳ـ بعلاوه دولتین متعاهدتین متقابلا متعهد میشوند که راجع به ترتیبات و مراسم گمرکی در وباک(حقوقی است که از موادخام وارده بمملکت بطور امانت گرفته می‌شود که چنانچه همان مواد بصورت ساخته از مملکت خارج شود حقوق مزبور مسترد گردد) و انبار گذاشتن مال‌التجاره و عملیاتی که نسبت بانها می شود و حقوق و مالیاتهائی که بانها تعلق می گیرد و همینطور در باب طرز تفتیش و تجزیه شیمیایی امتعه در گمرک و شرائط پرداخت حقوق و مالیاتها و تفسیر تعرفهٔ

گمرکی و ارسال مال‌التجاره وارد شده و صادر شده و تزانزیتـی در گمـرک معاملـه دولت کامله الوداد را نسبت یکدیگر بنمایند.

ماده دوازدهم: دولتین متعاهدتین موافقند که در باب تجارت فیمابین آنچـه راجع به تصدیقنامه مبدا است ترتیبات و مقررات قرارداد بین‌المللی تسهیل مراسم گمرکی امضا شده درژنو مورخه ۳ نوامبر ۱۹۲۳ را روی و معمول بدارند.

تصدیق صحت تصـدیقنامه هـای مبدئیکـه از طـرف اداره گمـرک یـا اطـاق تجارتی که برای این کار صلاحیت داشته باشند صادر شده باشد ضروری نیست در مواقعی که تصدیق نامه مبدا را ادارات یا مؤسسـات دیگـری صـادر نمـوده باشـند دولت مملکتی که مال‌التجاره بانجا وارد می‌شود حق دارد تقاضا نماید که این قسم تصدیقنامه های مبدا از طرف نمایندگان سیاسی یـا قنسـولگری صـالحه در محـل ارسال تصدیق شده باشد این تصدیقات مجانی خواهد بود. ادارات مملکـت مقصـد حق دارند ترجمه فرانسه تصدیقنامه‌ها مبدأ را بخواهند.

مادهٔ سیزدهم: حقوق و مالیات های داخلی را که در خاک هر یک از طرفین متعاهدین بهر اسمی از مال التجاره در موقـع تولیـد و تهیـه و حمـل و نقـل و یـا هنگام خرید و یا مصرف آن بنفع دولت یا ولایات را یا نواحی و یا اتحادیه‌ها ماخوذ می گردد و یا مأخوذ خواهد گردید نمی‌توان در تحت هیچ عنـوانی از مـال‌التجـاره طرف متعاهد دیگر سنگین‌تر از میزانی دریافت کرد که بامتعـه دول کاملـه الـوداد تعلق می گیرد.

مادهٔ چهاردهم: اشخاص و یا شرکت‌هائی که در سوئد اشتغال بامر تجارت و یا صنعت دارند در ایران راجع به علائم تجارتی و صنعتی با این شـرط کـه مراسـم مقرره این مملکت را مرعی دارند از همان حمایتی بهره‌منـد خواهنـد گردیـد کـه

نسبت به تجار یا صنعتگراتی که در ایران سکنی دارند معمول بوده و یا خواهند بود و همینطور اشخاص و یا شرکتهائی که در ایران بامر تجارت و یا صنعت اشتغال دارند در سوئد راجع بعلائم تجارتی و صنعتی با این شرطی که مراسم مقرره آن مملکت را مجرا دارند معمول بوده و یا معمول خواهد بود معهذا مقررات این ماده موجب نمی شود که طرفین متعاهدین ادعا نمایند که حمایت علائم مذکوره بیشتر و برای مدت طولانی‌تری باشد که در مملکت اصلی مقرر است.

ماده پانزدهم: دولتین متعاهدتین متقابلا در قسمت ترانزیت اشخاص و اسباب و هر قبیل امتعه و هر قسم مرسولات و وسائط نقلیه معامله کامله الوداد را نسبت بیکدیگر مرعی خواهند داشت معهذا ممنوعیت‌ها و تحدیدات ذیل که بر طبق اصول عمومی وضع و یا برقرار شده باشد در حکم انحراف از اصل معامله کامله الوداد نخواهد بود.

۱ـ ممنوعیتها و یا تحدیداتی که بملاحظه امنیت عمومی یا امنیت داخلی و یا خارجی مملکت وضع شده باشد.

۲ـ ممنوعیت ها یا تحدیداتی که بملاحظه حفظ الصحه عمومی یا حفظ حیوانات یا نبات مفیده در مقابل امراض و هوام موذیه و حشرات طفیلی یا برای جلوگیری از فساد نسل یا از بین رفتن نباتات مفیده وضع شده باشد.

ماده شانزدهم: تجار یا صاحبان کارخانه و سایر صنعتگران اتباع یکی از دولتین متعاهدتین و همینطور عمال تجارتی آن در خاک طرف متعاهد دیگر آنچه راجع به عملیات آنها و مخصوصاً در خصوص مالیات و تسهیلات گمرکی که شامل مسطوره‌جات است از همان رفتاری که راجع به تجار و صاحبان کارخانه و صنعتگران و عمال تجارتی دول کامله الوداد معمول است بهره‌مند خواهند شد.

در مواقعی که ارائه ورقه هویت برای عمال تجارتی در یکی از دولتین متعاهدتین تقاضا شود مقررات قرار داد بین‌المللی تسهیلات مراسم گمرکی که در سوم نوامبر ۱۰۲۳ در ژنو امضاء شده است معمول خواهد گردید معهذا ویزای ورقه مزبور از طرف قونسولگری یا ادارات دیگری لازم نخواهد بود.

مادهٔ هفدهم: کشتی های سوئدی و محمولات آن در ایران و کشتی‌های ایران و محمولات آن در سوئد از هر کجا که حرکت نموده باشند و مقصد آنها هر جا باشد و همینطور مبدأ و مقصد محمولات آنها هر کجا باشد از همان رفتاری که نسبت به کشتیها و محمولات دول کامله الوداد ملحوظ می‌گردد بهره‌مند خواهند شد. مقررات این ماده شامل کاپوتاژ و امتیازاتی که دولتین متعاهدتین نسبت بصید ماهی در آبهای خود مرعی می دارند و یا خواهند داشت نخواهد بود.

از اجازه ورود کشتیهای جنگی هر یک از طرفین متعاهدین در آبهای طرف متعاهد دیگر در این قرارداد بحثی نشده و تابع مقررات موضوعه مملکتی خواهد بود.

مادهٔ هیجدهم: تابعیت کشتی های هر یک از طرفین بر طبق اسناد و تصدیق‌نامه‌هائی که در این باب ادارات صالحه دول متعاهد بر طبق قوانین و نظامات هر یک از دولتین صادر شده است تعیین می گردد.

اوراق تعیین حجم کشتی و همچنین اسناد مربوطه بتعیین حجم که از طرف یکی از دولتین متعاهدتین صادر شده باشد از طرف دولت متعاهد دیگر بر طبق مقررات مخصوصی که ممکن است بین دولتین منعقد گردد شناخته می شود.

مادهٔ نوزدهم: هر گاه کشتی‌های طرفین متعاهدین در آب‌های طرف متعاهد دیگر آسیبی دیده یا غرق شوند کشتی و محمولات آن از همان معافیت‌هائی که قوانین و مقررات دولتین متقابلا در مواقع نظیر آن برای کشتی‌ها و محمولات خود

مرعی می دارند بهره‌مند خواهند شد و به ناخدا و اعضاء کشتی چه نسبت به خودشان و چه نسبت به کشتی و محمولات آن همان درجه مساعدت و حمایتی مبذول خواهد شد که نسبت باتباع داخله ملحوظ می گردد اشیائی که از کشتی آسیب دیده یا غرق شده نجات داده می شود از هر گونه حقوق و گمرک معاف خواهد بود مگر اینکه اشیاء مزبور برای مصرف داخلی بکار برده شود.

ماده بیستم: دولتین متعاهدتین متقابلا حق دارند نمایندگان قنسولی در پایتخت و شهرهای مهمی که این قبیل مأمورین خارجی مجاز باقامت هستند معین نمایند.

نمایندگان قنسولی که از طرف یکی از طرفین متعاهدین منصوب شده‌اند مطابق اصل معامله متقابله در خاک طرف متعاهد دیگر از کلیه مزایا و معافیتها و مصونیت ها و حقوقی که برای نمایندگان قنسول دول ثالثی شناخته شده و یا شناخته خواهد شد بهره‌مند خواهند گردید.

ماده بیست و یکم: معامله دول کامله الوداد مذکوره در این قرارداد شامل موارد ذیل نخواهد بود.

الف ـ مزایائی که یکی از طرفین متعاهدین بدول مجاور برای تسهیلات تجارت سرحدی داده و یا خواهد داد.

ب ـ مزایائی که دولت سوئد ممکن است بدولت دانمارک یا نروژ و یا بهر دوی آنها بدهد در صورتی که این مزایا را بهیچ دولت دیگر نداده باشد.

ج ـ تعهدائی که یکی از طرفین متعاهدین بموجب اتحاد گمرکی کرده و یا در آتیه خواهند کرد.

ماده بیست و دویم: این عهدنامه بر طبق قانون اساسی هر یک از دولتین متعاهدتین بتصویب خواهد رسید و مبادلهٔ نسخ مصوبه به اسرع اوقات ممکنه صورت خواهد گرفت ـ این قرارداد ۱۵ روز پس از مبادله نسخ مصوبه به موقع اجرا گذاشته می‌شود و مدت آن پنج سال است چنانچه شش ماه قبل از انقضاء مدت مذکور در فوق این قرارداد فسخ نشود بطور ضمنی ادامه یافته و تا ششماه بعد از تاریخی که یکی از طرفین فسخ آنرا بطرف متعاهد دیگر اعلام نماید دارای اعتبار خواهد بود.

بنا بمراتب فوق اختیار داران طرفین این قرارداد را امضا و بمهر خود مهمور نمودند.

طهران ۱۰ مه ۱۹۲۹ ـ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۰۸

امضاء: محمدعلی فرزین

امضاء: هایدن اشتام

پروتکل اختتامیه

در موقع امضای عهدنامه اقامت و تجارت و بحر پیمائی اختیار داران دولتین متعاهدتین در باب مقررات ذیل نیز که جزء لایتجزای عهدنامه است توافق حاصل نمودند:

راجع به ماده ۱ـ مقررات ماده (۱) بهیچ وجه بمقرارتی که در هر یک از مملکتین در باب تذکره مجری بوده و یا خواهد بود و همچنین بمقرراتی که در باب حق اشتغال اتباع خارجه بکار وضع شده و یا بشود خللی وارد نخواهد آورد بعلاوه هیچیک از مقررات عهدنامه اقامت و تجارت و بحر پیمائی مانع نخواهد شد که هر یک از دولتین متعاهدتین در هر موقع مقرراتی برای تنظیم و یا منع

مهاجرت بخاک خود وضع نماید مشروط بر آنکه این مقررات در حکم تبعضی نباشد که بالاختصاص متوجه کلیه اتباع طرف متعاهد دیگر باشد.

راجع به ماده ۳ و ۹ ـ مقررات این عهدنامه نسبت برفتار معامله کامله الوداد موجب نمی‌شود که یکی از طرفین متعاهدین باستناد آن از رفتاری که از لحاظ مالی برای احتراز از تأدیه مالیات مکرر در روابط خود با دولت ثالثی بموجب قرار داد که مخصوصی که موضوعش توزیع حق اخذ مالیات راجع بمواد مالیات بده باشد استفاده نماید.

بدیهی است مقررات این معاهده نمی تواند حق تقاضای مزایای مخصوصی را بدهد که در ایران به شرکت‌هائی که عملیاتشان بموجب امتیازات مخصوصی تعیین شده است اعطا گردید.

از طرف دیگر شرکت‌های هر یک از دولتین متعاهدتین که شرایط اشتغالشان در خاک طرف متعاهد دیگر بر طبق امتیازات مخصوصی تنظیم شده باشد مجاز نیستند برای مسائلی که در امتیاز نامه ذکر شده است مزایائیرا که بموجب عهدنامها و قراردادهای جاریه یا ناشیه از معامله کامله الوداد اعطائی است تقاضا بنمایند.

راجع بماده ۲۰ ـ نمایندگان قونسولی که از طرف هر یک از دولتین متعاهدتین در خاک طرف متعاهد دیگر تعیین شده‌اند نمی‌توانند قبل از آن که اگرکواتور خود را از طرف دولت دیگر و بترتیبی که در مملکت مشارالیهما مقرر است دریافت نموده باشند بانجام مأموریت دولت خود اشتغال ورزند.

و هر یک از دولتین متعاهدتین این حق را برای خود محفوظ می دارند که پس از اینکه قبلا از مجرای سیاسی دلائل خود را بطرف متعاهد دیگر اعلام نمودند

اگر کواتور صادره را مسترد دارند بدون آنکه بهیچوجه ملزم بانیات دلائل مزبوره بوده و یا آنکه مجبور باشند تصمیم خود را موکول بموافقت طرف دیگر نمایند.

طهران ۱۰ مه ۱۹۲۹ ـ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۰۸

امضاء: محمدعلی فرزین

امضاء: هایدن اشتام[۱]

این عهدنامه که سرآغاز مناسبات اقتصادی گستردهٔ بین دو کشور بود زمینه را برای مراودات بعدی فراهم نمود. چنان‌که سوئدی‌ها نقش عمده‌ای در تأمین لوازم و وسایل مورد نیاز جهت راه‌آهن ایران ایفا کردند.

در سال ۱۳۱۰ش دولت ایران برای خرید لوازم و تجهیزات مورد نیاز راه‌آهن با دولت سوئد وارد مذاکره شد و نتیجهٔ مذاکرات براساس نوشتهٔ روزنامهٔ تایمز لندن موارد ذیل بود:

«دولت ایران برای موتورهای بخار و راه‌آهن و لوازم دیگر سفارش‌هایی به ارزش پنجاه میلیون کورن به سوئد داده است، یازده کمپانی سوئدی که باید این کالاها را تحویل نمایند، یک شرکت متحد فروشنده از خود تشکیل داده‌اند و چون دولت ایران اجازه خروج پول را از کشور نمی‌دهد یگانه راه انجام معامله این است که جنس با جنس معامله شود. این شرکت تعاونی جدید سوئدی کالاهای ایرانی را

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۵، ۱۳/۱، ۱۶، ۱۶/۱، ۱۷، ۱۷/۱، ۱۸، ۱۸/۱– ۱۷– ۱– ۱۳۱۱ش.

در سوئد به فروش خواهد رساند و اگر طرز عمل فروش اجناس ایران رضایت‌بخش باشد سفارش‌های دیگر نیز برای خرید اجناس سوئدی داده خواهد شد.»[۱]

ساخت راه‌آهن ایران توسط سندیکای شرکت‌های آلمانی و آمریکایی چندان پیشرفتی نمی‌کرد و پس از سه سال مشخص شد که عملیات سندیکا به زیان دولت است. به همین دلیل در مهرماه ۱۳۱۰ش دولت ایران قرارداد خود را با سندیکا لغو نمود و یک نفر سر مهندس و چند نفر مهندس از سوئد استخدام کرد و ساختمان قسمت شمال را از شاهی (قائمشهرکنونی) به بعد برعهدهٔ آنها گذارد. در تاریخ ۱۵ آبان ۱۳۱۰ش/ ۷ نوامبر ۱۹۳۱م قرارداد خرید لوازم مورد نیاز راه‌آهن اهواز با سوئد منعقد گردید. براساس این قرارداد شرکت محدود ایران به وسیلهٔ نمایندهٔ خود آقای ن. ث. تیسون متعهد گردید اشیاء و لوازم مورد نیاز را مطابق با شرایط ذکر شده در قرارداد به دولت ایران تحویل دهد.[۲] علاوه بر این قرارداد دیگری در ۱۶ فروردین ۱۳۱۱ ش/ ۵ آوریل ۱۹۳۲م در زمینهٔ خرید لوازم موردنیاز راه‌آهن بین ایران و سوئد منعقد شد. در این قرارداد نیز شرکت محدود ایران در استکهلم توسط نمایندهٔ خود آقای س.ا. ر.سارسون تعهد نمود لوازم موردنیاز راه‌آهن را با توجه به شرایط مندرج در قرارداد به دولت ایران تحویل نماید.[۳]

البته این مناسبات تجاری یک طرفه نبود، بلکه مبادلات به صورت دو طرفه بین دو کشور برقرار شد. چنان‌که ایران نیز محصولاتی را به سوئد صادر کرد. روزنامهٔ تایمز لندن در پیوست تجارتی خود در نوامبر ۱۹۳۱م در این باره چنین

[۱]- روزنامهٔ تایمز لندن، مورخ ۲۵ ژوئن ۱۹۳۱م (۳ تیر ۱۳۱۰) به نقل از معتضد، خسرو، تنش بزرگ، تهران، نشر پیکان، ۱۳۷۷، ص ۱۰۴.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۷ـ۵۰ـ۲ـ۱۲ـ۱۳۱۱ش.

[۳]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۴ـ۵۰ـ۲ـ۱۲ـ۱۳۱۱ش.

نوشت: «برای مبادله اجناس سوئدی و ایرانی به وسیلهٔ یک کمپانی سوئدی که بدین منظور تشکیل خواهد شد اخیراً قراردادی بین نمایندگان دولت ایران و شرکت سوئدی «نیدکویست و مولم» در استکهلم به امضاء رسیده است.

یازده شرکت سوئدی در این معامله ذینفع می باشند. اهمیت موضوع از اینجا معلوم می‌شود که نخستین سفارش ایران به ارزش نه یا ده میلیون کورن (بیش از پانصد هزار لیره) بالغ می‌گردد. کالاهای ایرانی که به سوئد حمل می‌گردد عبارت خواهد بود از خشکبار، بادام، فندق، ظروف نقره، مروارید، تریاک، پوست، پشم، پنبه، برنج، توتون، چای و کتیرا و.... کالاهای ایرانی که به سوئد فروخته می‌شود می‌توان آن‌ها را در سایر کشورها نیز در معرض فروش گذارد... برای آنکه معاملات سریع‌تر انجام پذیرد شرکت‌های متعاهد یک کمپانی فروشنده برای تحویل محصولات وارده و صادره تشکیل داده‌اند. کمک شرکت تعاونی فروش سوئدی تعیین شده و این کمپانی به وسیلهٔ سازمان عالی خود مقادیر هنگفت خشکبار و محصولات ایران از قبیل فرش به فروش خواهد رسانید.»[1]

طبق گزارش وزارت امور خارجه به سفارت ایران در استکهلم مدتی پس از برقراری مناسبات تجاری بین دو کشور میزان صادرات ایران به سوئد افزایش یافت.
و عدهٔ زیادی از تجار سوئدی به صدور اجناس ایرانی و فروش آن مشغول شدند.[2]

هم‌زمان با واگذاری ساخت راه‌آهن شمال ایران به مهندسان سوئدی، ادامهٔ ساخت راه‌آهن جنوب نیز به یک مهندس امریکایی به نام «کارول» که سابقاً جزو مهندسان ادارهٔ راه‌آهن و در خدمت دولت ایران بود واگذار شد. بدین ترتیب

---

[1]- معتضد، پیشین، ص ۱۰۵.

[2]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۷ـ۲۱ـ۱ـ۱۳۱۱ش.

مهندسان سوئدی و آمریکایی زیرنظر دولت ایران تا اوایل سال ۱۳۱۲ش به کار خود ادامه دادند، ولی در این تاریخ ساختمان راه‌آهن ایران وارد مرحله‌ای دشوارتر و پرخرج‌تری شد و به سازمان فنی و مهندسی منظم و وسیع‌تری نیازمند گردید. ادامهٔ کار نه برای دولت ایران مقدور بود و نه برای مهندسان سوئدی و امریکایی. به همین دلیل دولت ایران بار دیگر شرکت‌های معتبر در فن ساخت راه‌آهن را به همکاری دعوت کرد. سرانجام پیشنهاد کنسرسیوم بزرگ و معتبر سوئدی ـ دانمارکی به نام «کامپساکس»* مورد پذیرش قرار گرفت. پس از تعیین امکانات کنسرسیوم از لحاظ فنی و دیگر شرایط در تاریخ اول خرداد ۱۳۱۲ش قراردادی بین دولت ایران و کنسرسیوم مذکور منعقد گردید. به موجب این قرارداد، کنسرسیوم کامپساکس به عنوان مشاور فنی و نماینده وزارت طرق و شوارع برای ساختمان بقیهٔ خط سراسری ایران به مسافت تقریبی ۱۰۰۰ کیلومتر از راه مورد مقاطعه می‌بایست خط مزبور را از تاریخ امضای قرارداد تا اوایل سال ۱۳۱۸ش ساخته و آماده تحویل دولت ایران می‌داد. حق تلاش و نظارت فنی کنسرسیوم برای هر متر ۵ دلار طلا یا هر کیلومتر ۵۰۰۰ دلار درنظر گرفته شد. برای نظارت بر اجرای قرارداد کنسرسیوم و رسیدگی بر طرح‌ها و نقشه‌های کامپساکس اداره‌ای به نام «ادارهٔ نظارت ساختمان راه‌آهن» در وزارت طرق و شوارع تأسیس سد و عده‌ای از مهندسان عالی رتبه در آن به کار مشغول شدند و مهندس پولند و مهندس کارول آمریکایی نیز در این اداره سمت بازرسی داشتند. کنسرسیوم

* کنسرسیوم کامپساکس قبلاً مقاطعهٔ ساختمان خط راه‌آهن بزرگی را در کشور ترکیه به عهده داشت و عملیات خود را در آنجا به نحو رضایت‌بخشی برای دولت ترکیه انجام داده بود.

کامپساکس نیز بلافاصله پس از امضای قرارداد ساخت راه‌آهن را آغاز کرد.[۱] کنسرسیوم با تلاش شبانه‌روزی توانست راه‌آهن شمال ـ جنوب ایران را تقریباً دو سال زودتر از موعد مقرر به پایان برساند. روزنامهٔ «اوری بودیس ویکلی» چاپ انگلستان در ۲۱ دی ۱۳۱۹ش/ ۱۱ ژانویه ۱۹۴۱م دربارهٔ راه‌آهن ایران که بیانگر پشتکار و همت سازندگان این پروژه بود این چنین نوشت: «با آنکه راه‌آهن ایران یکی از بزرگترین ساختمان‌های مهندسی جهان است ولی تبلیغات زیادی دربارهٔ آن نشده است، پنجاه هزار نفر مهندس و کارگر در مدت قریب سیزده سال شبانه‌روزی کار می‌کردند.»[۲]

به دنبال انجام عملیات موفق ساخت راه‌آهن توسط کمپانی سوئدی ـ دانمارکی دولت ایران لکوموتیوهای راه‌آهن را که نفت‌سوز بودند از سوئد خریداری کرد و مسئولیت تعمیرات راه‌آهن هم به دو نفر مهندس سوئدی سپرده شد.[۳]

با آغاز جنگ دوم جهانی با این‌که ایران اعلام بی‌طرفی نمود ولی از آتش جنگ در امان نماند و به وسیلهٔ نیروهای روس و انگلیس اشغال شد و نتیجهٔ این اشغال تعطیلی کلیه پروژه‌های صنعتی و عمرانی بود.

سرانجام مناسبات دو کشور پس از چهار سال توقف، بار دیگر در سال ۱۳۲۴ش آغاز گردید. در این زمان با تصویب هیئت وزیران به شرکت ایران و سوئد اجازه داده شد تا معاملات بازرگانی خود را مطابق با شرایط تعیین شده انجام دهد. این شرکت هم وظیفهٔ صادرات کالا به سوئد و هم وظیفهٔ واردات کالا

---

[۱]- مددی، سوئدی‌ها در ایران، همان، صص ۲۸ـ۲۹.

[۲]- معتضد، تنش بزرگ، پیشین، ص ۱۱۰.

[۳]- مددی، پیشین، ص ۳۰.

از سوئد را برعهده داشت.[۱] در پی تصویب نامهٔ هیئت وزیران سطح صادرات و واردات بین دو کشور افزایش یافت و ایران و سوئد درصدد انعقاد قراردادی جهت مبادلهٔ اجناس با یکدیگر برآمدند. در ابتدا اجناس مورد مبادله تعیین گردید. کالاهای صادراتی ایران عبارت بودند از: روده، مواد حیوانی، خرما، خشکبار، کتیرا، پوست، انواع چوب و فرش. کالاهای صادراتی سوئد نیز شامل موارد ذیل بودند:

دارو و مواد شیمیایی، اشیاء ساخته شده از پوست، کائوچو، کاغذ، مطبوعات، پارچه‌های ابریشمی و پشمی، فلزات و ماشین‌آلات با لوازم.[۲]

سرانجام موافقتنامهٔ بازرگانی بین ایران و سوئد به امضاء رسید. در این موافقتنامه به شرکت ایران و سوئد اجازه داده شد که کالاهای ایرانی را صادر و کالاهای سوئدی را وارد نماید. البته خود شرکت مستقیماً حق ورود جنس به داخل ایران را ندشت. در بخشی از این قرارداد به این اصل اشاره شد که: «این معاملات روی اصل پایاپای بوده و هر سال موقع تصفیه چنانچه صادرات زیادتر از واردات باشد شرکت متعهد است تفاوت را به دلار آمریکایی و یا ارزی که قابل تبدیل به دلار باشد بپردازد و اگر واردات سوئد زیادتر از صادرات از ایران باشد دولت تعهدی در این باره نخواهد داشت.»[۳]

با وجود تلاش‌های دو کشور در زمینهٔ تجارت، این معاملات پایاپای به صورت یک طرفه ادامه یافت و صادرات سوئد به ایران بیشتر از صادرات ایران به سوئد بود. از سوی دیگر زمینه‌های تجارت برای سوئد بیش از ایران فراهم می‌شد.

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۳۲ـ۸۴ـ۸ـ۳۴ـ۱۳۱۷ش.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۶۴ و ۱۶۵ـ۸۴ـ۸-۳۴ـ۱۳۱۷ش.

[۳]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۵۴ـ۸۴ـ۸ـ۱۳۱۷ش.

این وضعیت از شکوائیه‌هایی که بازرگانان ایرانی مقیم سوئد به دولت ایران داشتند مشخص می‌شود.[۱]

در نهم آبان ۱۳۲۸ش موافقتنامهٔ دیگری با عنوان «موافقتنامهٔ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت سوئد راجع به سرویس‌های حمل و نقل هوایی بازرگانی» در تهران به امضاء بتک اودنر، کاردار سفارت سوئد و علی اصغر حکمت، وزیر امور خارجه ایران رسید. مفاد این موافقت نامه عبارت اند از:

مادهٔ ۱: با رعایت مقررات این موافقت نامه هر یک از طرفین متعاهدین به مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف متعاهد دیگر برای بهره‌برداری سرویس های مورد موافقت خود انجام پرواز ترانزیتی از فراز کشور خود و همچنین حق فرود آمدن در آن کشور در نقاط مذکوره در برنامه پرواز پیوست بمنظور غیر از حمل و نقل و بمنظور پیاده یا سوار کردن محمولات بین‌المللی، مسافر، بار و پست اعطاء می نماید.

مادهٔ ۲: الف ـ هر یک از طرفین متعاهدین بمنظور بهره‌برداری طبق این موافقت نامه در خطوط مذکوره در برنامه پرواز پیوست یک یا چند مؤسسه هواپیمائی را کتباً بطرف متعاهد دیگر معرفی خواهد نمود طرف متعاهد دیگر بمحض دریافت معرفی نامه با در نظر گرفتن مفاد ماده دوم این موافقت نامه بمؤسسه یا مؤسسات معرفی شده بدون تأخیر اجازه بهره‌برداری اعطاء خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات هواپیمائی معینه مقامات صلاحیت دار هوائی کشوری که حقوق نامبرده را اعطاء می نماید قانع کنند که قابلیت انجام شرایطی را که طبق قوانین و مقررات آن کشور برای عملیات مؤسسات هواپیمائی

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۸ـ۸۸ـ۹ـ۳۴ـ۱۳۱۷ش.

بازرگانی مقرر است دارا می‌باشد. در هر موقع متعاقب این امر هر مؤسسه هوائی که بدین ترتیب تعیین و مجاز گردیده می‌تواند بهره‌برداری از سرویس‌های مورد موافقت را آغاز نماید.

ب ـ و مشروط باینکه مبادرت باین اقدام در مناطق جنگ یا مناطقی که تحت اشغال نظامی بوده یا تحت تأثیر آن واقع شده باشد با اجازه و موافقت مقامات صلاحیت‌دار نظامی باشد. مادهٔ ۳: الف ـ هر یک از طرفین متعاهدین حق خواهند داشت از اعطاء حقوق مصرحه در مادهٔ ۱ این موافقت نامه بیک مؤسسه یا مؤسسات هوائی خودداری یا آن حقوق را معلق یا نقض و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی که لازم بداند تعیین کند در صورتی که قانع نشده باشد که مالکیت مؤسسه یا مؤسسات و تسلط مؤثر آن در دست طرف متعاهد تعیین کند مؤسسه یا مؤسسات مزبور یا اتباع آن طرف می باشد.

ب ـ همچنین هر یک از طرفین متعاهدین حق خواهد داشت که پس از مشورت با طرف متعاهد دیگر یک موسسه یا مؤسسات هواپیمائی را از استفاده از حقوق مذکوره در مادهٔ ۱۰ این موافقت نامه باز دارد و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی را که مقتضی بداند جهت یک مؤسسه یا مؤسسات تعیین کند در هر مورد که آن مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی مندرجات مواد ۱۱ و ۱۲ قرارداد بین‌المللی هواپیمائی کشوری را بصورت فعلی یا شرایط مندرجه در این موافقتنامه را مراعات نماید.

مادهٔ ۴: هیچیک از مقررات موافقت نامه چنین تعبیر نخواهد شد که حقوق انحصاری و استثنائی بطرف متعاهد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آن اعطاء نموده یا نسبت بمؤسسات هواپیمائی هر کشور دیگری تبعیض‌آمیز باشد.

مادهٔ ۵: مفاد این موافقت نامه بمؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین موافقتنامه حق نمیدهد که در خاک طرف متعاهد دیگر از یک نقطه آن کشور بنقطه دیگر واقع در آن مسافر بار یا محمولات پستی با دریافت کرایه با حق‌الزحمه برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید باین منظور تعبیر گردد.

مادهٔ ۶: مؤسسات هواپیمائی که بوسیله طرفین متعاهدین معین شده‌اند فرصت مناسب و متساوی خواهند داشت سرویس های مورد موافقت را در خطوط هوائی مشخصه بین کشورهای طرفین و ماوراء آنها بکار اندازند مؤسسه یا مؤسسات هوائی معینه هر یک از طرفین متعاهدین باید در موقع بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت منافع مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر نامطلوبی در جریان امور سرویس هائی که طرف اخیرالذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دائر نمود حاصل نشود.

مادهٔ ۷: سرویس های مورد موافقت که از طرف مؤسسات هواپیمائی معینه طرفین متعاهدین برقرار می شود باید کاملا منطبق با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل در خطوط معینه باشد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیت مناسب با احتیاجاتی که منطقاً برای آتیه پیش‌بینی شود از لحاظ حمل و نقل مسافر ـ بار و محمولات پستی از لحاظ پیاده و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط مشخصه در کشورهای دولتی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی مبنی بر اینکه ظرفیت باید متناسب باشد با:

الف ـ احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبدأ و کشور مقصد

ب ـ احتیاجات مؤسسات هواپیمائی در بهره‌برداری از خط هوائی که از یکی از کشورهای متعاهد بمقصد کشورهای دیگری عبور می کند.

ج ـ احتیاجات حمل و نقل نواحی که هواپیماهای مؤسسات هوائی از آن عبور مینمایند یا رعایت منافع سرویس های حمل و نقل هوائی دیگری که بوسیلهٔ مؤسسات هواپیمائی کشورهای شامل آن نواحی تأسیس شده است.

مادهٔ ۸: تعرفه‌هائیکه برای هر یک از سرویس های مورد موافقت وضع می‌شود باید عادلانه بوده و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوطه از جمله صرفه‌جوئی در عمل و نفع عادلانه و اختلاف خصوصیات سرویسها (از قبیل میزان سرعت وسائل راحتی مسافرین) و تعرفه‌هائی که از طرف مؤسسات هواپیمائی دیگر که در هر قسمت از مسیر وضع شده تعیین شود نسبت بهر مسیر تعرفه‌ها باید در صورت امکان بین مؤسسات هواپیمائی طرفین متعاهدین پس از مشورت با مؤسسات هواپیمائی دیگر که در همان مسیر یا در قسمتی از آن عمل می‌نمایند تعیین گردد و موافقت در تعیین این تعرف در مواردی که ممکن باشد بوسیله انجمن بین‌المللی حمل و نقل هوائی انجام می گیرد اجرای تعرفه‌هائی که بدین ترتیب مورد موافقت قرار می گیرد موکول بتصویب طرفین متعاهدین خواهد بود.

مادهٔ ۹: مواد ۳۵/۳۳/۳۲/۳۱/۲۴/۱۵ قرارداد هواپیمائی کشوری بین‌المللی بصورت فعلی آنها بمنزله جزء لایتجزای این مواقفتنامه در مورد هر یک از طرفین متعاهدین طی مدت اعتبار این موافقتنامه در مورد لازم‌الاجرا خواهد بود مگر اینکه طرفین متعاهدین که قرارداد نامبرده را امضاء نموده‌اند نسبت بمواد مذکور اصلاحاتی را که طبق مادهٔ ۹۴ آن قرارداد بموقع اجراء گذارده خواهد شد تصویب

نمایند و در این صورت موادی که بـاین ترتیـب اصـلاح شـده نسـبت بـه طـرفین متعاهدین در مدت اعتبار این مواقفتنامه لازم الاجرا خواهد بود.

مادهٔ ۱۰: مقامـات صـلاحیت دار هـوائی هـر یـک از طـرفین متعاهـدین در صورت تقاضای مقامات صلاحیت دار هوائی طرف متعاهد دیگر اطلاعـات و آمـاری که معمولا مورد لزوم بوده و مربوط بتعداد و ظرفیت سرویس های مورد لزوم بـوده و مربوط بتعداد و ظرفیت سیرویسهای مورد موافقت و حمل و نقل هائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه خود در سرویس های هوائی بمقصـد نقـاطی در کشور طرف دیگر موافقتنامه یا ارتباطی در کشور طرف مزبور یا از راه آن کشور انجام شده است مـی باشـد همچنـین اطلاعـاتی راجـع بمبـداء و مقصـد حمـل و نقل‌های مزبور تهیه و تسلیم خواهد بود.

مادهٔ ۱۱: الف ـ هر گاه یکی از طرفین متعاهدین مقتضی بدانـد کـه شـرایط این مواقفتنامه را تغییر دهد می تواند تقاضای مشورت بین مقامات رسمی هـوائی طرفین متعاهدین را بنماید و این مشورت در ظـرف شصـت روز از تـاریخ شـروع تقاضا خواهد شد و هر موقع که مقامات رسمی نامبرده بـا تغییـر ایـن موافقتنامـه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیلهٔ مبادله یادداشت هـائی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجراء گذارده خواهد شـد. ایـن تغییـر بایسـتی بلافاصله باطلاع شورای سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری برسد.

ب ـ تغییراتی که یک کشور متعاهد در خطوط هـوائی معینـه میدهـد و یـا نقاطی از آن خطـوط را حـذف مینمایـد و همچنـین تغییـر هـر یـک از یـا کلیـه پروازهای باستثنای تغییر نقاطی در کشور متعاهد دیگر که هواپیماهای مؤسسه یـا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فـرود میآینـد تغییـر ایـن موافقتنامـه محسـوب

نخواهد شد لذا مقامات هوائی هر یک از طرفین متعاهدین می توانند به تنهائی تغییرات نامبرده را بدهد و یا نقاطی را حذف نماید مشروط بر آنکه حذف نقاط و یا تغییرات نامبرده را بدون تأخیر باطلاع مقامات هوائی طرف متعاهد دیگر برساند.

مادهٔ ۱۲: چنانچه نسبت به تغییر یا اجرای این موافقتنامه اختلافی بین طرفین متعاهدین روی دهد طرفین در وهلهٔ اول کوشش خواهند نمود که آن را بوسیلهٔ مذاکره مستقیم بین خود حل و فصل نمایند هر گاه باین وسیله رفع اختلاف مزبور مسیر نگردد به حکمیت شخص یا هیئتی که با توافق نظر طرفین تعیین شده ارجاع خواهد گردید. اگر با ارجاع امر حکمیت موافقت نظر حاصل نشود یا پس از موافقت ارجاع امر حکمیت نسبت به تشکیل آن طرفین مزبور اتفاق نظر حاصل ننمایند هر یک از طرفین متعاهدین می توانند موضوع مورد اختلاف را برای صدور رأی بمحکمه که صلاحیت اخذ تصمیم دارد و ممکن است در سازمان بین‌المللی کشوری تأسیس گردد و در صورتی که چنین محکمه وجود نداشته باشد بشواری سازمان مزبور و در غیر این صورت بدیوان داوری بین‌المللی ارجاع نماید طرفین متعاهدین تعهد می نمایند طبق رائی که بترتیب مقرر در این ماده صادر خواهد گردید عمل کنند. هر گاه و مادامی که هر یک از طرفین متعاهدین یا مؤسسات هواپیمائی معینه آن طبق رأئیکه بموجب این ماده صادر شود عمل ننماید طرف متعاهد دیگر می تواند هر گونه حقوقی را که طبق این موافقتنامه بطرف متعاهد مستنکف یا بمؤسسه یا بمؤسسات هواپیمائی متعلق بآن اعطاء نموده محدود معلق یا نقض نماید.

مادهٔ ۱۳: در صورتی که یک قرارداد یا موافقت نامهٔ عمومی چند جانبه نسبت بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویس های هوائی منظم بین‌المللی نسبت بهر

دو کشور متعاهد بموقع اجراء در آید موافقت نامه فعلی بطوری اصلاح خواهد شد که با مقررات قرارداد یا موافقت نامهٔ مزبور منطبق گردد.

مادهٔ ۱۴: این موافقت نامه یکسال پس از تاریخ وصول اخطار بوسیله یکی از طرفین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار نامبرده قبل از انقضای مدت یکسال مذکور با موافقت طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد به شورای سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری نیز ارسال شود. طرف متعاهدی که اخطار خاتمه موافقتنامه را دریافت کرده است به آن پاسخ وصول خواهد داد و در صورت عدم اعلام وصول چهارده روز پس از وصول اخطار از طرف شورای سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری اخطار نامبرده بطرف متعاهد دیگر رسیده شده تلقی خواهد شد.

مادهٔ ۱۵: موافقتنامه فعلی و کلیه قراردادهای مربوطه به آن در نزد سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری به ثبت خواهد رسید.

مادهٔ ۱۶: دولت شاهنشاهی ایران تصویب این موافقت نامه را از طرف مجلس ایران بدولت سوئد اعلام خواهد داشت و دولت سوئد در تاریخ ابلاغ اعلامیه مذکور از طرف دولت شاهنشاهی این موافقتنامه را قطعی و قابل اجراء تلقی خواهد نمود.

برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام الاختیار امضا کننده زیر که از طرف دول متبوع خود دارای اختیار نامه می‌باشد این قرارداد را امضاء و بمهر خود ممهور نمودند.

این قرارداد در تاریخ سی و یکم اکتبر ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۸/۹) در تهران سه نسخه بزبانهای فارسی، سوئدی و انگلیسی که هر سه متن متساویاً معتبر می باشد بامضاء رسید[۱].

براساس موافقت نامهٔ یاد شده به مؤسسات هواپیمایی طرفین اجازه پرواز در خطوط هوایی کشور دیگر داده شد.[۲] به دنبال انعقاد موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بازرگانی، دولت سوئد شرکت آ.ب. آئروترانسپورت (آ.ب.آ) را مأمور انجام عملیات در مسیرهای تعیین شده نمود و این مسأله مورد موافقت دولت ایران واقع شد.[۳]

علاوه بر معاهدات دوجانبهٔ ایران و سوئد که زمینه را جهت گسترش مناسبات اقتصادی دو کشور هموار می‌کرد، راه‌اندازی نمایشگاه‌های بین‌المللی نیز تلاشی محسوس در این راستا به شمار می‌آمد. در سال ۱۳۳۱ش نمایشگاه بین‌المللی استکهلم برگزارگردید و ایران نیز مانند بسیاری از کشورهای جهان غرفه‌ای مخصوص در نمایشگاه داشت. در این غرفه انواع کالاها و محصولات ایرانی همچون نفت، دخانیات، وسایل و ابزار هنری، قالی، مینیاتور و... عرضه شد.[۴] در تاریخ ۱۷ شهریور ۱۳۳۱ش سفارت دولت ایران در استکهلم گزارشی از غرفهٔ ایران در این نمایشگاه به تهران ارسال کرد. در این گزارش آمده است: «چنانچه خاطر محترم مستحضر می باشد بخواست خداوند و در تحت توجهات آن سفارت در روز ۲۳ اوت ۱۹۵۲ بازار مکارهٔ جهانی استکهلم با تشریفات مخصوص افتتاح گردید و

۱- مجموعه معاهدات دوجانبهٔ معتبر دولت شاهنشاهی ایران تا سال ۱۳۴۹ش، ج ۲، تهران، انتشارات وزارت امور خارجه، ص ۷.

۲- همان

۳- مددی، سوئدی‌ها در ایران، پیشین، صص ۳۷ـ۳۸.

۴- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۰ـ۴۱۴ـ۲۴ـ۳۲ـ۱۳۳۰ش.

در همان روز و بافتخار کشور ایران که اولین سال شرکت این در ایـن بـازار مکـاره بوده پرچم ایران در میان پرچم های سایر کشورهای شـرکت کننـده در خیابـان و میدان های معروف استکهلم در اهتزاز در آمد.

غرفهٔ ایران طبق نظامنامهٔ مربوطه ۱۷ روز از تاریخ ۲۳ مـاه اوت تـا ۷ سـپتامبر همه روزه از ساعت ۱۰ صبح الی ساعت ۲۱ شب برای تماشاچیان باز و بر طبـق آمـار دقیقی که بدست آمده هر روز حد متوسط بیست هزار نفر از این غرفه دیدن کرده‌اند. بطوری که ملاحظه فرموده‌اید کلیهٔ روزنامه‌های سوئدی در اطراف محصولات و اشـیاء زیبایی که در غرفهٔ ایران بوده مقالات مفصلی نوشته و چشـم و گـوش بسـتهٔ اهـالی کشور سوئد را برای آشنا شدن به این کشور باستانی ثروتمند باز نموده‌اند.

محصولات و مصنوعاتی که در این غرفهٔ ایران مورد نمـایش قـرار داده شـده بود عبارتند از: محصولات ایران:

نمونه‌هـای محصـول نفـت ایـران کـه از سرکنسـولگری دولـت شاهنشـاهی هامبورگ رسیده بود. نمونه‌های انواع و اقسام خشکبار از بهترین رقم کـه از مغـازهٔ فرد لاله زار خریداری شده بود. نمونه‌های انواع و اقسام سنگهای معدنی که از ادارهٔ اکتشافت و بهره‌برداری معادن ایران گرفته شده بود.

نمونه‌های انواع و اقسام پشم گوسفندی موی بز کورک شتر و ابریشم خار.

نمونه‌های انواع و اقسام کتیرا و دانه‌های روغنی.

انواع و اقسام سیگار و توتون و برگ توتون کـه ادارهٔ کـل انحصـار دخانیـات ارسال فرموده بودند.

نمونهٔ انواع حبوبات از بهترین ارقام آن.

نمونهٔ انواع پنبه که از شرکت پنبه ایران گرفته شده بود.

نمونهٔ زغفران ایران و لیمو عمانی و بعضی محصولات دیگر

مصنوعات ایران

انواع و اقسام قالی نو و کهنه و چند پارچه قدیمی تمام متعلق بشخص خود بنده

انواع و اقسام ظروف نقره قلم زده و سیاه قلم کار اصفهان

انواع و اقسام اشیاء خاتم کاری و میناکاری و نقاشی‌های کار ایران و مینیاتور روی عاج

انواع قلمکارهای نخی کتانی ابریشمی کار ایران و پارچه‌های قلاب دورزی گل دوزی، چشمه‌دوزی، سکه‌دوزی کار ایران

انواع ظروف قلم زدهٔ کار دست ایران روی مس و برنج، مقداری زری کار ایران با گلابتون و بدون گلابتون و بسیاری از اشیاء مختلف کارهای دستی دیگر

یکی از اشیائی که بیشتر جلب توجه تماشاچیان را نموده بود تابلوی مجلل از تصویر پادشاه کشور سوئد بود که این تابلو را آقای کریمی مینیاتورساز معروف ایران بنابر دستور و سفارش اینجانب روی عاج کشیده بودند و با تذهیب زیبا و قاب خاتمی کار صنیع خاتم قاب گردیده بود[1].

سفارت ایران در سوئد در تاریخ ۱۳۳۱/۱۲/۱۹ در گزارش دیگری، دربارهٔ وضعیت بازار اشیاء نقرهٔ ایران در سوئد چنین می نویسد: یکی از کالاهای ایرانی که در بازار سوئد مشتری دارد اشیاء نقره‌ای ساخت ایران که نه تنها بواسطه اینکه کاردست است بلکه از این جهت که نقره است و در کشور سوئد که[ناخوانا] نقدی مالیات گزاف تعلق می گیرد داشتن این قبیل اشیاء جزو تزئیینی بحساب میاید در

---

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۲ و ۴۳ـ۴۱۴ـ۲۴ـ۳۲ـ۱۳۳۰ش.

اینجا اضافه مینماید در اینکه این نقره‌ها را فقط از لحاظ کارآنها نمیبرند اینکه اشیاء برنجی که همان قلمزده را داشته باشد خریدار ندارد.

از طرفی هم دولت سوئد هیچ شیئی نقره‌ای که از ۸۳ درصد کمتر نقره داشته باشد اجازه نمی دهد که باسم نقره عرضه شده و بفروش برسد از این جهت تمام اشیاء نقره‌ای که در این مملکت تهیه می شود یا از خارج وارد می گردد بایستی قبل از عرضه به ضرابخانه دولتی داده شود که امتحان نموده و بمهر ضرابخانه ممهور سازند:

متاسفانه نقره‌های ایران که بضرابخانه سوئد ارائه شده تا اینکه همه مهر و علامت ۸۴ درصد نقره خالص دارند که از طرف زرگر سازنده‌ای زده شده ولی تقریبا بلا استثنا همه‌گی رد می شوند زیرا اغلب آنها حتی ۷۰ درصد نقره ندارند.

مهم‌تر اینکه هر وقت نقره ایران به ضرابخانه سوئد عرضه شده بجای اینکه آن را از یکجا امتحان نمایند از چندی جای آن نمونه برداشته و امتحان می‌نمایند و دلیل این عمل را می گویندکه نقره ایران نه تنها مواد خارجی زیاد دارد بلکه نقره‌های با آلیاژ مختلف برای ساختن یک شیئی بکار می برند.

نکته دیگری که سکته به بازار این هنر زده است که برخلاف سابق اخیرا این کار جنبه هنری خود را از دست داده باین معنی که سابقا این اشیاء را با دست ساخته و نقش می زدند ولی اخیرا قالب هائی تهیه کرده‌اند و آنها را با قالب می سازند لذا بصورت نیمه ماشینی در آمد و به اینجهت نقره‌های ایتالیا که اخیرا در بازار سوئد عرضه شده جای نقره ایران را کم کم می گیرد زیرا اگر چه نقره ایتالیا خیلی کمتر قلمزده است ولی چون با دست ساخته می شود ارزش بیشتر دارد. بنظر اینجانب بهتر است دولت شاهنشاهی در ضرابخانه شاهنشاهی ترتیبی

بدهد و دستور دهد که فقط نقره‌هائی را گمرک اجازه صدور می دهد که قبلاً بضرابخانه عرضه شده و امتحان شده باشد که لااقل ۸۴ درصد نقره داشته باشد اگر تصمیم جدی و فوری درباره این کالا گرفته نشود بزودی این هنر در بازار دنیا مشتری خود را از دست خواهد داد.»[۱]

بررسی آخرین آمار گمرکی صادرات و واردات ایران و سوئد طی سالهای ۱۹۵۱ ـ ۱۹۵۲ نشان می دهد که دراین سال بطور کلی صادرات ایران بکشور سوئد در حدود ۷۵۰۰۰۰۰ کورون سوئدی و صادرات این کشور به ایران در حدود ۱۰۵۰۰۰۰۰ کورون سوئدی می باشد. قسمت عمده صادرات ایران به این کشور قالی می باشد که برحسب تعداد گره‌هائی که هر هر مترمربع یافت می شود بترتیب زیر طبقه‌بندی شده است:

	وزن به تن	قیمت به کورون سوئدی
قالی ابریشمی	—	۲۸۰۰۰
قالی معمولی که کمتر از ۲۵۰ گره در هر مترمربع دارد	۳	۶۹۰۰۰
قالی که بین ۲۵۰ تا ۴۵۰ گره در هر مترمربع دارد	۸۶	۲۷۱۵۰۰۰
قالی که تعداد گره‌های آن بیش از ۴۵۰ در هر مترمربع می‌باشد	۲۶	۱۳۳۰۰۰۰
	جمع	۴۱۵۲۰۰۰

[۱] ـ آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۶۵و۶۶ـ۴۱۶ ـ۲۴ـ۳۲ـ۱۳۳۰ش.

بعد از قالی مهم ترین صادرات ایران پوست و روده و پوست بره است که قیمت آن معادل ۳۷۳۰۰۰۰ کورون سوئدی است.

خشکبار وکتیرا معادل ۱۷۴۱۰۰۰کورون و بالاخره سنگهای معدنی مخصوصا سرب معادل ۴۲۱۰۰۰ کورون سوئدی می باشد.

ضمنا این نکته را باید باستحضار برساندکه قبل از ملی شدن صنعت نفت در ایران کشور سوئد سالیانه معادل ۱۰۵۱۸۷۰۰۰ کورون سوئدی از شرکت سابق نفت و بنزین خریداری و این مبلغ نیز در آمار گمرکی جزو واردات این کشور از ایران قلمداد شده است که البته پس از ملی شدن صنایع در ایران این مقدار نفت از طرف شرکت سابق از سایر کشورها بسوئد وارد گردیده است.[1]

با گسترش و توسعهٔ روابط ایران و سوئد در سال ۱۳۴۶ش بین مقامات دو کشور مذاکراتی در خصوص امکان همکاری دو کشور و سرمایه گذاری دولت سوئد در رشتهٔ شیلات و صید میگو در خلیج فارس و همچنین احداث صنایع چوب و کاغذ سازی در جنگل های شمال ایران صورت گرفت.[2] همچنین هیئتی اقتصادی که به تهران آمده بود نتیجهٔ مطالعات خود در زمینهٔ امر سرمایه گذاری و نیز دربارهٔ ایجاد مترو در تهران را در سال ۱۳۴۸ش تسلیم مقامات سوئد نمود. در خرداد ۱۳۴۸ نیز ۱۵ نفر از مهندسان معمار سوئدی به ایران آمده و تحقیقاتی در مورد شهرسازی انجام دادند.

---

[1] - آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۶و ۱۷- ۴۱۶- ۲۴- ۳۲-۱۳۳۰ش، گزارش سفارت ایران در استکهلم سوئد به وزارت امورخارجه، مورخ ۱۳۳۲/۱۰/۲۲

[2] - روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۶، گزارش سالیانهٔ وزارت خارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۴۷، ص ۷۴

روابط اقتصادی دو کشور از اواخر دههٔ ۴۰ وارد مرحلهٔ جدیدی شد، چنان‌که مقامات دو کشور درصدد مذاکره با شرکت‌های بازرگانی طرفین و بررسی امر سرمایه‌گذاری در کشور دیگر برآمدند.[1] دولت ایران برای گسترش و توسعهٔ صنایع داخلی در سال ۱۳۴۸ش قرارداد نصب کارخانهٔ بولبرینگ سازی با شرکت معروف SKF سوئد به امضاء رسید و مقدمات نصب آن در ایران فراهم گردید به دنبال معافیت موسسات هواپیمایی ایران از پرداخت مالیات بر درآمد در سوئد وزارت خارجهٔ ایران با ارسال یادداشتی به سفارت پادشاهی سوئد عطف به یادداشت آن سفارت مورخ دسامبر ۱۹۶۹ میلادی چنین نوشت: معافیت موسسات هواپیمایی سوئدی از پرداخت مالیات بر درآمد حاصل از حمل و نقل کالا و مسافر از ایران که مشروط به رعایت معاملهٔ متقابلهٔ از طرف دولت متبوع آن سفارت در مورد موسسات هواپیمایی ایرانی مورد تصویب دولت ایران قرار گرفته است شامل شرکت های هواپیمایی سوئدی که به عنوان عضو کنسرسیوم خطوط هواپیمایی اسکاندیناوی فعالیت می کنند نیز می گردد.[2]

در تاریخ ۱۳ آذرماه ۱۳۵۰ش سمپوزیوم معادن در اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران گشایش یافت و ۲۴ نفر از معدن شناسان، سرمایه‌گذاران و بازاریابان سوئد به سرپرستی گوران انگ بولم، معاون اتحادیه صادرکنندگان سوئد شرکت نمودند. این سمپوزیوم از طرف انجمن عمومی صادرات سوئد و با همکاری اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، انجمن سوئدی بهره‌برداری از معادن، انستیتوی پادشاهی تکنولوژی استکهلم، سفارت سوئد در تهران و شرکت ایران و سوئد به

[1]- روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۸، پیشین، ص ۱۲۴.

[2]- مجموعه معاهدات دو جانبه ایران با کشورهای دیگر، ج۲، پیشین، ص ۱۱

منظور آشنا ساختن کارشناسان ایرانی معدن با تکنولوژی جدید سوئد و اطلاع یافتن از ظرفیت و توانایی آن کشور در زمینهٔ ساختن وسایل و ماشین‌آلات استخراج معادن انعقاد یافت. در این جلسه طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران طی سخنانی اظهار داشت که ما برای پیوندهای تاریخی و روابط اقتصادی، فنی و اجتماعی دوستانه با کشورهای جهان ارزش واهمیت زیادی قائل هستیم. نمایندگان ایران در این سمپوزیوم از طرح‌ها و پیشنهادات متخصصین سوئدی در زمینهٔ معادن استقبال کردند.[۱]

در همین سال معاون وزارت ارتباطات سوئد به ایران آمد و دربارهٔ انعقاد قرارداد ترانزیت بین دو کشور به مقامات ایران مذاکره نمود.

در پی برقراری چنین روابطی در تیرماه ۱۳۵۳ش یادداشت تفاهمی بین شرکت ملی صنایع فولاد ایران و شرکت بین‌المللی گرانگز سوئد به امضا رسید. این یادداشت‌تفاهم بر مبنای همکاری دو شرکت در زمینهٔ تکمیل اکتشافات مهندسی معدن، طراحی، ایجاد کارخانه تغلیظ سنگ آهن و بهره‌برداری از معدن گل گهر ایران پایه‌ریزی شده بود. علاوه بر این شرکت سوئدی متعهد گردید که علاوه بر همکاری‌های فنی در زمینهٔ آموزش کارکنان ایرانی در داخل و خارج از کشور سهم عمده‌ای را برعهده بگیرد.[۲]

همچنین در آبان ۱۳۵۳ش پرنس برتیل و رئیس شورای صادرات این کشور در رأس یک هیئت اقتصادی از ایران بازدید کرد و طی مدت اقامت خود با مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره شرکت ملی نفت و وزیران امور اقتصادی و دارایی،

---

[۱] - روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۰، پیشین، صص ۲۴۸- ۲۴۹

[۲] - سوئد، نظری اجمالی به کشورها، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، پیشین، ص ۳۸۶.

کشاورزی و منابع طبیعی، صنایع و معادن و بازرگانی پیرامون توسعهٔ همکاری‌های اقتصادی بین دو کشور مذاکره کرد. در جریان این مذاکرات توافق شد که کمیسیون مشترکی برای همکاری‌های اقتصادی و فنی و علمی به منظور انجام اقدامات لازم جهت توسعه و تقویت روابط ایران و سوئد تشکیل شود. ضمناً طرفین در مورد اجرای چند طرح به نتیجهٔ قطعی رسیدند و طرح‌های دیگری نیز مورد بررسی قرار گرفت.

در فروردین ۱۳۵۴ش نمایندگان چند شرکت سوئدی برای مذاکره با مقامات صنعتی ایران به تهران مسافرت کردند و در تاریخ ۲۰ خرداد موافقتنامه حمل و نقل هوایی از طرف وزیر خارجهٔ ایران و سفیر سوئد در ایران به امضاء رسید.[1] این موافقت نامه در ۱۵ ماده تنظیم شد. مفاد موافقت نامه به شرح زیر می‌باشد: نظر به تمایل متقابل به انعقاد موافقتنامه‌ای بمنظور تأسیس و بکار انداختن سرویسهای هوائی بازرگانی بین سرزمینها ایران و سوئد و ماوراء این سرزمینها بشرح زیر موافقت نمودند:

ماده ۱- تعاریف: بجز در مواردی که فحوای عبارت معنی دیگری را ایجاب نماید از لحاظ این موافقت نامه: (الف) ـ اصطلاح "مقامات هواپیمائی" در مورد ایران اطلاق می شود به " سازمان هواپیمائی کشوری" و هر شخص یا مقامی که مجاز به انجام وظایف فعلی آن سازمان و یا وظایف مشابه آن باشد و در مورد سوئد به "هیئت هواپیمائی کشوری" و هر شخص یا مقامی که مجاز به انجام وظایف فعلی آن وزات یا وظایف مشابه باشد.

---

[1]- روابط دولت شاهنشاهی ایران با اروپای غربی، پیشین، ص ۵۱.

(ب) ـ اصطلاح " شرکت هواپیمائی تعیین شده" اطلاق می‌شود به یک شرکت هواپیمائی که بموجب مقررات ماده ۳ موافقتنامه حاضر تعیین شده و اجازه فعالیت یافته باشد.

(ج) ـ اصطلاح "ظرفیت" در مورد یک هواپیما اطازی می‌شود به میزان بارگیری موثر هواپیما در یک مسیر یا قسمتی از مسیر و اصطلاح "ظرفیت" در مورد "سرویس موافقت شده" اطلاق می‌شود به ظرفیت هواپیمای مورد استفاده در چنین سرویسی ضربدر دفعات پرواز آن هواپیما طی زمان معین در تمام یا قسمتی از مسیر.

(د) ـ اصطلاح "سرزمین" در مورد یک دولت اطلاق می شود به مناطق خاکی و آب های سرزمینی مجاور آن که تحت حاکمیت و سلطه آن دولت است.

(هـ)ـ اصطلاحات "سرویس هوائی" ـ "سرویس هوائی بین‌المللی" ـ " شرکت هواپیمائی" و "توقف بمنظورهای غیر ترافیک" به ترتیب دارای همان معانی است که در ماده ۹۶ کنوانسیون هواپیمائی کشوری بین‌المللی منعقده در شیکاگو در هفتم دسامبر ۱۹۴۴ به این عبارت داده شده است.

ماده ۲- حقوق ترانزیت و ترافیک:(۱) ــ هر یک از طرفین متعاهدین ـ حقوق تصریح شده در موافقتنامه حاضر را بمنظور تأسیس سرویسهای هواپیمائی بین‌المللی منظم بوسیله شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاهد دیگر بشرح ذیل بطرف متعاهد دیگر اعطاء می نماید: (الف) ـ پرواز بدون فرود از فراز سرزمین طرف متعاهد دیگر.

(ب) ـ توقف در سرزمین مذکور بمنظورهای غیرترافیک.

(ج) ـ توقف در سرزمین مذکور در نقاطی که برای آن مسیر در جدول مسیر پیوست به موافقتنامه حاضر بمنظور پیاده و سوار کردن مسافر و بار و پست و ترافیک بین‌المللی مشخص گردیده است.

(۲) ـ هیچیک از مفاد حاضر بنحوی تلقی نخواهد شد که که در نتیجه شرکت هواپیمائی یکی از طرفین متعاهدین محق باشد در سرزمین طرف متعاهد دیگر در قبال مزد یا کرایه مسافر و بار و پست به مقصد نقطه دیگری در سرزمین طرف متعاهد دیگر حمل کند.

(۳) ـ در مناطق جنگی یا تحت اشغال نظامی یا در مناطقی که این عملیات در جریان است ـ انجام این قبیل سرویسهای منوط به تصویب مقامات صالح نظامی خواهد بود.

ماده ۳- تعیین و اجازه لازم: (۱) ـ هر یک از طرفین متعاهدین حق دارد یک شرکت هواپیمائی را برای انجام سرویسهای مورد توافق ـ در مسیرهای مشخصه تعیین و مراتب را کتباً بطرف متعاهد دیگر اعلام نماید.

(۲) پس از دریافت اعلامیه تعیین ـ طرف متعاهد دیگر ـ با رعایت مفاد بندهای (۳) و (۴) ماده حاضر و مقررات ماده هشت این موافقتنامه بدون تأخیر اجازه مربوطه را به شرکت هواپیمائی تعیین شده اعطاء خواهد نمود.

(۳) ـ مقامات هواپیمائی یک طرف متعاهد می تواند از شرکتی که توسط طرف متعاهد دیگر تعیین شده ـ بخواهد که مقامات مزبور را قانع سازد که شرایط مقرر در قوانین و مقرراتی را که معمولاً برای انجام سرویسهای هواپیمائی بین‌المللی ـ توسط مقامات مزبور بر اساس مقررات کنوانسیون هواپیمائی کشوری بین‌المللی شیکاگو مورخ هفتم دسامبر ۱۹۴۴ اعمال می گرد ـ حائز می باشد.

(۴) ـ هر یک از طرفین متعاهدین حق دارد در هر مورد که قانع نشده باشد که مالکیت عمده و کنترل موثر شرکت هواپیمائی مربوطه در دست طرف متعاهد یا اتباع طرف متعاهدی است که شرکت مزبور را تعیین نموده ـ از اعطای اجازه بهره‌برداری موضوع بند (۲) ماده حاضر امتناع ورزد و یا هر شرطی که برای اعمال حقوق مشخصه در ماده ۲ موافقتنامه حاضر توسط آن شرکت هواپیمائی تعیین شده لازم بداند ـ تحمیل نماید.

ماده ۴- تعلیق و لغو: (۱) ـ هر یک از طرفین متعاهدین حق دارد در موارد مشروحه ذیل ـ اجازه بهره‌برداری صادره را لغو یا استفاده از حقوق مشخصه در ماده ۲ موافقتنامه حاضر را ـ در مورد شرکتی که توسط طرف متعاهد دیگر تعیین گردیده معلق نماید یا هر شرطی را که ممکن است برای استفاده از این حقوق لازم باشد ـ تحمیل نماید:

(الف) ـ در هر موردی که قانع نشده باشد مالکیت عمده و کنترل موثر آن شرکت هواپیمائی در دست طرف متعاهد یا اتباع طرف متعاهدی است که شرکت مذکور را تعیین نموده است.

(ب) ـ در موردی که شرکت هواپیمائی مذکور قوانین و یا مقررات طرف متعاهدی را که این حقوق را اعطاء نموده است ـ رعایت نکند.

(ج) ـ در موردی که شرکت هواپیمائی مذکور بهر نجوی از انجاء عملیات بهره‌برداری را برخلاف شرایط مقرر در موافقتنامه حاضر انجام دهد.

(۲) ـ جز در مواردی که لغو ـ تعلیق یا تحمیل شرایط مذکور در بند (۱) ماده حاضر بصورت فوری برای جلوگیری از نقض بیشتر قوانین و یا مقررات لازم باشد ـ اعمال این حق فقط پس از مشاوره با طرف متعاهد دیگر انجام خواهد گرفت.

ماده ۵- شمول قوانین و مقررات: (۱) ـ قوانین و مقررات یک طرف متعاهد ناظر به ورود و خروج هواپیماهائی که به امر هوانوردی بین‌المللی اشتغال دارند یا ناظر به عملیات هوانوردی چنین هواپیماهائی حین پرواز برفراز یا در داخل سرزمین طرف متعاهد مذکور می‌باشند ـ نسبت به هواپیماهای شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاهد دیگر ـ مجری خواهد بود.

(۲) ـ قوانین و مقررات یک طرف متعاهد ناظر به ورود یا خروج مسافران و کارکنان و پست و بار هواپیما از سرزمین طرف متعاهد مذکور از قبیل مقررات مربوط به ورود و ترخیص و مهاجرت و گذرنامه و گمرک و قرنطینه توسط یا به نمایندگی هنگام ورود یا خروج یا توقف در سرزمین آن طرف متعاهد مورد رعایت قرار خواهد گرفت.

(۳) ـ هر یک از طرفین متعاهدین نسخه‌هائی از قوانین و مقررات مربوطه مندرج در این ماده را بنابر تقاضا ـ در اختیار طرف متعاهد دیگر خواهد گذاشت.

ماده ۶- معافیت از حقوق گمرکی و سایر عوارض:(۱) ـ هواپیماهای شرکت تعیین شده یک طرف متعاهد که سرویسهای بین‌المللی انجام می‌دهند و همچنین مواد سوخت و روغنهای مخصوص روغنکاری و سایر مواد مصرفی فنی و وسایل یدکی و لوازم مورد نیاز جاری و خواروبار موجود در هواپیماهای شرکت هواپیمائی یک طرف متعاهد که مجاز به استفاده از مسیرها و سرویسها موضوع موافقتنامه حاضر می‌باشد ـ بهنگام ورود و خروج از سرزمین طرف متعاهد دیگر ـ بر اساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و هزینه‌ها بازرسی و سایر حقوق و عوارض ملی معاف خواهد بود ـ حتی اگر مواد مذکور زمانی بمصرف برسد یا مورد استفاده قرار گیرد که این هواپیماها بر فراز آن سرزمین در پرواز باشند.

(۲) ـ سوخت و روغنهای مخصوص روغنکاری و سایر مواد مصرفی فنی و وسایل یدکی و لوازم مورد نیاز جاری و خواروبار که به سرزمین یک طرف متعاهد توسط طرف متعاهد دیگر یا اتباع او صرفاً بمنظور استفاده در هواپیمای طرف متعاهد اخیرالذکر وارد گردد ـ بر اساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و هزینه‌های بازرسی و سایر حقوق و عوارض ملی معاف خواهد بود.

(۳) ـ سوخت و روغنهای مخصوص روغنکاری و سایر مواد مصرفی فنی و وسایل یدکی و لوازم مورد نیاز جاری و خواروبار که در سرزمین یک طرف متعاهد بار هواپیمای شرکت هواپیمائی طرف متعاهد دیگر می‌شود و در سرویسهای بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گیرد ـ بر اساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و عوارض و مالیات و هزینه‌های بازرسی و سایر حقوق و عوارض ملی معاف خواهد بود.

(۴) ـ لوازم جاری هوانوردی و همچنین مواد و لوازم نگاهداری شده در هواپیمای شرکت هواپیمائی تعیین شده هر یک از طرفین متعاهدین ـ تنها با موافقت مقامات گمرکی در سرزمین طرف متعاهد دیگر قابل تخلیه است. در این صورت می‌توان این مواد را تا زمانیکه طبق مقررات گمرکی مجدداً صادر شود و یا ترتیب دیگری در مورد آن داده شود ـ تحت نظارت مقامات نامبرده قرار داد.

ماده ۷ - تسهیلات و عوارض فرودگاه: هر یک از طرفین متعاهدین می‌تواند برای استفاده از فرودگاهها و سایر تسهیلات تحت کنترل خود عوارض عادلانه و مناسبی را وضع نموده یا اجازه وضع آنرا بدهد ـ معهذا هر یک از از طرفین متعاهدین موافقت دارد که این عوارض از آنچه هواپیماهای ملی آن طرف متعاهد که در سرویس های مشابه بین‌المللی تردد می نمایند و برای استفاده از این فرودگاهها و تسهیلات ـ می پردازند تجاوز نکند.

ماده ۸ – مقررات ظرفیت:(۱) ـ شرکتهای هواپیمائی تعیین شده بوسیله طرفین متعاهدین از رفتار عادلانه و متساوی برخوردار خواهند شد. تا بتوانند برای انجام سرویس های توافق شده در مسیرهای مشخص از فرصت های متساوی بهره‌مند باشند.

(۲) ـ در انجام سرویسهای مورد توافق ـ شرکت هواپیمائی تعیین شده هر یک از طرفین متعاهدین منافع شرکت هواپیمائی طرف متعاهد دیگر را منظور نظر خواهد داشت تا من غیر حق در سرویسهائی که طرف دیگر در تمام یا قسمتی از همان مسیرها دایر مینماید اثر نامطلوب ایجاد نشود.

(۳) ـ هدف اصلی سرویسهای مورد توافق شرکتهای هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاهد ـ تأمین ظرفیت کافی با ضریب بار مناسب برای رفع نیازمندیهای جاری و همچنین نیازمندیهای آینده که بطور معقولی پیش‌بینی شده باشد برای حمل مسافر و بار و پست بنحو معقول بین سرزمین طرف متعاهد تعیین کننده شرکت هواپیمائی و سرزمین طرف متعاهد دیگر خواهد بود.

(۴) ـ بار رعایت اصول مشروحه در بندهای ۱ و ۲و ۳ این ماده ـ شرکت هواپیمائی تعیین شده یک طرف متعاهد ـ همچنین می‌تواند ظرفیتی را برای نیازمندی های ترافیک بین: (الف) ـ سرزمینهای کشورهای ثالث مندرج در جدول مسیرها ضمیمه موافقتنامه حاضر ـ و سرزمین طرف متعاهد دیگر.

(ب)ـ سرزمین یک طرف متعاهد و نقاطی در جدول مسیر که خارج از سرزمین طرف متعاهد دیگر واقع شده است.

(ج) ـ نقاطی در جدول مسیر واقع در سرزمین کشورهای ثالث ـ تأمین نماید.

(٥)ـ بمنظور حصول توافق در مورد جنبه‌های تجارتی مربوط به انجام سرویسهای مورد موافقت توسط شرکتهای هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین مشاورات مستقیمی بین دو شرکت هواپیمائی که برای انجام این منظور اصول مندرج در بندهای پیشین ماده حاضر را در نظر خواهند داشت ـ صورت خواهد گرفت. شرکتهای هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین گزارش این مشاوره را جهت بررسی و اقدام لازم به مقامات هواپیمائی مربوطه خود تسلیم خواهند نمود.

(۶) ـ در صورت عدم توافق بین شرکتهای هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین ـ مسائل مشروحه در بند ۵ فوق از طریق توافق بین مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین حل و فصل خواهد گردید.

ماده ۹- شناسایی گواهینامه‌ها و پروانه‌ها: گواهینامه‌های قابلیت پرواز و گواهینامه‌ها و پروانه‌های صلاحیت و پروانه‌هائی که توسط یک طرف متعاهد صادر شده یا اعتبار یافته و هنوز به قوت خود باقی باشد ـ توسط طرف متعاهد دیگر برای بهره‌برداری مسیرها و سرویس‌های موضوع موافقتنامه حاضر معتبر شناخته خواهد شد ـ مشروط بر آنکه شرایط صدور یا معتبر ساختن این گواهینامه‌ها و پروانه‌ها ـ مساوی یا بیش از حداقل استانداردهای فعلی یا آتی باشد که بموجب کنوانسیون هواپیمائی کشوری بین‌المللی منعقده در شیکاگو در هفتم دسامبر ۱۹۴۴ وضع شده یا خواهد شد. در هر حال هر یک از طرفین متعاهدین این حق را برای خود محفوظ می دارد که در مورد پرواز از فراز سرزمین خود ـ از شناسائی گواهینامه صلاحیت و پروانه‌هائی که بنام اتباع او توسط طرف متعاهد دیگر یا هر دولت دیگری صادر شده باشد ـ خودداری نماید.

ماده ۱۰- نرخ های حمل و نقل هواپیمائی: (۱) ـ در بندهای ذیل اصطلاح "نرخ" اطلاق می‌شود به قیمتهائی که باید در قبال حمل مسافر ـ اثاثه و بار پرداخت شود و نیز شرایطی که تحت آن این قیمت ها ـ من جمله قیمتها و شرایطی که شامل حق نمایندگی و سایر خدمات اضافی به استثنای مزد یا شرایط مربوط به حمل پست گردد ـ بموقع اجزاء گذارده می شود. (۲) ـ نرخ های مورد اجرا توسط شرکتهای هواپیمائی طرفین متعاهدین در سرویس های مورد توافق ـ در سطح معقولی خواهد بود که با توجه به کلیه عوامل مربوطه از جمله هزینه بهره‌برداری و سود معقول و خصوصیات سرویس و نرخهای شرکت های هواپیمائی دیگر که در تمام یا قسمتی از همان مسیرها سرویس های برنامه‌ای انجام می‌دهند ـ وضع می گردد.

(۳) ـ نرخ های موضوع بند یک این ماده ـ بر اساس قواعد ذیل تعیین می گردد:(الف) ـ هر گاه شرکت های هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین عضو یک اتحادیه بین‌المللی شرکت های هواپیمائی با دستگاه تعیین کننده نرخ باشند و یک قطعنامه نرخ ناظر بر سرویس های مورد توافق از قبل وجود داشته باشد ـ نرخ ها بر اساس این قطعنامه بین شرکت های هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین توافق خواهد شد.

(ب) ـ هر گاه قطعنامه‌ای درباره نرخ ناظر بر سرویس های توافق شده وجود نداشته باشد و یک یا هیچ یک از شرکت های هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین ـ عضو اتحادیه شرکت های هواپیمائی موضع بند (الف) فوق نباشند ـ شرکت های هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین در مورد نرخ هائی که برای سرویسهای توافق شده اعمال می گردد ـ بین خود ـ توافق خواهند نمود.

ج) ـ نرخهائی که بدین ترتیب طبق بندهای (الف) و (ب) ماده حاضر بین شرکت های هواپیمائی تعیین شده طرفین متعاهدین مورد توافق قرار می‌گیرد ـ لااقل نود روز قبل از تاریخ پیشنهادی اجرا ـ برای تصویب به مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین تسلیم خواهد گردید. این محدودیت زمانی بشرط موافقت مقامات مذکور ـ قابل کاهش است.

(د) ـ در صورتیکه شرکت های هواپیمائی طرفین متعاهدین نتوانند درباره نرخهای قابل اجرا به توافق برسند و یا در صورتی که یک طرف متعاهد شرکت هواپیمائی خود را بمنظور انجام سرویس های مورد توافق تعیین ننموده باشد و یا چنانچه در فاصله ۳۰ روز اول از دوره نود روزه موضوع بند (ج) ماده حاضر ـ مقامات هواپیمائی یک طرف متعاهد عدم رضایت خود را از هر یک از نرخهای توافق شده بین شرکتهای هواپیمائی طرفین متعاهدین موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده حاضر به مقامات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر اعلام دارد ـ مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین اهتمام خواهند نمود ـ در مورد نرخهای مناسب به توافق برسند ـ ولی در هر حال هیچ نرخ قبل از تصویب مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین بموقع اجرا در نخواهد آمد.

(۴) ـ نرخ های تعیین شده بموجب ماده حاضر ـ تا زمانی که نرخ های جدید بموجب مفاد این ماده جانشین آنها نشده باشد به قوت خود باقی خواهد ماند.

ماده ۱۱- تسلیم آمار و تصویب برنامه‌های پرواز: (۱) ـ مقامات هواپیمائی هر یک از طرفین متعاهدین ـ اطلاعات و آمار مربوط به ترافیک حمل شده در سرویسهای مورد توافق ـ توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده خود را بسوی سرزمین طرف متعاهد دیگر یا از آن سرزمین را بقسمی که معمولاً توسط شرکت

هواپیمائی تعیین شده برای مقامات هواپیمائی ملی خود تهیه می گردد_ بنا بر تقاضا در اختیار مقامات طرف متعاهد دیگر قرار خواهد داد. کلیه اطلاعات اضافی مورد درخواست مقامات هواپیمائی یک طرف متعاهد از طرف متعاهد دیگر در صورت تقاضا ـ مورد شور و توافق بین طرفین متعاهدین قرار خواهد گرفت.

(۲) ـ شرکت هواپیمائی تعیین شده هر یک از طرفین متعاهدین حداقل سی روز قبل از شروع سرویس در مسیرهای مشخصه ـ برنامه‌های پرواز را به مقامات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر برای تصویب تسلیم خواهد نمود. در مورد تغییرات بعدی نیز به همین قرار عمل خواهد شد. این محدودیت زمانی را می‌توان در موارد خاص با تصویب مقامات نامبرده کاهش داد.

ماده ۱۲- مشاورات و اصلاحات: (۱) مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین با روح همکاری صمیمانه برای حصول اطمینان از اعمال دقیق و اجرای رضایت‌بخش مقررات این موافقتنامه و ضمائم مربوطه و جدول مسیر پیوست به آن گاه بگاه با یکدیگر مشورت بعمل خواهند آورد.

(۲) چنانچه هر یک از طرفین متعاهدین مایل به تغییر هر یک از مقررات این موافقت نامه باشد می تواند از طرف متعاهد دیگر تقاضای مشاوره نماید که ممکن است از طریق مکاتبه یا مذاکره صورت گیرد. این مشاوره در ظرف مدت ۶۰ روز از تاریخ تسلیم تقاضا شروع خواهد شد مگر اینکه طرفین متعاهدین نسبت به تمدید مدت مزبور توافق حاصل نمایند. هر گونه تغییری که بدین ترتیب مورد موافقت قرار گیرد ـ پس از اینکه آن تغییرات از طریق مبادله یادداشت دیپلماتیک تائید گردد ـ لازم اجراء خواهد شد.

(۳) ـ اصلاحات وارد بر جدول مسیر بین مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین مورد توافق قرا خواهد گرفت و از تاریخ مبادله یادداشت دیپلماتیک در این مورد لازم اجراء خواهد گردید.

ماده ۱۳- حل اختلافات: (۱) ـ هر گاه در مورد تفسیر یا اجرای موافقتنامه حاضر بین طرفین متعاهدین اختلافی بروز نماید ـ طرفین متعاهدین در مرحله اول اهتمام خواهند نمود تا اختلاف را از طریق مذاکرات حل و فصل نمایند.

(۲) ـ هر گاه طرفین متعاهدین نتوانند اختلاف را از طریق مذاکرات حل و فصل نمایند ـ می توانند توافق نمایند موضوع را جهت تهیه گزارش مشورتی به هر شخص یا هیئتی ارجاع نمایند.

(۳) ـ چنانچه طرفین متعاهدین نتوانند بموجب بندهای ۱ و ۲ فوق در مورد حل اختلاف به نتیجه برسند ـ اختلاف بیک محکمه داوری سه نفره ارجاع خواهد شد که هر یک از طرفین متعاهدین یک داور را معین خواهد کرد و دو داور تعیین شده درباره داور سوم توافق خواهند نمود. هر یک از طرفین متعاهدین ظرف شصت روز پس از وصل تقاضای ارجاع اختلاف به محکمه داوری از طریق دیپلماتیک به تعیین داور خود مبادرت خواهد نمود و داور سوم نیز ظرف شصت روز بعد از آن تعیین خواهد شد. چنانچه هر یک از طرفین متعاهدین ظرف مدت مقرر داور خود را تعیین نکند ـ بنا به تقاضای هر یک از طرفین متعاهدین رئیس شورای سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری برحسب مورد داور یا داورها را تعیین خواهد نمود مشروط بر اینکه چنانچه رئیش سورای سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری از اتباع هر یک از طرفین متعاهدین باشد از نایب رئیس ارشد شورا و در صورتیکه نامبرده نیز از اتباع یکی از طرفین متعاهدین باشد ـ از عضو مقدم شورا

که در چنین وضع تابعیتی نباشد ـ درخواست خواهد شد که حسب مورد داور یا داورها را تعیین نماید. در هر حال داور سوم از اتباع یک دولت ثالث خواهد بود و بعنوان رئیس محکمه داوری عمل خواهد نمود.

(۴) ـ طرفین متعاهدین تعهد مینمایند تصمیمات متخذه بموجب بند ۳ ماده حاضر را رعایت کنند.

ماده ۱۴- مطابقت با کنوانسیون های چند جانبه: چنانچه یک کنوانسیون یا موافقتنامه حمل و نقل هوائی چند جانبه عمومی در مورد هر دو طرف متعاهد لازم‌الاجراء گردد ـ موافقتنامه حاضر بنحوی اصلاح خواهد شد تا با مقررات چنین کنوانسیون یا موافقتنامه‌ای تطبیق نماید. ماده ۱۵- ثبت:این مواقفتنامه و ضمائم آن و کلیه اصلاحات وارده بر آن در بنا بمراتب ـ نمایندگان امضاء کننده زیر که از طرف دولت متبوعه خود مجاز می‌باشند ـ موافقتنامه حاضر را امضاء و به مهر خود مهمور نمودند.

این موافقتنامه در دو نسخه در تاریخ بیستم خرداد ماه ۱۳۵۴ در تهران به‌زبانهای فارسی ـ سوئدی و انگلیسی که هر سه متن متساویاً معتبر خواهند بود تنظیم گردید[1].

در ۲۷ مرداد همین سال فرخ نجم‌آبادی، وزیر صنایع و معادن در رأس یک هیئت اقتصادی و همکاری‌های فنی به این کشور مسافرت کرد. در پایان مذاکرات پروتکلی در زمینهٔ امور صنعتی، کشاورزی، امور ساختمانی، کشتی‌رانی و

[1] - آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ تا ۱۸- ۴۱۵- ۴۹- ۵۵-۱۳۴۵ش

کشتی‌سازی، آموزش فنی و حرفه‌ای و تبادل هیئت‌های بازرگانی بین وزیر صنایع و معادن ایران و وزیر بازرگانی سوئد به امضاء رسید.[1]

دومین اجلاس کمیسیون مشترک ایران و سوئد برای همکاری‌های اقتصادی و فنی در آبان ۱۳۵۵ش در تهران برگزار شد.[2]

به طور کلی در دورهٔ پهلوی دوم مبادلات تجاری بین دو کشور سوئد و ایران به صورت یک طرفه انجام می‌شد. براساس آمار و ارقام موجود در اسناد میزان صادرات سوئد به ایران بسیار بیشتر از صادرات ایران به سوئد بود و بدون احتساب نفت، موازنهٔ بازرگانی بین دو کشور همواره به سود طرف سوئدی و به زیان ایران بود. در جداول ذیل این عدم توازن نشان داده شده است:

میزان واردات ایران از سوئد (۱۳۵۲ـش۱۳۵۷)

سال	ارزش واردات (میلیون ریال)	درصد نسبت به کل واردات	رتبه در میان کشورها
۱۳۵۲	۳۶۱۳/۸	۱/۴	۱۳
۱۳۵۳	۵۳۹۶	۱/۲	۱۳
۱۳۵۴	۱۰۳۱۶/۵	۱/۳	۱۴
۱۳۵۵	۱۰۱۱۴/۲	۱/۱	۱۴
۱۳۵۶	۱۳۶۸۰/۶	۱/۳	۱۲
۱۳۵۷	۱۰۲۴۹/۸	۱/۴	۱۴

[1]- روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۴، پیشین، صص ۲۱۲ـ۲۱۳.

[2]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۴ـ۴۰۴ـ۴۷ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

میزان صادرات ایران به سوئد (۱۳۵۲ـ۱۳۵۷ش)

سال	ارزش واردات (میلیون ریال)	درصد نسبت به کل واردات	رتبه در میان کشورها
۱۳۵۲	۹۱/۱	۰/۲	۴۴
۱۳۵۳	۱۳۸/۲	۰/۴	۴۰
۱۳۵۴	۱۵۷/۶	۰/۴	۳۸
۱۳۵۵	۱۱۰	۰/۳	۳۷
۱۳۵۶	۸۸/۶	۰/۲	۴۱
۱۳۵۷	۴۸/۵	۰/۱	۳۹

(منبع: سالنامهٔ آمار بازرگانی خارجی، گمرک جمهوری اسلامی ایران، تهران سال‌های مختلف)

ج: روابط فرهنگی

براساس اسناد موجود در دورهٔ پهلوی اول روابط فرهنگی ایران و سوئد در پایین‌ترین سطح خود قرار داشت. روابط گستردهٔ فرهنگی بین دو کشور از نیمهٔ دوم دورهٔ پهلوی دوم آغاز شد. در این دوره با توجه به مقبولیتی که نظام اجتماعی و فرهنگی سوئد و ارزش‌های حاکم بر آن جامعه در نزد حکومت پهلوی داشت، روابط فرهنگی نسبتاً گسترده‌ای بین دو کشور برقرار گردید.

دولت سوئد در سال ۱۳۴۷ش تعداد شش بورس تحصیلی در رشته‌های پزشکی و صنعتی در اختیار دولت ایران گذاشت و مقامات ایرانی نیز متقابلاً یک بورس در رشتهٔ ادبیات فارسی به سوئد واگذار نمودند.[1] این بورس که از طرف

---

[1]- روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۷، پیشین، ص ۹۲.

دانشگاه تهران ارائه شده بود به خانم کارین اودال واگذار شد. وی پایان نامهٔ خود را دربارهٔ هفت پیکر نظامی به نگارش درآورد.[۱] در این سال دولت و صلیب سرخ سوئد، به مناسبت زلزلهٔ خراسان یکصد خانه به ارزش ۶۰۰۰۰۰ هزار کورن ساخت و تعداد ۲۰۰ عدد چادر و ۶۰ بسته دارو به ارزش ۳ میلیون ریال به آسیب دیدگان اهدا نمود.[۲]

علاوه بر این دولت سوئد در سال ۱۳۴۸ش تعداد ۴ بورس تحصیلی در رشته‌های مختلف به دانشجویان ایرانی اعطاء کرد و یک هیئت باستانشناسی از آن کشور وارد ایران شد. در همین سال مسابقات جهانی شطرنج در سوئد برگزار شد و خسرو شیخ هرندی، قهرمان شطرنج جوانان ایرانی برای شرکت در این مسابقات عازم آن کشور گردید.[۳] یک سال بعد دکتر آندراس اودال، استادیار دانشگاه اوپسالا گروهی به نام گروه ایران از دانشجویان انستیتوی اقتصاد سیاسی وابسته به دانشگاه اوپسالا تشکیل داد که ۸ نفر از دانشجویان انستیتوی مزبور به عضویت این گروه درآمده و در نظر داشتند پیشرفت‌های ایران در زمینه‌های مختلف را مورد بحث و بررسی قرار دهند. این گروه نظریات خود را در این زمینه تهیه کردند.[۴] همچنین در این سال دانشگاه گوتنبرگ یک کرسی زبان فارسی تأسیس نمود و با این اقدام روابط فرهنگی دو کشور در سطح بالاتری برقرار گردید.[۵]

---

[۱]- ارشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۶۹ـ۲۱۵ـ۱۸ـ۳۵ـ۱۳۳۴ش.

[۲] – روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۷، پیشین، ص ۹۲.

[۳]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۲۶ـ۴۰۷ـ۴۸ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

[۴]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۸۷ـ۲۱۵ـ۱۸ـ۳۵ـ۱۳۳۴ش.

[۵]- سوئد نظری اجمالی به کشورها، پیشین، ص ۳۷۴.

در مردادماه سال ۱۳۴۹ش سیروس پرهام، رئیس دفتر روابط عمومی سازمان امور اداری و استخدامی کشور برای استفاده از بورس سازمان ملل جهت تهیهٔ مقدمات اجرای قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران و بازدید از آرشیوهای ملی کشورهای سوئد و هلند به مدت ۶ هفته عازم کشور سوئد شد.[۱]

در سال ۱۳۵۰ش دانشگاه تهران یک بورس فرهنگی به کشور سوئد ارائه نمود و فردی به نام هانری برومس بورس مزبور را پذیرفت و خود را به دانشگاه تهران معرفی کرد.[۲]

همچنین در فروردین ۱۳۵۱ش تعداد هجده نفر از دانشجویان سوئدی به دعوت وزارت تعاون و امور روستاها از ایران بازدید کرده و با چگونگی اجرای اصلاحات ارضی و تعاون روستایی در ایران آشنایی پیدا کردند. همچنین در دی ماه همین سال یک گروه ۸ نفری اساتید دانشگاه گوتنبرگ از ایران بازدید کردند.[۳]

در فروردین سال ۱۳۵۲ش بنا به دعوت نخست‌وزیر ایران دو تن از اساتید دانشگاه‌های سوئد به ایران آمدند. در همین ماه اولین نمایشگاه آثار هنری و باستانی ایران متعلق به مجموعه‌های خصوصی اتباع سوئد در یکی از سالن‌های موزه ملی استکهلم برگزار گردید. همچنین تیم اسکی ارتش ایران نیز جهت شرکت در مسابقات اسکی ارتش‌های جهان به سوئد اعزام شد و تیم ملی شمشیربازی ایران نیز در تیرماه در مسابقات بین‌المللی شمشیربازی وارد سوئد

---

[۱]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س۴۰ـ۴۰۷ـ۴۸ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

[۲]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س۷۰ و ۵۸ـ۴۱۷ـ۴۹ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

[۳]- روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۱، پیشین، ص ۱۶۹.

گردید. در آذرماه همان سال نیز محمدرضاشاه پهلوی به ۴ تن از اساتید برجسته دانشگاه اوپسالا، از طریق سفارت ایران در سوئد، نشان افتخار اعطاء کرد.

علاوه بر این تعداد ۴۰ نفر از کارشناسان سازمان‌های دولتی و اساتید دانشگاه‌های ایران برای شرکت در سمپوزیون‌ها و دوره‌های کارآموزی و مطالعاتی به سوئد سفر کردند.[1]

در آبان ۱۳۵۲ش کنگرهٔ تاریخ و فرهنگ در ایران تشکیل گردید و پروفسور ویکاندر به دعوت وزارت فرهنگ و هنر در این کنگره شرکت نمود.[2]

در سال ۱۳۵۳ش تعدادی بورس از طرف مؤسسه پژوهش سوئد برای سمینار بین‌المللی شیمی و فیزیک و چند بورس تحصیلی و کارآموزی در اختیار داوطلبان ایرانی قرار گرفت. علاوه بر این ششمین کنگرهٔ تاریخ و فرهنگ ایران در آبانماه در تهران برگزار شد و پروفسور ویدنگرن به دعوت وزارت فرهنگ و هنر در این کنگره شرکت کرد.[3]

در این سال معاون برنامه‌ریزی وزارت آموزش به سوئد مسافرت کرد و در مورد طرح یک موسسهٔ تحت نظارت ایران در سوئدگفتگو و این طرح در تاریخ ۸ نوامبر ۱۹۷۴/ ۱۷ آبان ۱۳۵۳ش توسط پروفسور اندریس اداهل تهیه و به وزارت خارجهٔ ایران ارسال گردید. بخش های مختلف این طرح عبارتند از:

یادداشت مقدماتی: مناسب بنظر رسیده است که یک لیست کنترل از عواملی که ممکن است در این طرح گنجانیده شود بطوریکه با خود آنجناب و دکتر مرزبان

---

[1]- سوئد نظری اجمالی به کشورها، پیشین، ص ۳۷۵.

[2]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س۸۶ـ۲۴۷ـ۲۴ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

[3]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س۴۲ـ۲۴۷ـ۲۴ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش.

و با مقامات ذیصلاحیت سوئدی بطور غیررسمی مذاکره گردید تنظیم شود. لازم به ذکر است که لیست مذکور و مبالغ مندرج در آن جامع و دقیق نیستند.

۱ـ هدف

(۱) جنبه اخلاقی: یاد بود پروفسور نی برگ در اوایل سال جاری درگذشت و یکی از ایران‌شناسان برجسته زمان ما بود.

(۲) جنبه اجتماعی:تقویت روابط بین ایران و سوئد در زمینه علم و فرهنگ.

(۳) جنبه علمی: افزایش تحقیقات و موقعیتهای علمی در زمینه‌های مورد علاقه دو کشور برای مثال: مسائل مربوطه به توسعه اجتماعی و اقتصادی ایران، تاریخ روابط بین‌المللی و غیره.

(۴) انتقال معلومات و اطلاعات: فراهم ساختن امکانات برای استادان و دانشجویان بمنظور افزایش معلومات آنها در زمینه نهادهای علمی در کشور دیگر و علاوه بر این فراهم ساختن اطلاعات درباره ایران برای استفاده افراد علاقمند در سوئد حتی خارج از محیط دانشگاهی.

۲ـ منابع: تهیه مدارک

فراهم شدن یک کتابخانه خوب درباره فرهنگ و اجتماع ایران: دانشگاه اوپالا ظاهراً آماده است تا کتابخانه معروف نی برگ را که به دانشگاه واگذار شده است در اختیار یک موسسه ایران‌شناسی قرار دهد. هیچگونه تخمینی از ارزش این کتابخانه زده نشده است اما امروز عملاً فراهم آوردن چنین مجموعه‌ای از ادبیات و آثار خطی و غیره غیرممکن است.

این کتابخانه باید در بعضی قسمتها (بخصوص علوم اجتماعی) تکمیل گردد و باید با خرید کتب و نشریات جدید تقویت شود. چنانچه بتوان کتب مهمتری را که در ایران چاپ می‌شود بطور رایگاه بدست آورد (منجمله آبونمان بعضی نشریات دوره‌ای ایران) هزینه سالیانه خرید کتاب برای این کتابخانه ۴۰۰۰۰ کرون سوئد تخمین زده نمی شود.

(۲) قسمتهای مناسب برای موسسه مذکور: این قسمت ها ممکن است شامل: کتابخانه، یک اطاق سمینار(با تجهیزات کتابخانه فرعی) ۲ تا ۴ اطاق کوچک برای کارمندان و محققان و غیره ویک اطاق بزرگ برای تشکیل نمایشگاه‌های کوچک، سخنرانی ها، نمایش فیم و نظائر آن(مربوط به قسمت ۵ ـ ۱ فوق)

دانشگاه ظاهراً آماده است بطور رایگان مکان مناسب برای این موسسه در اختیار گذارد (در حقیقت این اقدام معادل کمی در حدود ۴۰ تا ۵۰ هزار کرون سوئد در سال خواهد بود)

نگهداری محل(نظافت و تعمیر و غیره).

۱۲ هزار کرون سوئد هزینه کارمندان، منشی، کتابدار و هزینه‌های اجتماعی: ۱۷۰۰۰۰ کرون سوئد.

هزینه لوازم، تلفن و لوازم متفرقه ۸۰۰۰ کرون سوئد.

(۳) مبادله بورس تحصیلی: هر سال حداقل یک بورس تحصیلی برای یک محقق ایرانی بمنظور مسافرت به سوئد و انجام تحقیق و مطالعات در موسسه مذکور

حداقل یک بورس تحصیلی برای یک محقق سوئدی بمنظور مسافرت به ایران و انجام کارهای تحقیقاتی و آموزشی در یک موسسه مناسب آموزش عالی در آن کشور.

تسهیلات اضافی برای اعضای بورس های کوتاه مدت به محققان سوئدی که مایلند بمنظور انجام تحقیقات به ایران مسافرت نمایند.

بورس‌های دانشجوئی ـ برای مثال سالیانه ۲۰ نفر در ماه

چون بمن تذکر داده شد که دولت ایران ممکن است در این مرحله خاص باشد کلیه اینگونه مخارج از متحمل گردد من هیچگونه کوششی برای محاسبه پرداختهای مربوط بعمل نیاورده‌ام.

(۴) شرایط مربوط به تدریس حداکثر قابلیت انعطاف و وسیع ترین تاثیر را می‌توان با فراهم ساختن مرکزی در موسسه با امکانات ۵۰۰ ساعت تدریس در سطح دانشگاه برای توزیع بین موسسات مناسب بمنظور استفاده در دوره‌های خاص مربوط به ایران (مانند دوره‌های زبان‌شناسی، تاریخ، تاریخ ادبیات، تاریخ مذهب اقتصاد، علوم سیاسی منجمله روابط بین‌المللی، جامعه شناسی و حقوق) بوجود آورد.

هزینه این تسهیلات طبق معیارهای معتبر حق التدریس ۱۲۰ هزار کرون سوئد خواهد بود. طرح سازمانی- بر اساس تماس های آزمایشی و غیررسمی که بعمل آمده بنظر می‌رسد مقامات سوئد حاضر باشند در صورت تحقیق چنین طرحی مناسب ترین ترتیبات لازم را برای موفقیت سازمان در نیل به هدف هائی که در پیش دارد فراهم نمایند جنبهٔ اقتصادی موضوع بصورت انتقال مبلغ مناسب برای تامین هزینه سالیانه انجام خواهد شد.

استکهلم ـ ۸ نوامبر ۱۹۷۴

پروفسور اندریس اداهل[1]

[1]- آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۱تا۳۵- ۴۲۳- ۴۹-۵۵-۱۳۴۵ش.

در سال ۱۳۵۴ش برای اولین بار دو فرهنگ لغت سوئدی ـ فارسی در دو شهر استکهلم و اوپسالا انتشار یافت. در این سال نیز مانند سال‌های قبل انستیتوی سوئدی و همچنین دانشکدهٔ سلطنتی دامپزشکی سوئد تعدادی بورس در اختیار محصلین ایرانی قرار داد. همچنین بنا به دعوت دانشگاه لوند یکی از اساتید دانشگاه ملی(بهشتی کنونی) به عنوان استاد مدعو به مدت ۵ ماه در دانشگاه مذکور به تدریس و تحقیق مشغول گردید.[۱]

[۱]- روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۴، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۵۵، ص ۲۱۴.

فصل سوم
اسناد

الف) اسناد دورهٔ قاجاریه

فرستنده:–

گیرنده:–

موضوع: درج خبر قطع منازعهٔ ایران و ایتالیا در روزنامه‌های سوئد

تاریخ: ۱۸۹۹م/۱۳۱۶ق

نمره: ـــــــ

ترجمه از روزنامه استکهلم واکبلاد بتاریخ ۱۳ ماه فوریه ۱۸۹۹ نمر ۷۳ قطع منازعه مابین ایطالیا و ایران

چنانچه سابق نوشته بودیم و معلوم است از اعلیحضرت پادشاه اسکار دویم خواهش شده بود که بجهت قطع مرافعه و رفع اختلاف که در میان دولتین ایران و ایطالیا واقع شده بود مجلس حکمیتی معین نمایند این مجلس مأمور بود که در باب ادعای یکی از تبعهٔ ایطالیا که در علیه دولت ایران داشت حکم بکند و بهمین جهت حساب میرزا رضاخان وزیر مختار ایران مدتی است بشهر ما آمده و در دنیا متوقف بود مجلس مزبور در تحت ریاست موسیو الیوط پروکرور جنرال چنین حکم نمود که این ادعا کلاً و جزوا ناحق دولت ایران چیزی در اینباب بدهکار نیست.

منازعه که از شانزده سال باینطرف در میان دولتین ایران و ایطالیا در باب ادعای کنونی تبعهٔ ایطالیا واقع شده و بالاخره باعث قطع مراودات سیاسی مابین دولتین مشارالیهما شده بود این روزها ختم شد مجلس که بخواهش طرفین اعلیحضرت اسکار پادشاه سوید بریاست پرو کرور جنرال سوسیو الیوط بحکمیت معین کرده بود ادعای کنسوفو را ناحق دانسته حکم نمود که دولت ایران بکلی از

قید خسارت دادن آزاد است قطع نامه حکم بتوسط وزارت خارجه به جنرال میرزا رضاخان وزیر مختار ایران و مارکز و بزیو وزیرمختار ایطالیا تسلیم شد.

آژانس داس تلگراف ذیل را از استکهلم بتاریخ ۱۴ فوریه انتشار میدهد.

عمل کنونی که در مدت شانزده سال در میان دولتین ایطالیا و ایران محل منازعه و مشاجره بود و باعث قطع مراودات سیاسی مابین دولتین مشارالیهما شده بود اخرالامر ختم شد پادشاه سوئد بخواهش طرفین مجلس حکمیتی معین نمودند پس مرافعه را رسیده‌گی و قطع نماید اجزای مجلس مزبور ادعای دولت ایطالیا را بی‌معنی یافته و حق را بکلی بدولت ایران دادند قطعنامه و حکم حکم بتوسط وزارت خارجه سوید بوزرای مختار دولتین مزبورتین در استکهلم تسلیم شد.

ترجمه از روزنامه نوید ویریسا منطبعه پطرزبورغ ۱۳ فورال ۱۸۹۹ نمر ۸۳۴۹

میرزا رضاخان ارفع‌الدوله وزیرمختار ایران دیروز از استکهلم که مأموراً از طرف دولت متبوعه بآنجا رفته بود مراجعه نمود از شانزده سال قبل تاکنون در باب ادعای کنونی تبعهٔ ایطالیا در میان دولتین مزبورتین منازعه حاصل شده بود کنسونو پول گزافی از دولت ایران خسارت می‌خواست چون دولت ایطالیا طرف کنسونو را داشت لهذا روزبروز مخالفت و معاندت دو دولت افزوده شده تا اینکه بالاخره بعد از مشاجرهٔ زیاد که سالیان دراز طول کشید ایطالیا قطع علاقه سیاسی نموده کنت (دوناتو) وزیرمختار خود را از طهران احضار کرد در این اواخر دولتین مشارالیها بجهت ختم منازعه عمل کنسونو به اعلیحضرت (اسکار ثانی) پادشاه سوید و نروژ رجوع و خواهش کردند که حکمی در اینکار قرار بدهند اعلیحضرت معظم مسیو الیوت پرو کرور جنرال را حکم قرار داده و کاربر نفع ایران قطع شد و حکم حکم بتوسط وزیر خارجه سوید و نروژ به هر دو وزیرمختار تسلیم کردند.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۱۶ق، کارتن ۳۳، پوشه ۱، ص ۲۵/۲ و ۲۵/۱)

فرستنده: وزارت خارجه

گیرنده: صنیع‌السلطنه، عکاسباشی

موضوع: تهیه و اهدای قطعهٔ تمثال همایونی برای ولیعهد سوئد و نروژ

تاریخ: ۱۳۱۷ق

نمره: ۵۴۹۰

سواد رقم وزارتخارجه به صنیع‌السلطنه عکاسباشی همایونی

یکقطعه تمثال...... المثال همایونی ارواحنا فداه بولیعهد سوید و نروژ اعطا و اهدی شده است حسب‌الامر الاقدس مقرر شده است تمثال مزبور در پطرزبورغ مینا ساخته شود و چون امر و مقرر رفته است جناب می یکقطعه تمثال مینایی و در صورت عدم امکان تمثال عکسی بوزارت خارجه بفرستید که بسفارت پطر فرستاده شود ابلاغاً زحمت دادم بدیهی است قدغن می‌فرمایید تمثال مینایی یا عکسی را زودتر به وزارت خارجه بفرستید که در اجرای امر قدر قدر تاخیر نشود.

(امضا: مشیرالدوله)

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۱۷ق، کارتن ۷، پوشه ۹، ص ۴)

فرستنده: ــــــــ

گیرنده: ــــــــ

موضوع: ترجمهٔ فرمان مأموریت ژنرال شیندلر، کنسول سوئد و نروژ در ایران

تاریخ: ۱۳۲۱ق

نمره: ــــــ

ترجمهٔ فرمان مأموریت جنرال قونسولگری جنرال شیندلر از دولت سوئد و نروژ[1] در ایران مقیم طهران بعون‌الله تعالی ما اشکار پادشاه کل ممالک سود و نوروج و اهالی کوت و وانرال نظر باستحکام روابط دولتی و تجارتی که بخوبی بین ممالک متحده ما و دولت علیه ایران حاصل است چنین مقرر داشته‌ایم که یک قونسول جنرالی سودو نوروج را در ایران یا طهران تشکیل داده و مسیو هوتوم شیندلر را بموجب این فرمان باین مأموریت منتخب و معین میفرمائیم و مطمئن هستیم که ایران او را باین سمت قبول خواهند فرمود و از ملاحظه‌کنندگان این فرمان خاصه اولیای دولتی که مشارالیه مأمور باقامت دربار است خواهشمند هستم کلمهٔ محبت و مهربانی را در انجام مأموریت او بنمایند و نیز باتباع خودمان امر میفرمائیم که بموجب قوانین و احکام جاریه و قرارداد سلطنتی ادارهٔ قونسولی، او را محرم دانسته و باو اطاعت کنند و باین مناسبت این فرمان را به کرده بمهر سلطنتی خودمان مزین فرمودیم در بار ستراوند و در کنار دولت بتاریخ ۱۲ ماه اوت ۱۹۰۲

امضا: اشکار

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۱ش، کارتن ۹، پوشه ۱، ص ۱۱۶)

---

[1] در اصل نوروج

فرستنده: سفارت ایران در پطرزبورگ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: جدایی دولت‌های سوئد و نروژ از یکدیگر

تاریخ: ۱۳۲۳ق

نمره: ۳۳۸۶

استخراج تلگراف رمز از پطرزبورغ

حضرت مستطاب اجل اکرم افخم وزیر امور خارجه شمارهٔ ۷۷

وزیر امور خارجه سوید باین سفارت اطلاع داده که دولتین سوید و نروژ از هم جدا شدند و دولت سوید استقلال دولت نروژ را مطالبه می‌نماید.

۱۰ رمضان ۱۳۲۳

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۳ق، کارتن ۴، پوشه ۱۱، ص ۳)

فرستنده: وزارت امور خارجه
گیرنده: گوستاو، پادشاه سوئد
موضوع: انتخاب میرزا اسحق‌خان مفخم‌الدوله به سمت وزیرمختاری و ایلچی ایران در دربار سوئد
تاریخ: ۱۳۳۰ق
نمره: ــــــ

اعلیحضرت بلندمرتب گوستاب پادشاه مملکت سوئد پادشاه عظیم‌الشان والاهمت نامدار

چون تشیید ارکان دولتی و استحکام روابط و دادیه و مناسبات حسنه که خوشبختانه بین الدولتین موجود است در اخص آمال و آرزوهای صمیمی ما می‌باشد. لهذا جناب میرزا اسحق خان مفخم‌الدوله را بسمت وزیر مختاری و ایلچی مخصوص خودمان مأمور دربار آن اعلیحضرت نمودم و از صفات مستحسنه مشارالیه و حسن صداقتی که در مشاغل سابقه خود مشهود داشته است اطمینان واثق داریم که در جلب عواطف و مراحم آن اعلیحضرت شمه فروگذار نخواهد نمود از آن اعلیحضرت خواهشمندیم که مشارالیه را بحسن قبول بدرقه و اظهارات مشارالیه را که مبنی بر استحکام روابط ودادیه دولتین است.....

صفا و صفا فرمایند این موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه و دوستی صادقانه خودمان را بآن اعلیحضرت تجدید می‌نمایم در قصر سلطنتی طهران بتاریخ ۱۳ محرم سنه ۱۳۳۰ تحریر شد.

بنام نامی اعلیحضرت اقدس هماسون سلطان احمد شاه قاجار

(ابوالقاسم)

(ناصرالملک نایب‌السلطنه)

(وثوق‌الدوله)

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۰ق، کارتن ۵۸، پوشه ۵، ص ۱۱۵)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: ــــــــ

موضوع: اعلام آمادگی دولت سوئد جهت اعزام صاحبمنصب به ایران

تاریخ: ۱۳۲۸ق

نمره: ــــــ

در تاریخ ۱۶ ذی قعده ۱۳۲۸ بسفارت رم تلگراف شده که سه نفر صاحبمنصب که یکی رتبه سرهنگی و دو تا رتبهٔ سلطانی داشته باشند برای تنظیم ژاندارمری ایران از دولت ایطالی بخواهند.

پس از مبادلات تلگرافات چندی بین وزارتخارجه و سفارت رم معلوم شده دولت ایطالی بدلایلی مایل نیست بدولت ایران مستخدم بدهد و صریحاً بوزارتخارجه ایطالی جواب دادند که بواسطهٔ کمی صاحبمنصب از دادن مستخدم معذوریم.

بتاریخ ۲۰ ذی حجه ۱۳۲۸ بسفارت پاریس تلگراف شد که با وزیر مختار سوئد مذاکره کنید آیا حاضر خواهند بود بدولت ایران مستخدم برای ژاندارمری بدهند یا خیر. سفارت پس از مذاکره جواب داد دولت سوئد حاضر است مستخدم بایران بدهد.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۸ق، کارتن ۴۴، پوشه ۵، ص ۴۹)

فرستنده: مجلش سورای ملی

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: لایحهٔ استخدام بیست نفر صاحبمنصب سوئدی برای تشکیلات قشون ایران

تاریخ: ۱۳۲۹ق

نمره: ۱۵۸۶۵

لایحهٔ قانونی راجع باستخدام بیست نفر صاحبمنصب سوئدی برای تشکیلات قشون ایرانی

مادهٔ اول: وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز است برای تشکیلات اداری و تعلیمات نظامی و تأسیسات علمی قشونی بیست نفر صاحبمنصب سوئدی بموجب مواد هشت گانه ذیل استخدام نماید.

مادهٔ دویم: عده صاحب‌منصبانی که از دولت سوئد استخدام میشوند چهارده نفر صاحبمنصب صف و سه نفر صاحبمنصب اداری برای مدت سه سال خواهد بود.

مادهٔ سوم: سه نفر صاحب منصب خبر و دیگر نیز برای مدت سه سال از دولت سوئد برای معاونت صاحب‌منصبانی که در ماده فوق ذکر شده است و برای تشکیل کادر قشون و تعلیم صاحب منصبان جزو افراد تأمین استخدام میشوند.

مادهٔ چهارم: چهارده نفر صاحب منصب صف بطریقه ذیل در نظام تقسیم می‌شوند

وزارت جنگ	۳ نفر صاحبمنصب
پیاده نظام	۶ نفر صاحبمنصب
سواره نظام	۲ نفر صاحبمنصب
توپخانه	۱ نفر صاحبمنصب

مدرسه نظامی ۲ نفر صاحبمنصب

مادهٔ پنجم: سه نفر صاحبمنصب اداری نیز بطریقه ذیل تقسیم میشوند

وزارت جنگ ۱ نفر صاحبمنصب

پیاده نظام ۱ نفر صاحبمنصب

سواره نظام و توپخانه ۱ نفر صاحبمنصب

مادهٔ ششم: تقسیم صاحب‌منصبان جزو بطریقه ذیل خواهد بود

سواره نظام ۱ نفر صاحبمنصب

توپخانه ۱ نفر صاحبمنصب

مدرسه نظامی ۱ نفر صاحبمنصب

صاحب‌منصبان جزو

مادهٔ هفتم: برای استخدام چهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری و سه نفر صاحب منصب جزو مبلغ ۵۸۳۷۳۰ قران اعتبار بوزارت جنگ داده می‌شود.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۹ق، کارتن ۳۳، پوشه ۲۳، ص ۱)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: کلنل یارلمارسن، رئیس کل ژاندارمری ایران

موضوع: خرید لباس ژاندارمری از کارخانجات سوئد

تاریخ: ۱۳۳۰ق

نمره: ۲۳۴۹

بکلنل یالمارسن رئیس کل ژاندارمری دولت علیه

راپرتی از سفارت دولت علیه در پطرزبورغ رسیده که سواد آنرا لفاً ارسال داشت از قراریکه نوشته شده درخصوص اجازه عبور بیست و یکهزار متر ماهوت که خواسته‌اید برای ملبوس ژاندارمری از کارخانجات سوئد ابتیاع نمایند سفارت دولت فخیمه سوئد مقیم پطرزبورغ مراجعه نموده و خواسته‌اید از آنجا در باب صدور اجازۀ عبور این ماهوت با اولیای دولت.... مذاکره نمایند تفصیل چیست توضیحاتی که لازم است در اینباب مرقوم........... حاصل شده و مأخذ این اقدام معلوم شود.

از طرف

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۰ق، کارتن ۳۳، پوشه ۷، ص ۴۹)

فرستنده: سفارت ایران در پطرزبورگ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اجازه عبور بیست و یکهزار متر ماهوت برای لباس ژاندارمری از روسیه

تاریخ: ۱۳۳۰ق

نمره: ۴۰۲

سفارت دولت علیه ایران

در پطرزبورغ

مورخه ۸ شهر جمادی‌الثانی ۱۳۳۰

نمرهٔ ۴۰۲ وزارت جلیله امور خارجه

از قراریکه معلوم شد وزیر مختار سوئد در پطرزبورغ گویا برحسب اظهار کولدنل هلمرسون از دولت روس اجازه عبور بیست و یکهزار متر ماهوت برای ملبوس ژاندارمری یا غیره خواسته است و دولت روس اجازه نداده است نمیداند چطور شده است در صورتیکه دولت علیه در پطرزبورغ سفارت دارد و این ماهوت برای قشون دولتیه لازم بوده است بتوسط سفارت دیگر اقدام شده و مستخدمین ایرانی اگرچه از خارجه هستند باید بسفارت دیگر مراجعه نمایند این ترتیبات قطع نظر از اینکه کلیته بیرویه است باعث می‌شود که من بعد برای تحصیل اجازه عبور اسباب و خریدهای دولتی اقدامات این سفارت نیز باشکالات برخورد و بگویند که سابقه داشته است.

مراتب از کلنل یالمارسن اشعار شده اداره روس

و توضیحات لازمه خواسته شد سوادی برای کلنل ارسال توضیحات بخواهند

که جواب باین راپرت زودتر داده شود

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۰ق، کارتن ۳۳، پوشه ـــ ص ۷)

فرستنده: وزیرمختار فرانسه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخواست فسخ قرارداد صاحب‌منصبان سوئدی به دلیل اوضاع آشفته در اروپا

تاریخ: ۱۳۳۳ق

نمره: ۱۲۲

خدمت جناب مستطاب اجل امجد اکرم آقای محتشم‌السلطنه

وزیر امور خارجه دام اقباله

با نهایت احترام خاطر شریف جناب مستطابعالی را از ابلاغیه که جناب وزیر امور خارجه سوئد بدوستدار فرستاده مستحضر میدارد که بر طبق آن مشروحه دولت شاهانه سوید از اینجانب خواهشد میکند که خاطر اولیای دولتیه را مسبوق بدارد از اینکه بواسطهٔ اوضاع کنونی (اوروپا) نمی‌تواند اجازه بدهد که صاحب‌منصبان سوئدی ژاندارمری دولتی که فعلاً بمرخصی در سوئد می‌باشند بایران مراجعت نماید لهذا دولت شاهانه تمنا دارد که کنطراتهای صاحب‌منصبان مزبور که با دولتیه ایران بسته شده است فسخ شده تصور شود که چون صاحب‌منصبان مذکور بامر دولت سوئد از مراجعت بایران ممنوع هستند. بنابراین مشروطی که برای فسخ کنطراتهای مزبوره در صورت (فورس ماژور) پیش‌بینی شده است باید بموقع اجرا گذاشته شود اینموقع را غنیمت شمرده احترامات فائقه خود را تجدید می‌نماید.

این مراسله پس از چهل و هفت روز امضاء رموند لکنت (وزیرمختار فرانسه)

به ادارهٔ دول غیرمحارب بدون ثبت رسیده است

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ق، کارتن ۳۹، پوشه ۲۳، ص ۱/۱)

فرستنده: ـــــــ

گیرنده: ـــــــ

موضوع: ترجمه قرارداد دولت ایران با مسیو یوهان اریک لزن براندل، نایب قشون سوئد

تاریخ: ۱۳۳۱ق

نمره: ـــــــ

بین امضاکنندگان ذیل

علیقلی خان مشاورالممالک شارژ دافر دولت علیه در پطرزبورغ باسم دولت ایران از یک طرف و مسیو یوهان اریک لزن براندل نایب قشون سوئد از طرف دیگر کنترات ذیل منعقد و برقرار گردید:

فصل اول: مسیو یوهان از یک لزن براندل صاحب منصب قشون حاضر رکاب دولت سوئد که از طرف اندولت باستخدام دولت ایران واگذار شده است منعقد می‌شود که بسمت معلم ژاندارمری و مخصوصاً برای تأسیس ادارهٔ ژاندارمری در ایران و کلیتاً برای هرگونه خدمتی که ممکن است در تأسیس و گردش ادارهٔ مزبوره در دایره اختلافات مشارالیه محسوب شود از عهده براید.

فصل دوم: مسیو یوهان اریک لزن براندل دارای درجهٔ..... بوده و ملبس به لباس نظامی ایران و ایرانی خواهد گردید بدون اینکه این مسئله...... استخدام او در قشون سوئد و حقوق معلقهٔ بآن تغییری وارد آورد معذلک مشارالیه باید نسبت به علیحضرت همایونی قسم صداقت یاد نماید.

فصل سوم: مسیو یوهان اریک لزن براندل مطیع اوامر مستقیم وزارت داخله بوده و تعیین محل اقامت او نظر...... خدمت منوط بامر دولت خواهد بود.

فصل چهارم ـ مدت خدمت مسیو یوهان اریک لزن براندل سه سال متولی خواهد بود و ابتدای آن از روزی است که مشارالیه ورود خود را در طهران بوزارت داخله اطلاع خواهد داد معذالک چنین مقرر است که هر وقت دولت علیهٔ ایران مقرری شش ماهه مشارالیه را به پردازد می تواند..... خدمت او را خاتمه دهد.

فصل پنجم: برای خرج مسافرت و تهیهٔ لباس مسیو یوهان اریک لزن براندل دولت ایران قبل از حرکت او از پطرزبورغ مبلغ هزار و پانصد فرانک و در موقع انقضای خدمت قبل از حرکت او از طهران مبلغ هزار و دویست فرانک برای خرج راه بمشارالیه خواهد پرداخت مگر در صورتیکه کنترات او موافق مداول فصل دهم و یازدهم نقض گردیده باشد.

فصل ششم: سالیانه مبلغ دوازده هزار فرانک بمسیو یوهان اریک لرن براندل پرداخته می‌شود این مقرری در اول هر ماه بطور مساعده بمشارالیه کارسازی شده و ابتدای آن در روزی است که خود را بوزارت داخله معرفی می‌نماید.

فصل هفتم: اگر مسیو یوهان اریک لزن براندل در هنگام اشتغال بخدمت دولت ایران بواسطهٔ حادثهٔ از حال خدمت خارج شود ثلث مقرری مشارالیه مادام‌العمر بطور وظیفه باو داده خواهد شد و چنانچه بواسطهٔ همان حادثه فوت نماید وظیفهٔ مزبوره در حق عیال بیوهٔ مشارالیه برقرار خواهد کرد و هرگاه عیال او نیز فوت نمود وظیفهٔ مزبوره به اطفال او تعلق خواهد گرفت تا اینکه آنها بسن بلوغ برسند(۲۱) و این مقرری به پول طلا و بدون کثر بتوسط سفارت ایران و یا به یکی از بانکهای در اروپا باطفال او خواهد رسید.

فصل هشتم: در صورتیکه بحکم دولت و یا برای انجام خدمت مسیو یوهان اریک لزن براندل مسافرت نماید تمام مخارج مسافرت را پس از ابراز اسناد خرج دولت علیه خواهد پرداخت.

فصل نهم: مسیو یوهان از یک لزن براندل متعهد خواهد شد که پس از وصول مخارج مسافرت مندرجه در فصل (۵) بدون تأخیر بطرف ایران حرکت نماید.

فصل دهم: مخصوصاً چنین مقرر است که مسیو یوهان انریک لزن براندل در مدت توقف خود در خدمت دولت ایران بهیچوجه بامور تجارتی اشتغال نورزیده و تمام همّ خود را مصروف وظایف و خدمات مرجوعه خود نماید و نیز در مسائل مذهبی و پلتیک مملکت به هیچگونه دخالتی نخواهد نمود.

فصل یازدهم: اگر بواسطهٔ مرض و یا علل شخص مسیو یوهان انریک لزن براندل نتواند تا مدت سه ماه تکالیف مرجوعه را انجام دهد و نیز پس از انقضای این مدت رجوع بخدمت برای او امکانپذیر نباشد این کنترات حقاً از طرف دولت ایران فسخ گردیده و فقط وجهی که معادل مقرری سه ماهه مشارالیه باشد باو کارسازی خواهد شد.

فصل دوازدهم: در صورتیکه مسیو یوهان انریک لرزن براندل بخواهد باین کنترات خاتمه بدهد باید اقلاً شش ماه قبل دولت ایران را از خیال خود مستحضر دارد مگر اینکه بواسطهٔ مرض شدید و یا در موقع فرس ماژور عزیمت فوری مشارالیه لزوم پیدا کند در هر صورت مسیو یوهان انریک لزن براندل فقط مقرری مدتی را که خدمت نموده است دریافت خواهد داشت.

فصل سیزدهم: دولت علیه مخارج علیق دو اسب مسیو یوهان انریک لزن براندل خواهد داد.

فصل چهاردهم: چنانچه اختلافی در تعبیر و تأویل مواد این کنترات پیدا شود اختلافات مزبوره بدو حکم که یکی از طرف وزارت داخله و دیگری از طرف مسیو یوهان انریک لزن براندل معین می‌شود رجوع خواهد شد و هر گاه بین این دو حکم موافقت حاصل نگردید حکمین حکم ثالثی معین نموده و رأی او قطعی و استیناف‌ناپذیر خواهد بود.

فصل پانزدهم: اگرچه مسیو یوهان انریک لزن براندل برای خدمت اداره ژاندارمری در تحت اوامر وزارت داخله است ولی این مسئله مانع نخواهد بود که وزارت جنگ هم در موقع لزوم با اطلاع وزارت داخله بمشارالیه در طهران و یا در سایر نقاط ایران رجوع شغلی نماید.

فصل شانزدهم: در موقع اختلاف در تغییر و تعبیر مواد این کنترات نسخهٔ فرانسه آن معتبر خواهد بود در پطرزبورغ به نسختین مرقوم گردید بتاریخ اول دسامبر مطابق ۱۱ نوامبر ۱۹۱۱.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۱ق، کارتن ۴۵، پوشه ۵۲، ص ۱)

فرستنده: ادارهٔ ژاندارمری

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: تصمیم دولت ایران جهت اعطای نشان شیر و خورشید به صاحب‌منصبان سوئدی

تاریخ: ۱۳۳۲ق

نمره: ۲۵۹۷

مقام منیع وزارت جلیله داخله دامت شوکت

اعلیحضرت شاهنشاهی بعضی از صاحب‌منصبان سوئد را که مدت یکسال و نیم تقریباً در ایران خدمت کرده‌اند به اعطای نشان شیر و خورشید مفتخر و سرافراز فرموده‌اند با نهایت توقیر و احترام توجه‌حضرت اشرف را به این نکته معطوف می‌سازد که صاحب‌منصبانی که در ماه اوت(۱۹۱۲)یا قبل از این تاریخ به ایران آمده‌اند قبلاً سال و نیم است که خدمت نموده‌اند علیهذا از این تمام منیع متمنی است که پیشنهادات مفیده جهت حصول نشان شیر و خورشید برای صاحب‌منصبان ذیل بفرمائید:

برای کولونلی آماده اوکلا

برای ماژور ژ. د. کالرک

برای ماژور اف، تورل

برای ماژور ب. ف. ر. مولر

برای ماژور ت. آس تولد برگ

برای ماژور ر. ک. ن اهیل

بعلاوه متمنی است برای حصول نشان ذیل پیش نهادات که مقتضی میدانید نیز بفرمائید.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۱ق، کارتن ۴۸، پوشه ۶، ص ۱۸)

فرستنده: ــــــ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تلاش دولت ایران جهت استخدام شولد بران به عنوان ریاست ژاندارمری

تاریخ: ۱۳۳۳ق

نمره: ۲۳۹۷

تلگراف لندن

شماره ۷۰۰ زیارت عقیده وزیر مختار سوئد که محرمانه می‌گفت این بوده که مراجعت این صاحب منصبان خیلی مشکل است چون دولت سوئد میخواهد حفظ بیطرفی خود را بکند و تمام صاحب منصبان خود را لازم دارد گفتم از پنج نفر چنان فرقی نمیکند در صورتیکه عدم مراجعت آنها اسباب برهم خوردن ژاندارمری خواهد شد.

شولد بران را خواهش کردم بهر طور است بفرستید چنانکه از اطلاعاتیکه معین الوزاره فرستاده بود همچه میدانم شولد بران برای ریاست ژاندارمری خیلی خوب است در باب مالیه هم وزیر مختار سوئد اظهاراتی می‌کرد از این بابت مطمئن شان کردم مذاکره خیلی شد بالاخره وعده کردند بدولت خود تفصیل را بنویسد برای استخدام صاحب منصبان رزوو بست معین الوزاره شرحی نوشته بود در اینباب آیا اقدامی شده است در اینباب در اینجا نمی‌شود کاری کرد. باید جنرال قونسول استکهلم[1] اقدام بکند.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۱ق، کارتن ۴۸، پوشه ۶، ص ۱۸)

---

[1] در اصل استخلم

فرستنده: ــــــ

گیرنده: ــــــ

موضوع: ترجمهٔ مقالهٔ روزنامهٔ نوبدورمیا دربارهٔ وابستگی صاحب منصبان سوئدی به آلمان‌ها

تاریخ: ۱۹۱۴م

نمره: ــــــ

ترجمهٔ روزنامهٔ نوبه ورمیا

مورخه ۲۰ دکابر ۱۹۱۴

چند روز قبل وزیر مختار انگلیس در طهران درخصوص رفتار بعضی از صاحب‌منصبان سوئدی استروکترهای ژاندارمری ایران بدولت ایران مراجعه نموده است معلوم شد این آقایان بجای آن کاریکه برای آن احضار شده‌اند از [ناخوانا] مشغول یک کار دیگری هستند آنها آشکارا و علناً پریاکانه می‌کنند برای آلمان و تحریک می‌کنند مردم را بر علیه روس و انگلیس بعبارت دیگر بگوئیم بعضی ازین صاحب منصبها معلوم می‌شود آژان پروکاتر دولت آلمانند.

آن مسائلی را که لیمان فون ساندرس پاشا با سایر صاحب‌منصبان انستروکتر آلمانی با کمال پیشرفت در عثمانی انجام می‌دهند همانکارها هم در ایران بعهدهٔ صاحب‌منصبان سوئدی سپرده و محول شده است.

یک وضع قابل توجهی در ایران پیش آمده است.

صاحب‌منصبان خارجی بمشورت و نصیحت دیپلماتهای روسی و انگلیس برای تشکیل و ترتیب ادارهٔ ژاندارمری در ایران دعوت شدند.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ق، کارتن ۲۳، پوشه ۱۶، ص ۲۱)

فرستنده: ـــــــ

گیرنده: ـــــــ

موضوع: تجدید قرارداد مسیو وستداهل، رئیس تشکیلات نظمیه

تاریخ: ۱۹۱۵م

نمره: ـــــــ

تجدید قرارداد

قرارداد مسیو وستداهل جهان کارل گوستاف رئیس تشکیلات نظیمه که در تاریخ ۳۱ دسامبر ۱۹۱۲ در استخلم امضا شده بهمان شرایط برای مدت دو سال تجدید گردیده است جز اینکه مندرجات ماده ششم قرارداد مزبوره تغییر یافته و حقوق مسیو وستداهل به سی هزار فرانک (۳۰۰۰۰) بالغ شده است.

در طهران به نسخین نوشته شد ۳۱ اکتبر ۱۹۱۵

امضاء: (حسن)

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ق، کارتن ۳۹، پوشه ۱۱، ص ۱۶)

فرستنده: احمدشاه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: فرمان احمدشاه مبنی بر اعطاء نشان شیر و خورشید به کاپیتان نیلسن برلین سوئدی

تاریخ: ۱۳۳۹ق

نمره: ــــــ

بفضل و عنایت خداوند متعال

ما سلطان احمدشاه قاجار

شاهنشاه کل ممالک ایران

محض بروز مراحم مخصوصهٔ خودمان دربارهٔ کاپتین نیلس برلین تبعهٔ دولت سوئد مشارالیه را، اعطای یکقطعه نشان شیر و خورشید از درجهٔ چهارم قرین افتخار فرموده و مقرر میفرمائیم که وزارت امور خارجه امضا و اتمام این فرمان مبارک و رسانیدن علائم نشان مزبور را برحسب دستخط همایونی از تاریخ ۱۵ شهر محرم در عهده شناسد. پی ییل ۱۳۳۹

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۹ق، کارتن ۵۸، پوشه ـــ ص ۱)

فرستنده: ادارهٔ ژاندارمری

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: تصمیم دولت ایران جهت اعطای نشان شیر و خورشید به صاحب‌منصبان سوئدی

تاریخ: ۱۳۳۲ق

نمره: ۲۵۹۷

مقام منیع وزارت جلیله داخله دامت شوکت

اعلیحضرت شاهنشاهی بعضی از صاحب‌منصبان سوئد را که مدت یکسال و نیم تقریباً در ایران خدمت کرده‌اند به اعطای نشان شیر و خورشید مفتخر و سرافراز فرموده‌اند با نهایت توقیر و احترام توجه حضرت اشرف را به این نکته معطوف می‌سازد که صاحب‌منصبانی که در ماه اوت (۱۹۱۲) یا قبل از این تاریخ به ایران آمده‌اند قبلاً سال و نیم است که خدمت نموده‌اند علیهذا از این مقام منیع متمنی است که پیشنهادات مفیده جهت حصول نشان شیر و خورشید برای صاحب‌منصبان ذیل بفرمائید:

برای کولونلی آماده اوکلا

برای ماژور ژ. د. کالرک

برای ماژور اف، تورل

برای ماژور ب. ف. ر. مولر

برای ماژور ت. آس تولد برگ

برای ماژور ر. ک. ن اهیل

بعلاوه متمنی است برای حصول نشان ذیل پیش نهادات که مقتضی میدانید نیز بفرمائید.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۱ق، کارتن ۴۸، پوشه ۶، ص ۱۸)

فرستنده: ــــــ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تأکید بر فعالیت تجاری کنسولگری سوئد و نروژ در تهران

تاریخ: ۱۹۰۵م

نمره: ــــــ

استخلم ۱۱ مه ۱۹۰۵

جناب مستطاب وزیر

بموجب مراسلهٔ مورخه ۲۵ اوت ۱۹۰۲ وزیر امور خارجه سابق بعرض جنابمستطابعالی رسیده است که یک جنرال قنسولگری برای دولتین سوئد و نروژ در طهران تأسیس شده از قرار معلوم تأسیس این جنرال قنسولگری در مسئلهٔ حمایت اتباع سوئد و نروژ اسباب سوءظن گشته بدین ملاحظه معروض جناب مستطابعالی می‌دارم که تأسیس جنرال قنسولگری جنبهٔ تجارتی دارد و در عادت قدیمی حمایت سفارت فرانسه در طهران تغییری حاصل نشده ازین قرار سفارت مزبور با اجازهٔ دولت متبوع خود حمایت دیپلوماتیکی رعایای سوئد و نروژ را بعمل خواهد آورد.

از آنجناب خواهشمند است احترامات فائقهٔ مرا قبول فرمایند.

وزیر امور خارجه اعلیحضرت سوئد و نروژ

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۳ق، کارتن ۴، پوشه ۱۱، ص ۵)

فرستنده: سفارت ایران در پاریس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: لزوم صدور محصولات ایرانی به سوئد

تاریخ: ۱۳۳۳ق

نمره: ۴۱۰۳

وزارت جلیله امور خارجه

آقای وزیر

در این موقع جنگ دول بیطرف اقدامات مجدانه در رواج تجارت خودشان از ممالک بیطرف و یا ممالک متمارب بعمل می‌آورند مخصوصاً اغلب آنها حتی دول آمریکای جنوبی مأمورین تجارتی بهمه جا می‌فرستند و محصول خودشانرا در عوض محصول دول متخاصم رواج می‌دهند و در همه جا این اقدام آنها حسن استقبال می‌شود و محسنات و منافع آن بی‌شمار است.

دولت علیه در این بابها چه کرده است؟

بواسطه بسته شدن داردانل خیلی از ممالک بیطرف فرنگ محتاج گندم و سایر ملزومات حتمی خودشان هستند وزیرمختار سوئد می‌گفت که در سوید و آنطرفها هم نان و گندم قحطی پیدا کرده از جنوب ایران مثلاً از حوالی محمره و از بنادر دیگر گندم و سایر حبوبات و محصولات ایران را جملگی آسانی می‌شود حمل سوئد و ممالک دیگر کرد. وزیرمختار سوید این خیلی را خیلی تحسین کرد و بدولت خود هم اطلاع خواهد داد خوب است از طرف دولت علیه در این بابها مذاکره و اقدامات لازم بعمل آید. اجمالاً مراتب را عرض کرد و اگر جداً عمل شود نتایج آن خیلی خواهد شد حالت حالیه مالیه ایران این نوع اقدامات را بیک فوریت حتمی تقاضا می‌کند.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ق، کارتن ۶۱، پوشه ۵، ص ۴)

فرستنده: وزارت امور خارجهٔ سوئد

گیرنده: سفارت ایران در پطرزبورگ

موضوع: اعتبار معاهدات تجاری و سیاسی دولت سوئد پس از جدایی از نروژ

تاریخ: ۱۳۲۳ق

نمره: ۹۱۹

آقای وزیرمختار

یکی از نتایج معینه سلب اتحاد فیمابین سوئد و نروژ قطع هرگونه اشتراک فیمابین دولتین درخصوص عهدنامها و قراردادهای بین‌المللی است که به اتفاق یکدیگر، یک یا چند دولت منعقد داشته‌اند لهذا دولت سوئد خود را کلیته از مسئولیت شرایط مقرره در عهدنامجات و قراردادهای سابق‌الذکر که مربوط به نوروز است خلع می‌نماید و اما در باب عهدنامها و سایر قراردادهائیکه به اسم اعلیحضرت پادشاه سوئد و نروژ[۱] انعقاد یافته است. انچه راجع به نروژ است بدیهی است (و در اینجا شرح دادن آنرا لازم نمیداند) که دولت اعلیحضرت پادشاهی پس از انفصال دولتین از همدیگر بهیچوجه در تکالیفی که بدولت نروژ وارد میاید خود را مسئول نخواهد دانست. از طرف دیگر دولت سوئد اعتراف می‌نماید که قراردادهای مذکوره که با دولتین سوئد و نروژ متفقاً انعقاد یافته آنچه راجع بدولت سوئد و دولت یا دول متعاهده است در اعتبار خود باقی خواهد بود و قطع اتحاد سوئد و نوروز ابداً روابطی را که تا بحال فیمابین سوئد و سایر دول بوده تغییر

[۱] در اصل نوروژ

نمی‌دهد دولت سوئد بعد از تدقیق و تحقیق در آتیه اعلان خواهد کرد که آیا تغییر معاهدات حالیه لازم و مفید خواهد بود یا خیر و در صورت لزوم تا چه اندازه عجالتاً دولت سوئد تمام قراردادهائی را که خود منفرد او خود به اتفاق نوروژ با سایر دول داده است تصدیق می‌نماید و مقررات آنها را در آنچه راجع بدولت سوئد است دارای اعتبار تام میداند خواهشمند است مطالب مندرجه فوق را به اطلاع دولت متبوعه خود رسانیده و از وصول این مراسله مرا مستحضر بفرمایید.

این موقع را مغتنم شمرده احترامات فایقه خود را آقای وزیر مختار تجدید می‌نماید. (امضای وزیر خارجه)

ف. واف میستر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۳ق، کارتن ۴، پوشه ۱۱، ص ۱۶)

فرستنده: ــــــ

گیرنده: ــــــ

موضوع: قرارداد دولت ایران با مسیو هپنت برتران، دندانساز سوئدی

تاریخ: ۱۲۹۳ق

نمره: ــــــ

قرارنامه اجیری مسیو هبنت برتران دندانساز از اهل سوید متولد شده در شهر کوتنبورغ بدولت علیه ایران بشروط ذیل:

فقرهٔ اول: مسیو هبنت دندانساز متقبل میگردد از بیستم ماه سپتمبر ۱۸۷۶ عیسوی مطابق غره ماه رمضان المبارک ۱۲۹۲ استحفان ئیل بهجری تا مدت سه سال شمسی متوالی بخدمتگزاری دولت علیه ایران آجیر باشد.

فقرهٔ دویم: مسیو هبنت دندانساز متقبل می‌گردد با کمال دیانت و اهتمام و مراقبت تمام بارباب رجوع خود در کسب و علم و صنعت دندانسازی و چه در علم جراحی و مکانیک که مهارت دارد در تعلیم و معالجه آنها بهیچوجه فروگذاری نکرده خدمت شایان نماید.

فقرهٔ سیّم: دولت اعلیحضرت شاهنشاه ایران از طرف خودشان متقبل می‌گردد که بمسیو هبنت دندانساز در هر سال برسم مواجب و معاش او مبلغ یکهزار تومان التفات فرمایند سه ماه بسه ماه در چهار قسط.

فقرهٔ چهارم: مسیو هبنت متقبل میگردد جمیع اسباب و ضروریاتی که تعلق بکسب خود داشته باشد و در ایران پیدا نشود بخرج و مصارف مخصوص خود از پاریس آنها را تحصیل کند و وقتیکه بجهت اشخاص حرمخانه و اعلیحضرت شاهنشاهی از قبیل طلا و... طبی طلای سفید و دندانهای مصنوعی و غیره اقتضاء

شود نیت آنها را علیحده باید کارسازی نمایند و کذلک از قبیل ادویه و کـرد و آب دندان و غیره که در عمل خود مقتضی شود.

فقرهٔ پنجم: دولت اعلیحضرت شاهنشاهی متعهد میگردد که بمسـیو هبنـت مبلغ یکصد تومان بجهه مخارج راه او حین مراجعت از طهران به پاریس مرحمـت نمایند مشروط بر اینکه او مدت سه سالهٔ خود را در ایران بانجام برساند بهیچوجـه در خدمت خود منفک و غفلت نموده باشد.

فقرهٔ ششم: مسیو هبنت در ظرف مدت جمیع اظهارات خود را در بین مـواد و سایر باید فقط باطلاع جناب اجل اشرف امجله سپهدار اعظم و وزیر امور خارجـه دولت علیه ایران برساند و وضع قهر اختیار ننماید.

فقرهٔ هفتم: این قرارنامه بزبان فارسی و فرانسه مورخهٔ بیستم سپتمبر ۱۸۷۶ عیسوی مطابق غره ماه رمضان المبارک سیحقان هجری ۱۲۹۳ نسـخین مرقـوم و امضا گردیده است قرارنامه تا مدت سه سال معتبر است در انقضای مـدت میتـوان برضایت طرفین تجدید نمود.

حرّر در دارالخلافه طهران ۲۰ ماه سپتمبر ۱۸۷۶

غره ماه رمضان ۱۲۹۳

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۲۹۲ق، کارتن ۱۵، پوشه ۱۷، ص ۴)

فرستنده: سفارت کبری ایران در استانبول
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: دعوت دولت سوئد از ایران جهت شرکت در کنفرانس عمومی شرقیون
تاریخ: ۱۸۸۶م
نمره: ـــــ

سفارت کبرای اعلیحضرت شاهنشاه ایران در اسلامبول
ترجمه کاغذ رسمی سفارت سوید درخصوص کنفرهٔ ستوفولم

جناب جلالت مآب..... کنفرهٔ عمومی شرقیون که در سال ۱۸۸۶ در وینه منعقد شده بود قرار گذاشته است که انعقاد هشتم در سال ۱۸۸۹ در ستوفولم پایتخت سوید و در کریستیانا پایتخت نوروج بوده و این مجلس در تحت حمایت پادشاه سوید و نروژ بشود. چون اعلیحضرت پادشاه سوید توجه مخصوص باین کنفره دارند تکلیف ریاست را قبول فرمودند و اذن داده‌اند که دعوت حضور باین مجلس بنام دولت سوید بشود لهذا حسب‌الامر دولت متبوعهٔ خود از جنابعالی خواهشمندم که بعرض اولیای دولت علیهٔ ایران برسانید که حضور یک و یا چند نفر مرخص دولت علیه ایران در کنفرهٔ مزبور موجب کمال امتنان دولت سوید خواهد بود کنفره در دویم ماه سپتامبر ۱۸۸۹ در ستوفولم مفتوح شده چند روز بعد هم که در کریستانیا انعقاد خواهد یافت.

در ضمن استقساراً هم مأموراً بجنابعالی عرض مینمایم که شخصاً حضور و اشتراک جنابعالی در انعقاد کنفرهٔ مزبور موجب کمال امتنان هیئت مؤسسه این مجلس خواهد بود برو عزام مفصل کنفره را بعد از وصول خدمت جنابعالی تقدیم خواهم کرد بجهه اعلانات لازمه مرخصین خارجه به کنت لدنر مراجعت خواهند کرد.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۰۶ق، کارتن ۲۰، پوشه ۱، ص ۱۱)

فرستنده: کنسولگری سوئد و نروژ در تهران
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: درخواست ارسال اطلاعات راجع به وبا و طاعون در ایران
تاریخ: ۱۳۲۳ق
نمره: ۳۲۶۶

قونسول جنرال کری دولتین سوید و نروژ
۲ رمضان ۱۳۲۳ ۳۱ اکتبر
حضرت اجل مشیرالدوله وزیر امور خارجه دولت علیهٔ ایران

در بهار گذشته حضرت اجل وعده فرموده بودند که اطلاعات و راپورتهائیکه راجع بحفظ صحت و مخصوصاً از وبا و طاعون می‌باشد بقونسولکری سوید و نروژ ارسال خواهد شد.

تا حال در اینمسئله اطلاعی باینجانب نرسیده است و ممکن نشده که راپورت رسمی بدولتین مزبوره بدهد.

امنای دولتین سوید و نروژ مجدداً خواهش کردند که تحقیقات لازمه را از امنای دولت علیه ایران فراهم آورده راپورتی را بفرستم و از حضرت اجل مستدعی هستم که جواب دو سؤال ذیل را مرحمت بفرمایند.

۱. ناخوشیهای وبا و طاعون در این ایام در خاک ایران هست یا نیست.

۲. ترتیب حفظ صحت برای منع سرایت این ناخوشی‌ها در خاک ایران مطابق فصول قرار بین‌المللی که امنای دولت علیه امضاء و قبول فرمودند هست یا

نیست در این ضمن نیز عرض می‌شود که روز بیست ششم ربیع‌الثانی مراسلهٔ وزیر امور خارجه دولتین سوید و نـروژ درخصـوص حمایـت دیپلماتیـک تبعـهٔ دولتـین مذکور در ایران و توضیح مشخص بحضرت اجل تقدیم شـده و تـا حـال از وصـول مراسله اظهاری از وزارت امور خارجه باینجانب نرسیده است.

شیندلر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۲۳ق، کارتن ۱۸، پوشه ۱۸، ص ۱۲)

[illegible]

Twisten mellan Italien och Persien afgjord. Såsom bekant utsåg konung Oscar att tillsätta den skiljedomstol, som skulle ega att döma i ett mål rörande ett af en italiensk undersåte väckt fordringsanspråk på persiska regeringen, och för hvilken angelägenhet persiska ministern Mirza Riza khan uppehållit sig härstädes. Denna skiljedomstol, i hvilken äfven justitierådet Elliot sutit, har nu afkunnat sitt utslag, hvarigenom kravmålet till alla delar underkändes.

[illegible]

Persien—Italien. Den tvist, som under 16 år pågått mellan dessa land i anledning af en af italienska undersåten Consenza mot persiska regeringen väckt fordran och som orsakat den diplomatiska förbindelsens mellan de båda landen afbrytande under lång tid, är nu ändtligen löst. De båda regeringarna hade anmodat konung Oscar att tillsätta en dömande skiljenämnd, af hvilken äfven justitiekanslern Elliot blef ledamot. Denna skiljenämnds utslag, som ogillar kraf[illegible]målet och till fullo befriar Persien från all ersättningsskyldighet, har nu genom utrikesdepartementet tillställts Italiens och Persiens här ackrediterade ministrar, Martin di Bisio och Mirza Riza Khan.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

[illegible]

Suède et Norvège.

L'Agence Havas publie la dépêche suivante de Stockholm, 14 février :

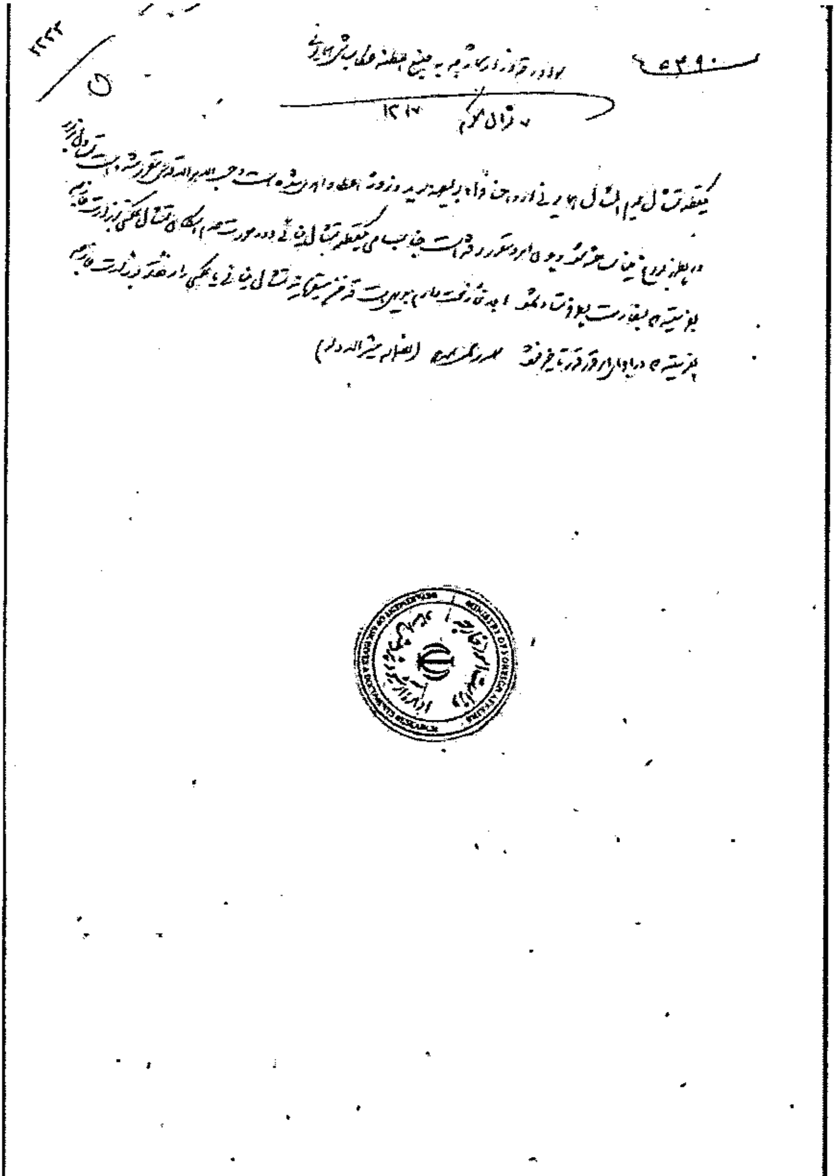
« L'affaire Consenza, qui était pendante depuis seize ans entre l'Italie et la Perse et qui avait causé une rupture diplomatique d'une certaine durée entre ces deux pays, est enfin réglée. Le roi de Suède, auquel on s'était adressé pour la nomination d'un tribunal arbitral, a choisi des arbitres qui viennent de déclarer les revendications de l'Italie non fondées [illegible]

درج خبر قطع منازعهٔ ایران و ایتالیا در روزنامه‌های سوئد

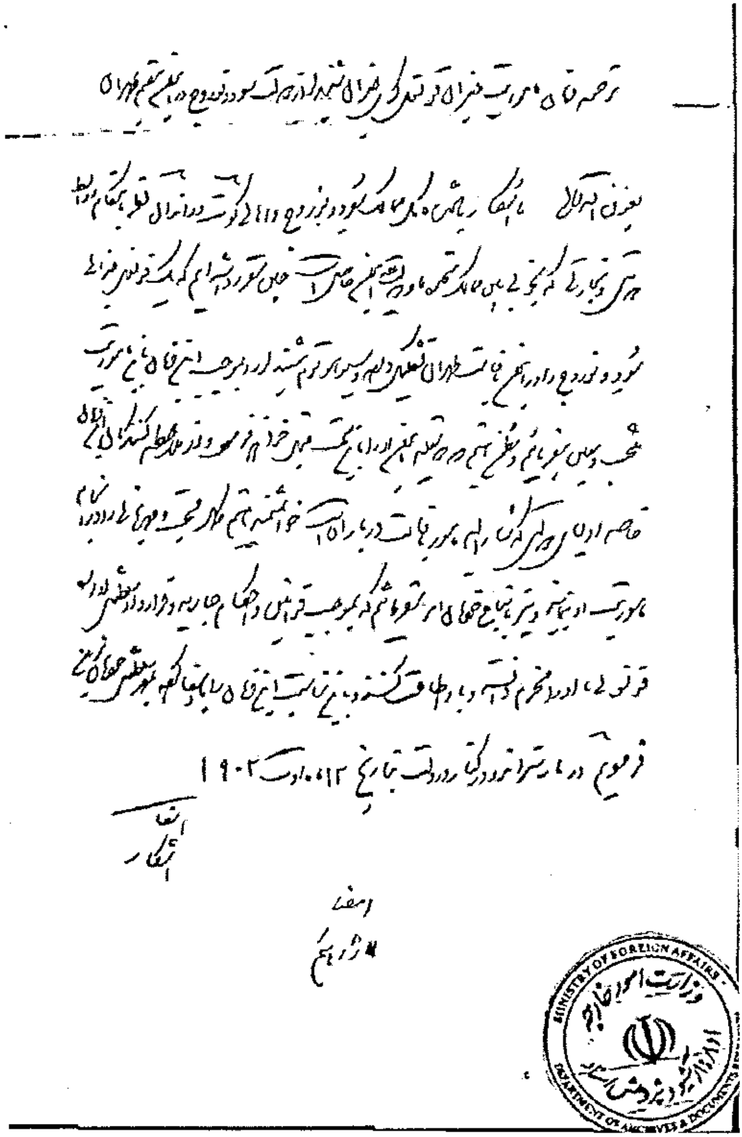
ترجمه روزنامه [illegible]

[illegible]

Персидскій посланникъ Мирза-Риза-Ханъ-Арфа-удъ-Доуле возвратился вчера въ Стокгольмъ, куда онъ ѣздилъ по порученію своего правительства по дѣлу о ... Какъ извѣстно, между Персіей и Италіей возникъ ... итальянскаго консула Кассано, требовавшаго отъ персидскаго правительства крупную сумму денегъ, какъ удовлетворенія ... Такъ какъ Италія была на сторонѣ Кассано, то дипломатическія отношенія между обоими правительствами обострились и, наконецъ, послѣ нѣсколькихъ взаимныхъ пререканій, произошелъ окончательный разрывъ, вслѣдствіе котораго Италія отозвала изъ Тегерана своего посланника графа Де... Въ послѣднее время Персія и Италія для разрѣшенія спорнаго вопроса по дѣлу Кассано обратились къ его величеству королю шведскому Оскару II съ просьбой назначить для разбора этого дѣла третейскаго судью. Таковымъ былъ избранъ его величествомъ генеральный прокуроръ г. ..., который и рѣшилъ дѣло въ пользу Персіи. Третейскій приговоръ былъ врученъ обоимъ посланникамъ, аккредитованнымъ въ Стокгольмѣ.

تهیه و اهدای قطعهٔ تمثال همایونی برای ولیعهد سوئد و نروژ

ترجمه فرمان مأموریت [illegible]

بعون الله تعالی ما اسکار [illegible]

[illegible]

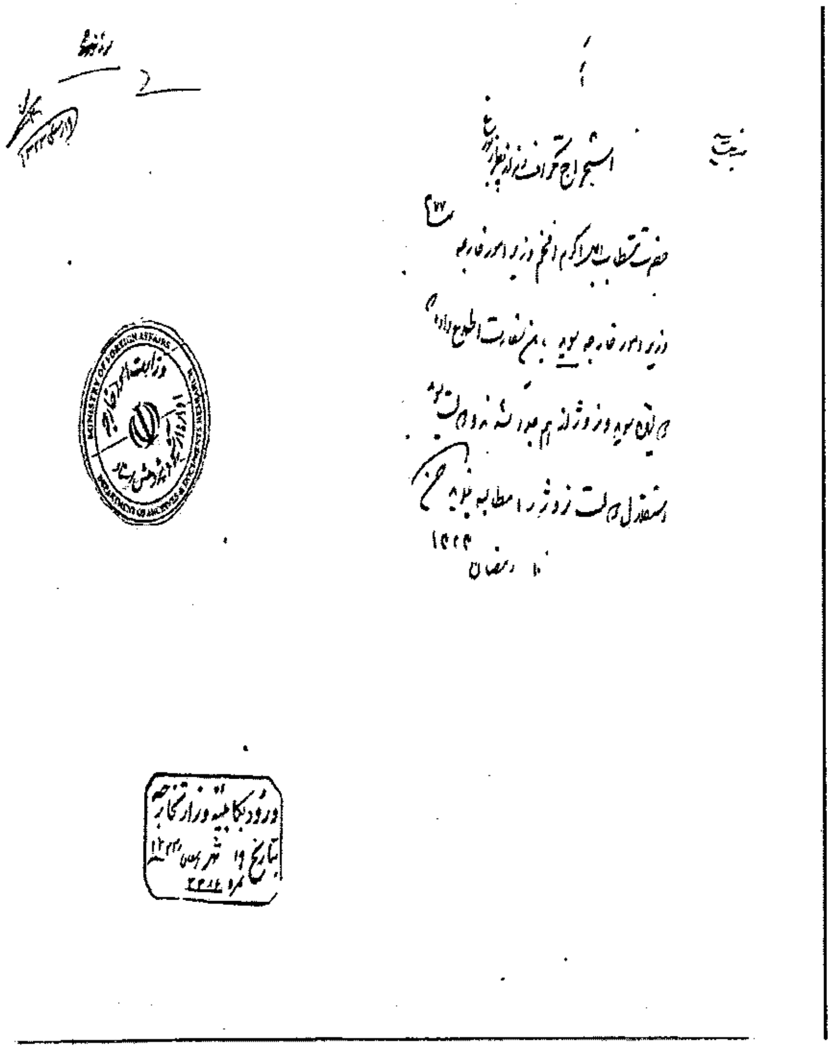
[illegible] بتاریخ ۱۲ ماه اوت ۱۹۰۲

امضا
اسکار

امضا
[illegible]

ترجمهٔ فرمان مأموریت ژنرال شیندلر، کنسول سوئد و نروژ در ایران

استخراج تلگراف سفارت

حضرت مستطاب اجل اکرم افخم وزیر امور خارجه

وزیر امور خارجه سوئد به این سفارت اطلاع داده

که پادشاه سوئد و نروژ هم مجبور شده دولت سوئد

استقلال دولت نروژ را مطابقه نموده

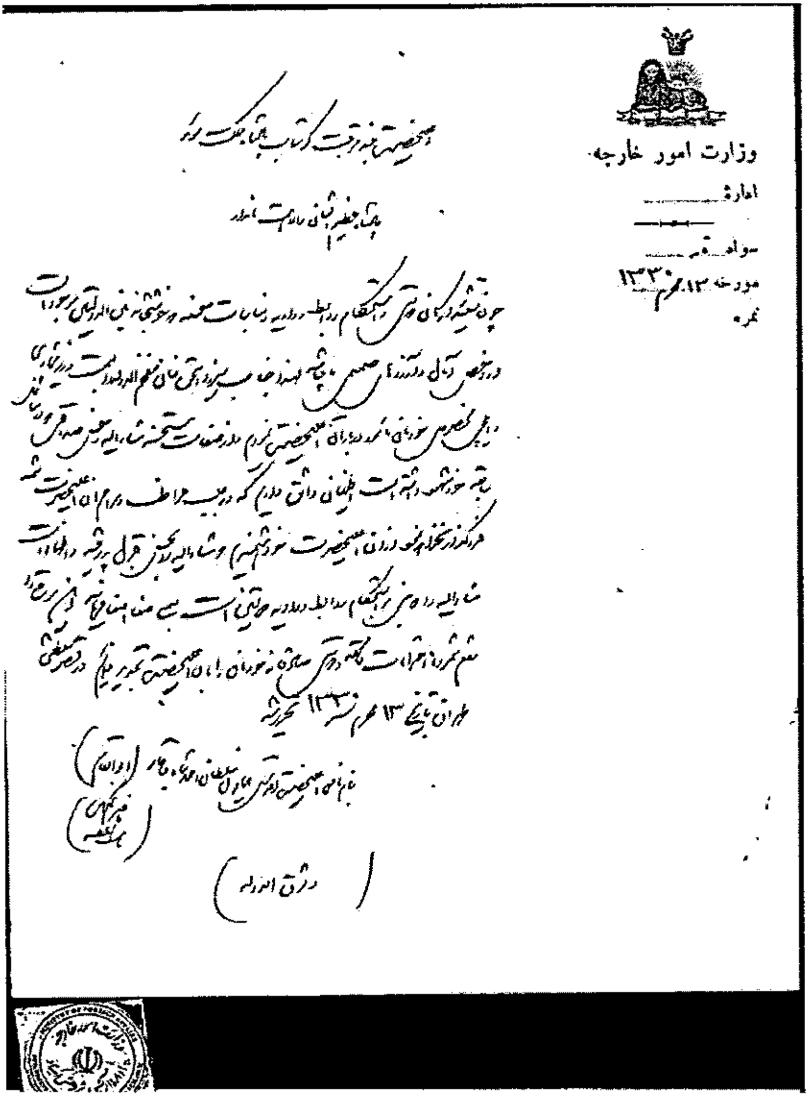
۱۳۲۳ [illegible] رمضان

ورود به کابینه وزارت خارجه

بتاریخ [illegible] شهر [illegible] ۱۳۲۳

نمره ۳۴۸۶

جدایی دولت‌های سوئد و نروژ از یکدیگر

انتخاب میرزا اسحق‌خان مفخم‌الدوله به سمت وزیرمختاری و ایلچی ایران

در دربار سوئد

وزارت امور خارجه

اداره   دایره

مورخه

نمره

در تاریخ ۱۶ آذرماه ۱۳۲۹ سفارت در کپنهاگ نوشته

بود که دو نفر صاحب‌منصب [illegible] درجه و رتبه

ملاحظه داشته باشند برای تعلیم ژاندارمری ایران

از دولت ایتالیا خواسته‌اند.

پس از مبادرت مکاتبات مفصل [illegible]

[illegible] ایتالیا [illegible] ایران [illegible]

[illegible] جواب [illegible] صاحب‌منصب [illegible]

[illegible]

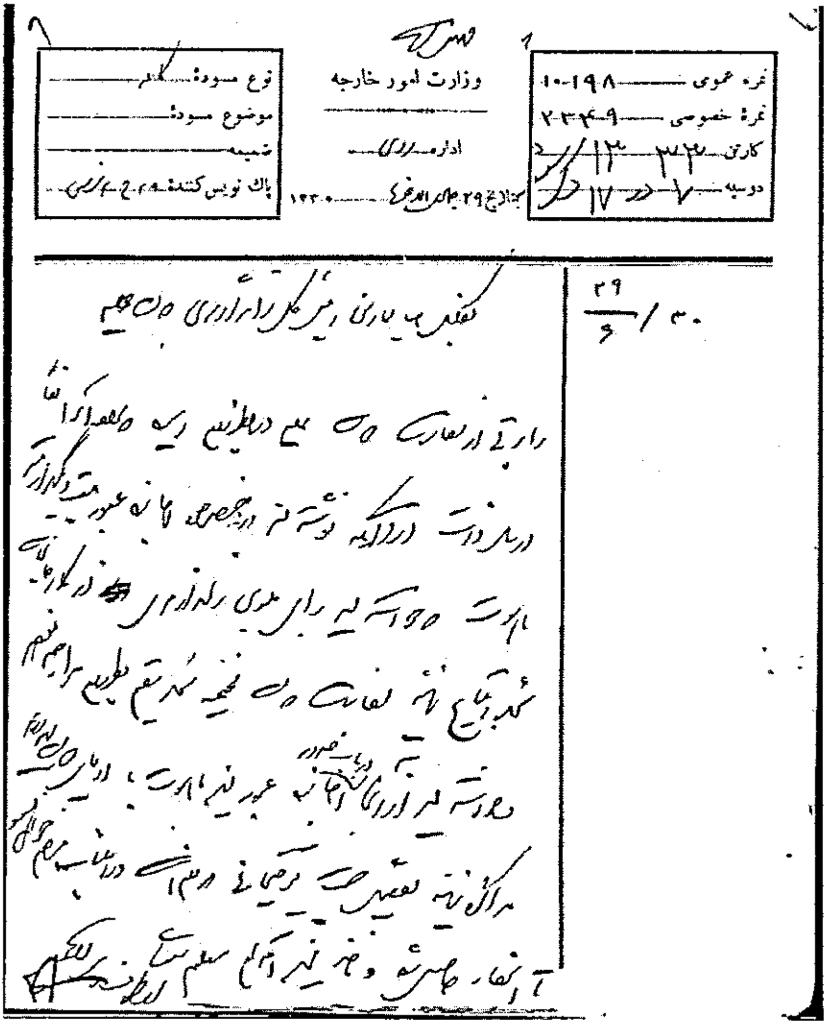
در تاریخ ۲۰ آذرماه ۱۳۲۹ سفارت [illegible] کپنهاگ [illegible]

[illegible] خواهد بود [illegible] ایران [illegible]

[illegible] سفارت [illegible] جواب [illegible]

[illegible]

اعلام آمادگی دولت سوئد جهت اعزام صاحبمنصب به ایران

اجازه عبور بیست و یکهزار متر ماهوت برای لباس ژاندارمری از روسیه

سفارت دولت علیه ایران

در پطرزبورغ

مورخه ... شهر ... ۱۳۳۰

نمره ۴۰۲

وزارت جلیله خارجه

در تلگرافی که سابقاً [illegible] در پطرزبورغ [illegible] بر حسب [illegible]

از دولت روس اجازه [illegible] و [illegible] بار [illegible]

باقی خواسته است و دولت روس اجازه نداده است [illegible]

در صورتیکه دولت علیه در پطرزبورغ سفارت دارد [illegible] برای [illegible]

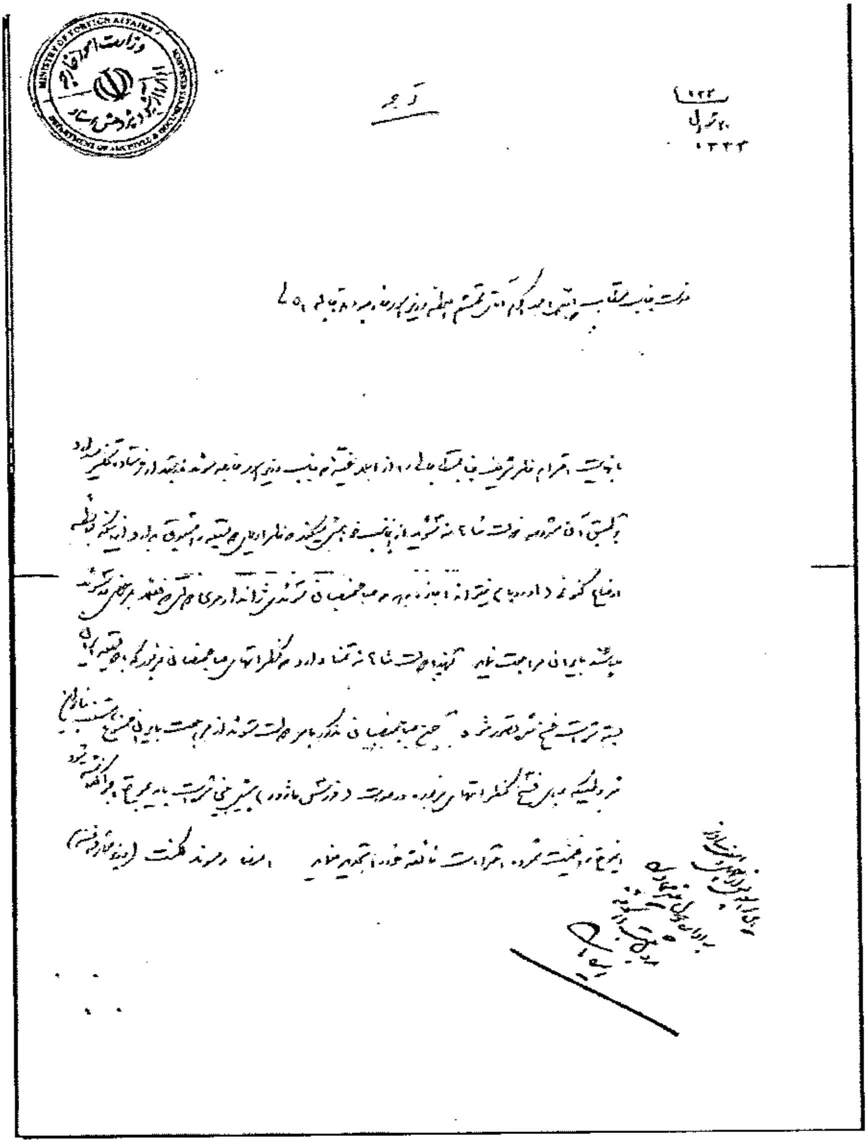
لازم بود است توسط سفارت [illegible] اقدام شود [illegible]

خارجه مستقیماً به سفارت [illegible] ترتیبات [illegible]

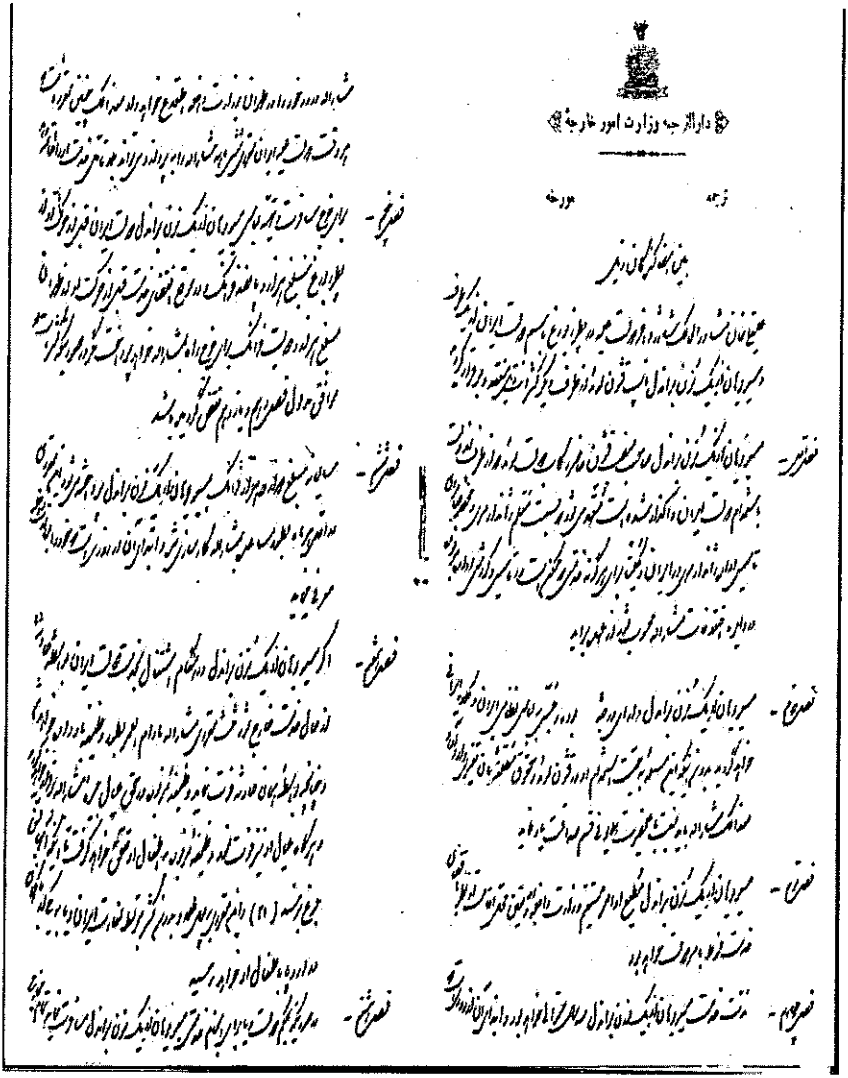
که [illegible] است [illegible] برای [illegible]

[illegible] این سفارت [illegible]

[illegible] است

درخواست فسخ قرارداد صاحبمنصبان سوئدی به دلیل اوضاع آشفته در اروپا

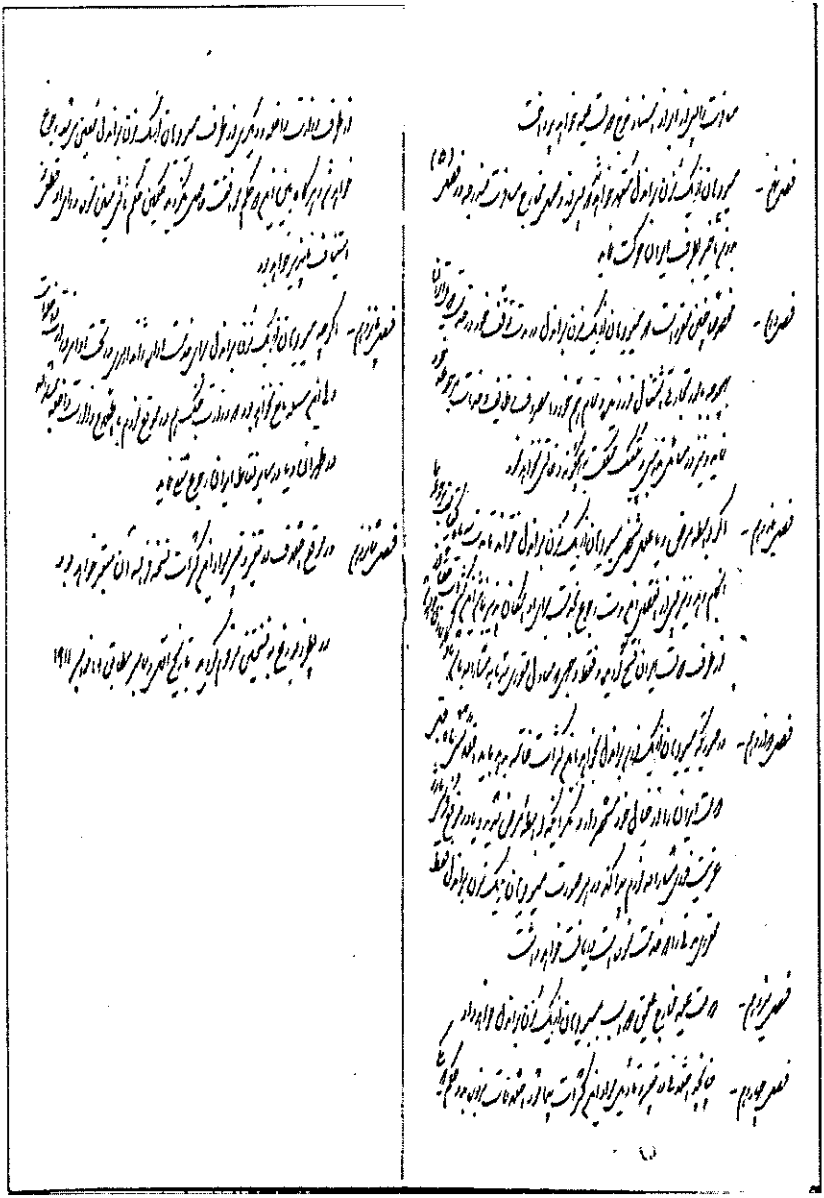

﴿دارالترجمه وزارت امور خارجه﴾

ترجمه

مورخه

ترجمه قرارداد دولت ایران با مسیو یوهان اریک لزن براندل، نایب قشون سوئد

وزارت داخله

مواد: در موضوع [illegible]

مورخه ۱۴ [illegible] ۱۳۴۲

نمره ۲۵۹۷

مقام منیع وزارت جلیله امور خارجه

اعلیحضرت شاهنشاهی مقرر فرموده‌اند صاحبمنصبان سوئدی که در مدت یکسال و نیم [illegible] در ایران خدمت کرده‌اند

به اعطای نشان شیر و خورشید مفتخر و سرفراز فرمایند با نهایت توقیر و احترام نزد حضرت اشرف [illegible]

معروض می‌سازد [illegible] (۱۹۱۲) [illegible] در ایران [illegible]

که خدمت نموده‌اند [illegible] به مقام منیع [illegible] در مشمولات [illegible] نشان شیر و خورشید [illegible]

برای [illegible]

برای [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

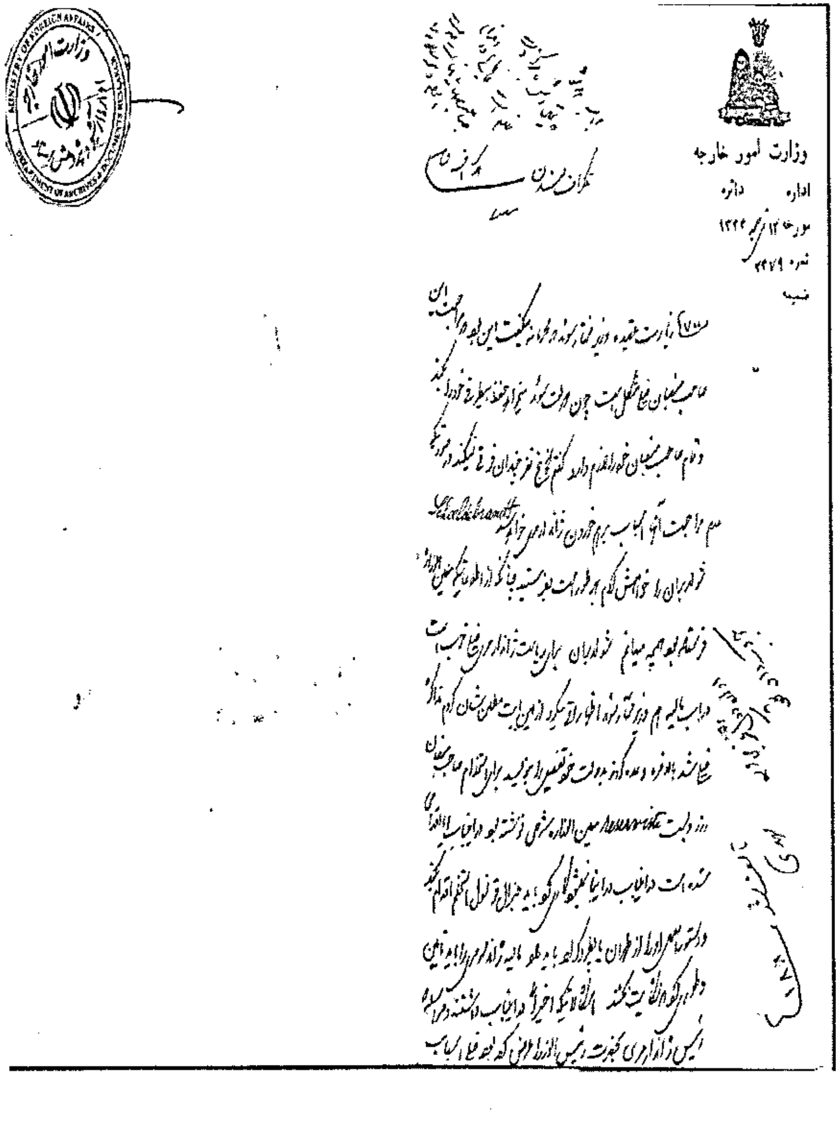
[illegible]

نشان شیر و خورشید درجه [illegible]

برای [illegible]

[illegible]

تصمیم دولت ایران جهت اعطای نشان شیر و خورشید به صاحبمنصبان سوئدی

تلاش دولت ایران جهت استخدام شولد بران به عنوان ریاست ژاندارمری

ترجمه روزنامه نوبه ورمیا

مورخه ۳۰ دکابر ۱۹۱۴

اغتشاش ایران

چند روز قبل وزیرمختار انگلیس در طهران درخصوص رفتار بعضی
از صاحب‌منصبان سوئدی [illegible] ژاندارمری ایران
بدولت ایران مراجعه نموده است معلوم شد این آقایان
بکارهای دیگر برای آن احضار شده‌اند از قبیل [illegible]
مشغول بکارهای دیگر هستند آنها آتش را وعلناً برپا
می‌کنند برای آلمان وتحریک می‌کنند مردم را برعلیه روس
و انگلیس بعبارت دیگر بگوئیم بعضی از این صاحب‌منصبها معلوم [illegible]
آژان بر دکاتر دولت آلمان شدند

آن مسئله را اگر لیمان فون ساندرس پاشا با سایر صاحب‌منصبان
[illegible] آن با کمال پیشرفت درعثمانی انجام می‌دهند
همان کار را هم در ایران بعهدهٔ صاحب‌منصبان سوئدی سپرده
ومحول شده است.

یک وضع قابل توجهی در ایران پیش آمده است
صاحب‌منصبان خارجی بمشورت ونصیحت وسیلهٔ [illegible] روس
و انگلیس برای تشکیل وترتیب اداره ژاندارمری درایران
دعوت شدند

ترجمهٔ مقالهٔ روزنامهٔ نوبدورمیا دربارهٔ وابستگی صاحب منصبان سوئدی به آلمان‌ها

وزارت امور خارجه
اداره   دائره
مورخه
نمره
ضمیمه

تجدید قرارداد

قرارداد مسیو وستداهل جهان کارل گوستاف
رئیس تشکیلات نظمیه که در تاریخ ۳۱ دسامبر ۱۹۱۲
در استکهلم امضا شده بهمان شرایط برای مدت
دو سال تجدید گردید جز اینکه بمدرجات
ماده ششم قرارداد مزبوره تغییر داده حقوق مسیو
وستداهل به سی هزار فرانک (۳۰۰۰۰)
بالغ شده است.

در طهران بدو نسخه نوشته شد ۳۱ اکتبر ۱۹۱۵

امضاء (حسن)

RENOUVELLEMENT DE CONTRAT.

Le contrat de Monsieur Westdahl, Johan-Carl-Gustaf, Organisateur-en-Chef de la Police, signé à Stockholm le 31 Décembre 1912, est renouvelé sur les mêmes bases pour une période de deux années. Par dérogation à l'article VI le traitement annuel de Monsieur Westdahl est porté à trente mille francs (Frs 30.000).

Fait à Téhéran en double expédition, le 31 Octobre 1915.

Hassan

J. C. Westdahl

تجدید قرارداد مسیو وستداهل، رئیس تشکیلات نظمیه

بفضل و عنایت خداوند متعال

ما سلطان احمد شاه قاجار

شاهنشاه کل ممالک ایران

محض بروز مراحم مخصوصه خودمان درباره کاپیتن نیلس برلین

تبعه دولت سوئد مشارالیه را باعطای یک قطعه نشان شیر و خورشید از درجه چهارم

قرین افتخار فرموده و مقرر میفرمائیم که وزارت امور خارجه امضا و اتمام این فرمان مبارک

و رسانیدن علائم نشان منظور را حسب دستخط همایونی از تاریخ ۱۵ شهر محرم در عهده شناسد

فرمان احمدشاه مبنی بر اعطاء نشان شیر و خورشید

به کاپیتان نیلسن برلین سوئدی

MINISTÈRE
DES
AFFAIRES ETRANGÈRES.

Stockholm, le 11 mai 1905.

استکهلم ۱۱ مه ۱۹۰۵

جناب مستطاب وزیر

Monsieur le Ministre,

[illegible]

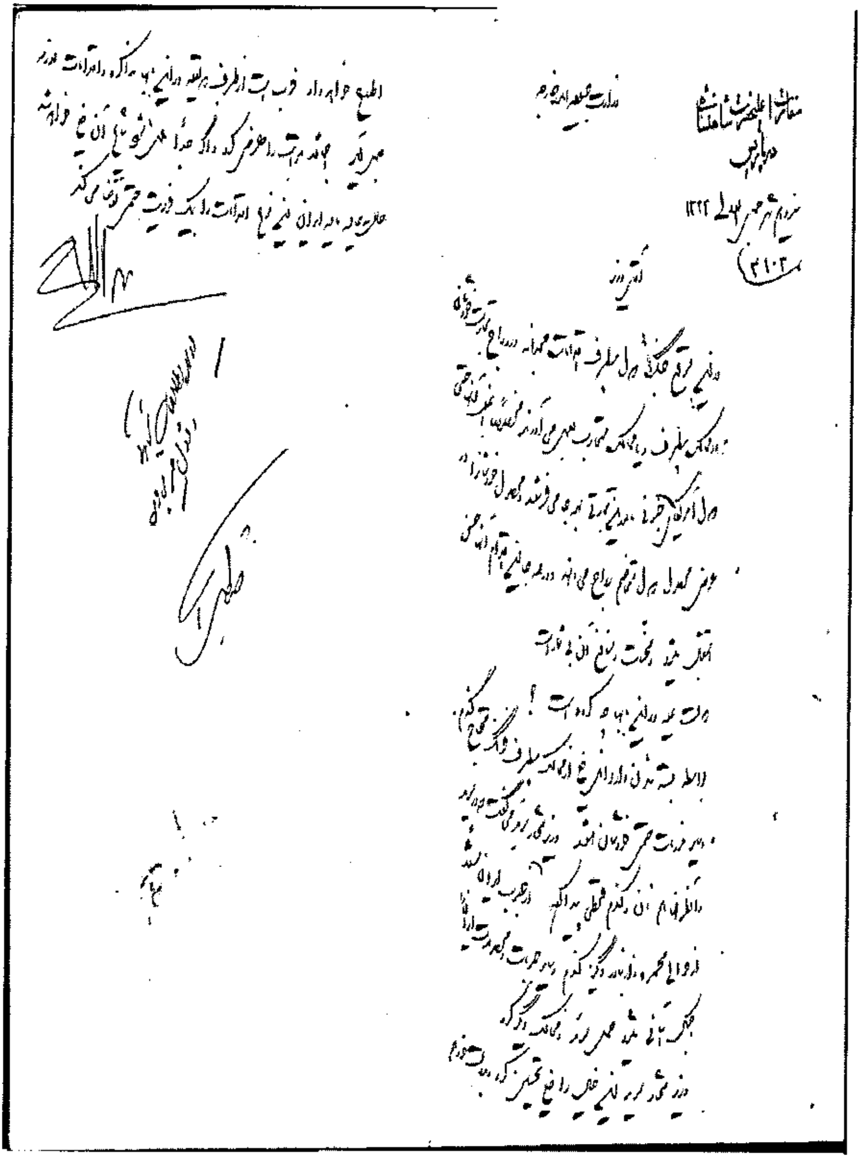
Par la lettre en date du 20 août 1902 de mon prédé-cesseur il a été porté à la connaissance de Votre Excellence qu'un consulat général pour la Suède et pour la Norvège avait été créé à Téhéran.

Or, la création de ce consulat général paraissant avoir occasionné quelques doutes au sujet de la protection des ressortissants suédois et norvégiens, je tiens à faire savoir à Votre Excellence que l'établissement du consulat général a plutôt un but mercantile et que rien n'a été changé dans la très vieille tradition de la dite protection par la Légation de France à Téhéran.

Cette légation continuera donc avec l'autorisation de son Gouvernement à assurer la protection diplomatique des sujets

Son Excellence
Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères à Téhéran.

تأکید بر فعالیت تجاری کنسولگری سوئد و نروژ در تهران

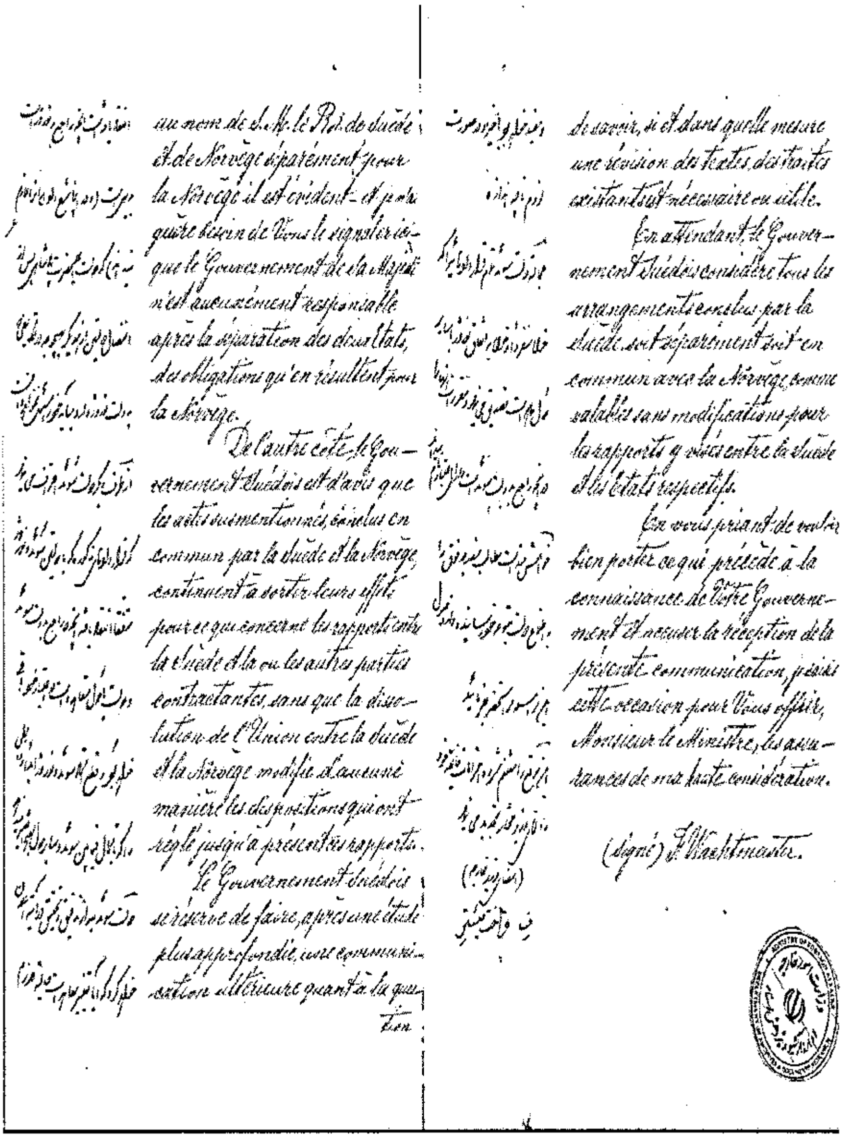

سفارت اعلیحضرت شاهنشاهی
در پاریس

وزارت جلیله امور خارجه

مورخه ... ۱۳۲۲
نمره ۲۱۰۳

لزوم صدور محصولات ایرانی به سوئد

au nom de S.M. le Roi de Suède et de Norvège séparément pour la Norvège il est évident et point n'est besoin de Vous le signaler ici, que le Gouvernement de Sa Majesté n'est aucunement responsable après la séparation des deux États, des obligations qui en résultent pour la Norvège.

De l'autre côté, le Gouvernement Suédois est d'avis que les actes susmentionnés, conclus en commun par la Suède et la Norvège, continuent à sortir leurs effets pour ce qui concerne les rapports entre la Suède et la ou les autres parties contractantes, sans que la dissolution de l'Union entre la Suède et la Norvège modifie d'aucune manière les dispositions qui ont réglé jusqu'à présent ces rapports.

Le Gouvernement Suédois se réserve de faire, après une étude plus approfondie, une communication ultérieure quant à la question de savoir, si et dans quelle mesure une révision des textes des traités existants est nécessaire ou utile.

En attendant, le Gouvernement Suédois considère tous les arrangements conclus par la Suède soit séparément soit en commun avec la Norvège comme valables sans modifications pour les rapports y visés entre la Suède et les États respectifs.

En vous priant de vouloir bien porter ce qui précède à la connaissance de Votre Gouvernement et accuser la réception de la présente communication, je saisis cette occasion pour Vous offrir, Monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

(signé) F. Wachtmeister.

اعتبار معاهدات تجاری و سیاسی دولت سوئد پس از جدایی از نروژ

نمره ۹۱۹
مورخه ۲ شهر رمضان المبارک
۱۳۲۳

Copie.

سواد مراسله وزیر امور خارجه سوئد به سفارت علیه در پطرزبورغ
تاریخ ۳۱ اکتبر ۱۹۰۵ مطابق دوم شهر رمضان ۱۳۲۳

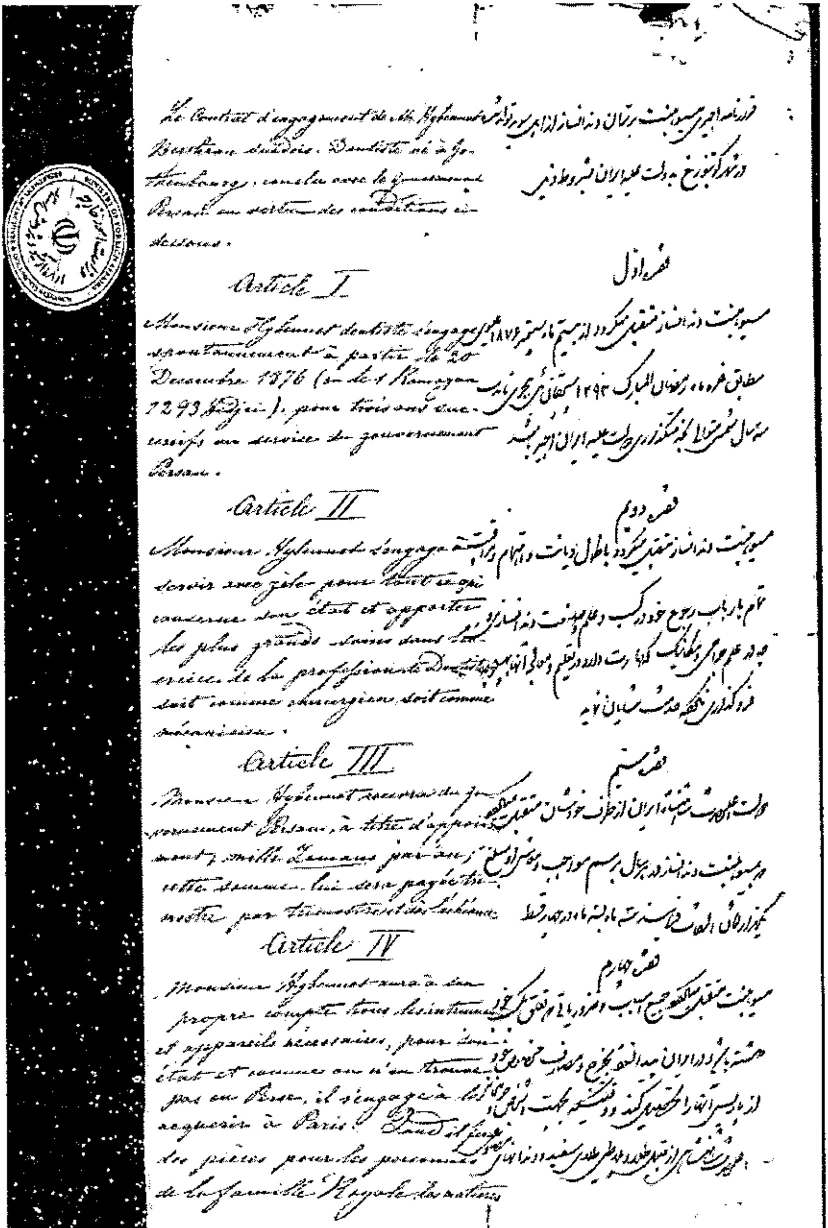
Monsieur le Ministre,

Une des conséquences directes de la dissolution de l'Union entre la Suède et la Norvège est la cessation de toute communauté entre les deux pays en ce qui concerne les conventions et arrangements internationaux de toute sorte, conclus en commun par eux avec une ou plusieurs Puissances. Le Gouvernement Suédois se tient donc pour dégagé de toute responsabilité du chef des obligations stipulées dans les dites conventions et arrangements communs et qui concernent la Norvège. Pour ce qui est des traités ou autres arrangements conclus

آقای وزیر مختار

یکی از نتایج سیده سلب اتحاد فیما بین سوئد و نروژ قطع هرگونه اشتراک فیما بین این دو مملکت در خصوص عهدنامه‌ها و قراردادهای بین‌المللی است که به اتفاق یکدیگر با یک یا چند دولت منعقد نموده‌اند لهذا دولت سوئد خود را کلیه از مسئولیت شرایط مقرره در عهدنامه‌جات و قراردادهای سابق الذکر که مربوط به نروژ است خلع می‌نماید و اما در باب عهدنامه‌ها و سایر قراردادها که به اسم اعلیحضرت پادشاه سوئد و نروژ

قرارداد دولت ایران با مسیو هپنت برتران، دندانساز سوئدی

Le Contrat d'engagement de M. Hyltennet [illegible] suédois. Dentiste né à Gothembourg, conclu avec le gouvernement Persan en vertu des conditions ci-dessous.

قرارنامه اجیری مسیو [illegible] دندانساز [illegible] دولت علیه ایران [illegible]

Article I

Monsieur Hyltennet dentiste s'engage spontanément à partir du 20 Décembre 1876 (ou du 4 Ramazan 1293 Hedjri), pour trois ans consécutifs au service du gouvernement Persan.

فصل اول

مسیو [illegible] دندانساز متقبل میگردد از بیستم ماه دسامبر ۱۸۷۶ [illegible] رمضان المبارک ۱۲۹۳ [illegible] سه سال شمسی متوالیاً [illegible] دولت علیه ایران [illegible]

Article II

Monsieur Hyltennet s'engage [illegible] devoir avec zèle pour tout ce qui concerne son état et apporter les plus grands soins dans l'exercice de sa profession de Dentiste soit comme chirurgien soit comme mécanicien.

فصل دوم

مسیو [illegible] دندانساز متقبل میگردد [illegible]

Article III

Monsieur Hyltennet recevra du gouvernement Persan, à titre d'appointements, mille Tomans par an; cette somme lui sera payée trimestre par trimestre [illegible]

فصل سیم

دولت علیه [illegible] ایران [illegible]

Article IV

Monsieur Hyltennet aura à son propre compte tous les instruments et appareils nécessaires pour son état et comme on n'en trouve pas en Perse, il s'engage à les acquérir à Paris. Quand il faut des pièces pour les personnes de la famille Royale [illegible]

فصل چهارم

مسیو [illegible] متقبل [illegible]

(ou, plâtres, dents artificielles), lui seront payés à part et il en sera de même des médicaments (poudre et eau dentifrice etc etc) qu'il aura à procurer et à fournir.

Article V

Le gouvernement de Sa Majesté le Shah s'engage de payer à M. Hyblenet au titre de frais de son voyage en retour de Téhéran à Paris, cent tomans, à condition que son service de trois ans soit rempli ponctuellement et qu'il n'aura pas manqué à son devoir d'aucune manière.

Article VI

Monsieur Hyblenet dans toutes les affaires concernant à son service et à sa propre profession dans l'espace du temps, doit directement s'adresser à S. A. le Sadre-Azam et Ministre des affaires Etrangères du gouvernement Persan et de ne connaître jamais autrement.

Article VII

Le présent contrat a été fait en duplicité en Français et Persan et un exemplaire a été remis à M. Hyblenet, l'autre restera en possession du gouvernement Persan.

La présente convention est valable pour trois ans, et elle pourra être renouvelée ensuite du consentement mutuel des parties.

Téhéran le 20 Décembre 1876.
(ou le 1. Ramazan 1293).

و غیره باشد قیمت آنها را علیحده باید از سرکار بپردازند و کذلک
از قبیل ادویه و گرد و آب دندان و غیره که در عمل خود مصرف شود

فصل پنجم

دولت علیه ایران متعهد میشود که بمسیو هیبلنت مبلغ یکصد تومان بجهة مخارج راه او در حین مراجعت از طهران به پاریس مرحمت نماید مشروط بر اینکه او در مدت سه سال خدمات خود در ایران با انجام برساند بهیچوجه در خدمت خود مسامحه و غفلت ننماید

فصل ششم

مسیو هیبلنت در ظرف مدت جمیع اظهارات خود را در این موارد و سایر باید فقط باطلاع جناب جلالت‌مآب اشرف امجد صدراعظم وزیر امور خارجه دولت علیه ایران برساند و در ضمن دیگر اعتنائی ننماید

فصل هفتم

این قرارنامه بزبان فارسی و فرانسه مورخه بیستم دسامبر ۱۸۷۶ عیسوی مطابق غره ماه رمضان المبارک سنه هجری ۱۲۹۳ نسختین مرقوم و امضا گردیده است قرارنامه مزبور سه سال معتبر است در انقضای مدت مزبور برضایت طرفین تجدید شود

تحریر در دارالخلافه طهران ۲۰ دسامبر ۱۸۷۶
غره ماه رمضان ۱۲۹۳

B. Hyblenet

حفظ الصحه ممالک ایران [illegible]

قونسولگری جنرال کل [illegible] سوید و نروژ

۲ شعبان ۱۳۲۳ ۱ اکتبر

ورود به کابینه وزارت تجارت
تاریخ ۸ شهر شعبان ۱۳۲۳
نمره ۳۴۶۴

حضرت اجل مشیرالدوله وزیر امور خارجه دولت علیه ایران

در بهار گذشته حضرت اجل وعده فرموده‌اند که اطلاعات در باب تدابیر راجع به حفظ صحت و خصوصاً

از وبا و طاعون به جنرال قونسولگری سوید و نروژ ارسال خواهد شد

حال در همین باب کاغذی از جانب [illegible] رسیده به اینجانب تکلیف شده که راپورت رسمی به دولتین سوید و نروژ بدهم

امنای دولتین سوید و نروژ خواهش کرده‌اند که تحقیقات لازمه از اولیای دولت

علیه ایران فراهم آورده مطالبه را بنویسم لذا از حضرت اجل مستدعی هستم که جواب سئوالات ذیل را

مرحمت فرمایند

(۱) ناخوشی‌های وبا و طاعون در این ایام در مملکت ایران هست یا نیست

(۲) ترتیب حفظ صحت برای منع سرایت این ناخوشی‌ها در مملکت ایران چیست

نسخه قرار بین المللی که امنای دولت علیه امضا و قبول فرموده‌اند ثابت است

در این فصل [illegible] جنرال قونسول سوید و نروژ

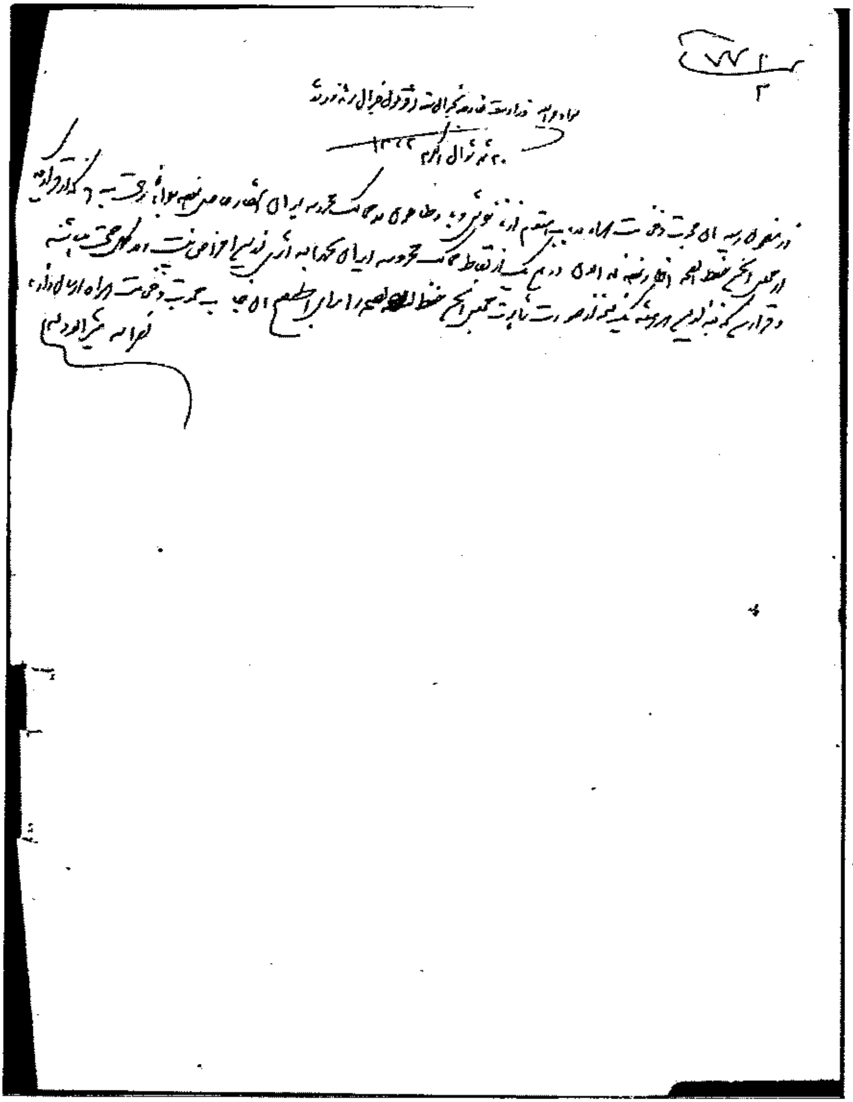
[illegible]

از [illegible] وزارت امور خارجه به اینجانب رسیده است

(شیندلر)

A. Houtum-Schindler, Consul Général de Suède et Norvège.

درخواست ارسال اطلاعات راجع به وبا و طاعون در ایران

گزارشی راجع به وبا و طاعون در ایران

ب)اسناد دورهٔ پهلوی

فرستنده: ــــــ

گیرنده: ــــــ

موضوع: نظر ولیعهد سوئد درباره پذیرایی شاه ایران

تاریخ: ۱۳۱۳ ش

نمره: ــــــ

وزارت خارجه / تهران

والاحضرت ولیعهد امروز مراجعت در ایستگاه پس از احوال پرسی از بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی روحنا فداه و اظهار مسرت زیاد از پذیرایی‌های شایان فرمودند مهمان‌نوازی همایونی از پرنسس‌ها فوق‌العاده بوده است.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س۲۲ـ۸۸ـ۴ـ۱۲ـ۱۳۱۳ش)

فرستنده: ـــــ

گیرنده: ـــــ

موضوع: برنامه مسافرت نیمه رسمی والاحضرت ولیعهد سوئد به ایران

تاریخ: ۱۳۱۳ ش

نمره: ـــــ

والا حضرت ولیعهد سوئد بمعیت شاهزاده خانم لوئیز و شاهزاده خانم اینگرید و شاهزاده بر تیل صبح روز چهارشنبه ۱۶ آبان ۱۳۱۳ (۷ نوامبر ۱۹۳۴) ساعت هشت و نیم وارد خسروی می‌وند. در خسروی گارد احترام مرکب از یک گروهان پیاده با موزیک و بیرق به فرماندهی رئیس فوج مربوطه احترامات نظامی را به جا می‌آورد.

موزیک سرود ملی سوئد و ایرن را خواهد نواخت. آقای مصطفی قلیخان هدایت از طرف ذات مقدس ملوکانه ارواحنا فداه خیر مقدم گفته آقایان سرهنگ نوری اسفندیاری و یاور اشرافی و دکتر موسی خان فیض و میرزا عباسخان فروهر و حاکم قصر شیرین را بحضور والا حضرت معرفی می‌نماید. لباس مستقبلین ردنکت خواهد بود. در خسروی چادری زده خواهد شد که والاحضرت ولیعهد سوئد در آنجا از اشخاصی که از طرف دولت عراق همراه می‌باشند خداحافظی خواهند فرمود. والاحضرت و همراهانشان بمعیت مستقبلین ساعت نه در اتومبیلها قرار گرفته بسمت شاه آباد حرت میفرمایند.

ظهر وارد شاه آباد میشوند. آقایان حاکم باوندپور و رئیس نظمیه در جلو عمارت موقع پیاده شدن والاحضرت حضور بهم خواهند رسانید. دو نفر پیاده نظام بطور قراول احترام در جلو درب ورود گذارده خواهد شد.

پس از صرف ناهار بسمت کرمانشاهان حرکت خواهند کرد ـ ساعت شش از ظهر گذشته وارد کرمانشاهان شده در جلو درب عمارت پذیرائی آقایان حکمران و رؤسای قشون و نظمیه و بلدیه حضور بهم خواهند رسانید ـ لباس مستخدمین کشوری ردنکت خواهد بود دو نفر پیاده نظام بطور قراول احترام در جلو درب ورود کشیک خواهند داد صرف شام و توقف شب در کرمانشاهان بعمل خواهد آمد.

صبح پنجشنبه ۱۷ آبان (۸ نوامبر) ساعت هفت از کرمانشاهان بسمت همدان حرکت و مأمورینی که در موقع ورود حضور بهم‌سانیده بودند موقع حرکت صبح هم در جلو درب عمارت پذیرایی حاضر خواهند بود.

ظهر برای صرف ناهار وارد همدان خواهند شد آقایان حکمران و رؤسای قشون و نظمیه و بلدیه در موقع پیاده شدن از اتومبیل جلو درب عمارت پذیرایی حضور بهم خواهند رسانید ـ لباس مستخدمین کشوری ردنکت خواهد بود ـ دو ساعت بعدازظهر از همدان بطرف قزوین عزیمت خواهند فرمود ـ در قزوین آقایان حکمران و رؤسای قشون و نظمیه و بلدیه در جلو درب عمارت پذیرائی حضور بهم خواهند رسانید. صرف شام و توقف شب در قزوین بعمل خواهد آمد. (لباس مستخدمین کشوری ردنکت خواهد بود) و روز جمعه ۱۸ آبان (نهم نوامبر) نیز در قزوین توقف خواهند فرمود.

صبح شنبه ۱۹ آبان (دهم نوامبر) ساعت هفت از قزوین بطهران عزیمت و ساعت نه و نیم در کرج در باغ مدرسهٔ فلاحت وارد خواهند شد.

آقایان وزیر امور خارجه، رئیس تشریفات دربار سلطنتی، رئیس نظمیه، حاکم طهران و کفیل بلدیه در باغ مدرسهٔ فلاحت حاضر خیرمقدم عرض و بهمراهی والاحضرت بطریق ذیل در اتومبیل‌ها برای ورود بطهران قرار خواهند گرفت (لباس کشوریها ردنکت خواهد بود)

اتومبیل اول والاحضرت ولیعهد سوئد و آقای وزیر امور خارجه
" ۲ والاحضرت پرنسس لوئیز و آقای رئیس تشریفات سلطنتی
" ۳ والاحضرت پرنسس اینگرید و آقای رئیس تشکیلات کل نظمیه مملکتی
" ۴ والاحضرت پرنس برتیل و آقای هدایت
" ۵ آقای وزیرمختار سوئد و آقای حاکم طهران
" ۶ کنت پوسه و آقای کفیل بلدیه
" ۷ ماموازل دورو ترس ورد و آقای سرهنگ نوری اسفندیاری
" ۸ خانم گیلنسر تا و آقای فروهر
" ۹ خانم دورتر سکیولد و آقای دولاگربرگ
" ۱۰ آقای پریتس و آقای شارژدافر سوئد

سایر همراهان در اتومبیل های خودشان قرار خواهند گرفت.

ساعت یازده بقصر شخصی همایونی در طهران وارد و پذیرائی از والاحضرت ولیعهد سوئد و همراهان از طرف ذات مقدس شاهانه ارواحنا فداه بعمل میآید آقایان رئیس الوزراء و رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی حاضر خواهند بود و اعلیحضرت همایونی آقایان فوق را معرفی و والاحضرت ولیعهد سوئد هم همراهان خود را معرفی خواهند فرمود. ساعت یازده و ربع از قصر شخصی بقصر گلستان بطریق ذیل حرکت میفرمایند.

اتومبیل اول اعلیحضرت اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنافداه و والاحضرت ولیعهد سوئد
" ۲ والاحضرت پرنسس لوئیز و آقای رئیس الوزراء
" ۳ والاحضرت پرنسس اینگرید و آقای وزیر امور خارجه
اتومبیل ۴ والاحضرت پرنس برتیل و آقای رئیس تشریفات سلطنتی

اتومبیل ۵ آقای وزیر مختار سوئد و آقای رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی
" ۶ آقای کنت پوسه و آقای رئیس کل تشکیلات نظمیه مملکتی
" ۷ مادموازل دورو ترس ورد و آقای هدایت
" ۸ خانم گیلنسرتا و آقای حاکم طهران
" ۹ خانم دورترسکیولد و آقای کفیل بلدیه
" ۱۰ آقای دلاگربرگ و آقای سرهنگ نوری اسفندیاری
" ۱۱ آقای پریتس و آقای شارژدافر سوئد و آقای فروهر

موقع ورود به قصر گلستان یک گروهان پیاده احترامات نظامی را بجا آورده و موزیک سرود ملی سوئد و ایران را خواهد نواخت.

بندگان اعلیحضرت همایونی ارواحنا فداه والا حضرت را بمنزل خودشان رسانیده پس از مختصری اقامت بقصر شخصی مراجعت میفرمایند.

والاحضرت ناهار را بطور خصوصی در قصر گلستان صرف فرموده ساعت سه بعدازظهر بقصر شخصی بندگان اعلیحضرت رفته بازدید از ذات مقدس شاهانه نموده و بعد بقصر گلستان معاودت می‌فرمایند آقایان رئیس الوزراء و وزیر امور خارجه و رئیس تشریفات سلطنتی در حضور ملوکانه خواهند بود.

ساعت چهار و نیم بعدازظهر آقای رئیس الوزراء، بقصر گلستان رفته آقایان رئیس مجلس شورای ملی و هیئت وزراء و رئیس دیوان تمیز و معاون وزاتخارجه را بحضور معرفی می‌کنند شام بطور خصوصی در قصر گلستان صرف خواهد شد.

یک شنبه ۲۰ آبان (یازدهم نوامبر)
صبح تماشای کلکسیون موزه معارف

ظهر ناهار در قصر سعدآباد در حضور مبارک اعلیحضرت شاهنشاهی صرف خواهد شد. (لباس ژاکت و پاردنکت بدون نشان خواهد بود)

ساعت چهار بعدازظهر پرنسس ها در قصر همایونی خدمت علیا حضرت ملکه پهلوی دامت عظمته صرف چای می‌کنند.

شام بطور خصوصی در گلستان صرف خواهد شد.

ساعت ده بعد از ظهر شب نشینی از طرف بلدیه در عمارت بلدیه در میدان سپه (لباس فراک بدون نشان)

دوشنبه ۲۱ آبان (دوازده نوامبر)

صبح تماشای ری و کارخانه سیمان سازی

یک ساعت بعدازظهر ناهار از طرف آقای رئیس الوزراء در قصر گلستان (لباس ردنکت بدون نشان)

ساعت سه بعدازظهر تماشای مدرسه صناعت

ساعت پنج بعدازظهر صرف چای در مجلس شورای ملی

ساعت هشت و نیم شام در قصر گلستان از طرف آقای وزیر امور خارجه و بعد از شام شب نشینی خواهد بود (لباس فراک بدون نشان)

سه شنبه ۲۲ آبان (۱۳ نوامبر)

صبح تماشای نمایشگاه امتعه وطنی

ناهار بطور خصوصی در قصر گلستان صرف خواهد شد و بلافاصله برای تماشای پارچین عزیمت خواهند فرمود.

شام و شب‌نشینی از طرف والاحضرت ولیعهد در کلوب ایران و اسکاندیناوی

چهارشنبه ۲۳ آبان (۱۴ نوامبر)

ساعت هفت صبح بطرف مازندران از راه مخصوص حرکت میفرمایند.

ناهار را در چالوس صرف و از آنجا بطرف سخت سر عزیمت و شب را در مهمانخانه سخت سر توقف خواهد فرمود.

پنجشنبه ۲۴ آبان (۱۵ نوامبر)

ساعت هشت صبح بطرف چالوس مراجعت و ناهار را در مهمانخانه چالوس صرف بطرف بابل حرکت خواهند فرمود و شب را در قصر شاهپور اقامت خواهند داشت. در موقع ورود ببابل آقایان حکمران و رؤسای قشون و نظمیه مازندران و رئیس بلدیه بابل در جلو درب عمارت پذیرائی قصر شاپور حاضر خواهند بود لباس مستخدمین کشوری ردنکت خواهد بود.

جمعه ۲۵ آبان (۱۶ نوامبر)

ساعت هشت صبح بطرف شاهی حرکت و از آنجا با راه آهن تا پارو آمده در آنجا ناهار را صرف فرموده و از راه فیروز کوه بطهران معاودت خواهند فرمود.

شنبه ۲۶ آبان (۱۷ نوامبر)

ساعت هشت صبح اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ارواحنا فداه بقصر گلستان تشریف‌فرما شده از والاحضرت ولیعهد خداحافظی می‌فرمایند هینت وزراء نیز حضور خواهند داشت ـ آقای وزیر خارجه و آقایانی که تا کرج استقبال رفته بودند تا کهریزک والاحضرت را مشایعت خواهند کرد.

ساعت دوازده بشهر قم وارد خواهند شد حکمران و رؤسای نظمیه و بلدیه در جلو محل اقامت حاضر خواهند بود ـ یکساعت و نیم بعد از ظهر از قم حرکت و در حدود ساعت هشت بعدازظهر باصفهان ورود می‌فرمایند. آقایان حاکم و رؤسای نظمیه و بلدیه در مقابل عمارت پذیرایی باردنکت مشکی حضور خواهند داشت ـ شام را بطور خصوصی صرف میفرمایند.

یکشنبه ۲۷ آبان (۱۸ نوامبر)

ساعت هشت صبح با تشریفات مذکوره از اصفهان حرکت فرمود ناهار در آباده صرف خواهند فرمود.

در ساعت هفت بعدازظهر به تخت جمشید ورود فرموده روز دوشنبه بیست و هشتم آبان (۱۹ نوامبر) و روز سه شنبه بیست و نهم آبان (۲۰ نوامبر) و روز چهارشنبهٔ سی ام آبان (۲۱ نوامبر) را در تخت جمشید اقامت و به تماشای آثار قدیمهٔ ایران مشغول خواهند شد. آقایان والی فارس و رؤسای قشون و نظمیه در موقع ورود بتخت جمشید حاضر و در مدت اقامت در آنجا حضور خواهند داشت. (لباس کشوریها ردکنت خواهد بود)

پنجشنبه اول آذر (۲۲ نوامبر)

صبح از تخت جمشید بطرف اصفهان مراجعت ناهار را در آباده صرف و شب را در اصفهان توقف خواهند فرمود. مأمورین دولتی که در موقع ورود حاضر بوده اند در موقع عزیمت هم حضور خواهند داشت.

جمعه دویم آذر (۲۳ نوامبر)

صبح بتماشای ابنیه قدیمه و آثار ملی تشرف برده و ناهار را در عمارت حکومتی صرف فرموده و بعد از ظهر باز هم بتماشای ابنیهٔ قدیمه مشغول و شام را در منزل صرف خواهند فرمود. شنبهٔ سیم آذر (۲۴ نوامبر) را نیز در اصفهان توقف خواهند داشت.

یکشنبه چهارم آذر (۲۵ نوامبر)

صبح از اصفهان عزیمت ناهار را در قم صرف و شب را در سلطان آباد توقف خواهند فرمود. آقایان حاکم و رؤسای نظمیه و بلدیهٔ قم و عراق در موقع ورود بعمارت پذیرایی و و در موقع حرکت حضور خواهند داشت (لباس کشوریها ردنکت خواهد بود)

دوشنبه پنجم آذر (۲۶ نوامبر)

صبح از سلطان آباد عزیمت و ناهار را در همدان صرف و بلافاصله حرکت و شب را در کرمانشاهان توقف خواهند فرمود. آقایان حاکم و رؤسای نظمیه و بلدیه همدان و کرمانشاهان در موقع ورود بعمارت پذیرایی و در موقع حرکت حضور خواهند داشت (لباس کشور بها ردنکت خواهد بود)

سه شنبه ششم آذر (۲۷ نوامبر)

صبح از کرمانشاهان عزیمت ناهار را در شاه آباد صرف و بلافاصله حرکت خواهند فرمود مراسم تودیع با احترامات نظامی مانند موقع ورود در سرحد خسروی بعمل خواهد آمد.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س ۱/۳۰ـ ۸۸ ـ۴ـ۱۳ـ۱۳۱۳ش)

فرستنده: ـــــ

گیرنده: ـــــ

موضوع: ترجمه مدیر روزنامه واربرگز پستن

تاریخ: ۱۳۱۹ ش

نمره: ـــــ

سفارت ایران استکهلم

در پاسخ تلگراف شما و در پی مذاکرات تلفوتی که بین شما و بنده راجع به مقاله منتشره در روزنامه ـ پست واربـرگ Varbergsverberg ـ در تـاریخ ۳۱ اوت جاری بوقوع پیوست خواهشمندم توضیحات زیر را بپذیرید:

من یکنوشته مقالات ادبی برای مصروف اوقات و سرگرمی مشترکین خود از یک نفر فروشنده و تهیه‌کننده مخصوص مقالات در استکهلم موسوم بـه ـ لئـون اورو یتز Leon Uruitez ـ اشتراک نموده و چندین سالستآن گونه مقـالات را از او میگیرم و تاکنون اتفاق نیفتاده است عدم رضایتی نسـبت بـه مقـالات او مشـاهده شده بشد. مقـالات نـامبرده گـاهی از نامـه نویسـندگان سوئدی و زمـانی از قلـم نگارندگان بیگانه می‌باشد و یگانـه منظـور و مقصـود از درج آنهـا اشـتغال بخـاطر خوانندگان است. مطلب آن مقالات راجع به قضایای درونی و برونی کشور می‌باشد ولی قرار گذاشته ایم که باید مراقبت نموده و شرح و وصف هایی کـه در آنهـادا ده می‌شود صورت واقعی Objecty داشته و مزاحم نباشد.

مقاله موضوع بحث نیز که در ـ پست ـ اشاعت یافته بـا همـان شـرایط بمـا داده شده و ابدا مقصود رنجانیدن دولت و ملت ایران نبوده تا چه رسد بانکه منظور

ایجاد عقیده نسبت بایران باشد. در این صورت تولید چنان نتایجی مایه کدورت گردیده است.

من بشما قول میدهم که این پیش آمد موجب نهایت تأثر گشته و بمجرد آنکه از اقدامات سفارت آگاهی یافتم اهتمام کردم حتی الامکان از توزیع آن جلوگیری نمایم و با کمک وزارت امور خارجه و زمامداران مربوطه شماره های توزیع شده پس از توقیف جمع آوری گردیده است.

روابط و مناسبات حسنه موجوده بین ایران و کشور ما بهترین دلیل است که هیچکس قصد ندارد اطلاعات غلط و یا موهن نسبت به کشور دوست ما اشاعت یابد. در اینصورت راجع به این پیش آمد از صمیم قلب متأسفم و امیدوارم نظریات مشروحه در بالا برئیس و کارمندان سفارت مدلل دارد که من هیچگاه قصد نداشته ام عقاید غلط نسبت به ایران و اوضاع آنجا بخوانندگان روزنامه تزریق نمایم.

من کمال میل دارم راجع به این مطلب با شما ملاقات نمایم لکن گرفتاریهای زیاد از آمدنم باستکهلم مانع شده است. معذلک امیدوارم توضیحاتی را که داده ام کافی دانسته و اصطکاکات مرتفع گشته و کدورتهایی که این مقاله تولید نموده اثر سو نسبت بدوستی و روابط موجوده بین دو کشور نبخشد. از رفتار محبت‌آمیز شما اظهار امتنان نموده احترامات فائقه را تقدیم می‌دارد. کارل لئون اندرسون

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س۱۷ـ۱۸۶ـ۷ـ۱۴ـ۱۳۱۹ش)

فرستنده: سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: اسائه ادب روزنامه سوئدی

تاریخ: ۱۳۱۹ ش

نمره: ـــــــ

وزارت امور خارجه

اسائه ادب در روزنامه

در اوائل دهه دوم شهریور ۱۹ فدوی در ضمن مطالعه قطعات جرائد سوئدی اشتراکی این سفارت شاهنشاهی بنامه روزنامه محقر غیر یومیه ـ Varbergspeter ـ چاپ قریه ـ وار برگ واقعه در جنوب غربی سوئد در کرانه خلیج ـ کاته گات ـ برخوردم که در ضمن تعریف نسبت بذات مقدس ملوکانه ارواحنا فداه مرتکب بزه فوق العاده مهم اسائه ادب گردیده بود. فدوی بر حسب حس شاهنشاهی پرستی جبلی و غریزی خود و بر طبق وظیفه خدمتگزاری و بموجب امر مندرجه در بخش نامه شماره ۱۹۳۲ مورخ ۱۹/۳/۲۷ بلافاصله دو اقدام نمودم باینمتی که فورا خلاصه مقاله را تلگرافا بعرض رسانیده و بعد عاجلا بوزارت امور خارجه شتافه در ضمن اعتراض قوی اهمیت خارق العاده اینگونه مزخرفات را نسبت بروابط حسنه دولتین گوشزد نموده مجازات روزنامه نویس را خواستار شدم. از توقف آقای هاید نستام وزیر مختار سوئد مامور در بار شاهنشاهی نیز استفاده کرده در ملاقات با او اهمیت این امر را یادآور گردیدم و متذکر شدم که چون او چندین سال مامور ایران بوده بمقام شامخ پیشوای عدیم النظیر و احیاکننده آن کشور آگاه می‌باشد و لازمست در مجازات مرتکب و رفع غائله کو پیش نماید و او تصدیق نموده با وزارت متبوعه خویش مذاکره نمود. وزارت امور خارجه دو روز بعد تصمیم خود را

در توقیف آن شماره بروزنامه بموجب قسمت اخیر بند ۹ ماده ۳ قانون مطبوعات با معذرت کتبی و شاهی اظهار داشت ولی بنده آن اقدامات را مکفی نشناخته همانگونه اظهار داشتم. سپس دستور تلگرافی ۱۲۱۸ زیارت گشت که فورا ترجمه آن را برای مدیر اداره مطبوعات وزارت امور خارجه خرازی و شفاها توضیحات کافیه راجع باهمیت اسائه ادب داده و بوسیله عریضه ۴۱ بعرض رساندم.

ترجمه فرانسه مقاله و قانون مطبوعات را نیز با عرضه شماره ۴۳ تقدیم داشتم.

در تاریخ ۱۹/۶/۲۲ فرمان مبارک همیونی که شامل دستور جامع بود چون وحی منزل واصل گردید و حاوی این مواد بسود:

۱. اسائه ادب بی تناسب نبوده جز اینکه سیاست.... موجب همچو اقدامی بوده است.

۲. کار این روزنامه نویس از کجا آب میخورد.

۳. بنمایندگان کشورهای دیگر هم که در آنجا هستند می‌شود مراجعه نمود... استنباط آنها را فهمید.

۴. اقداماتی که برای جبران قضیه می‌شود اهمیت ندارد.

۵. با تمام وسائل حقیقت را کشف و اطلاع دهید.

فدوی فورا ۴۲ را معروض داشتم.

امر ۱۳۷۱ نیز روز بعد زیارت گردید.

برای اینکه معلوم شود کار از کجا آب میخورد با مدیر روزنامه بوسیله تلفون چند بار مذاکره و اظهار داشتم چون قصد ملاقاتش را دارم در صورتی که بشهر نمیاید بنده بانجا خواهم رفت و بالاخره پس از چند بار گفتگو و تملل نام شخص را که آژانس روزنامه دارد و مقاله روزنامه ها میفروشد ابتدا بر بساط و بعد صحیحاً داد و بنده بزحمت بسیار زیاد او را یافته و بدوا راجع بمطالب مختلفه صحبت کرده و عاقبت مقام

را باو نشان داده و او ناچار تصدیق کرد که خودش آنـرا بجریـده ـ پسـت ـ فروختـه و چون مبدأ آنرا پرسش کردم. نام دو روزنامه سویسی را ذکر کرد و باز هر کدام نیـز دو شماره را اشعار داشت که از آنها اقتباس نموده و چون در سفارت سویس و یـا آژانـس فروش جرائد بیگانه نیافتم تلگرافا سفارش دادم با پست هوائی فرستاده شود که پس از چند روز رسید و اصل مقاله را که از روزنامه ـ Schueitger selustiarte Zaturg چاپ شهرستان ـ زوفـنگن Zofienger چیـده و در شـماره ۲۴ مورخـه ۲۱ اوت ۴۰ یافتـه بپیوست عریضه کتبی ۵۰ تقدیم داشتم و بدین طریـق معلـوم داشـتم کـار از کشـور سویس آب میخورد. بعد در نتیجه ملاقات با مدیر اداره مطبوعات و مدیر اداره سیاسی و وزیر امور خارجه چندین بار و ملاقات با دو وزیرمختار ترکیه و یوگواسـلاوی معلـوم گردید سیاست ـ و یا دست تحریک در کار نبوده است.

باقداماتی هم که برای جبران قضیه می‌شود اهمیت نـداده و مرتبـاً مجـازات سخت مرتکبین را تقاضا کند و خواسته ام قسمت اول بند ۹ ماده قانون مطبوعات اجرا گردد. زیرا مزخرفات مقاله را بنا به قانون نامبرده، زیان بخش و بدخواهانه کـه ممکنست تولید نقار با یک دولت بیگانه بنماید. قلمداد نموده ام ولـی وزارت امـور خاره اشعار می‌دارد که هیئت منصفه برای محاکمـه مطبوعـات مرکـب از نـه تـن می‌باشد که نسبت سیاست و اوضاع خارج از کشور اطلاعی ندارند و از دریچه دیده سوئدی بر قضیه نگریسته رأی منفی خواهند داد.

در این اثنا هر ملاقاتی که نموده و هر پیش آمدی که روی داده و نظریـاتی که از وزارت امور خارجه اخذ کرده بلاتامل و برای آنکه مبادا خدای نخواسته قـدم منحرفی برداشته شده باشد تلگرافا بعرض رسانده ام.

نظیر همین واقعه در سال ۱۳۱۷ روی داده و جریده بسیار مهـم اسـتکهلمز تید نینگن Stockholmes – Tidninger یومیه در تاریخ ۲۵ سپتامبر ۱۹۳۸ شرح

مبسوطی از همینگونه ترهات نگاشته که در گزارش کتبی شماره ۶۶۸ مورخ ۱۷/۷/آ۲۰ بعرض رسیده و در آنوقت وزارت امور خارجه سوئد کتبا معذرت خواسته ولی چون قانون توقیف یک شماره روزنامه بدون محاکمه وجود نداشته نسبت بروزنامه نویس اقدامی بعمل نیامده است.

از جناب آقای وزیر متبوع معظم که همواره با نظر عطوفت و مکرمت بر خدمات کارمندان وزارت تابعه خویش مینگرند عاجزانه استدعا می‌شود در صورتیکه مقتضی و مناسب و بجا تصور فرمایند مقرر دارند در این اقدامات فدوی دقت لازم مبدول گردد تا معلوم شود با چه حس عالی شاهنشاه‌پرستی و وظیفه‌شناسی و سرعت زیمبابوه اخری با تمام قوا در این موضوع از جانب فدوی اقدام گردیده است.

توضیحا معروض می‌دارم که انتخاب وزیرمختار ترکیه برای کشف استنباطات او بدین جهت بود که او نماینده دولت هم پیمان مجاور و مردی مطلع می‌باشد و مدتها نیز معاون وزارت خانه متبوعه خود بوده است. ملاقات با وزیرمختار یوگسلاوی[1] نیز بدین سبب بوده که کشورش دارای دولت سلطنتی و بیطرف می‌باشد و در خدمت تجربه طولانی داشته و چندین سالست مامور در بار سوئد می‌باشد.

با دیده امید و آرزو بمراحم وزارت متبوعه: اردشیر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س۷ـ۱۸۶ـ۷ـ۱۴ـ۱۳۱۹ش)

---

[1] در اصل یوگواسلاوی

فرستنده: سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اطلاعاتی درباره مسافرت رسمی پرنس برتیل به ایران

تاریخ: ۱۳۴۵ ش

نمره: ۸۹

وزارت امور خارجه ـ اداره کل تشریفات

عطف به تلگراف رمز شماره ۷۹۹۶ مورخ ۴۹/۵/۱۷ راجع به مسافرت رسمی والاحضرت پرنس برتیل (Duc de Halland) بایران پاسخ سوالهای مندرجه در تلگراف فوق را بشرح زیر باستحضار می‌رساند:

۱. در این مسافرت نشان رد و بدل خواهد شد و معمولا در این موارد تعداد نشانهائی که از طرف دولت سوئد داده می‌شود سه برابر تعداد نشانهائی است که دولت میهماندار می‌دهد.

گرچه کنت Bonde سفیر جدید سوئد در دربار شاهنشاهی در اوایل اکتبر که به ایران خواهند آمد اسامی مقامات سوئدی را که مفتخر به دریافت نشان از دولت شاهنشاهی خواهند گردید به اداره کل تشریفات وزارت امور خارجه خواهند داد و سایر مسائل مربوط به این مسافرت را با مقامات مربوطه وزارت امور خارجه بحث خواهد نمود مع الوصف اسامی اشخاصی که جهت دریافت نشان از دولت شاهنشاهی معرفی خواهند شد بشرح زیر باستحضار میرسد.

الف ـ هیئت همراهان بشرح زیر

۱. آقای Maréchal de la Cour de Prince Royal – Tegner

۲. سرهنگ دوم Hedén آجودان مخصوص والاحضرت

۳. آقای Dahlman آجودان دربار اعلیحضرت پادشاه سوئد

۴. آقای Belfrage سفیر و نماینده فوق العده

۵. آقـای Seorétaire Général Adjoint – Ryding Minstére Royal des Affaires Etrangéres

۶. آقای Landenius رئیس تشریفات وزارت امور خارجه سوئد

۷. آقای دکتر Ryott – Iohnson پزشک مخصوص والاحضرت پرنس برتیل

ب ـ چند نفر از کارمندان اداره تشریفات وزارت امور خارجه سوئد

ت ـ مامورین سیاسی سفارت پادشاهی سوئد در تهران

۲. والاحضرت پرنس برتیل متاهل نیستند.

۳. چون معمولا در اینگونه مسافرتها والاحضرت پرنس برتیل بجای پدرشـان اعلیحضرت پادشاه سوئد که بعلت کبرسن قادر به دیدارهای رسمی نیستند مسافرت می‌نمایند، ضیافتهای رسمی از طرف دولتهای میهماندار بـه افتخـار معظـم لـه داده می‌شود. ضمنا باستحضار می‌رساند که والاحضرت پرنس برتیل در تاریخ اول دسامبر آینده به تهران وارد و در تاریخ ششم دسامبر از ایران مراجعت خواهند فرمود.

سفیر شاهنشاه آریامهر ـ اکبر دارائی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س۱۷ـ۱۸۶ـ۷ـ۱۴ـ۱۳۱۹ش)

•

فرستنده: اداره اقتصادیات

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: قرارداد نوامبر ۱۹۳۱م

تاریخ: ۱۳۱۱ ش

قرارداد نمرهٔ ۱۸۱۲۹

۷ نوامبر ۱۹۳۱

بموجب مادهٔ ۵ قرارداد مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۳۱ دولت ایران بوسیلهٔ نمایندهٔ خود حضرت اجل آقای وزیر طرق و شوارع حاضر می‌شود که اشیاء ذیل را با شرایطی که ذیلاً درج می‌شود برای بناهای راه‌آهن اهواز خریداری کند و شرکت محدود ایران هم بوسیله خود آقای ن. ثرستون نولسون متعهد می‌شود که آنها را به همان شرایط تحویل بدهد.

مادهٔ اوّل: الف ـ ساختمانهای فولادی و خرپا و ستون و غیره برای سقف‌های مشبک یا شیروانی که اصولاً بایستی با نقشه‌های ضمیمه مطابق و از حیث پیچ و میخ برچ و غیره کامل و وزن آنها کلیته در حدود ۳۵۰ تن باشد.

ب ـ ۷۰۸ عدد قاب پنجره ایمنی معروف به Fime تقریباً سی اینچ در ۳۵/۵ اینچ مطابق نقشه‌های ضمیمه نمرهٔ ۶۷۵۰۳ و نمرهٔ۶۷۵۲ که وزن تقریبی ان باید ۷ تن باشد.

پ ـ جام سیم‌دار برای قابهای پنجره که در بالا گفته شد با وزن تقریبی ۱۰ تن

ت ـ ۳۳ عدد در کودار از چوب بلوط با وزن تقریبی ۱۱ تن.

ث ـ تنگه‌های موجر یا راهرو از آهن سفید برای اطراف و بالای شیروانی با وزن تقریبی ۱۰۰ تن که بایستی با لفاف مستقیماً از کارخانه فولادی حمل گردد.

ج ـ بند برای کشیدن پنجره از بالا و پایین برای اینکه روی محو میگردد میله‌های شکم‌دار واسطه پهنه‌ها و صفحات حفاظی و گیره‌ها و غیره بطوری که در روی نقشه‌ها پیدا است. بعلاوه هر چه پیچ و میخ پرچ و گیره و مصالح دیگر برای سوار کردن لازمست با ده درصد اضافه باید تحویل گردد.

کلیهٔ اشیاء مذکوره در فوق بایستی با صورت و مشخصات ضمیمه و قواعد و نظامات راه آهن‌های دولت سوئد مطابق باشد. کلیه اشیاء فولادی سوای آنها سفید بایستی با پاک کن فولادی پاک شود و از یک ورقه سرخ اندود گردد.

مادهٔ دوم: قیمت اشیاء مذکوره در مادهٔ اوّل از روی نمرهٔ ترتیب بقرار ذیل است:

۱. هر تن متریک ۸۶ دلار جمعاً ۳۰۱۰۰ دلار

۲. هر تن متریک ۳۶۰ دلار جمعاً ۲۵۲۰ دلار

۳. هر تن متریک ۶۸ دلار جمعاً ۶۸۰ دلار

۴. هر تن متریک ۳۸۰ دلار جمعاً ۴۱۸۰ دلار

۵. هر تن متریک ۶۱/۶۶ دلار جمعاً ۶۱۶۶ دلار

۴۵۵۲۶ دلار

اشیاء مزبور شامل مخارج بارپیچی است.

مادهٔ سوم: یک سوم مجموع قیمت بایستی در موقع امضای قرارداد دو سوم دو ماه بعد و یک سوم که باقی می‌ماند در مقابل ارائه اسناد حمل در استکهلم پرداخته خواهد شد.

مادهٔ چهارم: نصف اشیاء مذکوره درین قرارداد چهار ماه و نصف دیگر ۵ ماه بعد از آغاز این قرارداد باید تحویل گردد. اشیاء مزبور باید بخرج خود شرکت تا

یکی از بنادر صدور در سوئد حمل شود که از آنجا با سریع‌ترین وسیلهٔ حمل با کشتی مناسب به بندر شاه پور حمل و باداره راه‌آهن جنوب تحویل گردد.

مادهٔ پنجم: برای هر هفتهٔ تأخیر شرکت محدود ایران موظف خواهد بود که مبلغی معادل صدی دو در ماه بعنوان جریمهٔ تادیه نماید مگر در مواردی که حوادث غیرقابل جلوگیری (فرس ماژر) رخ دهد.

مادهٔ ششم: کلیهٔ اجناس را نمایندهٔ دولت ایران باید در کارخانه که محل تحویل اجناس مزبور است بطریق معمول امتحان کرده مورد رد و قبول خود قرار دهد چه پس از خارج شدن از کارخانه شرکت محدود ایران هیچگونه مسئولیتی را راجع بچگونگی آنها عهده‌دار نخواهد شد.

مادهٔ هفتم: کلیهٔ شرایط این تعهد (با نظر گرفتن مواد قرارداد مورخ ۲۱ ژوئن تعهد شده و شرایط قرارداد اخیرالذکر شامل آن قرارداد خواهد بود).

خاتمه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۷و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ـ۵۰ـ۲ـ۱۲ـ۱۳۱۱ش)

فرستنده: اداره اقتصاد

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قرارداد خرید وسایل راه آهن

تاریخ: ۱۳۱۱ ش

وزارت امور خارجه

قرارداد نمره ۴۴۹/۱۱۲۱ مورخ ۱۶ فروردین ۱۳۱۱/ ۵ آوریل ۱۹۲۳

بموجب ماده پنجم قرارداد مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۳۱ دولت ایران بوسیلهٔ نمایندهٔ خود حضرت اجل آقای وزیر طرق و شوارع حاضر می‌شود که اشیاء ذیل را با شرایطی که ذیلاً منعقد میگردد خریداری کند و شرکت محدود ایران در استکهلم بوسیلهٔ نمایندهٔ خود آقای سی ـ ۱ ـ اسارسون متعهد می‌شود که آنها را با همان شرایطی تحویل دهد.

مادهٔ اول

الف ـ تقریباً ۱۰۰۴ تن ریل روسی نوع ۳ــ A که هر قطعهٔ آن ۳۳/۴۸ کیلوگرم وزن داشته باشد ۱۵۰ عدد از ریلها باید بطول ۱۱/۹۶ متر و ۲۲۵۰ عدد آنها بطول ۱۳ متر باشد.

ب ـ ۱۵۵۰۰ عدد پیچ و مهره و پولک تقریباً بوزن ۱۱/۰۳۱ تن

پ ـ ۵۰۵۰ عدد قطعه اتصالی تقریباً بوزن ۱/۲ ۷۱ تن

ت ـ ۱۳۱۵۰۰ عدد میخ پیچ تقریباً بوزن ۵۴ تن

ث ـ ۲۱۵۰۰ عدد آهن زیرریل تقریباً بوزن ۶۵/۸ تن

مادهٔ دوم ـ قیمتها

الف ـ هر تن ستریک ۴۱ دولار اتازونی

ب ـ پیچ و مهره هر تن متریک ۱۰۴ دولار اتازونی

پ ـ پولک هزاری ۵/۹۰ دولار اتازونی

ب ـ هر تن متریک ۵۶ دلار اتازونی

ت ـ هر تن متریک ۱۰۶ دلار اتازونی

ث ـ هر تن متریک ۶۰ دلار اتازونی

قیمتهای فوق شامل کرایه تا بندر صدور در سوئد نیز خواهد بود.

اشیاء فوق بایستی با نقشهٔ نمرهٔ ۴۱۱ ت ۳۹اس و ۷۱۲ که آقای کارول ضمن مراسلهٔ نمرهٔ ۹۱۶۵ مورخ ۱۳ اکتبر ۱۹۳۱ خود باقای ن. ث. نلسون ارائه داده، همچنین با مشخصات ادارهٔ راه‌آهن دولتی سوئد مطابق باشد.

مادهٔ سوم: ۵۰ درصد مبلغ مذکور فوق بایستی قبلاً و ۵۰ درصد آن در موقع ارائه اسناد حمل پرداخته شود.

مادهٔ چهارم: اشیاء فوق باید در ماه ژوئن ۱۹۳۲ در یکی از بنادر صدور در سوئد تحویل داده شده و خرج کرایه تا بندر مزبور بعهدهٔ خود شرکت است.

مادهٔ پنجم: چنانچه دولت ثابت نماید که در نتیجهٔ تأخیر در تحویل اجناس صدمه جنس، خسارت پولی (یا صدمه جنس و خسارت پولی شرکت) رخ داده است شرکت ایران در استکهلم متعهد است برای هر هفته تأخیر مبلغ ثابتی که معادل دو درصد قیمت اجناس برای یکماه باشد بعنوان جریمهٔ تأدیه نماید با این شرط که این تأخیر از طرف شرکت ایران در استکهلم واقع شده باشد نه در نتیجهٔ بروز حوادث غیرقابل جلوگیری یا عواملی که از خیر امتیاز شرکت ایران خارج باشد.

مادهٔ ششم: کلیهٔ اجناس را نماینده دولت ایران باید در کارخانه که محل تحویل اجناس مزبور است بطریق بعمل امتحان که مورد قبل خود قرار دهد چه پس از خارج شدن در کارخانهٔ شرکت مجدد ایران هیچگونه را راجع بچگونگی آنها عهده‌دار

مادهٔ هفتم: کلیهٔ شرایط این قرارداد با در نظر گرفتن سواد قرارداد مورخ ۲۱ ژوئن تعهد شده و شرایط قرارداد اخیرالذکر شامل این قرارداد خصوصی نیز خواهد بود بررسی مال‌التجاره‌های ایران که از طرف شرکت ایران بخارجه حمل مـی‌شـود بایستی خود در حدود تا معادل قیمـت ریـل‌هـایی کـه دولـت ایـران وارد میکنـد بشرکت داده شود و جواز ورود اجناسی که دولت ورود می‌نماید بایسـتی از طـرف خود دولت تهیه شود.

امضاء افشار ن. ث نیلسون سواد مطابق اصل است.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س۱۴و ۱۵ و ۱۶ـ۵۰ـ۲ـ۱۲ـ۱۳۱۱ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

موضوع: تبلیغات کالای ایرانی در سوئد

تاریخ: ۱۳۱۱ ش

نمره: ۱۲۷۰۸

وزارت امور خارجه

سفارت شاهنشاهی

راپورت مورخه ۲۳ / خردادماه ۱۳۱۱ نمره ۸۹ $\frac{11}{32}$ ۳۶ بضمیمه سواد مراسله روزنامه سوئدی با قطعات آن در باب تبلیغات محصولات ایران در سوئد واصل گردیده جوابا اشعار میدارد بطوریکه از اداره محترمه کل تجارت نیز اطلاع داده از شرکت سندیکای سوئدی که از عده تجار عمده سوئدی تأسیس و بصدور اجناس ایران اشتغال و متصدی فروش آن می‌باشند. همین منظور را تا حدی تأمین و صادرات ایران بسوئد نسبت به سابق تفاوت نموده است برای تبلیغات امتعهٔ صادره ایران به مملکت لازم است بانها مراجعه شود.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،ش س۷ـ۲۱ـ۱ـ۱۳۱۱)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

موضوع: قرارداد خرید برای سقف های شیروانی

تاریخ: ۱۳۱۱ ش

نمره: ـــــــ

سفارت شاهنشاهی ایران

در تعقیب مراسله مورخه ۸ آبان ماه ۱۳۱۱ نمره ۲۸۲۵۱ و عطف بمشروحه آن سفارت شاهنشاهی مورخه ۲۱ آبانماه ۱۳۱۱ نمره ۵۱۳۲۱۱۵۹۵ اینک سواد کنتراتهائی که بین وزارت جلیله طرق و شوارع و شرکت سوئدی برای خرید دو فقره جنس سقفهای شیروانی ورابل امضا شده است ارسال و خواهشمند است راجع به قیمت دو فقره جنس مزبور تحقیقات دقیقی بعمل آورده و معین نمائید آیا مطابق ماده شش قرارداد مورخه ۲۱ ژوئن ۱۹۳۱ بین دولت و تجار سوئدی رفتار شده و قیمت پیشنهادی سوئدیها و ابتیاعی وزارت جلیله طرق همان قیمت بازار سوئد بوده است یا خیر و از نتیجه هر چه زودتر وزارت امور خارجه را مستحضر سازند.

(بایگانی وزارت امور خارجه،ش س۱۳- ۵۰-۲-۱۲ ۱۳۱۱ ش)

فرستنده: سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پاسخ تلگراف وزارت مالیه به شرکت ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۱۶ ش

نمره: ـــــــ

سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

پاسخ تلگراف ۲۶ سپتامبر. دولت تعهد تحویل کالا کرده و تأمین امکان خرید که در پیمان اشاره شد کاملاً حاصل است زیرا اولاً تجارت با دام آزاد است. ثانیاً مدتی است پروانه صدور بشرکت شما تنظیم شده است. ثالثاً مدتی است با دام برای فروش آزادانه در بازار عرضه گردیده و بهای داخلیان هم از مظنهٔ بین‌المللی بیشتر نبوده است. بنابراین اگر از طرف شرکت در این مدت که تمام وسایل موجود بوده در خرید بادام مسامحه شده باشد و یا بعد برای خرید اقدام لازم بعمل نیاید و احتمالاً بهای کالا ترقی کند و یا شرکت نتواند مقدار لازم خریداری نماید عدم موفقیت شرکت در خرید و هر نوع خسارت ناشی از آن صرفاً مربوط بطرز عمل خود شرکت بوده و خواهد بود و بهیچوجه ربطی بدولت ندارد.

(امضاء) بدر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، ش س۵۱ـ۲۸۸ـ۱۲ـ۱۷ـ۱۳۱۶ش)

فرستنده: سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اسائه ادب روزنامه سوئدی

تاریخ:۱۳۱۸ش

نمره: ـــــــ

تلگراف رمز مورخهٔ ۲۳ تیر ۱۳۱۸ ـ ۱۵ ژوئیه ۱۹۳۹

وزارت امور خارجه ـ طهران

انجمن عمومی صادرکنندگان سوئد که تحت ریاست افتخاری ولیعهد و هشتصد مهمترین بنگاه فنی و تجارتی عضو آن و فوق‌العاده متنفذ می‌باشد از سفارت تقاضا دارد بعرض اولیاء دولت برساند که شرکت ایران و سوئد بواسطه تعویق در حل چند مسئله بین خود و وزارت مالیه در آخرین نشست خود تصمیم گرفته است در صورت ادامهٔ این وضعیت به انحلال شرکت بپردازد و چون شرکت موجه تأسیس و حفظ مناسبات اقتصادی بین ایران و سوئد می‌باشد و انحلالش سکتهٔ کلی براساس روابط اقتصادی این دو کشور وارد خواهد ساخت انجمن متمنی است که اولیاء دولت شاهنشاهی باین قضیه اهمیت مخصوص داده در پرتو حل فوری قضایای معوقه از انحلال شرکت جلوگیری نمایند و در صورت موافقت شرکت و ضعف خرید خشکه بار نیز از دست ندهد.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، ش س۲ـ۲۸۸ـ۱۲ـ۱۷ـ۱۳۱۶ش)

فرستنده: وزارت بازرگانی و پیشه و هنر

گیرنده: وزارت دارائی

موضوع: مصوبه هیئت وزراء درباره معاملات بازرگانی ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۱۷ ش

نمره: ـــــ

وزارت دارایی

هیئت وزیران در جلسه ۳۰ فروردینماه ۱۳۲۴ بموجب پیشنهاد شماره (۲۴/۴/۱۵/۴۸۸/۸۱۵۶) وزارت بازرگانی و پیشه و هنر تصویب نمودند که وزارت نامبرده بشرکت ایران و سوئد اجازه دهد که حدود مواد و شرایط زیر معاملات بازرگانی خود را انجام دهد:

ماده ۱) بمنظور توسعه مبادله کالا بین ایران و کشورهای اسکاندیناوی شرکت مجاز است محصولات اجرایی صادر و معادل صادرات خود محصولات اسکاندیناوی برای فروش در بازار آزاد و بادارات دولتی وارد نماید. فروشهایی که صادرات دولتی می‌شود برطبق قراردادهایی مخصوص انجام می‌گردد شرکت متعهد می‌شود همیشه سفارشات دولتی را بر سایر سفارشات مقدم دارد.

ماده ۲) صادرات و واردات شرکت تابع قوانین و مقررات عمومی بازرگانی ایران خواهد بود باین ترتیب شرکت مشمول هرگونه مزایا و یا محدودیتهایی خواهد بود که در مورد سایر صادرکنندگان و واردکنندگان رعایت می‌شود.

ماده ۳) تا زمانی که مقررات جاریه ارز ایجاب می‌نماید شرکت مانند سایر صادرکنندگان در دفاتر گمرکی قرارداد فروش ارز امضاء خواهد نمود ولی بجای فروش ارز بانکها شرکت متعهد می‌شود که در ظرف مدت یکسال از تاریخ سپری

پیمان ارزی معادل آن را وارد نماید. این قرارداد ارزی بر طبق گواهینامه های دفاتر گمرکی مشروحه در ماده (۴) ابطال خواهند گردید.

ماده ۴) دولت باداره کل گمرک دستور خواهد داد که در موقع صادرات و واردات شرکت گواهینامه ای تنظیم نماید در این گواهینامه ها نوع و مقدار رویه های کالای صادر با وارده تعیین خواهد شد یک نسخه از این گواهینامه ها بوزارت بازرگانی و پیشه ارسال و نسخه دیگری بنماینده شرکت تسلیم خواهد گردید و دو نسخه هم به کمیسیون ارز ارسال خواهد گردید.

ماده ۵) برای رسیدگی به حساب این پایاپای کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت بازرگانی و پیشه و هنر و اداره کل گمرک و کمیسیون ارز و شرکت در ۱۵ روز اول ماه اردیبهشت هر سال در وزارت بازرگانی و پیشه و هنر تشکیل خواهد شد. این کمیسیون حساب صادرات و واردات شرکت را بر طبق گواهینامه‌های واصله از گمرک برری و رسیدگی خواهد نمود که آیا شرکت در مدت یک سال معینه مذکوره در ماده ۳ کالاهایی معادل پیمانهای ارزی که امضا نموده وارده نموده است یا خیر. در صورتی که مبلغ پیمانهای ارزی منقض شده بیش از مبلغ واردات شرکت باشد شرکت متعهد می‌گردد برای آن قسمت قراردادهای ارزی که واریز نگردیده تحت همان شرایطی که سایر صادرکنندگان عمل می‌نمایند دلار امریکائی یا ارزی که قابل تبدیل به دلار آمریکایی باشد ارزی ببانکهای مجاز بفروشد. در صورتی که شرکت مدارکی ارائه دهد که نتوانسته است بعلت فووس ماژور یا بهر علت دیگری که خارج از اختیار شرکت بوده درصد مقرر کالا باندازه کافی وارد نماید کمیسیون مدت ابطال پیمانهای ارزی شرکت را تمدید خواهد نمود. این تمدید در هر صورت از تاریخ انقضای تعهد اولیه پیش از یکسال

نخواهد بود. برعکس در صورتی که مبلغ واردات شرکت پیش از مبلغ صادراتش باشد تا زمانی که محدودیتهای ارزی وجود دارند دولت تعهدی نخواهد داشت که بشرکت ارزی بفروشد و شرکت در این مورد خواهد توانست با خرید ارز آزاد تحت همان شرایطی که سایر واردکنندگان عمل می‌نماید و یا با صادرات بعدی محصولات ایرانی موازنه بازرگانی خود را برقرار نماید.

ماده ۶) محل اقامت قانونی شرکت تهران و هر گونه اختلافات ثانویه از اجرای مقررات این اجازه در محاکم ایران حل و فصل خواهد شد.

ماده ۷) مدت اعتبار این اجازه از تاریخ اول اردیبهشت ۱۳۲۴ (۲۱ آوریل ۱۹۴۵) تا پنجسال می‌باشد و در صورتیکه در تاریخ انقضای مدت طرفین موافقت نمایند برای پنجسال دیگر تمدید خواهد شد.

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است. نخست وزیر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، ۲۲۲- ۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ ش)

فرستنده: -

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: صادرات دو کشور ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۲۴ ش

نمره: ــــــ

وزارت امور خارجه ـ ادارات اقتصادیات

در پاسخ نامه شماره ۱۷۲۴/۱۴۰۴۸ مورخ ۲۴ مردادماه ۱۳۲۴ متضمن رونوشت گزارش سفارت شاهنشاهی در استکهلم و رونوشت نامه بنگاه بازرگانی سوئدی (Elvato) راجع بتقاضای اطلاعات راجع بامکان معامله و صدور کالاهای سوئدی مخصوصا ماشین‌آلات و همچنین محصولات صدوری ایران بسوئد اشعار می‌دارد هر نوع ماشین و افزار کار و ماشین های صنعتی و فلاحتی ماشین و لوازم الکترونیک ـ تلفن رادیو ـ یخچالهای الکتریکی و نفتی و بادبزنهای برقی ـ لوازم سیم کشی ـ کابل و سیمهای الکتریکی ـ چراغهای نفتی برای روشنائی و آشپزخانه و گرم کردن اطاق در ایران مورد احتیاج و بازار بسیار خوبی دارد و چنانچه تقاضاکننده کاتالوگ و اطلاعات راجع بانواع کالاهای مزبور را که می‌تواند تهیه و عرضه نماید ارسال دارد ممکن است خریداران ایرانی هر یک از کالایی که مایل باشد بان بنگاه معرفی گردد.

محصولات ایران که قابل صدور بسوئد باشد عبارت است از قالی ـ کرک و پشم ـ پوستهای خام و نیم ساخته بز و گوسفند پوستهای بره قره گل و انواع پوستهای نرم دیگر از قبیل پوست روباه ـ پوست سگ آبی ـ سمور ـ شیردل و

غیره ـ کتیرا و انواع سمغ‌های مختلف دیگر ـ انواع خشکبار از قبیل کشمش ـ زردآلو ـ قیصی ـ بادام خرما ـ مغز هسته زردآلو و شفتالو و غیره.

اشیاء صنعتی ایران از قبیل ظروف ساخته شده از نقره و برنج قلمزده و نقاشی و مینیاتورهای روی استخوان و صدف اشیاء ساخته شده از خاتم و پارچه‌های قملکار و غیره.

ضمنا خواهشمند است باطلاع سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم برسانند که شرکت ایران و سوئد در تهران که نمایندگی بسیاری از فیرمهای تجارتی و صنعتی سوئد را در ایران دارا می‌باشد از نظر تسهیل مبادلات بازرگانی بین دو کشور و احتراز از مشکلات ارزی موافقی از دولت ایران تحصیل نموده که کالاهایی که از ممالک اسکاندیناوی بایران وارد نماید در مقابل صادرات کالات و محصولات ایران پا به پا نماید و از مشکلاتی که برای تحصیل و انتقال ارز ممکن است وجود داشته باشد احتراز نماید رئیس شرکت مزبور آقای Harald malmhron کنسول دولت پادشاهی سوئد در ایران می‌باشد که اینک برای فراهم نمودن وسیله حمل کالا از سوئد بایران مدتی است عازم سوئد نشده است. وزیر بازرگانی و پیشه و هنر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۲۳۶- ۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: وزارت اقتصاد ملی

موضوع: ممنوعیت ورود کالاهای ایرانی به سوئد

تاریخ: ۱۳۲۷ ش

وزارت اقتصاد ملی

بقراریکه سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم گزارش می‌دهد دولت سوئد از تاریخ پانزدهم مارس ۱۹۴۷ ورود اشیائیکه مورد احتیاج اولیه و ضروری مردم نیست بسوئد ممنوع کرده است و عملا این ممنوعیت قرار گرفته و ورود آن فعلا بسوئد قدغن می‌باشد. مذاکراتیکه نماینده شاهنشاهی با دولت سوئد درباره رفع این مشکل بعمل آورده عملا منتج به نتیجه نگردیده و کماکان برای ورود قالی ایران و حتی خرمای ایران مضیقه موجود می‌باشد.

در قرارداد پایاپای که دولت ایران با شرکت ایران و سوئد منعقد کرده قرار بر این داده شده است که هرگاه واردات شرکت بیش از مبلغ صادراتش باشد تا زمانیکه محدودیتهای ارزی وجود دارد دولت ایران تعهدی نداشته باشد بشرکت ارز بفروشد ولی شرکت اجازه دارد که ارز آزاد تهیه نماید و در مقابل صادراتی که بایران می‌کند تحت همان شرایطی که سایر واردکنندگان عمل مینمائید ارز آزاد خریداری نماید. بنظر وزارت خارجه ایران قرار از موقع منع ورود قالی بسوئد صد در صد بضرر دولت ایران می‌باشد و حتما باید در مفاد آن تجدیدنظر بعمل آید.

و چون عین این قرارداد قرار است با دولت دانمارک منعقد گردد وزارت خارجه قبلا نظر آنوزارتخانه را متوجه نقصی که این قرارداد دربردارد نموده و منتظر است که یا از قرارداد تجارتی که با سوئدیها منعقد شده اینجمله که در بالا

بدان اشاره شد حذف گردد و شرکت متعهد شود اگـر پـیش از مبلغـی کـه صـادر کرده وارد نمود در مقابل از ایران کالا صادر نماید یا ابقای این جمله را منوط باین شرط فرمایند که محدودیتی که فعلا برای ورود قالی ایران فراهم آورده اند از بـین برداشته شود بنابراین خواهشمند است موضوع را مورد توجه قـرار داده و هـر چـه زودتر از نظری که اتخاذ میفرمایند وزارت خارجه را مطلع فرمایند.

وزیر امور خارجه

رونوشت در پاسخ نامه ۱۴۲۵ مورخ ۲۴ بهمن برای سـفارت شاهنشـاهی در استکهلم ارسال می‌گردد. وزیر امور خارجه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،س ش ۱۷۷-۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ش)

فرستنده: وزارت اقتصاد ملی

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: صادرات و واردات ایران از سوئد

تاریخ:۱۳۲۷ ش

وزارت امور خارجه

عطف به نامه شماره ۲۸۵/۱۹۳ مورخ ۱۳۲۷/۱/۳۰ راجع بانعقاد قرارداد برای مبادله اجناس با کشور سوئد اینک با ارسال یک برگ فهرست کالاهای صادراتی ایران بکشور مزبور و همچنین کالاهای وارداتی از آن کشور اشعار می‌دارد که وزارت اقتصاد ملی با آغاز مذاکرات برای عقد قرارداد پایاپای با کشور سوئد موافقت دارد.

وزیر اقتصاد ملی

فهرست رسیده و فرستاده کالاهای ضروری بطور پایاپای با کشور سوئد

شماره ترتیب	نوع کالا	رسیده وزن بکیلو	فرستاده وزن بکیلو
۱	روده		۱۸۸۳
۲	مواد حیوانی		۹۰۰
۳	خرما		۱۶۰۰۰
۴	خشکبار		۳۳۹۷۴۴
۵	کتیرا		۵۷۹۰
۶	پوست		۱۴۳۷

۷	چوب، چوب پنبه و انواع آن	۸۴۸۶۷
۸	فرش	۱۳۶۶۴۹
۹	دارو و مواد شیمیایی	۱۲۴۸۱
۱۰	اشیاء ساخته شده از پوست	۲۵۰۶
۱۱	کائوچوی خام و ساخته شده از آن	۱۰۰۰۰
۱۲	کاغذ، مقوا، کتاب و مطبوعات	۱۵۱۱۱۲۰
۱۳	پارچه ابریشمی طبیعی و مصنوعی پشمی	۳۱۶۹
۱۴	فلزات	۱۴۱۸۹۱
۱۵	ماشین آلات با لوازم	۲۹۸۶۰۴

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۱۶۴-۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ش)

فرستنده: -

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: شکایت بازرگانان ایرانی مقیم سوئد

تاریخ: ۱۳۲۶ش

وزارت امور خارجه

تلگرافی از استکهلم از طرف عده از بازرگانان ایرانی مقیم سوئد باین وزارتخانه واصل گردیده که رونوشت آن جهت استحضار آن وزارت تلوا ارسال و تقاضا دارد بسفارت شاهنشاهی ایران در سوئد دستور فرمایند موضوع شکایت بازرگانان مزبور را با نهایت دقت رسیدگی و مراتب زیر را جهت این وزارتخانه روشن فرمایند.

۱. اینکه آقایان بازرگانان اظهار نموده‌اند مقدار زیادی کالاهای ایرانی در بندرهای آزاد سوئد موجود و هر روز مخارج هنگفتی بآنها تعلق میگیرد ولی ورود کالاهای سوئد بایران جریان داشته و هیچ چیز مانع ورود آن نیست باید معلوم نمود که آیا کشور سوئد مثل سایر کشورهای اروپا جهت تنظیم امور خارجه اقتصادی و حفظ تعادل بازرگانی خود مقرراتی وضع شرایط و سهمیه‌هایی برای اجازه ورود کالاهای خارجی برقرار ساخته و این مقررات نسبت به همه کشورها یکسان اجرا می‌گردد یا اینکه در مورد کالاهای ایرانی تضییقات مخصوص را اعمال می‌نمایند و با اینکه روش و رفترا نسبت به بازرگانان ایرانی خصوصاً نامساعدتر از روشی است که در مورد سایر بازرگانان بیگانه بموقع اجرا میگذارد. زیرا در صورت محرز بودن شق اخیر ما نیز می‌توانیم عمل متقابل را اعمال نمائیم ولی اگر کشور سوئد مقرراتی دارد که نسبت باتباع خود و اتباع بیگانه عموماً یکسان اجرا

می‌نماید و با بازرگانان ایرانی و صادرات ایران روش دول کاملـه الـوداد را ملاحظـه می‌نمایند. دیگر برای ما جای حرفی و گله باقی نخواهد بود.

۲. اینکه بازرگانان ایرانی اظهار نموده اند سیل کالاهای سوئدی بسـمت ایـران جاری است چنـین عملـی نیـز غیـرممکن اسـت زیـرا در کشـور ایـران هـم اصـول سهمیه‌بندی جاری و بیش از سهمیه مقرر هیچ کشوری نمی‌تواند کالاهـای خـود را بایران وارد نماید باضافه در مذاکراتی که از طرف وزارت بـا کـاردار سـفارت سـوئد و کنسول آن بعمل آمد آنها مدعی بودند که تاکنون صـادرات ایـران بـه کشـور سـوئد بیش از واردات کشور سوئد بایران بوده است هر چند این ادعا کاملا برای مـا روشـن نیست زیرا آمار گمرکی ایران در سال ۱۳۲۶ صـادرات ایـران بـه کشـور سـوئد را در حدود ۲۵/۷۸۹۰۰۰ ریـال و واردات سـوئد بـایران را ۳۳/۳۵۰۰۰۰ ریـال و در سـال ۱۳۲۵ (صادرات) ایران را ۲۷/۱۲۵۰۰۰ ریال و واردات از سـوئد ۵۲/۵۹۰۰۰۰ ریـال می‌نمایند ولی این ارقام شاید عملاً ارقام حقیقی نباشد و لازم است این رسـیدگی از دو طرف بعمل آید و باید بآمار تجارتی کشور سوئد هم رسیدگی شود زیرا چـه بسـا ممکن است کالاهائیکه از ایران بقصد صدور به کشور سوئد اظهار گردیـده و در آمـار گمرکی ایران قید شده است به کشور سوئد وارد نشده باشد و یا آنکه صـادرکنندگان در موقع صدور بهای حقیقی کالاهای صدوری را اظهار ننموده باشند و یا کالاهائیکه بمقصد کشور دیگری اظهار گردید، حمل شده باشد. بنـابراین لازم خواهـد بـود کـه سفارت شاهنشاهی ایران از روی آمار تجارتی کشور سوئد میـزان صـادرات کالاهـای ایرانی به سوئد را بدقت معلوم و انواع آن اجناس را نیز تعیین و اطلاع دهند.

۳. موضوع بسیار مهم تعیین روشی است که دولت با بازرگانان ایرانی اعمـال می‌نماید با اینکه قـانون ۱۸ خـرداد مـا بسـیار سـخت و نظیـر آن شـاید در هـیچ کشوری وجود نداشته باشد و چنانچه مستحضر هستند همه کشورها باین قانون ما

اعتراض داشته و آن را خلاف قراردادهای مودت و اقامت و تجارت که با کشور ایران دارند میدانند معهذا چون این قانون جنبه عمومی داشته و هیچ کشور بخصوصی را در نظر نگرفته است کشورهای دیگر حق نخواهند داشت بعنوان عمل متقابل با بازرگانان ایرانی روش نامساعدتری از روشی که نسبت به کلیه بازرگانان بیگانه مقیم آن کشور اعمال می‌شود عمل نمایند.

۴. مسئله قرارداد پایاپای خصوصی با شرکت ایران و سوئدی از نظر حفظ منافع اقتصادی ایران بسته شده و در موقعیکه این قرارداد بسته شده زمینه برای عقد یک قرارداد عمومی با کشور سوئد فراهم نبود معهذا این قرارداد طوری تنظیم گردیده است که شرکت ایران و سوئد ملزم برعایت کلیه قوانین جاریه و حتی قوانینی که در مدت عقد قرارداد تصویب کرد از این مستثنی نشده و رویهمرفته هیچ امتیاز بخصوصی برای شرکت مزبور در این قرارداد پیش بینی و ملحوظ نگردیده و این قرارداد که شرکت ایران و سوئد را ملزم ساخته در مقابل واردات کالاهای ایرانی صادر نماید مضاری برای کشور نداشته بلکه باید این روش را عمومیت داد تا دیگران هم بتوانند بهمین نحو اقدام و مبادلات بازرگانی بین دو کشور بیشتر توسعه یابد. این وزارتخانه انتظار دارد که سفیر شاهنشاهی ایران در سوئد موضوع عقد قرارداد بازرگانی ایران با کشور مزبور را مورد مطالعه دقیق خودشان قرار داده و طرح و زمینه مناسبی تهیه و پیشنهاد فرمایند که آن طرح مورد مطالعه قرار گرفته عقد یک قرارداد بازرگانی با کشور سوئد براساس و پایه محکمی مستقر گردد و ضمنا چنانچه تقاضا گردیده است موضوع شکایت تلگرافی آقایان بازرگانان ایرانی را مورد دقت قرار داده نوع و مقدار کالاهای ایرانی مورد بحث و نظریات خودشان را نسبت بموضوع مرقوم دارند.

وزیر اقتصاد ملی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۹۶- ۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده:وزارت دارایی

موضوع: روند کارکرد شرکت ایران و سوئد در تجارت ایران

تاریخ: ۱۳۲۷ش

وزارت دارائی

عطف به نامهٔ شماره ۱/۶۷۹۶۳ مورخ ۱۳-۱۲-۱۳۲۷ راجع به معاملات تجارتی ایران با سوئد و گزارش سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم اشعار می‌دارد مراتبی را که جناب آقای کاظمی وزیرمختار شاهنشاهی ایران متذکر گردیده‌اند کاملا صحیح است در سال ۱۳۱۰ که تازه قانون انحصار بازرگانی بموقع اجرا گذارده شده بود شرط اجازه ورود هر کالای خارجی به کشور طبق قانون انحصار بازرگانی منوط بصادرات قبلی کالای ایرانی بود و با آنکه قانون مزبور اجازه داده بود کالاهائیکه برای احتیاجات دولت وارد میگردید در حدود اعتبارات ارزی دولت از الزام صدور کالاهای ایرانی معاف گردد معهذا اعلیحضرت فقید توجه داشتند تا حدی که میسر بود خرید بعضی از احتیاجات دولتی را نیز ملزم بصادرات کالاهای متقابل ایرانی قرار دهند و مخصوصاً برای خرید بعضی از احتیاجات راه‌آهن ایران آقای ارباب کیخسرو و شاه رخ و جناب آقای محمود بدر ماموریت یافتند بکشور سوئد مسافرت نموده و برای خرید لوازم راه‌آهن از کشور مزبور براساس پایاپای ترتیبی در نظر گیرند آقایان نامبرده در مسافرت خودشان موفق گردیدند که شرکت ایران و سوئد را که نمایندگی مؤسسات بزرگ ـ تجارتی و کارخانجات سوئد را داشت بایران دعوت نموده و بوسیله آن شرکت از محصولات ایران بر سوئد صادر و

ارز حاصله از فروش این محصولات را به موجب قراردادی که شرکت نامبرده با آنوزارت داشت برای خرید کالاهای راه‌آهن از سوئد اختصاص دهند و باین ترتیب شرکت نامبرده در ایران تأسیساتی برای تهیه کالاهای مرغوب صادراتی ایران به وجود آورد تا کالای ایران را مطابق سلیقه مشتریان خود تهیه نمایند این شرکت در طرز تهیه خشکبار و کتیرا و بسیاری از کالاهای صدوری ایران اقدامات مفیدی بعمل آورد و تا مدتی از حاصل فروش همین کالاها بسیاری از احتیاجات دولتی از سوئد خریداری میگردید ولی وقوع جنگ مبادله کالا را با کشور سوئد غیرممکن ساخت و پس از خاتمه جنگ هم تجدید قرارداد با شرکت نامبرده بهمان کیفیت قبل از جنگ از نظر اینکه دولت ایران این احتیاجات قبل از جنگ را نداشت غیرلازم بنظر میرسید نظر باید که روابط بازرگانی ایران با کشور سوئد بر اصول مبادله کالا مستقر و برقرار بماند این وزارت طرحی تهیه و به تصویب هیئت دولت رسانید که بموجب آن بشرکت ایران و سوئد در مدت پنجسال حق داده میشد که در مقابل صادرات کالاهای ایرانی کالاهای سوئدی بایران وارد و با ارائه اسناد ورود کالا پیمانهای ارزی خود را ابطال نماید در قرارداد مزبور مخصوصاً قید شده است که در هر مورد شرکت نامبرده باید احتیاجات دولتی را به احتیاجات خصوصی مقدم قرار دهد. این شرکت بروش خود تا حدودی ادامه داده و می‌دهد ولی این قرارداد یک پایاپای خصوصی است که با یک شرکت تجارتی بسته شده نه با دولت سوئد و در آن هم قید شده است که آن شرکت همیشه تابع مقررات جاریه کشور و قوانین بازرگانی عمومی ایران خواهد بود بنابراین هیچ نوع امتیاز مخصوصی دولت برای شرکت نامبرده قائل نشده است سایر بازرگانان که با کشور سوئد معاملات بازرگانی دارند می‌توانند سفارشات خودشان را بوسیله این شرکت و با پرداخت بهای کالا به ریال انجام دهند

یا در صورتیکه بخواهند مستقیما کالا سفارت نمایند ناچارند طبق معمول بوسیله بانک اعتبار ارزی بنام فروشندگان سوئدی باز نموده و جنس خود را سفارش دهند و از طرفی چون دولت هم احتیاجات خود را معمولا از راه مناقصه عمومی خریداری می‌نماید و فروشندگان هر کشور پیشنهادهای لازم را می‌دهند و هر کس که برنده مناقصه گردید طبق شرایط مناقصه کالا را تحویل و بهای آن را بارز دریافت می‌دارد و فرضا یکی از موسسات سوئدی برنده مناقصه گردید نمی‌توان او را مجبور ساخت بهای کالاهای خود را ارز نگرفته بلکه کالاهای ایرانی صادر نماید مگر آنکه دولت در اعلانات مناقصه صریحا اعلام نماید بهای کالای مورد مناقصه را بریال ایرانی که مایل است خریداری و صادر نماید و دولت ایران در موقع صدور این قبیل کالاها هر نوع او را از سپردن پیمان فروش ارز معاف خواهد نمود تا در مناقصه کشورهائی شرکت نمایند که حاضر به خرید و صدور کالای ایرانی در مقابل وارداتی که می‌نمایند کردند این روش ممکن است ظاهرا بهای کالای وارداتی را قدر بالاتر از معمول جلوه دهد ولی در عوض مزایای اقتصادی آن یعنی مبادله جنس به جنس و عدم پرداخت ارز قابل انکار بود و باین نحو ممکن است کمک بزرگی بتولیدکنندگان ایران گردیده و صادرات که باین ترتیب تا اندازهٔ اجباری خواهد بود بموجب گردد که امتعه ایران بازارهای تازه بدست آورده و مصرف کنندگان که عادی بکالای ایرانی پیدا نمودند همیشه خریداران کالا باقی بمانند.

وزارت اقتصاد ملی سعی دارد که با عقد قراردادهای بازرگانی با کشورهای مختلف روش مبادله و طرفه کالا را با بسیاری از کشورها عملی سازد قرارداد ایران و فرانسه و قرارداد ایران با آلمان غربی که شالوده آن ریخته شده و بتصویب هیئت دولت هم رسیده و در جریان مبادله می‌باشد از این قبیل بوده و امیدوار است که

این رویه با سایر کشورهای دیگر نیز عملی ساخته و از این راه صادرات را توسعه داده و از صرفه‌جوئی در مصرف ارز جهت خرید احتیاجات معمولی توفیق حاصل نماید و نسبت بنکاتیکه در مورد خرید احتیاجات دولتی بدان اشاره گردیده توجه آنوزارت را بموضوع جلب می‌نماید.

وزیر اقتصاد ملی

رونوشت نامه بالا جهت آگهی وزارت امور خارجه ارسال و تقاضا می‌شود نسخهٔ از آنرا برای ملاحظه جناب آقای کاظمی وزیرمختار شاهنشاهی ایران در استکهلم ارسال فرمایند.

وزیر اقتصاد ملی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۶۸- ۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ ش)

فرستنده:-

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: عدم پذیرش کرون سوئد توسط بازرگانان سوئدی از بازرگانان ایرانی

تاریخ: ۱۳۲۷ ش

عطف بنامهٔ محرمانه شمارهٔ ۵۷۰۳ مورخ ۲۷/۱۰/۲۸ صادره از ادارهٔ عهود و امور حقوقی آن وزارت متضمن رونوشت تلگراف سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم مشعر بر اینکه سوئدیها اخیراً نسبت به بعضی از کالای خود حتی کورن بازرگانان ایرانی را قبول نمی‌نمایند و حتماً دولار یا لیرهٔ انگلیس میخواهند و در مورد واردات فرش فقط بیست و پنج درصد حاصل فروش آنرا قبول مینمایند که بابت بهای کالای صدوری سوئدی محسوب ولی نسبت به هفتاد و پنج درصد دیگر وجوه حاصله از فروش کالاهای دیگر ایرانی را نپذیرفته و اصرار دارند که بقیهٔ بهای کالاهای صدوری حتماً بارز پرداخته شود اشعار میدارد.

چنانکه ضمن نامهٔ شمارهٔ ۵۷۰۳ مورخ ۲۷/۱۰/۲۸ تقاضا گردیده بود سفارت شاهنشاهی ایران باید صریحاً و بطور روشن معلوم فرمایند که آیا روشی را که بآن اشاره فرموده‌اند دولت سوئد فقط در مورد بازرگانان ایرانی بخصوص اعمال می‌نماید یا آنکه در نتیجهٔ اجرای مقررات عمومی کشور خود وضع بر چنین صورتی درآمده است اگر دو کشور سوئد مقررات مخصوصی برای بازرگانی خارجی وضع گردیده و همان ضمن که در ایران قانون ارز هر صادرکننده را مکلف می‌نماید که در موقع صدور کالا تعهد نماید که معادل بهای کالای صدوری ارز به بانکهای مجاز بفروشد در سوئد هم قانون و قواعد مشابهی وجود داشته و مثل قانون ایران در مورد همهٔ کشورها یکسان اجرا شود البته جای گله نیست ولی اگر

بطور استثناء نسبت به محصولات ایران یا بازرگانان ایرانی روشی خاصی اعمال میگردد سفارت شاهنشاهی باید نسبت بآن روش جداً اعتراض فرموده و در صورت لزوم آن وزارت هم صریحاً این وزارت را آگاه فرمایند که ما هم نسبت به کشور مزبور عمل تقابل را اعمال نمائیم اینکه سفارت شاهنشاهی ایران مرقوم فرموده‌اند که سوئدیها کورن بازرگانان ایرانی را برای فروش اجناس صادراتی سوئد قبول نمی‌نمایند و برای اجناسی صادراتی خود مطالبهٔ دولار یا لیرهٔ انگلیس مینمایند عیناً همان عملی است که ما نموده و مینمائیم اگر یک نفر سوئدی در ایران مقادیری ریال از راه کار یا فروش ارز در بازار آزاد بدست آورد بخواهد با آن ریال فرش یا هر نوع کالای دیگری در ایران خریده و آن کالاها را از ایران بسوئد بفرستد مسلم است که باو اجازهٔ صدور داده نمی‌شود مگر آنکه معادل بهای جنس که صادر می‌نماید متعهد گردد ارز دولار یا لیره یا فرانک سوئیس یا هر ارزی دیگری که قابلیت خرید کالای خارجی را داشته و بانکهای آن ارز را خریداری می‌نماید بفروشد چنانکه اگر کسی فرضاً از ایران کالایی بکشور فرانسه ایطالیا ـ بلژیک و بسیاری از کشورهای دیگر که پول آنها در بانکهای ایران مورد معامله نیست صادر نماید صادرکننده متعهد است که بهای کالای صدوری را لیرهٔ انگلیس یا دولار یا فرانک سویس بایران وارد و به بانکهای مجاز بفروشد و فروش فرانک فرانسه یا لیر ایطالیایی که در بانکهای ایران معامله نمی‌شود تعهد فروش ارز او را ابطال نخواهد نمود ولی این قبیل کشورهایی که پول آنها مورد معاملهٔ بانکها نیست میتوانند با ایران وارد مذاکره شده و قراردادی به بندند که در مقابل کالاهای صدوری از ایران کالاهایی که واردات آنها به ایران مجاز باشد متقابلاً وارد نمایند.

زیرا منظور از مطالبهٔ ارز در مقابل صادرات کالاهای ایرانی تحصیل قوهٔ خرید برای واردات کالاهای مورد احتیاج کشور می‌باشد و ما برای ورود مایحتاج خود از هر کشور خارجی حاضریم که ارز لازم در اختیار وارد کننده قرار دهیم روش کشورهای دیگر هم چنین است. مثلاً کشور سویس فرانک حاصله از فروش محصولات صادراتی ایران را در حساب بلوکهٔ نگاهداری می‌نماید و صادرکننده میتواند از فرانک بلوکه حاصله از فروش کالاهای صادراتی ایران فقط کالای سویس خریداری و بایران بفرستد و حتی نمیتواند حاصل فروش کالای ایرانی را بمصرف مخارج شخصی خود در سویس برساند در فرانسه نیز روش مشابه روشی که در ایران وجود دارد معمول است یعنی با فرانک فرانسه که در بازار آزاد تهیه شده باشد نمیتوان کالای فرانسوی خرید و صادر نمود و صادرکنندهٔ فرانسوی در صورتی اجازهٔ صدور داده می‌شود که معادل بهای کالای صدوری ارز بفرانسه وارد و ببانکهای مجاز بمنظور صادرات بفروشد و با فرانکی که در بازار آزاد تهیه شده باشد اجازهٔ صدور کالا را نمیدهند در انگلستان هم چنین قانونی مجری است بنابر مراتبی که اشعار گردید لازم است روش و رفتار کشور سوئد کاملاً روشن و معلوم گردد والا امروز در تمام کشورهای جهان بجز امریکا هر کشوری مقرراتی برای نظارت ارز و معاملات بازرگانی خارجی خود وضع نموده و هیچ دولت دیگری نمیتواند با آن مقررات که مربوط باصل حاکمیت و استقلال سیاسی و اقتصادی آن کشور می‌باشد اعتراضی نماید ولی چنانکه معروض گردید و باز هم تکرار می‌شود احترام این مقررات در صورتی لازم است که این مقررات عمومی و نسبت بهمهٔ کشورها یکسان و یک نواخت اجرا گردد والا چنانچه نسبت به یک کشور برخلاف

اصل کلی تبعیض بشود البته آن کشور حق اعتراض داشته و میتواند فوری عمل متقابل را نسبت بآن کشور تبعیض کننده اعمال نماید.

اگر از گزارشات سفارت شاهنشاهی آن وزارت چنین استنباط میفرمایند که کشور سوئد نسبت به واردات محصولات ایران به کشور خود با رفتار نسبت به بازرگانان ایرانی عمل تبعیض‌آمیزی می‌نماید مقرر فرمایند فوری کمیسیونی برای رسیدگی تشکیل و پس از بررسی‌های لازم صریحاً دستور فرمایند که ما هم در چه حدود عمل متقابل را اعمال نمائیم.

از طرف وزیر اقتصاد ملی

(بایگانی وزارت امور خارجه،ش س۷۸ و ۷۹ و ۸۰ و ۸۱ـ۸۴ـ۸ـ۳۴ـ۱۳۱۷ش)

فرستنده: -

گیرنده:-

موضوع: موافقتنامه بازرگانی بین ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۲۹ ش

نمره: ــــــ

نقل از روزنامهٔ اطلاعات هوائی شمارهٔ ۳۵۰

مورخهٔ اول مهر ۱۳۲۹

امضاء موافقتنامهٔ بازرگانی بین ایران و سوئد

هیئت وزیران موافقت و تصویب نمود که معاملات پایاپای بین دو کشور ایران و سوئد بوسیلهٔ شرکت ایران و سوئد انجام گردد در این موافقتنامه بشرکت اجازه داده شده که محصولات ایرانی که صدور آن مجاز است بکشور سوئد صادر نماید و از بازرگانان و ادارات دولتی سفارشات برای ورود جنس اخذ نماید خود شرکت مستقیما حق ورود جنس بداخل ایران را ندارد.

این معاملات روی اصل پایاپای بوده و هر سال موقع تصفیه چنانچه صادرات زیادتر از صادرات باشد شرکت متعهد است تفاوت را بدلار امریکائی و یا ارزی که قابل تبدیل بدلار باشد بپردازد و اگر واردات سوئد زیادتر از صادرات از ایران باشد دولت تعهدی در این باره نخواهد داشت.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،۵۴-۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ش)

فرستنده: -

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: اعتراض بازرگانان ایرانی مقیم سوئد به عقد موافقتنامه بازرگانی بین ایـران و سوئد

تاریخ: ۱۳۲۹ ش

سفارت محترم دولت شاهنشاهی ایران

اینجانبات بازرگانان ایرانی مقیم سوئد محترما بعرض میرسانیم.

در روزنامهٔ اطلاعات هـوائی شـمارهٔ ۳۵۰ تـاریخ اول مهرمـاه ۱۳۲۹ بعنـوان امضاء موافقتنامهٔ بازرگانی بین ایران و سوئد

معلوم شده که دولت شاهنشاهی ایران با شرکت ایران سوئد قرارداد پایاپـای منعقد نموده است امضاءکنندگان زیر که سالها است در این مملکت سوئد مشغول تجارت با ایران میباشیم لازم دانستیم از نقطه نظر حفظ منافع دولت شاهنشاهی و تشویق بازرگانان ایرانی بدلایل زیر توجه اولیای محترم امور دولت را به مضـار ایـن قرارداد جلب و جدا لغو آن را از مقام محترم دولت تقاضا نماییم.

۱. اصولا صدور یک چنین تصویبنامهٔ بمنظور بستن قرارداد بازرگانی بین دولت شاهنشاهی و یک شرکت خارجی برای بازرگانان ذیعلاقهٔ بمملکت موهن است.

۲. اگر دولت شاهنشاهی ایـرن قـرارداد را مسـتقیما بـا دولـت سـوئد منعقـد می‌نمود قطعا از مزایای آن هر بازرگان ذیعلاقهٔ ایرانی و سوئدی برخوردار مـی‌شـدند. ولی حالا علاوه بر اینکه دولت محترم خـود را همطـراز یـک شـرکتی نمـوده بـدون

رعایت مقررات تجارتی و هیچگونه اطلاعات قبلی کلیهٔ صادرات ایران بسوئد و واردات از سوئد بایران را بطور انحصار در اختیار یک شرکت خارجی قرار داده است.

۳. چنانچه سوابق نشان می‌دهد سال قبل نیز در وزارت اقتصاد ملی ایران مذاکرهٔ انعقاد همین قرارداد انحصاری خصوصی با شرکت ایران و سوئد در جریان بود و مقدماتی نیز برای انجام اینکار آماده کرده بودند که خوشبختانه در نتیجهٔ اظهارنظر بسیار وارد مدیر محترم روزنامهٔ اطلاعات و شکایت عدهٔ از بازرگانان ذیعلاقهٔ بمملکت این نقشه صورت عمل بخود نگرفت.

۴. بنظر خیلی بعید میرسد که شرکت ایران سوئد علاقهٔ مخصوصی بصادرات اجناس ایرانی داشته باشد تمام جدید و علاقهٔ شرکت نامبرده برای عقد یک چنین قراردادی فقط بمنظور استفاده از ورود اجناس سوئدی بایران می‌باشد که انحصارا نمایندگی کارخانجات مربوطهٔ آنرا در ایران دارا می‌باشد. زیرا اگر شرکت نامبرده برای صدور اجناس ایرانی در حقیقت علاقمند میبود در این چند ساله و مدت طویلی که در ایران بکار مشغول است خدماتی در قسمت صادرات ایران و آشنا نمودن امتعهٔ ایرانی در مملکت سوئد نشان میداد که متاسفانه بهیچوجه اقدامی در این قسمت ننموده‌اند برای اثبات این نظر خواهشمندیم اولا بدفاتر گمرکی ایران مراجعه فرمایند تا معلوم شود که شرکت ایران سوئد چه مبلغ در این سنوات گذشته صادرات نموده و در مقابل چه مبلغ هنگفتی اجناس خارجی وارد کرده است. ثانیا خواهشمندیم بسوابق و پرونده‌های مربوطه در انسفارت مراجعه ملاحظه بفرمائید که آیا این شرکت سوئدی تا بحال کوچکترین قدمی را برای تبلیغات و معرفی امتعهٔ ایران در سوئد برداشته است یا خیر تا حقایق امر بر اولیای محترم امور مستور نمانده باشد. و اگر هر اینه دیده می‌شود

که در این سنوات اخیر باز در مملکت سوئد اجناس ایرانی بفروش رسیده و میرسد بیشتر ان در نتیجهٔ مجاهدت و بروز علاقهٔ مخصوص بازرگانان ایرانی مقیم سوئد و عدهٔ از بازرگانان ایرانی مقیم ایران می‌باشد که همیشه با هزینهٔ هنگفتی تبلیغات شایانی از امتعهٔ ایرانی در اینجا نموده و می‌نمایند.

بنابر مراتب معروضهٔ فوق و عطف توجه مخصوص اولیای امور دولت شاهنشاهی انتظار داریم برای تشویق بازرگانان ایرانی و حفظ منافع اقتصادی مملکت ایران مقرر فرمایند هر چه زودتر این قرارداد انحصاری انفرادی را فسخ و ملغا نمایند. در خاتمه اضافه می‌نماید که امال و ارزوی اینجانبان همیشه انعقاد یک قرارداد بازرگانی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی سوئد بوده و می‌باشد.

با تقدیم احترامات فائقه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۳۸-۸۸-۹-۱۳۲۹ ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: عدم تمایل دولت سوئد جهت انعقاد قرارداد بازرگانی با ایران
تاریخ: ۱۳۳۰ ش
نمره: ـــــ

در اسکاندیناوی
وزارت امور خارجه

عطف بمرقومهٔ مورخ ۱۳۳۰/۱/۲۲ شماره ۲۱۶۰/۱۳۵ صادره از اداره عهود و امور حقوقی راجع بعقد موافقتنامهٔ بازرگاني بین ایران و سوئد معروض می‌دارد که بمحض وصول نامهٔ مورخ ۱۳۲۹/۱۰/۷ شمارهٔ ۴۶۱۳۵/۲۴۶۶ با مقامات مربوطهٔ سوئدی مذاکره و رونوشت طرح ارسالی را برای مطالعهٔ آنها فرستادم ـ بطوریکه اظهار میدارند و در یادداشت وزارت امور خارجه سوئد که رونوشت آن به پیوست تقدیم می‌گردد ملاحظه میفرمایند مقامات وابستهٔ دولت سوئد موافقتنامهٔ ۱۳۲۹ را کافی دانسته و حاضر برای عقد قرارداد بازرگانی جدید نمی‌باشند و میگویند چنانچه بخواهیم قرارداد جدید روی اصل تهاتر و سهمیه بندی منعقد کنیم جز اینکه روابط بازرگانی بین دو کشور محدود بشود نتیجهٔ دیگری نخواهد داشت.

بنظر این سفارت مقامات مربوطهٔ سوئدی از دو نقطهٔ نظر حاضر بعقد قرارداد بازرگانی جدیدی با دولت شاهنشاهی نیستند: اولا دولت سوئد با عقد قرارداد بازرگانی که مخالف اصول آزادی معاملات و فاقد لیست کالاهای آزاد باشد روی خوشی نشان نمی‌دهد. خصوصا اینکه این کشور زیاد احتیاج بمواد اولیهٔ ایران نداشته و اغلب احتیاجات مواد خام خود را از کشورهای امریکای جنوبی و افریقای

جنوبی و اسیایی و پرتغال تهیه و هر وقت هم صحبت از مواد خام ایـران مـی‌شـود میگویند بزرگترین نقص آنها عدم رعایت در بسته بندی و طرز تهیـهٔ آنهـا اسـت و چون میدانند ایران احتیاج مبرمی به بعضی از کالاهـای سـوئدی از قبیـل کاغـذ و ماشین آلات و غیره دارد و ناچار است در مقابـل ارز بدهـد بنـابر ایـن نمیخواهنـد تغییری در خط مشی اقتصادی خود راجع بایران بدهند. ثانیاً بطوریکـه مستحضـر می‌باشند فعلا شرکت تجارتی ایران و سـوئد عمـدا انحصـار معـاملات بازرگـانی دو کشور را در دست گرفته و چون شرکت مزبور یک موسسـه سـوئدی اسـت دولـت سوئد حاضر نیست با عقد قرارداد جدیدی عملیات شرکت خود را محدود نمایـد. و اینکه میگویند بازرگانان ایرانی از روابط تجارتی خود عدم رضایتی نداشته و ندارند صحیح نیست زیرا نه فقط برای هر معامله که بضرر شـرکت ایـران و سـوئد باشـد اشکالات گوناگونی میگیرند بلکه برای ۲۵٪ هم کـه در موافقتنامـه ۱۳۲۹ تعیـین شده است هر روز ایرادی گرفته دسـت و بـال تجـار ایرانـی را محـدود مـی‌کننـد. چنانچه اخیرا به آقای یحیی کیا که در نظر دارد در مقابل صـادرات سـوئدی ۲۵٪ نقره و قلمکار و از این قبیل اشیاء وارد کند میگویند باید فـرش وارد کنـد و بـرای گرفتن پروانه ورود نقره و قلمکار و غیره باشکال برخورده است.

کاردار ـ دکتر عبداله فروهر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۱۶-۸۴-۸-۳۴-۱۳۱۷ش)

فرستنده: -

گیرنده: سفارت ایران در استکهلم

موضوع: گزارش درباره غرفه ایران در بازار مکاره جهانی

تاریخ: ۱۹۵۲م

گزارش در موضوع غرفهٔ ایران در بازار مکارهٔ جهانی

استکهلم از طرف یحیی کیا مدیر و موسس غرفهٔ نامبرده

غرفهٔ ایران در بازار مکاره جهانی استکهلم در روز ۲۲ اوت ۱۹۵۲ ساعت ۱۱ صبح با تشریفات خاصی افتتاح گردید که در این موضوع گزارش مفصلی از طرف سفارت دولت شاهنشاهی استکهلم با همین پست بوزارت خارجه ارسال گردیده که البته در دسترس روزنامه‌نگاران گذارده خواهد شد.

اینک برای استحضار خاطر کارکنان محترم ان روزنامه شریفه و آگاهی افراد ایرانی ناچارم و بلکه وظیفه خود میدانم این گزارش را تقدیم بدارم.

برای تأسیس و تشکیلات این غرفه ابرومند متاسفانه کوچکترین کمک و مساعدتی از طرف وزارت محترم اقتصاد ملی که در حقیقت باید مشوق و محرک این قبیل امور باشد جز چند فقره کاغذ برای بطور فرمالیته با سفارت دولت شاهنشاهی چیز دیگری بعمل نیامد در صورتیکه بطور صحیح در هشت ماه قبل از طرف سفارت دولت شاهنشاهی در موضوع تشکیل این غرفه و مساعدتهای لازمه تقاضائی از وزارت اقتصاد ملی بعمل آمده بود.

با وجود بر این و عدم اعتنای وزارت اقتصاد ملی باینموضوع بخواست خدا و بتصدیق سفارت محترم که در هر قسمت ان شاهد و ناظر عمل بوده‌اند این غرفه ایران زیباترین غرفه‌های این بازار کاره بوده و هر روز چندین هزار نفر از این غرفه

دیدن می‌نمودند و همه روزه کلیه جراید سوئد در اطراف نمونه‌جات محصولاتی و صنایع زیبای ایران که درا ین غرفه بطرز مخصوص برای تماشاچیان اماده شده بود قلمفرسائی می‌نمودند.

نمونه‌های محصول نفت ایران که بنابر اقدام سفارت دولت شاهنشاهی از سرکنسولگری شاهنشاهی هامبورگ رسیده بود در اطراف تمثال جناب آقای دکتر مصدق نظر مخصوص و دقت تماشاچیان را بخود جلب نموده بود.

اداره کل دخانیات بوسیله سفارت دولت شاهنشاهی مقداری از توتونهای متفرق و سیگار و سیگارت با بسته‌بندیهای ظریفی ارسال داشته بودند که در حقیقت به ابرومندی این غرفه ایران افزوده.

وزیر مختار شاهنشاهی ایران جناب آقای فروهر هر نسبت به پیشرفت این منظور مقدس از هر جهت مساعدتهای لازمه را بطور شایسته در این راه مبذول و زحماتی را برای ابرومندی این غرفه تحمل فرمودند که حقیقتا مایه افتخار و سرافرازی ایران و ایرانیان در کشور اسکاندیناویا گردیده. مرد شریف دیگر ایرانی که خدمات شایانی باین غرفه نموده آقای کریمی صورت‌ساز معروف ایرانی رئیس اداره هنرهای زیبای ملی می‌باشد که یک صندوق از لوازم هنرهای زیبای شخصی خود را برای زینت این غرفه از تهران باستکهلم ارسال داشته‌اند.

کلیه هزینه مربوطه به تشکیلات این غرفه و مخارج تهیه تمام لوازم مورد احتیاج را شخصا عهده‌دار و پرداخت نموده‌ام. چند قطعه از عکسهای غرفه نامبرده لفا تقدیم می‌گردد.

از مدیر محترم ان جریده شریفه تمنی دارم که مقرر فرمایند شرح بالا را برای اطلاع و آگاهی عموم در روزنامه درج بفرمایند. البته تصحیح جملات و تزیین

انرا بذوق و سلیقه متصدیان محترم ان روزنامه واگذار مینمایم زیرا گرفتاری روزانه و مراقبت از غرفه ایران که هنوز شب و روز دایر می‌باشد مجال بیشتری برای تهیه گزارش بهتر و جامع‌تری را به بنده نداده است.

با تقدیم احترامات فائقه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۴۴-۴۱۴-۲۴-۳۲-۱۳۳۰ش)

فرستنده: -

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: راهکارهایی برای فروش بیشتر فرش ایران در سوئد

تاریخ: ۱۳۳۲ ش

سفارت شاهنشاهی ایران در ممالک اسکاندیناوی ـ استکهلم

محترما معروض می‌دارد آقای دکتر انصاری چندی قبل فرمودند که نظر خدوم را به سفارت شاهنشاهی بنویسم که چه اقداماتی اگر انجام داده شود می‌شود فروش فرش ایران را در سوئد زیاد کرد؟

تجربیاتی که من در فروش فرش در سوئد دارم اینست که برای این منظور اقدامات را باید از ایران شروع کرد ـ ۱. دولت باید بافندگان فرش را تشویق کند که رنگهای ثابت بکار برند و باکنترل سخت و مجازات شدید از صادر نمودن فرشهای جوهری جلوگیری نماید. (جای تأسف است وقتی دیده میشوند که حتی بعضی از فرشهای کرمان نائین و غیره رنگهای جوهری مصرف میده‌اند بطوریکه بعد از شستن رنگهای جوهری بلکی مخلوط یکدیگر شده‌اند ـ حالا چرا از صدور این فرشها جلوگیری نمی‌شود و در حقیقت جنایتی است در عالم صنعت فرش ایران این سوالی است که باید دولت جواب انرا بدهد).

۳. کارخانه فرش شوئی در تحت سرپرستی متخصص وارد کرده و نیمی دانه‌ای در آنجا کار کنند که فرشها را از آن رنگ زننده اولیه خارج کرده و یک برق بخصوص به آن می‌دهد (این عمل در لندن انجام داده می‌شود و در برخی فرش ها صدی چهل فرق دارد و ملیونها لیره در سال عاید می‌شود حالا چرا این عمل به وجه احسن در ایران انجام داده نمی‌شود جای تاسف است). نتیجه ـ اگر اشخاصی

به دولت توصیه می‌کنند که در خارج ایران تشکیلاتی برای فروش فرش بدهند به عقیده این جانب در این عمل بجز چند تاری برای استفاده شخصی استفاده‌ای عاید مملکت نخواهد گردید چون فروشندگان فرش در خارج ایران برای اسفتده شخصی متهی سعی خریدشان را برای فروش فرش می‌کنند بخصوص اقایان ایرانیها تنها کاریکه از دست تجار فروشنده فرش برنمیاید کارهائی است که در ایران باید انجام بگیرد و انهم نکات فوق الذکر است که از وظایف دولت است که اگر میخواهد خدمتی به بهبود صادرات فرش بنماید باید انجام دهد.

۴. عمل نمودن عمل متقابل در تجارت بین دو کشور ـ چرا حقوق و مزایایی را که ایران در تجارت خارجی برای خارجیها قائل است در خارج برای اتباع دولت شاهنشاهی ایران قائل نیستند؟ چرا شش سال است تجار ایرانی ساکن سوئد مرتب به دولت شکایت می‌کنند که حقوق تجاری ما بدون هیچگونه مجوز قانونی به یک شرکت سوئدی داده‌اند و دولت اندکی نکرده و نمی‌کند؟ اگر استفاده عده معدودی در بین نیست چرا دولت سوئد را موظف نمی‌کند که قرارداد تجاری ببندد؟

جای تاسف است که دولت وقت مثل دولتهای قبلی عمل مثبتی که انها هم انجام ندادند انجام ندهد (در امور تجاری ایرن و سوئد) و کارهای اساسیتر را ندیده بگیرند و بفکر توسعه دادن فروش فرش باشند.

با تقدیم احترامات فائقه

موسی عمو اوغلی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۳۱-۴۱۶-۲۴-۳۲-۱۳۳۰ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: تأسیس جمعیت عمومی صادر کنندگان سوئدی

تاریخ: ۱۳۳۴ ش

استکهلم

وزارت امور خارجه ـ اداره امور اقتصادی

جمعیت عمومی صادرکنندگان سوئدی طی شرحی که رونوشت آن به پیوست ایفاد می‌گردد باینسفارت اطلاع می‌دهد که از دو سال پیش قسمت مخصوصی در تشکیلات خود برای تسهیل صادرات تأسیس کرده و این قسمت حاضر است که در موارد مقتضی اطلاعات لازم را در اختیار اینسفارت بگذارد. اینسفارت از جمعیت مزبور تشکر بعمل آورد. و وعده کرد که مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی را هم مستحضر خواهد داشت اینک مراتب اشعار می‌گردد تا قدغن فرمائید وزارت اقتصاد و اطاق بازرگانی را از جریان مطلع سازند.

وزیر مختار ـ فضل اله نبیل

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۲-۸۸-۹-۱۳۳۴ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: اقدام جهت خرید یک دستگاه نفتکش از سوئد

تاریخ:۱۳۴۸ ش

سفارت شاهنشاهی ایران ـ استکهلم

بطوریکه سازمان بنادر و کشتیرانی اطلاع می‌دهد ـ شرکت کشتیرانی دریانوردی در نظر دارد یک فروند نفتکش بنام **Thell** به ظرفیت در حدود ۶۱۰ تن از سوئد خریداری و بنام کامبیز نامگذاری نماید.

خواهشمند است دستور فرمایند:

۱. طبق تقاضای سازمان بنادر و کشتیرانی ـ با توجه به مفاد ماده ۱۶ قانون دریائی ایران و باستناد گواهینامه‌های فنی صادره از طرف یکی از موسسات صلاحیتدار بین‌المللی قید شده در بند ب ماده ۱۲ آئین نامه ثبت کشتیها و شناورها (موضوع بخشنامه شماره ۲۱۹۷۹/۳۷۲۷/۱۸ – مورخ ۱۳۴۴/۱۰/۲۸) – سند خرید را دریافت و پس از تأیید نسبت به ثبت موقت واحد فوق الذکر جهت ورود بیکی از بنادر ایران اقدام لازم معمول نمایند.

۲. یک نسخه از گواهینامه ثبت موقت و سایر اسناد و مدارک فنی نفتکش مورد بحث را بوزارت امور خارجه (دفتر حقوقی) ارسال دارند.

وزیر امور خارجه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۱۴۳-۴۱۴-۴۸-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: شرکت سهامی دریانوردی

گیرنده:سازمان کل بنادر و کشتیرانی

موضوع: اعتراض بازرگانان ایرانی مقیم سوئد به عقد موافقتنامه بازرگانی بین ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۴۹ ش

درباره خرید یک واحد نفتکش از کشور سوئد

محترماً پیرو نامه شماره ۹/۱۹۹۱۲/ت مورخه ۱۳۴۸/۸/۲۴ باستحضار میرساند مشخصات واحد نفتکش که در نظر است خریداری شود بشرح زیر اصلاح میگردد:

۱. نام نفتکش	کیان kian نام قبیل Marlena
۲. ظرفیت	حدود ۱۷۷۰ تن
۳. آبخور	حدود ۱۵ فوت ۳ اینچ
۴. موتور	دیزل بقدرت ۹۰۰ قوه اسب کارخانه Eulzer
۵. سال ساخت	۱۹۴۹ مسیحی
۶. سرعت	حدود ۱۱ گروه دریایی
۷. بندر ثبت دائم	خرمشهر

لذا تقاضا دارد دستور فرمائید سفارت شاهنشاهی ایران در سوئد ضمن ثبت موقت گواهی ملیت جهت کشتی معروض صادر فرمایند. قبلاً از همکاری آن سازمان محترم تشکر می‌نماید.

با تقدیم احترام

از طرف شرکت کشتیرانی دریانوردی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، ش س۱۰۶ـ۴۱۴ـ۴۸ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش)

فرستنده: -

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: ملاقات سفیر ایران بامعاون دوم وزارتخارجه سوئد

تاریخ: ۱۳۵۲ش

محرمانه

جناب آقای دکتر عباسعلی خلعت بری وزیر امور خارجه

احتراماً باستحضار عالی می‌رساند:

روز سوم اسفند برحسب دعوت قبلی که از اینجانب نموده بود به ملاقات آقای کارل ده یر معاون دوم وزارتخارجه در وزارتخارجه حضور بهمرساندم.

نامبرده شرح مبسوطی از روابط بین دو کشور و لزوم توسعه آن بیان داشته و ضمن اشاره به شرفیابی شخصیت‌های سوئدی به پیشگاه مبارک همایونی تعجب خود را از اطلاعات بسیط و احاطه کاملی که ذات مقدس شاهنشاه آریامهر از اوضاع جهانی و خصوصاً از آنچه که در داخل سوئد و در تمام شئون این کشور میگذرد دارند مخفی نداشت وی اضافه نمود مقامات سوئدی سخت تحت تأثیر قرار گرفته‌اند.

نامبرده گفت البته ما تقصیرکاریم که خیلی دیر جنبیده‌ایم اصولا اخلاق سوئدی دیر اعتقاد دیر آشنا و دیر تصمیم است ولی وقتی مطلبی برایمان مسجل و مبرهن گردید سریع الاقدام و از هیچ کاری مضایقه نمی کنیم. اکنون برای ما روشن و مسلم گردیده است که منافع ما در انبساط هر چه بیشتر روابط فی مابین دو کشور مستتر است.

ایشان ادامه دادند: روی این اصل است که خواستم از برنامه‌هایی که ظرف سه ماه آینده در پیش است با شما مذاکره نمایم.

۱. امروز یا فردا (منظور ۲۲ یا ۲۳ فوریه است) سفیر ما با وزیر اقتصاد شما مذاکراتی خواهد داشت. هیئتی از صاحبان صنایع سوئد آخر فوریه وارد تهران و هفته اول ماه مارس با مقامات ایرانی مذاکرات مقدماتی برای طرحهای مختلف بازرگانی بعمل خواهند آورد ـ کار دیگر این هیئت تهیه و هموار نمودن زمینه مذاکراتی است تا بعداً هیئت دومی در سطح بالاتر تحت ریاست پرنس برتیل بایران بیایند.

۲. وزیر خارجه سوئد آقای اندرشون بدعوت وزیر خارجه دولت شاهنشاهی برای دیدار مقامات ایرانی مسافرت رسمی کوتاهی از ۱۷ تا ۱۲ آوریل بایران خواهند نمود.

۳. هیئتی که تحت ریاست پرنس برتیل (احتمالاً روز یکشنبه ۲۶ ـ ۵ خرداد ۵۳) وارد تهران خواهند شد از عالی ترین شخصیت‌های سوئدی مرکب از (حدود ۲۰ نفر) ـ از نمایندگان وزارت بازرگانی ـ وزارت صنایع ـ شورای صادرات سوئد ـ اتحادیه صنایع سوئد ـ اتحادیه صادر و واردکنندگان دست اول Wholl E – S A. Lieser s و احتمالاً انجمن بانکها و مقامات مربوطه نفتی متشکل خواهد بود.

معاون دوم وزارت خارجه اظهار داشت:

الف ـ سفیر سوئد در تهران در مذاکرات هیئت اول بعنوان ناظر و احتمالاً در هیئت ـ دوم نیز شرکت خواهد نمود.

ب ـ دولت سوئد شایق است که در خاتمه دیدار پرنس برتیل یک نوع اعلامیه یا پروتکل یا کنوانسیون یا قرارداد یا موافقتنامه یا نظیر اینها بامضاء برسد.

۴. ایشان همچنین متذکر شدند که جناب آقای ستوده وزیر پ ت ت[1] دولت ـ شاهنشاهی دعوت آقای نورلینگ وزیر حمل و نقل و ارتباطات سوئد را پذیرفته‌اند که هنوز از تاریخ قطعی آن که شاید در ماه ژوئن باشد مسبوق نیستند.

[1] پست، تلگراف و تلفن

آقای ده یر DE GEER معاون دوم وزارت خارجه تذکاریه‌ای در این باب برای اینجانب ارسال داشتند که عیناً تقدیم می‌دارم.

در مورد مناسبات و بسط مراودات بین دو کشور ضمن مذاکراتی که با جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد داشتم از ایشان تقاضا نمودم که با استجازه از خاکپای مبارک همایونی چنانچه صلاح باشد دعوتی از آقای شل اولوف فیلدت KJELL OLOF FELDT وزیر تجارت خارجی بعمل آورند. چه در پیشرفت و توسعه مناسبات آینده بین دو کشور این شخص با آقای ویکمن KRISTER WICKMAN رئیس بانک مرکزی اهمیت خاصی داشته و در واقع خود و KEY – POINT هستند. آقای ویکمن پس از درک افتخار شرفیابی به پیشگاه همایونی کاملاً تسخیر شده و صد در صد طرفدار نزدیکی سوئد و ایران شده است.

خواهشمندم چنانچه صلاح تشخیص میفرمایند در این باب با جناب آقای انصاری مذاکره و نظر اینجانب را تأیید فرمایند.

در مورد بسط مناسبات دو کشور مطلب دیگری که شاید لازم باشد بعرض می‌رسانم این است که بقرار اطلاع خصوص آقای HIS EXC.GUNNAR JARRING سفیر سابق سوئد در مسکو (میانجی بین اعراب و اسرائیل) که اکنون بازنشسته شده است بعنوان مشاور در شرکت معظم AXLSON – JOHNSON بکار پرداخته است و در نظر دارد در آینده نزدیکی بایران مسافرت نماید.

سفیر شاهنشاه آریا مهر ـ مرزبان

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۱۲-۴۶۵-۵۴-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت ایران در استکهلم

موضوع: بازدید منوچهر هدایتی از تأسیسات و سازمان های شرکت مخابرات سوئد

تاریخ:۱۳۳۵ ش

سفارت شاهنشاهی ایران ـ استکهلم

وزارت پست و تلگراف و تلفن اطلاع داده است که آقای منوچهر هدایتی بمنظور بازدید از تأسیسات و سازمانهای آموزشی و اداری شرکت مخابرات کشور سوئد از تاریخ ۲۵۳۵/۲/۱۸ لغایت ۳۵/۳/۲ به سوئد عزیمت می‌نماید.

وزیر امور خارجه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۶۴-۴۰۴-۴۷-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مسافرت هیئت بازاریابی ایرانی به سوئد

تاریخ: ۱۳۳۵ ش

وزارت امور خارجه ـ اداره امور اقتصادی

بازگشت به نامه شماره ۱۵۴۶/۱۰ مورخ ۲۵۳۵/۲/۸ درباره مسافرت هیئت بازاریابی ایرانی بریاست جناب آقای انوشیروان رئیس اشعار می‌دارد:

جناب آقای انوشیروان رئیس و بانو در تاریخ ۱۹۷۶/۵/۱۶ وارد استکهلم شده و در فرودگاه بوسیله آقای سیف اله صادق وزیری دبیر دوم سفارت شاهنشاهی و آقای C.G.SöDERLUND یکی از مدیران فدراسیون عمده‌فروشان و واردکنندگان سوئد و خانم C.Leijerfélt معاون مدیر و میهماندار هیئت ایرانی مورد استقبال قرار گرفتند.

سایر اعضای هیئت که قرار بود با همان پرواز وارد شوند در همان روز با پروازهای بعدی به استکهلم وارد و مورد استقبال خانم لیرفات قرار گرفتند.

هیئت ایرانی در مدت اقامت یک هفته‌ای خود طبق برنامه تنظیم شده با مقامات بانکی و صاحبان صنایع و مقامات فدراسیون عمده‌فروشان و واردکنندگان ملاقات و از بعضی مؤسسات صنعتی و بازرگانی بازدید نمودند که برنامه آن به پیوست ـ می‌باشد.

جناب آقای انوشیروان رئیس در ساعت ۱۱ روز ۱۹۷۶/۵/۱۹ با آقای Bengt Dennis معاون وزارت بازرگانی سوئد ملاقات و مذاکره نمودند و آقایان Bertil Arvidson سفیر پیشین و مشاور وزارت خارجه و Christoffer Gyllenstierna

دبیـر اول وزارت خارجـه ـ مـأمور خـدمت در وزارت بازرگـانی و Hans Wagner متخصص سازمان ملل مأمور خـدمت در سـازمان توسـعه صـادرات ایـران و آقـای سیف‌اله صادق وزیری از طرف سفارت شاهنشاهی در این ملاقات حضور داشتند.

در ایـن مـذاکرات هـدف مسـافرت هیئـت ایرانـی و چگـونگی نظـرات و خواسته‌های هیئت مزبور در زمینه گسترش مناسـبات بازرگـانی ایـران و سـوئد از طرف جناب آقای انوشیروان رئیس تشریح گردید و آقای دنیس نیز ضمن اشاره به مسافرت جناب آقای انوشیروان نجم‌آبادی وزیر صنایع و معادن در سال گذشـته و تشکیل اولین اجلاس کمیسیون ـ مشترک همکاری‌های اقتصادی و فنی دو کشور و پیشرفت‌هایی که در توسعه مناسبات بازرگانی و همکاری‌های دو کشـور بدسـت آمده توضیحاتی درباره سیاست بازرگانی دولت سوئد و تعرفـه جدیـدی کـه بـرای واردات کفش برقرار گردیده است در اختیار گذاردند.

جناب آقای رئیس در بعد از ظهر همانروز با وزیر بازرگانی سوئد نیز ملاقـات نمودند که گزارش آن قبلاً طی تلگرام شـماره ۳۵ مـورخ ۲۵۳۵/۲/۳۰ باستحضـار رسیده است.

در ساعت ۱۷/۳۰ همانروز ضیافت کـوکتلی بافتخـار جنـاب آقـای رئـیس و هیئت ایرانی در سفارت شاهنشاهی برگزار گردید که تعدادی از مقامـات دولتـی و بانکی و صـاحبان صـنایع و غیـره در آن شـرکت داشـتند. متعاقـب ایـن ضـیافت مهیمانی شامی نیز ترتیب داده شده بود که تنها اعضای هیئـت و اعضـای سـفارت شاهنشاهی در آن شرکت داشتند.

جناب آقای انوشیروان رئیس و هیئت ایرانـی طبـق برنامـه قبلـی در تـاریخ ۱۹۷۶/۵/۲۳ برای یک دیدار مشابه چند روزه از فنلاند عازم هلسینکی شـدند و در

فرودگاه از طرف آقای سیف‌اله صادق وزیری و آقای زودر لوند و خانم لیرفلت مورد مشایعت قرار گرفتند.

اقدامات لازم برای دیدار هیئت ایرانی از فنلاند قبلا از طرف سفارت شاهنشاهی از طریق تماس با وزارت خارجه و مقامات گمرک فنلاند و سفارت فنلاند در استکهلم انجام گرفته بود و برنامه دیدار هیئت از فنلاند که بوسیله سفارت آن کشور در ـ استکهلم تهیه و باین سفارت شاهنشاهی ارسال شده بود در اختیار جناب آقای انوشیروان رئیس قرار داده شد.

یک نسخه از برنامه تنظیم شده برای دیدار هیئت مزبور برای مزید استحضار بپیوست ایفاد می‌شود.

سفیر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر ـ عیسی مالک

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،س ش ۲۳-۴۰۴-۴۷-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: شکایت شرکت ایران و سوئد از نحوه اجرای کامل قرارداد ایران و شرکت مزبور
تاریخ: ۱۳۴۷ ش

وزارت امور خارجه

در موضوع: عدم وصول بادام از طرف بنگاه ایران و سوئد

در پی گزارشهای متعدده راجع بشکایت بنگاه ایران و سوئد در باب عدم اجرا کامل قرارداد منعقده بین دولت شاهنشاهی و بنگاه نامبرده در تاریخ ۳۰ مارس ۱۹۳۷ اینکه معروض می‌دارد: باز اخیرا باب شکایت آن بنگاه گشایش یافته زیرا چند روز قبل آقای اندرسن رئیس شرکت بسفارت آمده و بساده تک مواد الحاقی قرارداد اشاره کرده یادآور شد که مدلول آن در ظرف سال گذشته و امسال بموقع اجرا گذاشته نشده است زیرا بموجب آن در ظرف هر سال بایستی یک ثلث از کلیه محصول بادام ایران بکشور سوئد صادر شود و حال آنکه اینطور عمل نشده است درینصورت تقاضا داشت که اولیای امور مربوطه اینموضوع را مورد توجه خاص خود قرار داده و امسال جبران بنمایند. رونوشت تگلرافی را هم که بنگاه ایران و سوئد بوزارت مالیه مخابره نموده باین سفارت داده که برای تکمیل آگاهی وزارت متبوعه بپیوست تقدیم می‌دارد و چنانکه از مطالعه آن ملاحظه خواهند فرمود مقدار بادامی که از سال گذشته باقی مانده ۵۰۰ تن تعیین شده و مقدار کلیه بادامی که امسال باید بسوئد صادر شود ۱۵۰۰ تن معین گردیده است که جمعا بالغ بر دو هزار تن می‌شود. مراتب بالاحسب الوظیفه برای اطلاع وزارت متبوعه بعرض رسید تا هر نوع مقتضی دانند و دستور صادر فرمایند مطابق آن پاسخ مشارالیه داده شود.

وزیر مختار

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۶۹-۲۱۵-۱۸-۳۵-۱۳۲۴ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: در خواست دانشجوی سوئدی مبنی بر استفاده از کتاب خطی خمسه نظامی

تاریخ: ۱۳۴۸ ش

جناب آقای دکتر شیلاتی مدیرکل امور فرهنگی ـ وزارت امور خارجه

خانم کارین اودال که سال قبل با استفاده از بورس دانشگاه تهران مدتی بتحصیل زبان و ادبیات فارسی میپرداخت و اکنون بسوئد مراجعت نموده خیال دارد تز خود را درخصوص هفت پیکر نظامی تهیه نماید. نامبرده بدین منظور شرحی باینجانب نوشته و تقاضا دارد بشوهرش آقای دکتر اودال که تا چند روز دیگر جزو یک هیئت اقتصادی سوئدی عازم ایران می‌باشد اجازه داده شود که در حدود ده اسلاید از کتاب خطی خمسه نظامی که در کتابخانه مسجد سپهسالار موجود است و همچنین از دو جلد کتاب خطی نظامی کتابخانه سلطنتی چند عکس بردارد.

نظر باینکه آقای دکتر اودال یکی از استادان دانشگاه اوپسالا می‌باشند و ضمنا چندی قبل مقاله جالب و مفصلی راجع بوضع ایران منتشر نمودند که عین و ترجمه آن جهت وزارت متبوعه ارسال گردید و چون نامبردگان علاقه خاصی بایران و ادبیات ایرانی دارند لذا خواهشمندم دستور فرمایند اقدام موثری در نزد مقامات مربوطه بعمل آید که تقاضای خانم اودال بنحو احسن انجام پذیرد.

برای مزید استحضار فتوکپی نامه مشارالیها بپیوست ایفاد می‌گردد.

سفیر شاهنشاه ـ آریامهر

اکبر دارائی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۶۹-۲۱۵-۱۸-۳۵-۱۳۳۴ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: -

موضوع: برنامه ایران شناسی در رادیو سوئد

تاریخ: ۱۳۴۵ ش

خلاصه ترجمه برنامه ایران‌شناسی در رادیو سوئد

از آثار کهن شاهان تا انقلاب شاه: ایران از دیدگاه چند مورخ

ما سفری بایران کردیم تا بیش از پیش با تمدن و فرهنگ کهن و اجتماع کنونی آن آشنا گردیم و با اساتید و محققین ایرانی تبادل نظر و تعاطی افکار کنیم.

بدیهی است بسیاری از ملل غرب هنوز آشنائی عمیقی با فرهنگ و تمدن ایران ـ ندارند. آنچه در کتب درسی ما راجع به ایران نگاشته شده اقتباسی است از اظهارات مورخین یونانی که بلاشک آلوده به فرض است. روزنامه‌جات و ـ مجلات امروزی هم قدمی در این راه برنداشته‌اند و به روشن شدن ذهن مردم کمک لازم را ننموده‌اند. بجا است ما غربی‌ها بیشتر بایران سفر کنیم و بکوشیم تا عرفان عمیق‌تری نسبت باین ملت و کشور کهن سال کسب نمائیم.

غرب چه از لحاظ روح و شالوده تمدن و چه از نظر آثار بر جای ماندهٔ آن مدیون ایران است. ایران موزه‌ها و کتابخانه‌های غرب را غنی نموده است و الهام‌بخش علم و فرهنگ مغرب زمین بوده است. وقتی در برابر ستونهای رفیع تخت جمشید و دیگر اماکن تاریخی وابسته به ایران کهن قرار میگیریم پی میبریم که یونانی‌ها عجب بربریت و توحشی از خود نشان دادند و چنین شاهکارهای تمدن را بآتش کشیدند. چه بسا از نفائس هنری و اصول فرهنگ و تمدن‌ها که ما معتقدیم از یونان و روم

سرچشمه گرفته اساس و شالوده‌اش در ایران بنیاد نهاده شده و روم و یونان فقط ناقل آن بغرب بوده‌اند.

کوروش بزرگ نخستین امپراطوری جهان را ایجاد کرده که شامل سرزمین‌های وسیع و حاصل‌خیز بوده. آنچه تاکنون از سنگ‌نبشته‌ها دستگیر می‌شود نمودار کیاست و جهانداری سلاطین و سیاستمداران ایران کهن می‌باشد. آنها برای ملل تحت سلطه خود قانون و نظامات وضع کردند. فرهنگ و علم و هنر آوردند و دمکراسی و آزادی را ترویج نمودند. شاید یکی از هدفهای جشن ۲۵۰۰ ساله این بوده که آنچه از ادوار گذشته بجای مانده و معرف خلاقیت و اراده این ملت باستانی است مورد توجه قرار گردد و نگاهداری شود.

ایران دوران‌های طویل و مهیب تاریخ را گذرانده است و در برابر حملات یونان روم عرب و مغول و دیگر مهاجمین نه تنها پایداری شایسته کرده بلکه آنها را خنثی و عقیم نمود. حتی در قرن اخیر و آغاز قرن کنونی هم مورد تهاجم دول بزرگ اروپا واقع گردید ولی استقلال و هستی خود را محفوظ داشت.

گویا دیانت اسلام هم نیازمند آمیزش روح حقیقت‌جوئی و تمدن اصیل ایرانیان بود تا بتواند بوجه مطلوب حقیقت خود را جلوه‌گر کند و اصولش را عرضه دارد.

استعداد شگرف مردم این سرزمین در سازندگی هنرپروری و خلاقیت غیرقابل انکار است. ادبیات وسیع و فنی ایران و هنرهای ظریفه دستی آنها معرفت عظمت آنها می‌باشد. ــ اصولاً ایرانیان به فرهنگ و علم و هنر و ادب عشق می‌ورزند. مقابر شعرا در این کشور زیارتگاه مردم است. چه بسیار بوده‌اند ایرانیانی که بدون مکتب رفتن و الفبا آموختن صدها بیت شعر را بذهن می‌سپردند و حتی قرآن را که بزبان عربی است از بر نموده و می‌نمایند.

از جمله شهرهای تاریخی اصفهان است که دیدنش برای هر خارجی که به ایران میرود ضروری است. اصفهان موزه وسیعی است از یادگارهای تمدن دوران‌های مختلف تاریخ عمارتهای زیبا و تاریخی مساجد بزرگ شاهکارهای کاشیکاری و موزائیک اعجاب‌انگیز آنها کیفیتی است که در این بحث نگنجد. هنر آمیزش رنگها با چنان ظرافت و لطافت و استادی بوجود آمده که انسانها مسحور میگردند. اصفهان یک کتاب جامع مصور فی الحقیقه سمفونی رنگها است. میدان نقش جهان با وسعت زیاد و بناهای پرابهت اطرافش یکی از میدانهای بی‌نظیر جهان است. تنها میدان نیست بلکه صحنه المپیاد است. جای بسی خوشبختی است که اصالت تاریخی خود را حفظ نموده و مثل میادین شهرهای اروپا ـ تبدیل به پارکینگ اتومبیل نشده امید است در آینده هم نشود. مقارن زمانی که سلاطین صفوی مشغول سازندگی و هنرپروری و ایجاد این نقاشی شکوهمند بوده‌اند سلاطین مادر سوئد اوقات خود را بیهوده می‌گذراندند.

بازدید از دانشگاههای تهران اصفهان شیراز آبادان و اهواز برای ما حائز کمال اهمیت بود چون با اساتید ایرانی آشنایی حاصل نمودیم و بکمک آنها از مراکز علمی و تحقیقی که در این کشور بسرعت در تزاید است دیدن نمودیم. مشاهده کردیم که دختر و پسر ایرانی دوش بدوش هم بفرا گرفتن علوم و فنون مختلفه می‌پردازند. این کیفیتی است که تأثیر شگرفی در پیشرفت کنونی و آینده ایران داشته و خواهد داشت.

ایرانیان در واقع پیش‌رو و پایه‌گذار نخستین مرکز علمی و تحقیقی در جهان هستند. دانشگاه گندی شاپور اهواز بصورت کنونی بنائی است مدرن و مجهز

لکن در همین حدود کشور بود که متجاوز از هزار سال قبل دانشگاه بوجود آمد و کسب علوم و فنون و تحقیق و تتبع مورد ترغیب و تشویق واقع گردید.

فزونی بیمارستانهای مدرن و آزمایشگاهها و آموزشگاهها و کتابخانه‌های مجهز و دیگر مؤسسات علمی نشان می‌دهد که در این کشور هدف مشخصی برای پیشرفت و ـ تعالی وجود دارد.

ما مشاهده نمودیم که ارامنه و کلیمیان به آزادی به انجام مراسم دینی خود می‌پردازند. مردم و سلاطین این سرزمین چندان با تعصبات دینی و نژادی سروکار نداشته و آزادمنش خردمند بوده‌اند. امروز هم بطوری که دستگیرمان شد همان روح آزادگی جریان دارد و چیزی که نمودار این تعصبات باشد ملاحظه نگردید.

ایران توانسته است طی یک نسل به تغییرات و پیشرفت قابل توجهی نائل آید. رشد اقتصادی و بسط علم و دانش در همه جا محسوس است. بنظر می‌آید انقلاب سفید ایران منشاء تحرک مهمی در ارکان کشور شد. برای ما که فقط چند روزی در ایران بمطالعه و گردش علمی پرداختیم مشکل است که یک یک مواد این انقلاب و اثراتش را در ـ جامعه ایرانی مورد بررسی قرار دهیم و نظر کلی ابراز داریم. لکن وجود جنبش و کوشش حیرت‌انگیزی را نمی‌توان نادیده گرفت. دختران و پسران فارغ‌التحصیل بجای رفتن بمیدان مشق سربازی به دهات و قصبات کشور خود رهسپار میگردند و علم و دانش برای هم‌وطنشان بارمغان میبرند. اصلاحات ارضی امکانات تازه‌ای برای دهاقین و کشاورزان فراهم نموده است. بانوان ایران حق رأی یافته‌اند و در پارلمان دانشگاهها ـ بیمارستانها وزارتخانه‌ها و دیگر مراکز فعالیت همطراز مردان بخدمت مشغولند نمونه این آزادی و سازندگی بانوان شهبانوی ایران

می‌باشند که در بسیاری از وظایف و امور اجتماعی ایران پیش‌قدم هستند. در همه عکسهای رسمی این کیفیت مشهود است.

دیدار ما از تأسیسات وسیع ذوب‌آهن ـ پالایشگاه عظیم آبادان و مؤسسه پتروشیمی و دیگر مراکز صنعتی موجب شد درک کنیم که ایران مراحل صنعتی شدن را بسرعت میپیماید و بیش از پیش متکی بخود شده است.

یک نکته نباید ناگفته بماند که دانشگاههای ایران جنبهٔ بین‌المللی‌شان بیش از دانشگاههای ما است. از ممالک دور و نزدیک دانش‌جویان به ایران می‌آیند و ـ بکسب علم می‌پردازند و هزاران دانش‌جو و محقق ایرانی هم طی سالیان دراز در ممالک مختلف جهان بمعرفی فرهنگ و هنر کشور خود مبادرت ورزیده و ضمنا توشه علمی و فنی هم اندوخته‌اند. دانشگاه پهلوی شیراز توجه ما را زیاد جلب نمود. بلاشک بزودی یکی از مراکز تحقیق و تتبع خاورمیانه بلکه جهان می‌گردد.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه،س ش ۳۳-۴۰۴-۴۷-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: -

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: طرح تأسیس مؤسسه ایران شناسی وابسته به دانشگاه سوئد

تاریخ: ۱۳۴۵ ش

نمره: ــــــ

موسسهٔ ایران شناسی

وابسته بدانشگاه سوئد

هدف ـ ۱. پـژوهش و تـدریس و شناسـاندن جنبـه‌هـای گونـاگون تـاریخ و فرهنگ ایران.

۲. معرفی چهرهٔ ایرانی پیشرفته و مترقی امروز.

پیدایش چنین اندیشه‌های سبب علاقهٔ دائم الدتسـاع جامعـهٔ علمـی سـوئد نسبت بایران است. خاصه پس از سفر اساتید سـوئدی بـایران و نظـرات عالمانـه و منصفانه‌شان دربارهٔ فرهنگ کهن این سرزمین و جامعهٔ پیش رفتهٔ کنـونی کـه در رادیو و جراید و همچنین در سمینارهای دانشگاهی ابراز گشت.

برنامهٔ مقدماتی که صرفاً جنبهٔ پیشـنهاد دارد و لـذا قابـل هرگونـه جـرح و تعدیل و حتی تغییر می‌باشد.

الف ـ تاریخ ایران از ازمنهٔ پیشین تا دوره حاضر

۱.ایران پیش از اسلام

۲.از پایان شاهنشاهی سامانیان تا آغاز سلطنت صفویه

۳.از پایان سلطنت صفویه تا آغاز شاهنشاهی پهلوی

۴.ایران امروز و شاهنشاهی پهلوی

تبصره ۱. هر راه به بخشهای مختلف منقسم می شود و مطالعه و تحقیق در بخش مربوطه بطور نامحدودی تمرکز می‌گردد، مانند تحقیقات و مطالعاتی هم در دانشکده‌های مختلف جهان در هر رشته‌ای انجام می‌پذیرد. فی المثل:

امور بازرگانی، اقتصادی، فرهنگی، دیپلماسی، اجتماعی، اداری، روابط ممالک خارجه و قس علیهذا. رسالات و کتب و نشریات فراوانی طی سالیان متمادی می‌توان نگاشت.

ب. ادب، فرهنگ، صنعت و هنر ایران.

ب. ۱. تقسیم‌بندی دوران مختلف ادبیات.

ب. ۱,۱. شرح علمی مفاخر و دانشمندان، سفرا و نامداران ایران رجالاً و نساءً.

ب. ۱. ۲. آثار ادبیات ایران.

ب. ۱. ۳. نفوذ فرهنگ و ادب ایران بخارج.

ب. ۲. هنر و صنعت

ب. ۲. ۱. مینیاتور، نقاشی و خط.

ب. ۲. ۲. قالی بافی، خاتم‌سازی و دیگر کارهای دستی.

ب. ۳. معماری و کاشی‌کاری ایرانی.

ب. ۴. زبان فارسی.

تبصرهٔ ۳. در این مورد نفوذ هنر و صنعت و زبان فارسی بخارج نهایت مورد توجه است. تدریس این مواد، اگر امکانات فراهم آید که بوسایل سمعی و بصری در بعضی موارد ضروری، بعمل آید نهایت موجب جلب علاقهٔ مردم اسکاندیناویا است.

برنامه کار مؤسسه

ج. معرفی و شناسایی ایران بطرق گوناگون

ج. ۱. تدریس زبان فارسی

ج. ۲. ترتیب سمینارهای تحقیقی

ج. ۳. راهنمایی دانشجویان و دانش پژوهان از طریق:

ج. ۳. ۱. انتشار نشریه‌های هفتگی، ماهیانه یا فصلی. این چنین نشریه‌ای که حتی‌الامکان بدو زبان انگلیسی و سوئدی باشد، اطلاعات لازم را نسبت تحصیلی و تحقیقی در آن و بوسیلهٔ مقالات محققانهٔ دانشمندان ایرانی و غیرایرانی در دسترس علاقمندان قرار می‌دهد.

ج. ۳. ۲. ارتباط موسسه با مراکز علمی، فرهنگی و تحقیقی در ایران. حتی تماس دائم؛ مقامات ایران و دریافت مجلات و جزوه‌های راهنمای آنها جهت استفادهٔ دانشجویان و محققین.

ج. ۳. ۳. دعوت از اساتید برجسته و دانشمندان ایران جهت برگزار نمودن کنفرانس‌ها، سمینارها و نطق و خطابه تا علاقمندان سوئدی، نروژی، فنلاندی و دانمارکی بتوانند از حداقل یک مرکز علمی دانشگاهی برای محقق بخشیدن به معارفشان خودِ نسبت بایران استفاده نمایند.

ج. ۴. مقرر داشتن بورس تحصیلی و تحقیقی تحت شرایطی مخصوص که بعداً شخص یا گروهی صرفاً به منظور شناسایی بیشتر ایران، برای دانشجویان و محققین که صرفاً و محدوداً بمطالعه و فراگیری مشغول می‌شدند و هدفشان مآلاً نگارش رساله‌ای تحقیقی می باشد. مقدار و نحوهٔ اعطای چنین بورس در آینده پس از تأسیس مؤسسه مشخص خواهد گردید.

محل و ادارهٔ مؤسسه

د. ۱. مؤسسه نیازمند بمحل است که از لحاظ شهری مرکزیت داشته باشد. چون مؤسسه وابسته به دانشگاه سوئد است بدیهی است بایستی از ساختمانهای دانشگاه استفاده کند و با مؤسسات مشابه و کتابخانه‌های غنی آنها ارتباط دائمی داشته باشد به این امکان قبلاً توسط مقامات مسئول دانشگاه سوئد بررسی و موافقت شده است.

د. ۲. در بدو امر دو استاد و یک منشی، یا یک استاد و یک استاد که فرد اخیر وظایف منشی‌گری را هم انجام دهد مورد مطالعه بایستی قرار گیرد.

د. ۳. نخستین اقدام بایستی حول ایجاد یک کتابخانه بخرند. کتابخانه بایستی به کتب مختلف که مطالب مورد تحقیق را بطور وسیعی در برداشته باشد مجهز گردد. کتب بزبانهای فارسی، انگلیسی، آلمانی و فرانسه و سوئدی باشد. علاوه بر کتابخانه دو اطاق دیگر که محل تشکیل کلاس و سمینار و اطاق اساتید باشد مورد نیاز است:

۵. بودجه: این بخش مستقیماً مربوط به مراحل مختلف.......... موسسه.......... مقامات دانشگاه سوئد برای آغاز کار بودجه‌ای حدود ۱۵۰/۰۰۰ کرن پیشنهاد نموده‌اند و بطوری که می‌توان استنباط نمود دانشگاه سوئد می‌تواند حدود ۳۵ سی و پنج درصد این بودجه را تأمین نماید. بدیهی است هم چنان که مؤسسه به حیات خود ادامه دهد و نتایج علمی و ادبی و هنری آن بمنصهٔ ظهور و بروز برسد و نیاز دانشجویان سوئدی بوضوح محسوس و معلوم شود شبهه‌ای نیست که دانشگاه سوئد علاقمند می‌گردد بمراتب بیشتر از ۳۵ درصد سهمیه مقرر دارد، حتی در صورتی که اصل بودجه از ۱۵۰۰۰۰ کرن هم متجاوز شود.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، ش س۱۴ـ۴۲۳ـ۴۹ـ۵۵ـ۱۳۴۵ش)

فرستنده: سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم ایران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اعزام شطرنج باز ایرانی به مسابقات سوئد

تاریخ: ۱۳۴۵ ش

نمره: ــــــ

وزارت محترم امور خارجه ـ اداره مبادلات فرهنگی و بورسها

باستحضار می‌رساند نظر باینکه آقای خسرو شیخ هرندی قهرمان شطرنج جوانان ایران برای شرکت در مسابقات جهانی شطرنج جوانان روز پنجشنبه شانزدهم مرداد ماه / ۴۸ عازم سوئد می‌باشد لذا خواهشمند است مقرر فرمایند مراتب را بسفارت شاهنشاهی ایران در سوئد اعلام دارند که در مواقع ضروری راهنمائیهای لازم را بایشان بفرمایند.

معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم ایران

سرلشگر خسروانی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۱۲۶-۴۰۷-۴۸-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخواست دانشگاه اوپسالا مبنی بر ارائه اطلاعاتی درباره انقلاب سفید

تاریخ: ۱۳۴۹ ش

وزارت امور خارجه

آقای دکتر آندراس اودال استادیار دانشگاه اوپسالا گروهی بنام گروه ایران از دانشجویان انستیتوی اقتصاد سیاسی وابسته به دانشگاه اوپسالا تشکیل داده که هشت نفر از دانشجویان انستیتوی مزبور بعضویت این گروه درآمده و در نظر دارند پیشرفتهای ایران را در زمینه‌های مختلف مورد بحث و بررسی قرار داده تزهایی در این باره بنویسند و پس از انجام مطالعات لازم به ایران مسافرت تا از نزدیک شاهد تحولات کشور ما گردند.

اینجانب هفته گذشته با این گروه ملاقات و ضمن تشویق آنان نشریه‌های مختلفی درباره ایران در اختیارشان قرار داده اصول دوازده‌گانه انقلاب سفید را برایشان تشریح نمودم.

اینک آقای دکتر اودال طی نامه‌ای که باینجانب نوشته است تقاضا دارد ـ اطلاعات بیشتر و جامع‌تری درباره مسائل ذیل برای این گروه ارسال گردد تا دانشجویان بتوانند با استفاده از این نشریه‌ها مطالعات خود را بنحو احسن انجام دهند.

۱. اطلاعاتی جامع درباره صنایع ایران و سهیم شدن کارگران در سود ویژه کارخانه‌ها

۲. هدفهای برنامه چهارم ایران و اطلاعاتی درباره سه برنامه پیشین

۳. اطلاعاتی درباره اصلاحات ارضی در ایران و وضع کشاورزان قبل و بعد از اجرای قانون اصلاحات ارضی

۴. وضع بهداشت و سیستم بازنشستگی در ایران

۵. وضع خانه‌سازی در ایران

۶. حمل و نقل و ارتباطات در ایران و فعالیهایی که از طرف سازمان همکاریهای عمران منطقه‌ای ر این زمینه انجام شده است.

۷. وضع آموزش و پرورش در ایران و پیشرفتهایی که در این زمینه حاصل شده است.

۸. بودجه چهار سال اخیر ایران

ضمنا باستحضار می‌رساند که آقای دکتر اودال از دوستداران ایران می‌باشد و پس از دیداری که سال گذشته از ایران بعمل آورد مقاله مفصلی درباره پیشرفتهای ایران در یکی از مجله‌های مهم سوئد برشته تحریر درآورد که ترجمه آن طی نامه شماره ۴/۴۹۸/س مورخ ۴۸/۲/۳۰ بوزارت متبوعه ارسال گردید.

اینک فتوکپی نامه دکتر اودال و لیست نام دانشجویان عضو گروه ایران در دانشگاه اوپسالا جهت مزید استحضار و اقدام لازم بپیوست ایفاد می‌گردد.

سفیر شاهنشاه آریامهر

اکبر دارائی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۸۷-۲۱۵-۱۸-۳۵-۱۳۳۴ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: اعزام سیروس پرهام جهت بازدید از آرشیوهای ملی کشور های سوئد و هلند

تاریخ: ۱۳۴۹ ش

سفارت شاهنشاهی ایران ـ استکهلم

آقای سیروس پرهام رئیس دفتر روابط عمومی سازمان امور اداری و استخدامی کشور برای استفاده از بورس سازمان ملل جهت تهیهٔ مقدمات اجرای قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران و بازدید از آرشیوهای ملی کشورهای سوئد و هلند از تاریخ اول شهریور ماه بمدت ۶ هفته عازم آنکشور می‌باشند.

مراتب جهت اطلاع باستحضار میرسد.

وزیر امور خارجه

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۴۰-۴۰۷-۴۸-۵۵-۱۳۳۴ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: واگذاری بورس به تبعه سوئدی

تاریخ: ۱۳۵۰ ش

سفارت شاهنشاهی ایران ـ استکهلم

عطف بنامه شماره ۲۹۴ مورخ ۱۳۵۰/۱/۳۱ درباره واگذاری بورس به آقای هنری برومس بپیوست یک نسخه از شرایط بورسهای واگذاری وزارت اقتصاد بضمیمه پرسشنامه مربوطه برای اطلاع ایفاد می‌گردد.

با توجه به مکاتبات قبلی تصمیم گرفته شد که یکی از این بورسها در اختیار آن سفارت شاهنشاهی قرار گیرد تا به آقای هنری برومس یا هر داوطلب دیگری از اتباع سوئد یا فنلاند که مورد نظر آن سفارت بوده و حائز شرایط استفاده از این بورس باشد اعطا گردد.

توجه آن سفارت را باین نکته جلب می‌کند که مزایای این بورس بیش از دو برابر مزایای بورسهائی است که معمولا از طرف دانشگاههای کشور باتباع خارجی داده می‌شود و انتظار دارد در این مورد سریعاً اقدام لازم معمول دارند تا بورس مزبور بلااستفاده نماند.

وزیر امور خارجه

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: واگذاری بورس به تبعه سوئدی

تاریخ: ۱۳۵۰ ش

وزارت امور خارجه

عطف بتلگراف شماره ۸۱۰۹ مورخ ۵۰/۵/۵ در مورد بورس فرهنگی وزارت اقتصاد اشعار می‌دارد:

همچنانکه در نامه ۲۹۴ مورخ ۵۰/۴/۳۱ باطلاع رساند آقای هانری برومس H. BROMS فنلاندی بورس مزبور را پذیرفته و روز ۱۸ اکتبر (۲۶ مهر) خود را بدانشگاه تهران معرفی خواهد نمود.

بطوریکه مسبوقند در ماه جولای که تعطیلات تابستانی کشورهای اسکاندیناوی است دسترسی به هیچ کس عملاً مقدور نیست این است که در ارسال اوراق پرسشنامه تاخیر روی داده است.

اینک با تماسی که حاصل گردید اوراق را تکمیل و با پست آینده ارسال خواهد داشت.

سفیر شاهنشاه آریا مهر ـ مرزبان

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۷۰-۴۱۷-۴۹-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: -

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: ارسال کتب نگاشته شده توسط نویسندگان سوئدی درباره ایران

تاریخ: ۱۳۵۱ ش

وزارت امور خارجه ـ اداره روابط فرهنگی

عطف به بخشنامه شماره ۱۳۱۲ ر ۲۹ مورخ ۲۱ / ۱ / ۱۳۵۱ اینک فهرست کتابهائی که توسط نویسندگان سوئدی درباره ایران بچاپ رسیده است بضمیمه ارسال می‌گردد.

سفیر شاهنشاه آریامهر ـ مرزبان

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۱۳۶-۳۹۸-۴۷-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: -

گیرنده:وزارت امور خارجه

موضوع: تلاش سوئدی ها برای اطلاع رسانی درباره ایران در کشورشان

تاریخ: ۱۳۵۲ ش

جناب آقای دکتر عباسعلی خلعت‌بری

وزیر محترم امور خارجه

بمنظور آشنایی مردم سوئد به تمدن و تاریخ و پیشرفتهای کشور و از بین بردن اثرات نوشته‌ها و اظهارات مغرضانه وسایل ارتباط جمعی سوئد در افکار عمومی سال قبل دعوت یک گروه از استادان دانشگاه گوتنبرگ بایران باستحضار رسید و در نتیجه گزارشی که حضور جناب آقای نخست وزیر ارائه فرمودند (۲۶/۶۰۵۶ مورخ ۵۱/۴/۷) معظم له اعتباری برای انجام این دعوت تصویب و در اختیار سازمان ـ جلب سیاحان قرار گرفت. مسافرت و بازدید گروه استادان و محققین دانشگاه گوتنبرگ از ایران در دیماه سال ۱۳۵۱ عملی گردید. خوشبختانه مقامات فرهنگی و دانشگاههای ما نیز آنطور که در شان کشور شاهنشاهی است از استادان دانشگاه گوتنبرگ پذیرایی بعمل آوردند و پرفسور Hombero رئیس گروه پس از مراجعت از ایران طی نامه مفصل تشکرآمیزی نوشت که گروه استادان و محققین سوئدی بشدت تحت تأثیر تمدن و فرهنگ و ترقیات و پیشرفتهای همه جانبه کشور قرار گرفته‌اند و تصمیم هستند که تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران در دانشگاه گوتنبرگ بیش از پیش تدریس نمایند.

بقرار اطلاع دو نفر از محققین مزبور که مسئول نگارش کتب درسی تاریخ برای دبیرستانها و دانشگاههای سوئد نیز می‌باشند چاپ کتاب جدید تاریخ عمومی را متوقف نموده تا با مطالعه بیشتر بخش جامع و کاملی درباره ایران در کتاب

مزبور تهیه نمایند و نیز بدانشجویان دانشگاه مزبور توصیه کرده و می‌نمایند که تاریخ و فرهنگ ایران را بیشتر مطالعه کرده و از منابع قابل اعتماد استفاده کنند و همچنین چندین جلسه سخنرانی درباره معرفی ایران امروز تشکیل داده‌اند.

علاوه بر این هفته قبل در رادیوی سوئد دو برنامه میزگرد هر یک بمدت ۳۰ دقیقه تشکیل داده و مطالب شایسته‌ای درباره ایران باطلاع مردم کشورهای اسکاندیناوی رسانیده‌اند. در برنامه رادیویی درباره تاریخ و فرهنگ و تمدن کهن سال و پر ارزش و ترقیات و پیشرفت‌های همه جانبه ایران تحت رهبری خردمندان شاهنشاه آریامهر مطالب جالبی اظهار نموده‌اند و روز بعد چند روزنامه کثیرالانتشار حتی روزنامه ARBETET (ناشر افکار سوسیالیستها که اغلب مطالب مغرضانه علیه ایران چاپ می‌کنند) خلاصه اظهارات استادان دانشگاه ـ گوتنبرگ درباره ایران امروز را چاپ نموده است.

با تقدیم خلاصه‌ای از اظهارات استادان سوئدی و برش جراید و ترجمه انگلیسی آنها ملاحظه میفرمایند مسافرت گروه استادان دانشگاه گوتنبرگ تا چه میزان بنفع کشور بوده و افکار عمومی را به حقایق ترقیات کشور آشنا کرده است.

تمنا دارد مراتب را باستحضار جناب آقای نخست وزیر برسانند سفارت در نظر دارد که امسال نیز گروه دیگری از استادان و محققین سوئدی را (از دانشگاههای دیگر سوئد) برای بازدید ایران دعوت نماید و یقین دارد که امسال نیز جانب آقای نخست وزیر از بذل مساعدت و صدور اوامر لازم مضایقه نخواهند فرمود چه نتیجه حاصله از این برنامه تا بحال بیشتر از انتظارات ما رضایت بخش بوده است.

سفیر شاهنشاه آریامهر ـ مرزبان

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۱۴۳-۲۴۷-۲۴-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: وزارت فرهنگ و هنر

گیرنده:پروفسور ویکاندر و ویدنگرن

موضوع: شرکت صاحب نظران سوئدی در کنگره تاریخ و فرهنگ ایران

تاریخ: ۱۳۵۲ ش

استاد ارجمند آقای پروفسور ویکاندر Prof. O. S. Wikander

از اینکه دعوت وزارت فرهنگ و هنر را پذیرفته‌اید و آمادگی خود را برای شرکت در کنگره تاریخ و فرهنگ ایران که از تاریخ هفتم تا نهم آبان ماه ۱۳۵۲ خورشیدی برابر بیست و نهم تا سی و یکم ماه اکتبر ۱۹۷۳ میلادی در تهران تشکیل خواهد یافت اعلام نموده‌اید سپاسگزاری می‌نماید. برای شما بلیت دو سره هواپیما از طریق سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم فرستاده خواهد شد. مدت اقامت شما در تهران پنج روز خواهد بود. خواهشمند است یک روز پیش از تشکیل کنگره در تهران باشید. چون در نظر است که ترجمه فارسی سخنرانیها پس از ایراد سخنرانی میان شنوندگان پخش گردد خواهشمند است متن سخنرانی خود را هر چه زودتر به وزارت فرهنگ و هنر بفرستید.

از طرف وزیر فرهنگ و هنر صادق کیا

فرستنده: وزارت فرهنگ و هنر

گیرنده:پروفسور ویکاندر و ویدنگرن

موضوع: شرکت صاحب نظران سوئدی در کنگره تاریخ و فرهنگ ایران

تاریخ: ۱۳۵۲ ش

دانشمند ارجمند آقای پروفسور ویدنگرن Prof. Geo Widengren

از اینکه دعوت وزارت فرهنگ و هنر را پذیرفته‌اید و آمادگی خود را برای شرکت در همایش (کنگره) تاریخ و فرهنگ ایران که از تاریخ ششم تا هشتم آبانماه ۱۳۵۳ خورشیدی برابر بیست و هشتم تا سی‌ام ماه اکتبر ۱۹۷۴ میلادی در تهران تشکیل خواهد یافت اعلام نموده‌اید سپاسگزاری می‌نماید. برای شما بلیت دو سره هواپیما به توسط سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم فرستاده خواهد شد. مدت اقامت شما در تهران پنج روز خواهد بود. خواهشمند است برنامه سفر خود را به ترتیبی تنظیم نمائید که یک روز پیش از تشکیل این همایش در تهران باشید. همچنین چون در نظر است که ترجمه فارسی سخنرانیها پس از ایراد میان شنوندگان پخش گردد، خواهشمند است متن سخنرانی خود را هر چه زودتر به وزارت فرهنگ و هنر بفرستید.

از طرف وزیر فرهنگ و هنر صادق کیا

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش ۴۲و۸۶-۲۴۷-۲۴-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده:-

موضوع: آمار ایرانیان مقیم سوئد، فنلاند و ایسلند

تاریخ: ۱۳۵۳ ش

آمار تقریبی ایرانیان مقیم کشورهای سوئد فنلاند و ایسلند

(اسفندماه ۱۳۵۳)

نام شهر	عداد دانشجویان		تعداد افراد مقیم	
استکهلم	۱۰۷	نفر	۴	نفر
اوپسالا (شرق سوئد)	۸۲	"	۳	"
لوند (جنوب سوئد)	۳۲	"	۱۳	"
گوتنبرگ (غرب سوئد)	۲۸	"	۲۴	"
اومئو (شمال سوئد)	۱۶	"	۲	"
مالمو (جنوب سوئد)	۴	"	۱۱	"
سایر شهرها و مناطق سوئد	۳۵	"	۳۹	"
جمع	۳۰۴	نفر	۱۶۶	نفر

فنلاند

هلسینکی	۵	"	۱۶	"
سایر شهرها	۷	"	۹	".
جمع	۱۲	"	۲۵	"

ایسلند

ریکیاویک	ــــــــ ۱	"

سوئد

استکهلم	۱۶۹	نفر
اوپسالا (شرق سوئد)	۱۰۹	"
لسوئد (جنوب سوئد)	۵۱	"
گوتنبرگ (غرب سوئد)	۳۵	"
اومئو (شمال سوئد)	۱۸	"
مالمو (جنوب سوئد)	۶	"
سایر شهرها و مناطق سوئد	۴۱	"
	۴۱۹	نفر

فنلاند

هلسینکی	۴	نفر
سایر شهرها	۱۴	"
	۲۸	نفر

تعداد کل دانشجویان در سوئد و فنلاند ۴۴۷ نفر

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۲۰-۵۰۹-۶۰-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: تأسیس مرکز تحقیقاتی و اطلاعاتی ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۴۵ ش

گزارش جهت استحضار مقام عالی وزارت

موضوع: تأسیس مرکز تحقیقاتی و اطلاعاتی ایران و سوئد

آقای پروفسور آندر آس آرال سوئدی در تاریخ ۱۳۵۴/۲/۱۴ در وزارت امور خارجه با اینجانب ملاقات و در مورد تأسیس مرکز تحقیقاتی و اطلاعاتی ایران و سوئد مذاکراتی بشرح زیر بعمل آورد:

۱. در مورد تأسیس این مرکز اظهار داشت که مرکز تحقیقاتی و اطلاعاتی ایران و سوئد در استکهلم تأسیس گردد و هزینهٔ آن از طرف دولت شاهنشاهی تأمین شود.

پروفسور نامبرده در تذکاریه‌ای که چندی قبل به وزارت امور خارجه ارسال داشته بود پیشنهاد تأسیس انجمن فرهنگی ایران و سوئد را نموده و یکی دیگر از شهرهای سوئد را جهت استقرار انجمن مذکور پیشنهاد کرده بود و ضمناً قرار بود که محل انجمن نیز از طرف سوئدئیها داده شود.

۲. کمیته مرکب خواهد بود از دانشمندان و شخصیتهای علمی سوئد که تحقیقاتی راجع به مسائل ایران بعمل خواهند آورد و احتمالاً امکان دارد که اعلیحضرت پادشاه سوئد ریاست عالیهٔ آن را بطور افتخاری قبول نمایند.

۳. برای کتابخانه این مرکز میبایستی کتب، نشریات، مجله، روزنامه، فیلم و غیره راجع به ایران تهیه شود.

۴. مبادله دانشمند و استاد و دانشجو بین دو کشور موردنظر می‌باشد.

۵. از طرف دولت شاهنشاهی باید برای استفادهٔ سوئدئیها بورسهائی تخصیص داده شود و همچنین مقامات سوئدی بورسهائی در اختیار ایران قرار می‌دهند.

بایشان اظهار داشتم که تأسیس چنین مرکز و یا انجمنی بمنظور بسیط و توسعه روابط فرهنگی بین دو کشور بسیار مفید بوده و وزارت امور خارجه بطور اصولی با این پیشنهادات موافق است منتهی در مورد تأمین هزینهٔ آن می‌بایستی قبلا بررسیها و مطالعات لازم انجام گیرد و اعتبار آن در بودجه تأمین شود.

درخصوص پرداخت هزینه بورسهای سوئدی و مبادله دانشجو و دانشمند و استاد و کتاب و نشریه و فیلم و غیره هیچگونه اشکالی نداریم.

معاون امور فرهنگی و اجتماعی مرتضی قدیمی

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: تأسیس مرکز تحقیقاتی و اطلاعاتی ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۴۵ ش

گزارش جهت استحضار مقام عالی وزارت

اقداماتی را که در زمینه تأسیس مرکز مذکور بعمل آمده است بشرح ذیل باستحضار می‌رساند:

۱. آقای پروفسور ANDREAS ADAHL از دانشگاه آپسالای سوئد طی نامه مورخ ۱۲ ژوئیه ۱۹۷۴ بعنوان وزارت امور خارجه پیشنهاد کرده بود که درباره امکانات تأسیس انجمن روابط فرهنگی ایران و سوئد بعمل آید. مراتب در هماموقع به وزارت فرهنگ و هنر اطلاع داده شود و از سفارت شاهنشاهی در استکهلم درخواست گردید که اقدامات لازم را در مورد تأسیس انجمن دوستی و فرهنگی ایران و سوئد بعمل آورند.

۲. آقای پروفسور ADAHL طی تذکاریه مورخ ۸ نوامبر ۱۹۷۴ مجدداً پیشنهاد کرده بود که انجمنی تحت نظارت ایران و سوئد تشکیل گردد. هدف این انجمن تقویت روابط فرهنگی ایران و سوئد و مبادله استاد و دانشجو و ایجاد کتابخانه‌ای درباره ایران باشد.

۳. پروفسور نامبرده در تذکاریه خود ضمن اعلام اینکه دولت سوئد مبلغ ۴۰ تا ۵۰ هزار کرون سوئد بابت کرایه محل انجمن را تقبل کرده است جمع مخارج سالیانه انجمن را بغیر از کرایه محل ۳۶۰ هزار کرون سوئد تخمین زده بود. لیکن معلوم نگردیده بود که این مبلغ بایستی فقط از طرف دولت ایران پرداخت شود و یا دولت سوئد نیز سهمی از آنرا تقبل خواهد کرد.

رونوشت نامهٔ مشارالیه جهت اطلاع و اقدام لازم بسفارت شاهنشاهی در استکهلم ارسال گردید.

۴. آقای پروفسور ADAHL در تاریخ ۱۳۵۴/۲/۱۴ در وزارت امور خارجه با اینجانب ملاقات نمود و پیشنهاد قبلی خود را در زمینه تأسیس انجمن فرهنگی ایران و سوئد بصورت دیگری با عنوان تأسیس مرکز تحقیقاتی و اطلاعاتی ایران و سوئد عرضه داشت که بموجب آن مرکز مذکور در استکهلم تأسیس گردد و هزینهٔ آن از طرف دولت شاهنشاهی تأمین شود ضمناً کمیته‌ای مرکب از دانشمندان و شخصیت های علمی سوئد که تحقیقاتی راجع به مسائل ایران بعمل میآورند نیز تشکیل گردد که احتمالاً اعلیحضرت پادشاه سوئد ریاست عالیه آنرا قبول خواهند فرمود. همچنین بر طبق پیشنهاد مذکور برای کتابخانه مرکز مورد اشاره کتب و نشریات و فیلم راجع به ایران تهیه و بین دو کشور استاد و دانشجو مبادله خواهد شد. بمشارالیه پاسخ داده شد که تأسیس چنین مرکز یا انجمنی بطور اصولی مورد موافقت وزارت امور خارجه می‌باشد لیکن در مورد تأمین هزینه آن می‌بایستی قبلا بررسی و مطالعه شود و اعتبار لازم در بودجه تامین گردد.

۵. در تاریخ ۱۳۵۴/۳/۸ در وزارت امور خارجه با سفیر سوئد در دربار شاهنشاهی دربارهٔ تأسیس مرکز مورد بحث مذاکره و از وی خواسته شد که امکانات کمک های مقامات سوئدی را در زمینه تأسیس چنین مرکزی تحقیق و اعلام دارند و متعاقب آن مراتب بسفارت شاهنشاهی در استکهلم اعلام و خواسته شد که موضوع را تعقیب و نتیجه را اطلاع دهند که تا بحال پاسخی واصل نگردیده و اخیراً تلگرافی درخواست اعلام نتیجه اقدام گردیده است.

معاون امور فرهنگی و اجتماعی

مرتضی قدیمی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۳و۲۷-۴۲۳-۴۹-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ترجمه کتاب ایران مدرن توسط ارتش سوئد

تاریخ: ۱۳۴۶ ش

وزارت امور خارجه

در سال ۱۹۶۵ در لندن کتابی تحت عنوان ایران مدرن که نویسنده آن ـ PeterAvery می‌باشد بچاپ رسیده که خلاصه‌ای از آن را ارتش سوئد ترجمه نموده و در دسترس عموم بخصوص افراد نظامی قرار داده و نسخه‌ای هم در پرونده مربوط بایران نگاهداری نموده‌اند. بموجب این ترجمه جمعیت ایران ۲۶ میلیون نفر و مساحت ـ آن سه برابر کشور سوئد می‌باشد و در قسمت‌های اقتصادی ـ صنعتی و اجتماعی کشور ایران در حال پیشرفت روزافزون است ولی موانعی از طرف گروههای محافظه‌کار کارمد و عشایر برای به ثمر رساندن این هدف موجود است. قدرتی که باعث توسعه و ترقی مملکت است شخص اعلیحضرت همایون شاهنشاه می‌باشند نویسنده این کتاب یکنفر انگلیسی وابسته به یکی از دانشگاههای انگلستان می‌باشد که سالها در ایران زندگی نموده است نویسنده درباره تاریخ گذشته ایران مخصوصا تاریخ ایران در قرن نوزدهم که کشور دچار هرج و مرج بود شرح مبسوطی نوشته و اضافه می‌نماید که ایرانیها مردمی وطن‌پرست و بمبانی و اصول ملی خود مغرور و مفتخر می‌باشند و در مقابل خارجیانی که بخواهند در امور مملکت دخالت نمایند عکس‌العمل شدیدی از خود نشان می‌دهند و این عکس‌العمل را هم روسها و هم انگلیسیها درباره منافع خود در ایران حس نموده‌اند.

سفیر ـ اکبر دارائی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۱۵۱-۲۱۵-۱۸-۳۵-۱۳۳۴ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: حضور علی دشتی،نماینده مجلس در انجمن ایران و سوئد

تاریخ: ۱۳۴۹ش

وزارت امور خارجه ـ تهران

جناب آقای دکتر محمدعلی رشتی نماینده مجلس شورای طبق دعوت قبلی انجمن ایران و سوئد سه رزو پیش وارد استکهلم گردیدند. دیشب در جشن بیستمین سال تأسیس این انجمن سخنرانی تحت عنوان ایران جدید و انقلاب سفید ایراد نمودند که بسیار موردتوجه مدعوین که اغلب از اشخاص برجسته سوئد بودند قرار گرفت. نقطه در خاتمه اسلایدهای جالبی حاوی قسمتی از پیشرفتهای عمرانی اخیر ایران که ناشی از انقلاب شاه و مردم بود با توضیحات مفصل به حضار نشان داده شد ـ خواهشمند است ضمن تشکر از حسن انتخاب وزارت اطلاعات مراتب را بوزارتخانه مزبور اعلام فرمایند تا چنانچه صلاح بدانند در جراید مخصوصا روزنامه‌هائیکه بزبان خارجی انتشار می‌یابد درج گردد.

دارائی ۷۳

۴۹/۱/۲۱

رونوشت جهت استحضار جناب آقای دکتر محمدعلی رشتی نماینده محترم مجلس شورای ملی ارسال می‌گردد.

سفیر شاهنشاه آریامهر

اکبر دارائی

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۲۴-۴۱۱-۴۸-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: سفارت ایران در استکهلم

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: پیشنهاد شرکت سوئدی جهت مشارکت در طرح پتروشیمی بندر شاهپور

تاریخ: ۱۳۵۵ ش

جناب آقای دکتر عباسعلی خلعت‌بری

وزیر محترم امور خارجه

احتراماً بعرض می‌رساند

آقای Torsten söderström معاون اجرائی شرکت کشتی‌سازی و ماشین‌سازی Götaverken که از شرکتهای بزرگ صنعتی سوئد است طی نامه مورخ دهم مارس جاری که باینجانب نوشته پیشنهاد نموده چنانچه مقامات دولت شاهنشاهی مایل باشند شرکت مذکور می‌تواند قسمتی از کارهای ساختمانی طرح پتروشیمی بندر شاهپور را در سوئد انجام داده و سپس لوازم آماده شده را به بندر شاهپور حمل نماید.

مقامات شرکت مزبور معتقدند بدین وسیله طرح با سرعت کافی و زودتر از موقع مقرر آماده خواهد شد و از جهات مختلف بصرفه و صلاح طرفین ذینفع است.

لازم میداند توجه آنجناب را باین نکته جلب نماید که در حال حاضر شرکت‌های کشتی‌سازی و بنادر در سوئد از نظر اقتصادی در موقع مناسبی نیستند و بهمین دلیل نیز شرکت مزبور چنین پیشنهادی کرده است.

بقراریکه جناب با نودولتشاهی سفیر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در دانمارک ضمن مذاکره تلفنی اظهار داشتند در این مورد از طرف سفارت شاهنشاهی در دانمارک نیز گزارشی بجنابعالی تقدیم شده است. با توجه به قیمت

پیشنهادی و وضع بنادر سوئد در حال حاضر که طی گزارشهای مطبوعاتی منعکس شده است بنظر می‌رسد مناسب باشد این پیشنهاد با نظر مساعد مورد بررسی قرار گیرد. متمنی است مقرر فرمایند مراتب به شرکت صنایع پتروشیمی اعلام و از نتیجه این سفارت شاهنشاهی را مستحضر فرمایند.

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۳/۱-۳۹۲-۴۶-۵۵-۱۳۴۵ش)

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده:سفارت ایران در استکهلم

موضوع: ایجاد کرسی زبان فارسی در دانشگاه اوپسالای سوئد

تاریخ: ۱۳۵۷ ش

سفارت شاهنشاهی ایران

استکهلم

بازگشت به نامه شماره ۲۳۰۱ ـ ۱ ـ ۴۸۰ مورخ ۱۲ ـ ۷ ـ ۳۶ درخصوص ایجاد کرسی زبان فارسی در دانشگاه اوپسالا سوئد اشعار می‌دارد:

بنابر گزارش وزارت علوم و آموزش عالی تقاضای مرکز شرق‌شناسی دانشگاه اوپسالا در کمیته مشورتی کرسی‌های زبان و ادبیات فارسی در کشور خارج وزارت علوم و آموزش عالی مورد بررسی قرار گرفت و بخاطر اهمیت موضوع و نیز تجلیل از خدمات ارزنده آقای پروفسور NYBERG کمیته پس از مشورت با انجمن استادان زبان و ادبیات فارسی آقای جلال مروج استاد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران را جهت تصدی کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اوپسالا انتخاب نمود اینک ضمن ارسال خلاصه شرح حال و سوابق تحصیلی، شغلی و علمی آقای جلال مُروج خواهشمند ـ است دستور فرمایند مراتب را به اطلاع مقامات دولت سوئد رسانده و از نتیجه وزارت امور خارجه را آگاه نمایند تا عزیمت ایشان با شروع سال تحصیلی بموقع انجام گیرد.

از طرف وزیر امور خارجه

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت ایران در استکهلم

موضوع: ایجاد کرسی زبان فارسی در دانشگاه اوپسالای سوئد

تاریخ: ۱۳۵۷ ش

وزارت امور خارجه ـ اداره روابط فرهنگی و علمی و فنی

بازگشت به نامه شماره ۲۹/۳۰۰/۱۲۰/۹۲۴۶ مورخ ۱۳۵۷/۸/۱۸ در مورد ایجاد کرسی زبان فارسی در دانشگاه اوپسالا اشعار می‌دارد.

همانطور که در نامه ۲۲۸۷ ـ ۱۸ ـ ۴۲۰ مورخ ۱۳۵۷/۷/۲۶ ذکر گردید ظاهراً علت پیگیری موضوع و انتخاب آقای جلال مروج جهت تصدی کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه اوپسالا نامه شماره ۲۳۰۱ ـ ۱ ـ ۴۸۰ مورخ ۱۳۵۶/۷/۱۲ این نمایندگی بوده که همراه آن بریده یک روزنامه سوئدی متضمن خبری در مورد وصیت پروفسور NYBERG و علاقمندی نامبرده برای توسعه مرکز شرق‌شناسی دانشگاه اوپسالا صرفاً برای اطلاع ارسال شده بود.

در حال حاضر، شخصی به نام دکتر داود منشی زاده در دانشگاه اوپسالا به تدرسی زبان و تاریخ و ادبیات فارسی اشتغال دارد و از قرار معلوم تعداد دانشجویان این رشته نیز بسیار اندک است. از طرف دیگر همانطور که اشاره فرموده‌اند آقای دکتر BO UTAS ایراشناس معروف سوئدی بعلت نبودن پست دانشگاهی مناسب در هیچیک از دانشگاههای سوئد فعلا در کپنهاک اقامت و به تحقیق مشغول است. در چهار دانشگاه عمده سوئد یعنی استکهلم اوپسالا گوتنبرگ و لوند انستیتوهائی برای تدریس زبانهای آسیائی دایر است ولی بعلت

نبودن داوطلب کافی در هیچکدام بجز اوپسالا بطـور مـنظم کـلاس زبـان فارسـی تشکیل نمی‌شود.

بـا ایـن ترتیـب چـون اصـولا پیشـنهاد مسـتقیمی از طـرف هیچکـدام از دانشگاههای سوئد در این مورد بعمل نیامده و ظاهراً در حال حاضر زمینـه‌ای هـم برای این امر وجود ندارد بنظر این سفارت شاهنشاهی موضوع اعزام اسـتاد زبـان و ادبیات فارسی از ایران باید به وقت دیگری موکول شود.

سفیر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ـ عیسی مالک

(بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، س ش۵-۴۴۶-۵۲-۵۵-۱۳۴۵ش)

﴿ سفارت شاهنشاهی ایران در ستکهلم ﴾

نمره 128

تاریخ خروج 9-11-13[illegible]

کارتن ......

دوسیه [illegible]

نویسنده ......

تاریخ تحریر ......

موضوع ......

Relations Royal

وزارت خارجه / تهران

والاحضرت ولیعهد امروز در صحبت به اینجانب [illegible] از احوال پرسی
حال اعلیحضرت همایون شاهنشاه روحنا فداه و اظهار مسرت نموده از
پذیرایی شایان که فرمودند [illegible] از [illegible]
[illegible]

نظر ولیعهد سوئد درباره پذیرایی شاه ایران

اداره: [illegible]

وزارت امور خارجه

سواد .... نمره .... مورخه .... وزارت/اداره که اصل آن بنمره .... ثبت شد

قرارداد ۱۸۱۲۹ ۷ نوامبر ۱۹۳۱

۴۸۷۶

نمره ۱ ـ اینکه قرارداد مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۳۱ دولت ایران بکمپانی [illegible]

[illegible]

[illegible]

ایرانهم [illegible] متعهد میشود

آتیه را با شرایط ذیل تحریر نمایند:

نمره اول ــ الف ــ [illegible] فولادی [illegible] یا [illegible] غیره [illegible]

[illegible]

[illegible] و غیره [illegible]

در حدود ۵۰ هزار تن باشد.

قرارداد نوامبر ۱۹۳۱م

اداره..........

ص۲

وزارت امور خارجه

سواد .... نمره .... مورخه .... وزارت/اداره که اصل آن بنمره .... ثبت شد

ب ــ ۷۰۸ عدد قاب پنجره آهنی معروف به Firro
تیرآهن های ۵ اینچ در ۲/۵ اینچ مطابق نقشه های نمره ۶۷۵۰۲
و ۶۷۱۲ و وزن تقریبی آن باید ۷ تن باشد.
پ ــ چهار سیم دار برای قابهای پنجره در بالا گفته که ... وزن تقریبی ۱۵ تن
ت ــ ۳۴ عدد در کلفت دار از چوب بلوط، وزن تقریبی ۱۱ تن
ث ــ سنگهای سرخ یا سیاه و از آهن سفید برای اطراف زیر بام
شیروانی؛ وزن تقریبی ۱۰۰ تن در اینجا با اطراف سقف از کار ...
ج ــ بند برای کشیدن پنجره از بالا و از پائین برای اینکه روی محور بگردد در
مسجد ... دار و سطح آن و صفحات ... دیگره ... که
در روی نقشه ها پیداست.
... پیچ و مهره و چفت و دیگره وسائل دیگر برای برقرار کردن

اداره..........

وزارت امور خارجه

سواد.......... نمره.......... مورخه.......... وزارت/اداره که اصل آن بنمره.......... ثبت شد

ارزش با ۱۵ درصد اضافه باید تحریر کند.

کلیه اجناس مذکوره در لوایح تجارت و مقصد ضمیمه و قرارنامه و نقشه‌ها راه آهن [illegible] کلیه اسباب [illegible] آهن سفید [illegible] آهن فولادی [illegible] کند.

[illegible] اجناس مذکوره [illegible] تعهد نمایند:

۱ - ارزش شرکت	۱۸ عدد	۳۰۱۰ دلار
۲	۳۶۰	۲۵۲۰
۳	۶۸	۶۸۰
٤	۳۸۰	٤۱۸۰
۵	٦۱٫٦٦	٦۱٦٦
٦		۱۸۸۰
		٤٥٥۲٦

اداره..........

صحیح

وزارت امور خارجه

سواد .... نمره .... مورخه .... وزارت / اداره که اصل آن بنمره .... ثبت شد

[illegible] از بنادر [illegible] بحر خزر :

• [illegible] — [illegible] مجموع قیمت [illegible]

[illegible] لیره [illegible] در [illegible]

به وزارت خارجه

[illegible]

[illegible]

و [illegible] ۵۰۰ لیره [illegible] تحریر گردد

[illegible] شرکت [illegible] از [illegible]

• [illegible]

[illegible]

تحریر کنند

تنظیم — [illegible] شرکت [illegible]

۲۶۱

اداره..........

وزارت امور خارجه

سواد..........نمره..........مورخه..........وزارت/اداره که اصل آن بنمره..........ثبت شد

[illegible]

اداره ...

وزارت امور خارجه

سواد ... نمره ... مورخه ... وزارت/اداره که اصل آن بنمره ... ثبت شد

قرارداد ش ۱۱۲۱ / ۹۶۳۴ مورخ ۱۶ فروردین ۱۳۱۱ (۵ آوریل ۱۹۳۲)

به موجب قرارداد مورخ ۲۱ نوامبر ۱۹۳۱ دولت ایران [illegible] حضرت اشرف آقای وزیر طرق و شوارع
[illegible] با شرایط ذیل [illegible] که شرکت [illegible] ایران [illegible] آقای
[illegible] متعهد [illegible] با ۵ شرایط [illegible]

[illegible]

الف - تقریباً ۴۰۰۰ تن ریل [illegible] نوع ۴۳ - ۸ [illegible] قطعات ۸ و ۴ [illegible] ۵ [illegible] ۱۵۰ [illegible]
۹۶ / ۱۱ متر [illegible] ۲۲۵۰ [illegible] ۱۲ متر [illegible]

ب - ۱۵۵۰۰ عدد [illegible] به وزن ۱۰۴۱ / ۱ تن

پ - ۵۵۰۰ عدد قطعه اتصال [illegible] به وزن ۷۱ ۱/۲ تن

ت - ۱۴۱۵۰۰ عدد پیچ [illegible] به وزن ۵۴ تن

ث - ۲۱۵۰۰ عدد [illegible] به وزن ۸ / ۶۵ تن

قیمت :

الف - هر تن [illegible] ۱۴ [illegible]

ب - [illegible] هر تن [illegible] ۱۰۴ [illegible]

قرارداد خرید وسایل راه آهن

اداره..............

وزارت امور خارجه

سواد .... نمره .... مورخه .... وزارت/اداره که اصل آن بنمره .... ثبت شد

ب ـ بولک هزاری ۵/۹۰ « « «

پ ـ ارزش ترکیب ۵۹ « « «

ت ـ « « ۱۰۶ « «

ث ـ « « ۶۰ « «

قیمت این قوه برای کرایه تا پنج درصد در سوئد نیز خواهد بود

[illegible] ۱۴۹ [illegible] ۷۱۲ [illegible] ۹۱۶۵ [illegible] ۱۴ اکتبر ۱۹۴۱ [illegible]

[illegible]

[illegible] ۵۰ درصد [illegible] و ۵۰ درصد [illegible]

[illegible] ۱۹۴۲ [illegible] درصد [illegible]

[illegible]

[illegible] ([illegible])

[illegible] درصد [illegible]

[illegible]

[illegible]

اداره............

وزارت امور خارجه

سواد.........نمره.........مورخه.........وزارت/اداره که اصل آن بنمره.........ثبت شد

مهمتر آنکه کلیه اجناس وارداتی دولت ایران [illegible]

[illegible]

مهمتر آنکه [illegible] قرارداد [illegible] ۲۱ [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible]

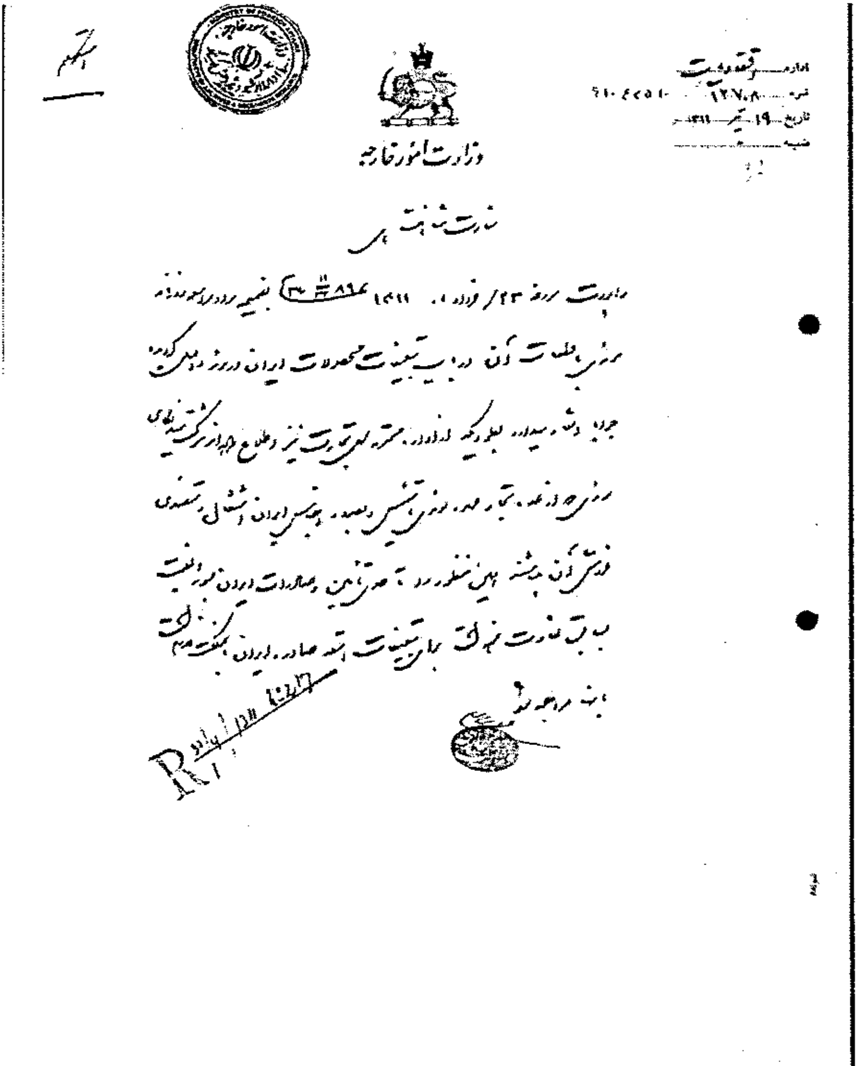
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[signature]

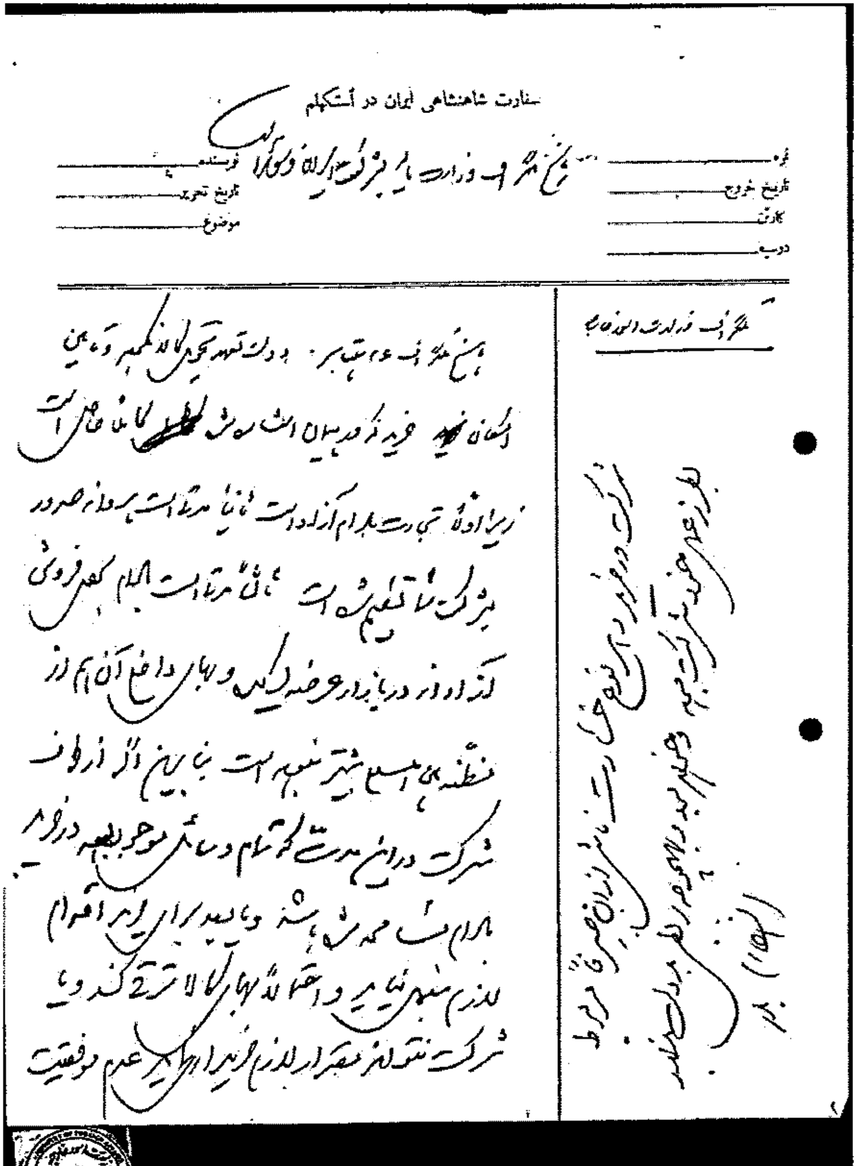

وزارت امور خارجه

اداره ... نمره ۱۲۷۰۸ تاریخ ۱۹ تیر ۱۳۴۱ ضمیمه

سفارت شاهنشاهی

تبلیغات کالای ایرانی در سوئد

سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم

پاسخ تلگراف وزارت دارایی به شرکت ایران و سوئد

نمره / تاریخ خروج / کارتن / دوسیه — نویسنده / تاریخ تحریر / موضوع

پاسخ تلگراف ... دولت تعهد تحویل کالا نکرده و تأمین
امکان خرید ارز در بازار ... کاملاً خالی است
زیرا اولاً تجارت ایران آزاد است ثانیاً مدتی است پروانه صدور
برای شرکت شما تسلیم شده است ثالثاً مقررات الزام کفی فروش
کند و ارز در بازار عرضه کند و بهای دافع آن هم از
منطقه‌های وسیع ... است بنابراین اگر از طرف
شرکت در این مدت که تمام وسایل موجود بوده در ...
بازار ... شده باشد و بایستی برای ... اقدام
لازم منظور نمایید و اعتبارات بهای کالا ... کرده و
شرکت نتوانسته مقدار لازم خریداری کند عدم موفقیت

پاسخ تلگراف وزارت مالیه به شرکت ایران و سوئد

شماره ۲۶

تلگراف رمز مورخه ۲۳ تیر ۱۳۱۸ - ۱۵ ژوئیه ۱۹۳۹

وزارت امور خارجه — طهران

انجمن عمومی صادرکنندگان سوئد تحت ریاست افتخاری ولیعهد و [illegible] نمایشگاه فنی و کارخانجات عمده و فوق‌العاده [illegible] از سفارت تقاضا دارد بعرض اولیاء امور برساند در شرکت ایران و سوئد بواسطه تعویق در تمدید [illegible] و وزارت مالیه در (؟) تصمیم گرفته است در صورت ادامه این وضعیت به انحلال شرکت بپردازد و چون شرکت مزبور تأثیر و حفظ مناسبات اقتصادی بین ایران و سوئد [illegible] و انحلال [illegible] لطمه کلی بر اساس روابط اقتصادی این دو کشور وارد خواهد ساخت انجمن تمنی است از اولیاء دولت [illegible] با تقدیم اهمیت موضوع [illegible] فوری قضایای معوقه از انحلال شرکت جلوگیری نمایند و در صورت موافقت شرکت وقت [illegible] نیز از دست ندهیم.

اسائه ادب روزنامه سوئدی

اداره ....
شعبهٔ اول

وزارت امور خارجه

رونوشت .... شماره .... مورخه .... وزارت/اداره که اصل آن بشماره .... ثبت شده است

شماره ۲۷۳۷۷/۵۲۷۱
تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۴۷

وزارت امور خارجه

عطف به نامه شماره ۵۷۰۳ مورخ ۲۸/۱۰/۴۷ اداره نهم ... اداره عهود و امور حقوقی آن وزارت متضمن رونوشت گزارش سفارت شاهنشاهی ایران در استکهلم مشعر بر اینکه سوئدیها اخیراً نسبت به بعضی از کالاهای خود حق کردن بازرگانان ایرانی را قبول نمی‌نمایند و حتماً دلار یا لیره انگلیسی میخواهند و در مورد واردات فرش مطالبات و پنج درصد حاصل فروش آنرا قبول مینمایند که بابت بهای کالاهای صدوری سوئدی کسر و مابقی نسبت به ... پنج درصد دیگر وجه حاصله از فروش کالاهای دیگر ایرانی را نمی‌پذیرند و اصرار دارند که بقیه بهای کالاهای صدوری حتماً با ارز پرداخت گردد اشعار میدارد با بخشنامه شماره ۲۵۷۳۵/۵۱۴۷ مورخ ۲۲/۱۱/۴۷ تقاضا گردیده مراتب به سفارت شاهنشاهی ایران ابلاغ ... تحقیق و بطور روشن معلوم فرمایند که آیا روش واگذاری که بآن اشاره گردیده ... میشود فقط در مورد بازرگانان ایرانی معمول و اعمال مینمایند یا اینکه در نتیجه اجرای مقررات معمول کشور متبوع برخی صورت درآمده است اگر در کشور مزبور مقررات معمول برای بازرگانان خارجی وضع گردیده و بهای کالاهائی که در ایران تحویل ارز ... را مطالبه مینمایند که در موقع صدور ...

عدم پذیرش کورن سوئد توسط بازرگانان سوئدی از بازرگانان ایرانی

اداره..................

صفحهٔ ...

وزارت امور خارجه

رونوشت.............. شماره.............. مورخه.............. وزارت/اداره که اصل آن بشماره.............. ثبت شده است

تعهد نماید که معادل بهای کالای صادراتی ارز به بانکهای مجاز بفروشد در سوئد هم قانون
وقرارهای مشابهی وجود داشته و مثل قانون ایران در مورد همه کشورها یکسان اجرا گردد البته جای گله
نیست ولی اگر مطلب راجع به قسمت به کمپ دست ایرانیان با پرداخت قانون ایران از روی خاصی اعمال
میگردد سفارت شاهنشاهی با دقت تمام روی مبدأ اعتراض فرموده و در صورت لزوم آن وزارت
محترم این وزارت را آگاه فرمایند که ما هم نسبت به کشور مزبور عمل متقابل را اعمال نمائیم اینکه
سفارت شاهنشاهی ایران مرقوم فرموده‌اند که سوئدیها کمتر باز گذاشتن قانون ایران را بر ای فروش
اجناس صادراتی سوئد قبول نمی‌نمایند و بهای اجناس صادراتی را تماماً مطالبه دو دلار یا لیره انگلیسی می‌نمایند
عیناً همان عملی است که ما کرده و مینمائیم اگر یک نفر سوئدی در ایران اقامت دارد ریال ایران را
که با فروش ارز در بازار آزاد بدست آورده بخواهد با آن ریال فرش یا هر نوع کالای ایرانی
در ایران خریده و آن کالاها را از ایران بیرون ببرد بفرستد مسلم است که باید اجازه صادر داده
نمی‌شود مگر آنکه معادل بهای جنسی که صادر می‌نماید متعهد گردد ارز دولار یا لیره یا فرانک سوئیس
یا هر ارز دیگری که قابلیت خرید کالای خارجی را داشته به بانکهای ایران آن ارز را فروخته و
نماید بفروشد چنانکه اگر کسی فرضاً از ایران کالائی بخرد و بخواهد به ایتالیا یا بلژیک و یا سایر
کشورهای دیگر که پول آنها در بانکهای ایران مورد معامله نیست صادر نماید صادر کننده متعهد است

اداره حقوقی

وزارت امور خارجه

رونوشت .... شماره .... مورخه .... وزارت/اداره که اصل آن بشماره .... ثبت شده است

بهای کالای صادراتی را لیرهٔ انگلیسی یا دولار یا فرانک سوئیس با ایران وارد و به بانکهای مجاز بفروشند و فروش فرانک فرانسه یا لیر ایطالیائی که در بانکهای ایران معامله نمیشود تعهد فروش ارز را ابطال نخواهد نمود ولی این قبیل کشورها که پول آنها مورد معامله بانکهای ایران نیست با ایران وارد مذاکره شده و قرارداد ببندند که در مقابل کالاهای صادراتی از ایران کالاهای دیگر وارد و آنها با ایران مجاز باشد تهاتری وارد نمایند زیرا منظور از ابطال تعهد ارز در مقابل صادرات کالاهای ایران تحصیل قوهٔ خریداری واردات کالاهای مورد احتیاج کشور میباشد.

و با برای ورود کالای احتیاج خود از هر کشور خارجی مأخذیم که ارز مذبور را اختیار وارد کننده قرار دهیم روش کشورهای دیگر هم همین است مثلاً کشور سوئیس فرانک حاصله از فروش محصولات صادراتی ایران را در حساب بلوکه نگاهداری مینماید و صادر کننده میتواند از فرانک بلوکه حاصله از فروش کالاهای صادراتی ایران فقط کالای سوئیسی خریداری و با ایران بفرستد و حق نمیتواند حاصل فروش کالای ایرانی را بمعرض تبدیل بشخص خود دلار یا لیره برساند در فرانسه نیز روش مشابه اول که در ایران وجود دارد معمول است یعنی با فرانک فرانسه که در بازار آزاد تهیه شده باشد نمیتوان کالای فرانسوی خرید و صادر نمود و صادر کننده فرانسوی در صورتیکه اجازه صدور داده میشود معادل بهای کالای صادراتی ارز بفرانسه وارد و به بانکهای مجاز منظور صادرات بفروشد

اداره.........

صفحه چهارم

وزارت امور خارجه

رونوشت......... شماره......... مورخه......... وزارت/اداره که اصل آن بشماره......... ثبت شده است

و با فرامینی که در باب آزادی تجارت صادر شده باشد اجازه صدور کالاهائی را نمی‌دهند در این عمل اتباع خارجی
تا قانون مجری است بنابراین اگر پیش از این اجازه داده‌اند روش دو رقمی کشور سوئد که ...
معلوم گردد و الا امروز در تمام کشورهای جهان بجز آمریکا هر کشوری مقرراتی برای خود است
و معاهدات با ترکیه ... خود وضع نموده و هیچ دولت دیگری نمی‌تواند به آن مقررات
که مربوط به اصل حاکمیت و استقلال سیاسی و اقتصادی آن کشور میباشد اعتراض نماید و با فرض اینکه معمول
گردید و بازهم تکرار شود احترام این مقررات در صورتی لازم است که این مقررات معمول و نسبت
بهمه کشورها یکسان و یکنواخت اجرا گردد و الا چنانچه نسبت به یک کشور بر خلاف اصل کلی تبعیض
بشود البته آن کشور حق اعتراض داشته و میتواند فوری عمل متقابل را نسبت بآن کشور تبعیض کننده اعمال
نماید.

اگر از گزارشات سفارت شاهنشاهی آن وزارت چنین استنباط میفرمایید که کشور سوئد نسبت
به واردات محصولات ایران به کشور خود با رفتار نسبت به سایر کشورها از راه عمل تبعیض آمیزی
پیش گرفته مقرر فرمایید فوری کمیسیونی برای رسیدگی تشکیل و پس از ابراز ... لازم ... و اقدام فوری
که ما از راه ... عمل متقابل را اعمال نمائیم.

از طرف وزیر اقتصاد ملی

شرکت سهامی دریانوردی تهران

شماره: ۱۰/۱/۱۲۸

تاریخ: ۱۳۴۹/۹/۲۳

سازمان محترم کل بنادر و کشتیرانی

اداره ثبت شناورها

درباره خرید یک واحد نفتکش از کشور سوئد

محترماً، پیرو نامه شماره ۹/۱۲۴۴ مورخه ۱۳۴۸/۸/۲۴ باستحضار میرساند

مشخصات واحد نفتکش که درنظر است خریداری شود بشرح زیر اعلام میگردد:

۱ـ نام نفتکش — کیان KIAN نام قبلی [illegible]

۲ـ ظرفیت — حدود ۱۷۲۰ تن

۳ـ آبخور — حدود ۱۵ فوت ۳ اینچ

۴ـ موتور — دیزل بقدرت [illegible] قوه اسب کارخانه [illegible]

۵ـ سال ساخت — ۱۹۴۹ مسیحی

۶ـ سرعت — حدود ۱۱ گره دریایی

۷ـ بندر ثبت دائم — خرمشهر

لذا تقاضا دارد دستور فرمایند سفارت شاهنشاهی ایران در سوئد ضمن ثبت موقت گواهی ملیت جهت کشتی مشروحه صادر فرمایند. قبلاً از همکاری آن سازمان محترم تشکر مینماید.

با تقدیم احترام

از طرف شرکت [illegible] دریانوردی

اعتراض بازرگانان ایرانی مقیم سوئد به عقد موافقتنامه بازرگانی بین ایران و سوئد

۷

طبق آنچه گذشت سالیانه بودجه‌ای در حدود ۱۵۰،۰۰۰ کرون پیشنهاد می‌نماید

و طبق مقررات ایران استنباط می‌شود دانشگاه بتواند تا سقف

حدود ۲۵ درصد این بودجه را تأمین نماید. به علاوه ایران حداقل

موسسه به حیات خود ادامه دهد و نتایج علمی و ادبی و هنری

آن منحصر به کشور دوست نباشد و نیاز دانشجویان سوئدی

در خصوص تحصیلات عالی شغل شهریان نیست هم دانشگاه

سوئد معتقد است اگر ایران بیش از ۲۵ درصد سهمیه تقبل

دارد، حتی در صورتیکه این بودجه از ۱۵۰،۰۰۰ کرون هم تجاوز

شود.

طرح تأسیس مؤسسه ایران شناسی وابسته به دانشگاه سوئد

/

رشتهٔ ایران‌شناسی
وابسته به دانشگاه [illegible]

هدف - ۱. پرورش و تربیت نسلی سازنده، جستجوگر و آگاه به تاریخ و فرهنگ ایران

۲. معرفی حقیقت ایران پیشرفته و مترقی امروز [illegible]
بیداری چنین اندیشه‌ای به سبب حقیقت دائم الاتساع [illegible]
نسبت به ایران است. خاصه اینکه از [illegible] سوء تعبیرها نسبت به ایران
و نظرات مغرضانه [illegible] درباره فرهنگ کهن این
سرزمین [illegible] و جامعه پیش از تاریخ کنونی [illegible]
مرجع صحیح در کشورهای دانشگاهی ایران است.

[illegible] در [illegible] جنبه پیشنهاد دارد و لذا
[illegible] مرجع و [illegible] تغییر [illegible] شد

الف - ۱. تاریخ ایران از ازمنه پیشین تا [illegible]

۱ - ایران پیش از اسلام
۲ - از پایان [illegible] تا آغاز سلطنت صفوی

۱

۲

۳ـ از پایان سلطنت صفویه تا آغاز سلطنت پهلوی

۴ـ ایران امروز، سلطنت پهلوی

تبصره ۱ـ بررسی بخشهای مختلف منقسم فوق و مطالعه و تحقیق در شئون مربوط به آنها بعهده متخصصین [illegible] است. نتیجه تحقیق و مطالعات آنها هم در دانشگاههای مختلف جهان و در [illegible] انجام میگیرد: فی‌المثل سیاست، اداری، روابط، بازرگانی، اقتصاد، فرهنگ، دیپلماسی، اجتماعی، اداری، [illegible] و روابط خارجی و تحت علمی [illegible]. رساله و کتاب و نشریات و [illegible] [illegible] [illegible].

ب ـ ادب، فرهنگ، صنعت و هنر ایران

ب ـ ۱. تقسیم بندی دوره‌های مختلف ادبیات

ب ـ ۱.۱. شرح حال مختصر دانشمندان، شعرا و نامداران ایران [illegible].

ب ـ ۱.۲. آثار ادبیات ایران

ب ـ ۱.۳. نفوذ فرهنگ و ادب ایران در خارج

۳

ب - ۲. هنر و صنعت.

ب - ۲.۱. معماری، نقاشی و خط

ب - ۲.۲. قالیبافی، خاتم‌سازی و دیگر هنرهای دستی

ب - ۳. معارف و ادیان ایرانی.

ب - ۴. زبان فارسی

تبصره ۳ - در این مورد نفوذ هنر و صنعت و زبان فارسی در شبه قاره هند مورد توجه است. در بسط این مواد، اگر امکانات فراهم آید، در باب هر یک کتب جداگانه، و در برخی موارد ضروری، با امکانات بیشتر، تألیفات مرتب جهت عموم مردم ...

۴

برنامهٔ مدرسه

ج - معرفی ایرانشناسان ایرانی از طرق گوناگون

ج - ۱. اعزام استادان زبان فارسی.

ج - ۲. ترتیب سمینارهای تحقیقی.

ج - ۳. راهنمایی دانشجویان و دانشمندان از طریق: نشریات

ج - ۳.۱. انتشار نشریه‌ای هفتگی یا ماهیانه یا فصلی. انعکاس خلاصه گزارش‌ها و مقالات علمی به زبان انگلیسی و سوئدی با اعلام فهرست مقالات تحت نظر مدرسه، اسامی محصلین و تحقیق‌کنندگان و موضوعات تحقیقات دانشجویان و نیز فهرست آثار در دسترس قرار دادن

ج - ۳.۲. ارتباط مدرسه با مراکز علمی و فرهنگی و تحقیقاتی در ایران جهت راهنمایی و همکاری دائم با مقامات ذی‌ربط ایرانی و دریافت کمک و جزوات جهت استفاده دانشجویان و محققین.

ج - ۲.۲ . دعوت از اساتید برجسته دانشگاههای ایران جهت برگزار
نمودن کنفرانسها، سمینارها و نطقها و خطابه‌ها. [illegible]
شده‌ی [illegible] برجسته‌ی دانشگاهها بتوانند از صداقت [illegible]
جهت دانشگاههای کلی [illegible] بشارت [illegible] ایران [illegible]

ج - ۳ . مستقر [illegible] مدارس تحصیلی و تحقیقی تحت [illegible] مخصوص [illegible]
و به منظور [illegible] دانشجویان و محققین [illegible]
مطالعه و [illegible] مشغول می‌شوند و [illegible] نگارش [illegible] سالها [illegible]
[illegible] در آینده [illegible]
کارها. مقدار [illegible]
[illegible] نوشته [illegible] خواهد [illegible]

مدیریت و اداره مؤسسه.

د - ۱ . مؤسسه [illegible] است [illegible] از [illegible]
[illegible] مؤسسه [illegible] وابسته به دانشگاه [illegible]

۶

باید از شما تقاضا نمود که دانشگاه استکهلم [illegible] و به فرصت شایسته
دیگر کتابخانه‌های علمی آنجا ارتباط دائمی داشته باشد، این امکان [illegible]
توسط مقامات مسئول دانشگاه گرفته شده که در موافقت [illegible]

ج - ۲. در [illegible] استادی و کتابها ، باید [illegible] و کتابهای [illegible]
در تعویض وظایف [illegible] انجام دهد مورد مطالعه
باید قرار گیرد.

د - ۳. نخستین اقدام باید جمع‌آوری کتابخانه [illegible]
باید [illegible] کتب مختلف در مطالب مورد تحقیق با الویت [illegible] در ایران
[illegible] کتب مربوط به کار [illegible] آلمانی و فرانسه و سوئدی
[illegible] تشکیل [illegible]
شود [illegible] در اطاق دیگر [illegible]
در اطاق [illegible] مورد [illegible]

۵ - بودجه : این بخش مستقیماً مربوط به مراحل مختلف [illegible]
[illegible] مقامات دانشگاه سوئد

منابع و مأخذ

استوارت، ریچارد: ***در آخرین روزهای رضاشاه***، ترجمه: عبدالرضا هوشنگ مهدوی و کاوه بیات، تهران، نشر نو، ۱۳۷۰.

اوضاع اقتصادی ایران در قرن بیستم، ترجمهٔ معصومه جمشیدی و دیگران، تهران، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۷۶.

جمالزاده، محمدعلی: ***گنج شایگان***، تهران، نشر سخن، ۱۳۸۴.

خلیلیان، علیرضا: ***سوئد***، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امورخارجه، ۱۳۷۲.

راوندی، مرتضی: ***تاریخ اجتماعی ایران در قرن*** ۱۳، ج ۳، تهران، انتشارات امیرکبیر،۱۳۵۹.

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۷، گزارش سالیانهٔ وزارت امورخارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۴۸.

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۸:گزارش سالیانهٔ وزارت امورخارجه، بنگاه مطبوعاتی ایران، تهران ۱۳۴۹.

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۹، گزارش سالیانهٔ وزارت امور خارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۵۰.

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۰:گزارش سالیانهٔ وزارت امورخارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۵۱.

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۱،گزارش سالیانهٔ وزارت امورخارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۵۲.

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۵۴:گزارش سالیانهٔ وزارت امورخارجه، تهران، بنگاه مطبوعاتی ایران، ۱۳۵۵.

روابط دولت شاهنشاهی ایران با اروپای غربی، ادارهٔ انتشارات و مدارک، تهران، ادارهٔ سوم سیاسی، ۱۳۵۵.

روزنامه خاطرات ناصرالدین شاه در سفر سوم فرنگستان، به کوشش محمداسماعیل رضوانی و فاطمه قاضیها، ج ۱، تهران، سازمان اسناد ملی، ۱۳۶۹.

سالنامهٔ آمار بازرگانی خارجی، تهران، گمرک جمهوری اسلامی ایران، بی‌تا.

سفرنامهٔ ونیزیان در ایران (شش سفرنامه)، ترجمهٔ منوچهر امیری، تهران، نشر خوارزمی، ۱۳۴۹.

سوئد نظری اجمالی به کشورها: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۶۹.

سیاستگذاران و رجال سیاسی در روابط خارجی ایران، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹.

طباطبائی مجد، غلامرضا: ***معاهدات و قراردادهای تاریخی در دورهٔ قاجاریه***، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۷۵.

قائم مقامی، جهانگیر: ***تاریخ ژاندارمری ایران، ادارهٔ روابط عمومی ژاندارمری کشور***، بی‌تا.

کتاب آبی، به کوشش و ویراستاری احمد بشری، ج ۵، نشر نو، تهران، ۱۳۶۳.

کسری، نیلوفر: ***نظمیه در عصر قاجار، سوئدیان و تأمین نظم***، تهران، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۸۸/۲/۲۱.

مجموعه معاهدات دو جانبهٔ معتبر دولت شاهنشاهی ایران تا سال ۱۳۴۹ ش، ج ۲، انتشارات وزارت امور خارجه.

مددی، محمد: ***سوئدی‌ها در ایران***، تهران، نشرگفتمان، ۱۳۸۱.

معتضد، خسرو: ***تنش بزرگ***، تهران، نشر پیکان، ۱۳۷۷.

موریس، هربرت: ***محمدرضا بیک سفیر ایران در دربار لویی چهاردهم***، ترجمه همایون شهیدی تهران، فرهنگ و تاریخ، ۱۳۸۰.

نرجه، کامران: ***کوتاه از کشور ها: پادشاهی سوئد***،مجله نامه اتاق بازرگانی، تیر ۱۳۸۶، ش ۴۷۱.

ولایتی، علی‌اکبر: ***تاریخ روابط خارجی ایران در زمان ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه***، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۵.

ب: اسناد

۱. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۸ ـ ۱ـ ۱۶ـ ۱۲۹۶ق.
۲. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۴ ۱ـ ۱۶ـ ۱۲۹۶ق.
۳. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۰۵ـ ۱۶ـ ۱۳۱۴ق.
۴. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۵/۲و ۲۵/۱ ـ ۱ـ ۳۳ـ ۱۳۱۶ق.
۵. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ـ ۱۴ـ ۳۰ـ ۱۳۲۱ق.
۶. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۱۶ـ ۱ـ ۹ـ ۱۳۲۱ق.
۷. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۵ ـ ۱۱ـ ۴ـ ۱۳۲۳ق.
۸. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۹ ـ ۵ـ ۴۴ـ ۱۳۲۸ق.

۹. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳و۲و۱ ـ ۲۳ـ ۳۳ـ ۱۳۲۹ق.
۱۰. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۸ ـ ۶ـ ۴۸ـ ۱۳۳۱ق.
۱۱. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۱ ـ ۱۶ـ ۲۳ـ ۱۳۳۳ق.
۱۲. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۴ ـ ۲۳ـ ۳۹ـ ۱۳۳۳ق.
۱۳. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۶ ـ ۱۱ـ ۴ـ ۱۳۲۳ق.
۱۴. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ ـ ۵ـ ۶۱ـ ۱۳۳۳ق.
۱۵. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ ـ ۱۷ـ ۱۵ـ ۱۲۹۲ق.
۱۶. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۱ ـ ۱ـ ۲۰ـ ۱۳۰۶ق.
۱۷. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۴و ۱۳ ـ ۷۱ـ ۱ـ ۱۳۰۸ق.
۱۸. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۰/۱ ـ ۸۸ـ ۴ـ ۱۳ـ ۱۳۱۳ش.
۱۹. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۲ ـ ۸۸ـ ۴۴ـ ۱۳ـ ۱۳۱۳ش.
۲۰. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۷ـ ۱۸۶ـ ۱۴ـ ۱۳۱۹ش.
۲۱. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۴ـ ۴۲۸ـ ۵۰ـ ۵۵ـ ۱۳۴۵ش.
۲۲. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۵ـ ۱۷ـ ۱ـ ۱۳۱۱ش.
۲۳. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۷ـ ۵۰ـ ۲ـ ۱۲ـ ۱۳۱۱ش.
۲۴. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۴ـ ۵۰ـ ۲ـ ۱۲ـ ۱۳۱۱ش.
۲۵. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۷ـ ۲۱ـ ۱ـ ۱۳۱۱ش.
۲۶. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۳۲ـ ۸۴ـ ۸ـ ۳۴ـ ۱۳۱۷ش.
۲۷. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۶۴ و ۱۶۵ـ ۸۴ـ ۸ ـ ۳۴ـ ۱۳۱۷ش.
۲۸. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۵۴ـ ۸۴ ـ ۸ ـ ۳۴ ـ ۱۳۱۷ش.
۲۹. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۸ـ ۸۸ ـ ۹ـ ۳۴ـ ۱۳۱۷ش.
۳۰. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۰ـ ۴۱۴ ـ ۲۴ ـ ۳۲ ـ ۱۳۳۰ش.
۳۱. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۲۴ ـ ۴۰۴ ـ ۴۷ ـ ۵۵ـ ۱۳۴۵ش.
۳۲. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۶۹ ـ ۲۱۵ ـ ۱۸ ـ ۳۵ ـ ۱۳۳۴ش.
۳۳. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۲۶ ـ ۴۰۷ ـ ۴۸ ـ ۵۵ ـ ۱۳۴۵ش.
۳۴. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۸۷ ـ ۲۱۵ ـ ۱۸ ـ ۳۵ ـ ۱۳۳۴ش.
۳۵. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۰ ـ ۴۰۷ـ ۴۸ ـ ۵۵ ـ ۱۳۴۵ش.
۳۶. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۷۰ و ۵۸ ـ ۴۱۷ ـ ۴۹ ـ ۵۵ ـ ۱۳۴۵ش.
۳۷. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۸۶ ـ ۲۴۷ـ ۲۴ ـ ۵۵ ـ ۱۳۴۵ش.
۳۸. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۲ ـ ۲۴۷ ـ ۲۴ ـ ۵۵ ـ ۱۳۴۵ش.

۳۹. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۵تا۱۸-۱۷-۱-۱۳۱۱ش.
۴۰. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴۲و۴۳-۴۱۴-۲۴-۳۲-۱۳۳۰ش.
۴۱. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۶۵و۶۶-۴۱۶- ۲۴- ۳۲- ۱۳۳۰ش.
۴۲. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۱۶و۱۷- ۴۱۶- ۲۴- ۳۲- ۱۳۳۰ش.
۴۳. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۳۱ تا ۳۵- ۴۲۳- ۴۹- ۵۵- ۱۳۴۵ش.
۴۴. آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، ش س ۴ تا ۱۸- ۴۱۵- ۴۹- ۵۵- ۱۳۴۵ش.